

Հումանիտար գիտությունների ֆակուլտետ

«Պատմություն»

ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՄԱՍՆԱԳԻՐ

1. Ծրագրի անվանումը և մասնագիտության թվանիշը	Պատմություն 022201.00.6
2. Բուհը	«Երևանի պետական համալսարան» հիմնադրամի Իջևանի մասնաճյուղ
3. Ծրագիրը հավատարմագրված է	–
4. Շնորհվող որակավորումը	Պատմության բակալավր
5. Ծրագրի մեկնարկի ուսումնական տարին	2023/24
6. Ուսումնառության լեզուն	Գրական հայերեն
7. Ուսուցման ձևը	Առկա

<p>8. Ծրագրի ընդունելության չափանիշները/պահանջները</p> <p>Ծրագրի դիմորդը պետք է ունենա.</p> <ul style="list-style-type: none"> միջնակարգ կամ միջին մասնագիտական կամ նախնական մասնագիտական կրթություն, ընդունելությունը կատարվում է մրցութային կարգով հայոց լեզու, հայոց պատմություն առարկաներից գրավոր միասնական քննությունների արդյունքների հիման վրա:
--

<p>9. Ծրագրի նպատակները և խնդիրները</p> <p>Ծրագրի նպատակն է պատրաստել կրթության, գիտության, մշակույթի ոլորտների ու պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման համակարգի համար պատմության բարձր որակավորում ունեցող մասնագետներ:</p>
--

<p>10. Ծրագրի կրթական վերջնարդյունքները</p> <p>Ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <p>Այս ծրագրի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի.</p> <ol style="list-style-type: none"> Մեկնաբանելու արդի պատմագիտության զարգացման հիմնական սկզբունքները, հայեցակարգային հիմնական մոտեցումները, մեթոդաբանական գլխավոր ուղղությունները և պատմության զարգացման օրինաչափությունները: Ներկայացնելու պատմության գնահատման մեթոդաբանական ուղղությունները: Բացահայտելու պատմական հիմնական օրենքների, մարդկային հասարակության զարգացման օրինաչափությունների ու փիլիսոփայական կատեգորիաների միջև եղած օրինաչափ կապը: Ներկայացնելու ու մեկնաբանելու մարդկային քաղաքակրթության ծագման, հասարակական հարաբերությունների սկզբնավորման օջախները, դրանց գործընթացները և օրինաչափությունները:
--

<p>Բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <p>Այս ծրագրի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի.</p> <ol style="list-style-type: none"> Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր: Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ ու լուծումներ: Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ: Համադրելու պատմագիտական հետազոտությունների արդյունքները համապատասխան գիտական տեսության հետ, հիմնավորելու պատմական հետազոտության համար ընտրված մեթոդաբանության արդյունավետությունը: Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն: Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված
--

գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:

9. Ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ

Այս ծրագրի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի.

1. Կիրառելու սոցիալ-տնտեսագիտական գիտելիքները և մեթոդները մասնագիտական և հասարակական խնդիրները լուծելու ժամանակ:
2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր ու գրավոր խոսք մասնագիտական հանրայթում:
3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքերի իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:
5. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:
6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջմունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:
7. Կողմնորոշվելու արտակարգ իրավիճակներում և անհրաժեշտության դեպքում ցուցաբերելու առաջին բուժօգնություն:
8. Կիրառելու ՏՀՀ-ները մասնագիտական ոլորտներում խնդիրներ լուծելու և աշխատանքները արագացնելու համար:
9. Վերլուծելու և եզրահանգումներ անելու՝ դրսևորելով քննական մտածողություն, ինչպես նաև ցուցաբերելու ստեղծագործական մոտեցում մասնագիտական ոլորտի խնդիրները բացահայտելու և տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար:

11. Ծրագրի ուսումնական պլանը

Կցված է

12. Ուսումնական պլանի քարտեզը

Կցված է

13. Գնահատման ձևերը

- Հետազոտական աշխատանք
- Լուսապատկերաշար
- Բանավոր հարցում
- Գործնական աշխատանք
- Թեմատիկ աշխատանք
- Կիսամյակային ամփոփիչ աշխատանք
- Թղթապանակ
- Հետազոտական աշխատանք/մասնագիտական գրականության վերաբերյալ
- Ինքնագնահատում, փոխգնահատում
- Ռեֆերատ
- Էսսե
- Խմբային ներկայացում
- Տարաբնույթ առաջադրանքներ
- Ձեկուցումներ
- Ուսումնական նախագծեր
- Գրավոր կարճ հաղորդագրություններ
- Մտուզարքներ
- Քննություններ
- Ընթացիկ քննություններ
- ավարտական աշխատանքի պաշտպանություն

ԵՊՀ ԻՄ ուսումնական գործընթացի կազմակերպման կարգ, էջ 5-11:

14. Շրջանավարտների ապագա կարիերայի հնարավորությունները

«Պատմություն» ծրագրի շրջանավարտները կարող են աշխատանքի անցնել միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում, թանգարաններում, արխիվներում, ռադիոյի, հեռուստատեսության և մամուլի ասպարեզներում, տուրիզմի ոլորտում, ՀՀ Կրթության և գիտության, Մշակույթի նախարարություններում, Ազգային անվտանգության ծառայությունում, տեղական ինքնակառավարման մարմիններում՝ զբաղեցնելով հետևյալ պաշտոնները.

Թանգարաններում.

- էքսկուրսավար,
- գիտաշխատող,
- բաժնի վարիչ,
- տնօրեն:

Արխիվներում.

- գիտաշխատող,
- բաժնի վարիչ
- տնօրեն:

Ռադիոյում, հեռուստատեսությունում, մամուլում.

- լրագրող, վերլուծաբան

Պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում.

- ստորին և միջին օղակների ծառայող:

Մանկավարժի որակավորման համար լրացուցիչ կրթություն ստանալու դեպքում կարող է աշխատել նաև դպրոցում.

- ուսուցիչ

Ծրագրի շրջանավարտները կարող են շարունակել իրենց ուսումը մագիստրատուրայում:

15. Ուսումնառության օժանդակության ռեսուրսները և ձևերը

«Պատմություն» կրթական ծրագիրն իրականացնելու համար ֆակուլտետում առկա են 4 լսարաններ, որոնցից մեկը հազեցված է տեխնիկական միջոցներով՝ համակարգիչ և տեսասարք: Մասնաճյուղում հասանելի է ինտերնետ կապը՝ էլեկտրոնային գրադարաններից օգտվելու համար: Ունենք համապատասխան դիդակտիկ նյութեր՝ քարտեզներ:

16. Կրթական չափորոշիչները կամ ծրագրային կողմնորոշիչները, որոնք օգտագործվել են ծրագիրը մշակելիս

ԵՊՀ Պատմության կրթական ծրագիր

ՀՊՄՀ Պատմության կրթական ծրագիր

Լոմոնոսովի անվ. պետական համալսարանի կրթական ծրագիր

17. Ծրագրային այլ կողմնորոշիչներ

17. Լրացուցիչ տեղեկատվություն ծրագրի վերաբերյալ

Մասնաճյուղում իրականացվող «Պատմություն» կրթական ծրագիրը 2022 թվականից իրականացվելու է մոդուլային ուսուցմամբ: Կարևոր շեշտը դրվել է ժամանակագրության վրա՝ Հայաստանի հարակից երկրների, Ռուսաստանի, Մերձավոր Արևելքի և Եվրոպայի երկրների պատմությունը ուսումնասիրելու են հայոց պատմությանը զուգահեռ: 7-րդ կիսամյակում նախատեսվում է «շարժունության պատուհան»՝ 12 կրեդիտ արժեքով, որոնք ուսանողները կարող են հավաքել ինչպես Մասնաճյուղի հարակից ծրագրերից, այնպես էլ՝ այլ բարձրագույն ուսումնական հաստատություններից:

Մասնաճյուղում իրականացվող «Պատմություն» կրթական ծրագրի ուսանողները ի թիվս շատ դասընթացների, ուսումնասիրելու են արևելյան լեզուներից մեկը՝ վրացերեն կամ ադրբեջաներեն: Արևելյան այս լեզուներից մեկի ուսումնասիրությունը ավելի մրցունակ կդարձնի մեր շրջանավարտներին աշխատաշուկայում՝ ՀՀ զինված ուժերում, ՀՀ ազգային անվտանգության ծառայությունում և այլն:

18. Պրոֆեսորադասախոսական համակազմին ներկայացվող պահանջներ

1. Ընդհանրական կարողություններ

Դասավանդման/մանկավարժական

Դասավանդողը պետք է ունակ լինի.

- ներկայացնելու դասընթացի նպատակները և խնդիրները, մեկնաբանելու և պարզաբանելու դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները և դրանց կապն ու համադրումը համապատասխան կրթական ծրագրի վերջնարդյունքների հետ,

- կիրառելու դասավանդման, ուսումնառության և գնահատման ժամանակակից մեթոդներ և տեխնոլոգիաներ,
- կիրառելու ուսանողներին մոտիվացնող և նրանց ակտիվությունը խրախուսող մեխանիզմներ և մեթոդներ,
- սահմանելու կրթական ընդհանուր նպատակ և ջանքեր ներդնելու դրա իրականացման ուղղությամբ,
- զարգացնելու ուսանողների վերլուծական, փաստերն ու իրողությունները ընդհանրացնելու, երևույթները համակողմանիորեն գնահատելու, եզրակացություններ կատարելու և տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողությունները,
- կազմելու դասընթացի փաթեթ:

Հետազոտական

Դասավանդողը պետք է ունակ լինի.

- իրականացնելու գիտահետազոտական աշխատանքներ,
- վերլուծելու մանկավարժական սեփական գործունեության արդյունավետությունը,
- կիրառելու միջառարկայական և համալիր հետազոտությունների մեթոդաբանություններ,
- ճիշտ ընտրելու և համադրելու հետազոտությունների իրականացման և կիրառվող ուսուցման մեթոդները:

Հաղորդակցման

Դասավանդողը պետք է ունակ լինի.

- ուսանողի հետ հաստատելու միջանձնային և կառուցողական հարաբերություններ,
- արդյունավետ պլանավորելու դասընթացը և դասապրոցերը, կառավարելու լսարանը, բոլոր ուսանողներին դարձնելու ուսումնական գործընթացի ակտիվ մասնակիցներ,
- հաղորդակցվելու որևէ օտար լեզվով,
- պահպանելու մանկավարժական և մասնագիտական էթիկայի կանոնները,
- պահպանելու բարձրագույն կրթության ոլորտի իրավական նորմերը:

S2S կիրառության

Դասավանդողը պետք է ունակ լինի.

- ուսումնական գործընթացում ազատ կիրառելու համակարգչային հիմնական ծրագրերը (MS Office փաթեթ՝ Word, Excel, Power-Point, Internet, e-mail),
- պատրաստելու և ներկայացնելու լուսացուցադրություններ,
- օգտագործելու առցանց ուսուցման տեխնոլոգիաներ,
- կիրառելու Moodle հարթակը դասապրոցերը իրականացնելու համար:

2. Մասնագիտական կարողություններ

Դասավանդողը պետք է ունակ լինի.

- ներկայացնելու և մեկնաբանելու դասավանդման ոլորտի հիմնախնդիրները և ուսումնասիրության ժամանակակից մեթոդաբանական հիմքերը,
- սահմանելու դասավանդվող դասընթաց(ներ)ի հիմնական հասկացությունները, ուսումնասիրության հայեցակարգային մոտեցումները,
- ուսուցման գործընթացում ստեղծելու միջառարկայական կապեր,
- ձևակերպելու դասավանդվող առարկայի ոլորտում խնդիրներ, ընտրելու անհրաժեշտ ուսումնական նյութեր և ուսուցման միջոցներ,
- կիրառելու ոլորտի խնդիրների ուսումնասիրման մեթոդական առաջավոր փորձը և դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցումներ:

3. Ընդհանուր պահանջներ

Գիտական գործունեություն

- Որակավորման կամ գիտական աստիճանի առկայություն դասավանդվող դասընթացի/մոդուլի ոլորտում:
- Գիտական աստիճանի և կոչման առկայություն/ցանկալի է բակալավրատում, պարտադիր՝ մագիստրատուրայի համար / :
- Հետազոտական աշխատանքների առկայություն մանկավարժության կամ դասավանդվող

դասընթացի /մոդուլի ոլորտում:

- Մասնակցություն հանրապետական և միջազգային գիտաժողովների:

Գիտամանկավարժական կամ պրակտիկ աշխատանքի փորձ

- Գիտական կամ մանկավարժական աշխատանքի փորձառություն՝ բացի «դասախոս» տարակարգի համար (նվազագույնը 3 տարի):
- Մասնակցություն որակավորման բարձրագույն դասընթացներին վերջին 5 տարիների ընթացքում:
- Մասնագիտական պրակտիկ գործունեության փորձառություն /ցանկալի է/:

«ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ» ԾՐԱԳՐԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

Ծրագրի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		Բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ	
Ա1	Մեկնաբանելու արդի պատմագիտության զարգացման հիմնական սկզբունքները, հայեցակարգային հիմնական մոտեցումները, մեթոդաբանական գլխավոր ուղղությունները և պատմության զարգացման օրինաչափությունները:	Բ1	Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:
Ա2	Ներկայացնելու պատմության գնահատման մեթոդաբանական ուղղությունները:	Բ2	Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ ու լուծումներ:
Ա3	Բացահայտելու պատմական հիմնական օրենքների, մարդկային հասարակության զարգացման օրինաչափությունների ու փիլիսոփայական կատեգորիաների միջև եղած օրինաչափ կապը:		
Ա4	Ներկայացնելու ու մեկնաբանելու մարդկային քաղաքակրթության ծագման, հասարակական հարաբերությունների սկզբնավորման օջախները, դրանց գործընթացները և օրինաչափությունները:		
Գ. Ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ		Բ3	Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:
Գ1	Կիրառելու սոցիալ-տնտեսագիտական գիտելիքները և մեթոդները մասնագիտական և հասարակական խնդիրները լուծելու ժամանակ:	Բ4	Համադրելու պատմագիտական հետազոտությունների արդյունքները համապատասխան գիտական տեսության հետ, հիմնավորելու պատմական հետազոտության համար ընտրված մեթոդաբանության արդյունավետությունը:
Գ2	Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր ու գրավոր խոսք մասնագիտական հանրությամբ:		
Գ3	Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:	Բ5	Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:
Գ4	Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:	Բ6	Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:
		Գ7	Կողմնորոշվելու արտակարգ իրավիճակներում և անհրաժեշտության դեպքում ցուցաբերելու առաջին բուժօգնություն:
Գ5	Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:		

Գ 6	Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջմունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:	Գ 8	Կիրառելու ՏՀՀ-ները մասնագիտական ոլորտներում խնդիրներ լուծելու և աշխատանքները արագացնելու համար:
Գ 9	Վերլուծելու և եզրահանգումներ անելու՝ դրսևորելով քննական մտածողություն, ինչպես նաև ցուցաբերելու ստեղծագործական մոտեցում մասնագիտական ոլորտի խնդիրները բացահայտելու և տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար:		

«ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ» ԾՐԱԳՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՆԻ ՔԱՐՏԵԶԸ

Ուսումնական մոդուլի անվանումը	Մոդուլի թվանիշը	Ծրագրի կրթական վերջնարդյունքները																		
		Ա1	Ա2	Ա3	Ա4	Բ1	Բ2	Բ3	Բ4	Բ5	Բ6	Գ1	Գ2	Գ3	Գ4	Գ5	Գ6	Գ7	Գ8	Գ9
Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ-1	0302/B05												+	+						
Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ-2	0302/B09												+	+						
Անգլերեն/ֆրանսերեն/ վրացերեն-1	0305/B15							+					+	+						
Անգլերեն /ֆրանսերեն/վրացերեն-2	0305/B16							+					+	+						
Ռուսաց լեզու-1	0305/B03							+					+	+						
Ռուսաց լեզու-2	0305/B08							+					+	+						
Քաղ.պաշտպան. և արտակարգ իրավիճակ. բնակչ. առաջին բուժօգնություն	0001/B07																	+		
Էկոլոգիայի և բնապահպանության հիմունքներ	0105/B02									+				+	+					
Փիլիսոփայություն	0304/B12	+											+	+						+
Ֆիզդաստիարակություն	0001/B01																	+		
Ֆիզդաստիարակություն	0001/B06																	+		
Ֆիզդաստիարակություն	0001/B10																	+		
Ֆիզդաստիարակություն	0001/B13																	+		
Տնտեսագիտության հիմունքներ	0201/B17	+										+		+						
Գործարարության հիմունքներ	0201/B17	+										+		+						
Քաղաքագիտության հիմունքներ	0304/B17			+						+		+		+	+	+				
Մշակութաբանության հիմունքներ	0202/B17											+	+	+	+	+				
Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման հիմունքներ	0104/B04							+						+						
Կրոնագիտության հիմունքներ	0304/B17			+						+		+		+	+	+				
Իրավունքի հիմունքներ	0304/B14									+				+	+	+				
Բարոյագիտության հիմունքներ	0303/B17													+	+					
Սոցիոլոգիայի հիմունքներ	0303/B17											+		+	+	+				
Տրամաբանության հիմունքներ	0304/B17										+		+	+						
Հոգեբանության հիմունքներ	0303/B17											+		+	+	+				
Կիրառական վիճակագրություն	0105/B17										+			+	+	+				
Մաթեմատիկայի հիմունքներ	0105/B17									+				+	+	+				
Հաղորդակցման հմտություններ													+	+						
Քննական և ստեղծագործական մտածողություն													+	+						+
Մեդիագրագիտություն													+	+						
Ռուսաց լեզու-3													+	+						+
Անգլերեն-3										+		+		+						

Հայաստանի հարակից երկրների և Ռուսաստանի պատմություն -5	0304/B36			+			+			+									
Հայ քաղաքական կուսակցությունների պատմություն	0304/B42				+	+	+				+			+		+	+		
Պառլամենտարիզմի պատմություն	0304/B54																		
Դասական կամ արևելյան լեզուներ- վրացերեն/ ադրբեջաներեն	0304/B54	+	+								+			+		+			
Դեմոկրատիայի պատմություն	0304/B54							+		+			+	+					
Հռոմեական ժառանգությունը և եվրոպական հանրույթը	0304/B54				+	+					+			+		+			
Հայ ռազմարվեստի պատմություն	0304/B54					+	+				+	+		+	+		+		
Նոր և նորագույն ժամանակների սոցիալ-քաղաքական պատմություն	0304/B54				+	+					+			+		+			
Հայկական հարցի և հայոց ցեղասպանության պատմություն	0304/B54					+					+			+					
Փիլիսոփայության պատմություն	0304/B54					+	+	+			+			+		+	+		
Ուրբանիզմի պատմություն	0304/B42					+	+	+			+			+		+	+		
Քաղաքակրթությունների տեսություն և պատմություն	0304/B54							+	+		+			+	+	+	+		
Անցումային շրջանի ազգաբանություն	0303/B54					+	+	+			+			+		+	+		
Առաջավոր Ասիայի և Կովկասի քաղաքակրթություն, Այսրկովկասի հնագիտություն	0303/B54					+	+	+			+			+		+	+		
Միջուռքի պատմության հիմնահարցեր	0303/B54					+	+	+			+			+		+	+		
Հետազոտության պլանավորում և մեթոդներ	0304/B63					+	+	+			+			+		+	+		
Կառավարման համակարգերը համաշխարհային պատմության մեջ	0304/B64					+	+	+			+			+		+	+		
Ամերիկայի պատմություն	0304/B67					+	+	+			+			+		+	+		
Ուսումնական պրակտիկա	0304/B57	+	+						+	+				+			+		
Մասնագիտական պրակտիկա	0304/B60					+	+				+			+	+	+	+		
Ավարտական աշխատանք	0304/B61					+	+				+			+	+	+	+		

Կամընտրական դասընթացներ	4	120		60	0	0	60	0	0	0	0	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0		
Տնտեսագիտության հիմունքներ	2	60	30	30	0	0	30					2	2											Ստ.
Գործարարության հիմունքներ	2	60	30	30	0	0	30					2	2											Ստ.
Իրավունքի հիմունքներ	2	60	30	30	0	0	30					2	2											Ստ.
Քաղաքագիտության հիմունքներ	2	60	30	30	0	0	30					2	2											Ստ.
Կրոնագիտության հիմունքներ	2	60	30	30	0	0	30					2	2											Ստ.
Մշակութաբանության հիմունքներ	2	60	30	30	0	0	30					2	2											Ստ.
Հոգեբանության հիմունքներ	2	60	30	30	0	0	30					2	2											Ստ.
Տրամաբանության հիմունքներ	2	60	30	30	0	0	30					2	2											Ստ.
Բարոյագիտության հիմունքներ	2	60	30	30	0	0	30					2	2											Ստ.
Սոցիոլոգիայի հիմունքներ	2	60	30	30	0	0	30					2	2											Ստ.
Բնագիտության ժամանակակից հայեցակարգեր	2	60	30	30	0	0	30							2	2									Ստ.
Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման հիմունքներ	2	60	30	0	30	0	30							2	2									Ստ.
Կիրառական վիճակագրություն	2	60	30	30	0	0	30							2	2									Ստ.
Մաթեմատիկայի հիմունքներ	2	60	30	0	30	0	30																	Ստ.
Հաղորդակցման հմտություններ	2	60	30	30	0	0	30							2	2									Ստ.
Քննական և ստեղծագործական մտածողություն	2	60	30	30	0	0	30							2	2									Ստ.
Մեղիագրագիտություն	2	60	30	30	0	0	30							2	2									Ստ.
Ռուսաց լեզու-3	2	60	30	0	30	0	30							2	2									Ստ.
Անգլերեն-3	2	60	30	0	30	0	30							2	2									Ստ.
ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ	21																							
Պարտադիր դասընթացներ	14																							

Հայաստանի պատմ. աշխարհագր. և պատմություն	9	270	90	60	30	0	180	9	6													Եզր. գն.
Հին Արևելքի պատմություն	6	180	60	45	15	0	120	6	4													Եզր. գն.
Հին Հունաստանի և Հռոմի պատմություն	6	180	60	45	15	0	120	6	4													Եզր. գն.
Նախնադարյան հասարակ. պատմություն	3	90	30	20	10	0	60	3	2													Առ. եզր.
Հայոց պատմություն-1	9	270	90	60	30	0	180			9	6											Եզր. գն.
Եվրոպայի միջին դարերի պատմություն-1	6	180	60	45	15	0	120			6	4											Եզր. գն.
Հայաստանի հարակից երկրների և Ռուսաստանի պատմություն-1	6	180	60	45	15	0	120			6	4											Եզր. գն.
Համաշխարհային պատմության աղբյուրագիտություն	3	90	30	30	0	0	60			3	2											առ. եզր. գն.
Հայոց պատմություն-2	6	180	60	45	15	0	120					6	4									Եզր. գն.
Հայաստանի հարակից երկրների և Ռուսաստանի պատմություն-2	6	180	60	45	15	0	120					6	4									Եզր. գն.
Եվրոպայի միջին դարերի պատմություն-2	6	180	60	45	15	0	120					6	4									Եզր. գն.
Հետազոտության պլանավորում և մեթոդներ	2	60	30	30	0	0	30					2	2									Առ. եզր.
Հնագիտության հիմունքներ և Հայաստանի հնագիտություն-ՀԲ	6	180	60	45	15	0	120							6	4							Եզր. գն.
Հայոց պատմություն-3	6	180	60	45	15	0	120							6	4							Եզր.

																						գն.
Եվրոպայի և Ամերիկայի երկրների նոր դարերի պատմություն-1	6	180	60	45	15	0	120							6	4							Եզր. գն.
Հայաստանի հարակից երկրների և Ռուսաստանի պատմություն-3	6	180	60	45	15	0	120							6	4							Եզր. գն.
Ազգագրության հիմունքներ և հայ ազգագրություն ՀԲ	6	180	60	45	15	0	120									6	4					Եզր. գն.
Պատմագիտության տեսություն և մեթոդաբանություն ՀԲ	3	90	30	30	0	0	60									3	2					Առ.էզր.
Հայոց պատմություն-4	6	180	60	45	15	0	120									6	4					Եզր.գն.
Եվրոպայի և Ամերիկայի երկրների նոր դարերի պատմություն-2	6	180	60	45	15	0	120									6	4					Եզր.գն.
Հայաստանի հարակից երկրների և Ռուսաստանի պատմություն-4	6	180	60	45	15	0	120									6	4					Եզր.գն.
Հայոց պատմության աղբյուրագիտություն ՀԲ	6	180	60	45	15	0	120									6	4					Եզր.գն.
Հայոց պատմություն-5	6	180	60	45	15	0	120											6	4			Եզր.գն.
Եվրոպայի և Ամերիկայի երկրների նորագույն պատմություն	6	180	60	45	15	0	120											6	4			Եզր.գն.
Հայաստանի հարակից երկրների և Ռուսաստանի պատմություն-5	6	180	60	45	15	0	60											6	4			Եզր.գն.
Հայոց պատմության պատմագրություն ՀԲ	6	180	60	45	15	0	60												6	4		Եզր.գն.
Թանգարանագիտություն և արխիվագիտություն	3	90	30	30	0	0	60											3	2			Առ.ընթ.

Կամրնտրական դասընթացներ		12	360		90	30	0	120	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	8	24	16	1	2	8	Եզր. գն.
	Գրաբար	6	180	60	0	60	0	120										6	4						Եզր.գն
	Հայ քաղաքական կուսակցությունների պատմություն	6	180	60	0	60	0	120										6	4						Եզր.գն
	Միյուռքի պատմության հիմնահարցեր	6	180	60	45	15	0	120										6	4						Եզր.գն
	Դասական կամ արևելյան լեզուներ/վրացերեն/ադրբեջաներեն	6	180	60	45	15	0	120										6	4						Եզր.գն
	Կամրնտրական դասընթացներ	12	360		90	30	0	240												12	8				
	Հայկական հարցը և հայոց ցեղասպանության պատմություն	6	180	60	45	15	0	120												6	4				Եզր.գն
	Նոր և նորագույն ժամանակների սոցիալ-քաղաքական պատմություն	6	180	60	45	15	0	120												6	4				Եզր.գն
	Հռոմեական ժառանգությունը և եվրոպական հանրույթը	6	180	60	45	15	0	120												6	4				Եզր.գն
	Անցումային շրջանի ազգաբանություն	6	180	60	45	15	0	120												6	4				Եզր.գն
	Շարժունության պատուհան	12	360		90	30	0	120												12	8				
	Հարակից դասընթաց-1	6	180	60	45	15	0	120												6	4				Եզր.
	Հարակից դասընթաց-2	6	180	60	45	15	0	120												6	4				Եզր.
	Հայ և համաշխարհային արվեստի պատմություն	6	180	60	45	15	0	120														6	4		Առ. ընթ.
	Դեմոկրատիայի պատմություն	6	180	60	45	15	0	120														6	4		Առ. ընթ.
	Փիլիսոփայության	6	180	60	45	15	0	120														6	4		Առ. ընթ.

**ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
ԻՋԵՎԱՆԻ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ**

**Հումանիտար գիտությունների ֆակուլտետ
«Պատմություն»
ՕՐԱԳՐԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉՆԵՐ**

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ՝ ՊԱՐՏԱԴԵՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ

1.0302/B05	2. Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ-1	3. 2 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5. 0/30/0	
6. 1-ին կիսամյակ	7. ստուգարք	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է ուսումնասիրել խոսքը, նրա դրսևորման ձևերը, ուղղախոսական ու արտասանական նորմերը, խոսքի բաղադրիչների կապակցման միջոցները, խոսքի մասերի գործածության յուրահատկությունները, գրագրության ձևերը և խոսքային էթիկան, կառուցել արտահայտիչ ու ներգործուն գրավոր ու բանավոր խոսք:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> ուսուցանել խոսքի մշակույթի ընդհանուր օրինաչափությունները, լեզվական և գրական նորմերը, հնչյունական, բառային և քերականական մակարդակներն ու նրանց կիրառության յուրահատկությունները, ձևավորել ու մշակել գրական խոսքի բարձր ճաշակ ու մշակույթ: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> ներկայացնելու խոսքի ընդհանուր հատկանիշները, դրսևորման ձևերը, սահմանելու և ճիշտ կիրառելու լեզվական և հնչյունական-արտասանական, ուղղախոսական նորմերը, ձևավորելու բանավոր խոսքի կուլտուրա և գրավոր խոսքի բարձր մակարդակ՝ ճիշտ և տեղին կիրառելով լեզվական տարբեր իրողությունները (բառապաշարի շերտեր, ձևաիմաստային խմբեր, դարձվածքներ և այլն): սահմանելու, բացատրելու գրական, լեզվական, ոճական նորմաները, որոնք կիրառելի են ժամանակակից հայերենում: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> կառուցելու հարուստ բառապաշարով, շարահյուսորեն ճշգրիտ կապակցված գրավոր և բանավոր խոսք, գործառելու գրագրության ձևերը, ուղղախոսության և արտասանվածքի նորմերը բանավոր խոսքում: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը, աշխատելու թիմում: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p> <p>Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր ու գրավոր խոսք մասնագիտական հանրությամբ:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> քննարկում /բանավեճ համագործակցային աշխատանք մտազրոհ վերլուծական մեթոդ խոսքային կամ բանավոր մեթոդ գրավոր մեթոդ բացատրական մեթոդ: 		
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով՝ անցած նյութի հիման վրա:</p>		
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Խոսքի մշակույթ առարկան, նպատակը և խնդիրները: Խոսքի դրսևորման ձևերը: Լեզվական նորմ: Թեմա 2. Հնչյունական /արտասանական/ մակարդակ: Գրագրության ձևեր: Թեմա 3. Բառային մակարդակ: Թեմա 4. Քերականական մակարդակ: Ձևաբանություն: Թեմա 5. Շարահյուսություն:</p>		
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> Ավետիսյան Յու., Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ, Գիրք Ա, Եր., 2014: Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ, (Հեղինակային խումբ), Գիրք Բ, Եր., 2015: Սաստրյան Մ., Ժամանակակից հայոց լեզու/Ձևաբանություն/, Եր., 2002: Բաղիկյան Խ., Դարձվածային ոճաբանություն, Եր., 2003: 		

5. Եզեկյան Լ., Հայոց լեզվի ոճաբանություն, Եր, 2003:
6. Մարգարյան Ա., Ժամանակակից հայոց լեզու /Բառագիտություն/, Եր., 1997:

1.0302/B09	2. Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ -2	3. 2 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5. 0/30/0	
6.2-րդ կիսամյակ	7. ստուգարք	

8. Դասընթացի նպատակն է՝ հարստացնել ու զարգացնել լեզվի կիրառական և հաղորդակցական հնավորությունները խոսքի պատկերավորման-արտահայտչական միջոցների յուրացմամբ, գործառական բոլոր ոճերի առանձնահատկությունների իմացությամբ ու անսխալ, գրագետ գործառմամբ, ձևավորել կարողություններ՝ գեղարվեստական խոսքի հնչյունական, բառային ու քերականական առանձնահատկությունները ինքնուրույն մեկնաբանելու և արժևորելու համար, ծանոթացնել հրապարակային խոսքի ընդհանուր կառուցվածքին և հիմնական հատկանիշներին և կիրառելի դարձնել ուսումնական գործընթացներում:

Դասընթացի խնդիրները.
 1. բացահայտել արտահայտչական և պատկերավորման միջոցների դերը խոսքում, խոսքի գործառական տարբերակների համակարգը /գիտական, պաշտոնական, խոսակցական/, գեղարվեստական և հրապարակային խոսքի խնդիրները, կառուցվածքը, լեզվական առանձնահատկությունները:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

- ներկայացնելու խոսքի արժանիքները,
- կիրառելու արտահայտչական և պատկերավորման միջոցները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

- լուսաբանելու գործառական ոճերի դասակարգման հիմունքները և ոճերի առանձնահատկությունները:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

- կառուցելու պատկերավոր և գրագետ խոսքարվեստ, վերացնելու խոսքային անճշտությունները, դրսևորելու խոսքային բարձր էթիկետ:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր ու գրավոր խոսք մասնագիտական հանրություն:

Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- քննարկում /բանավեճ
- համագործակցային աշխատանք
- մտազրոհ
- վերլուծական մեթոդ
- խոսքային կամ բանավոր մեթոդ
- գրավոր մեթոդ
- բացատրական մեթոդ:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով՝ անցած նյութի հիման վրա:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Խոսքի արժանիքները: **Թեմա 2.** Խոսքի պատկերավորման-արտահայտչական միջոցներ: **Թեմա 3.** Խոսքի գործառական տարբերակներ /գիտական, պաշտոնական, խոսակցական/: **Թեմա 4.** Գեղարվեստական ոճ: Հրապարակային խոսք:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

- Ավետիսյան Յու., Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ, Գիրք Ա, Եր., 2014:
- Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ (Հեղինակային խումբ), Գիրք Բ, Եր., 2015:
- Ասատրյան Մ., Ժամանակակից հայոց լեզու/Ձևաբանություն/, Եր., 2002:
- Բաղիկյան Խ., Դարձվածային ոճաբանություն, Եր., 2003:
- Եզեկյան Լ., Հայոց լեզվի ոճաբանություն, Եր, 2003:
- Մարգարյան Ա., Ժամանակակից հայոց լեզու /Բառագիտություն/, Եր., 1997:

1. 0305/B03	2. Ռուսաց լեզու-1	3. 2 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5. 0/30/0	
6. 2-րդ կիսամյակ	7. ստուգարք	

8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողի մոտ ձևավորել բանավոր և գրավոր խոսքի և երկխոսության կառուցման ունակություններ, ելնելով հաղորդակցման հիմնական պահանջումներից:

<p>Դասընթացի խնդիրներն են.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ձևավորել գիտելիքներ՝ հիմնված ժամանակակից պատկերացումների վրա, 2. վեր հանել թերություններն ու շտկել դրանք, 3. խորացնել ուսանողի լեզվական հմտությունները և հաղորդակցման կարողությունները, 4. հատուկ ուշադրություն դարձնել մասնագիտական բառապաշարին՝ ուսումնասիրվող թեմաների շրջանակներում:
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու ծրագրով նախատեսված քերականական նյութը, 2. ներկայացնելու ծրագրով նախատեսված անհրաժեշտ բառապաշար, 3. կիրառելու ուղղագրության հիմնական սկզբունքները և կանոնները: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. կարդալու, պատմելու, մեկնաբանելու և վերարտադրելու գեղարվեստական և ճանաչողական բնույթի տեքստեր գրքերից, թերթերից, ամսագրերից: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. շարադրելու տեքստ (20 նախադասություն) առաջարկված որևէ թեմայով (իր, ընտանիքի, ուսման, ազատ ժամանակի, հայրենիքի, հայրենի քաղաքի, եղանակի, հետաքրքրությունների և այլնի մասին), 2. ընկալելու և սկսելու, շարունակելու և ավարտելու երկխոսությունները:
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p> <p>Բ3. Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:</p> <p>Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր ու գրավոր խոսք մասնագիտական հանրություն:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. քննարկում /բանավեճ 2. համագործակցային աշխատանք 3. էվրիստիկական մեթոդ 4. մտազրոհ 5. ինդուկտիվ մեթոդ 6. դեդուկտիվ մեթոդ 7. վերլուծական մեթոդ 8. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ 9. գրավոր մեթոդ 10. բացատրական մեթոդ:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են Ստուգաբար անց է կացվում բանավոր և հիմնված է կիսամյակի ընթացքում տրված ստուգողական աշխատանքների արդյունքների վրա:</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <p>Բաժին 1. Հնչյունաբանություն: Չայնավորների և բաղաձայնների դասակարգումը: Արտասանության և հնչերանգային հիմնական նորմերը: Բաժին 2. Բառագիտություն. բառիմաստ, մենիմաստ և բազմիմաստ բառեր: Բառի ուղիղ և փոխաբերական իմաստները: Հոմանիշներ, հականիշներ, համանուններ, հարանուններ: Դարձվածքներ: Բաժին 3. Բառակազմություն, բառի ձևաբանական կազմը /արմատներ, ածանցներ, վերջավորություններ, նրանց ուղղագրությունը/: Բաժին 4. Ձևաբանություն. ձևաբանության հիմնական միավորները /բառ, ձևույթ/: Խոսքի մասերի դասակարգումը և նրանց քերականական կարգերը: Գոյական անուն, քերականական կարգերը, գոյականի ուղղագրությունը: Ածական անուն, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Թվական անուն, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Դերանուն, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Բայ, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Русский язык, Под общ. ред. Л. М. Мкртчяна. Ер., изд-во ЕГУ, 2004 2. Учебник по русскому языку. Грамматика. Коммуникация Речь., П. Б. Балаян, Л. А. Тер-Саркисян, Б. С. Ходжумян. Ереван, изд-во ЕГУ, 2015г. 3. Учебные пособия по специальности.

1. 0305/B08	2. Ռուսաց լեզու -2	3. 2 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5. 0/30/0	
6. 3-րդ կիսամյակ	7. ստուգարք	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ապահովել և կատարելագործել ուսանողի բանավոր և գրավոր խոսքի կառուցման ունակությունները և մասնագիտական լեզվի տիրապետումը:</p> <p>Դասընթացի խնդիրներն են.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ձևավորել գիտելիքներ՝ հիմնված ժամանակակից պատկերացումների վրա, 2. վեր հանել թերություններն ու շտկել դրանք, 3. խորացնել ուսանողի լեզվական հմտությունները և հաղորդակցման կարողությունները, 4. հատուկ ուշադրություն դարձնել մասնագիտական բառապաշարին՝ ուսումնասիրվող թեմաների շրջանակներում: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. գործածելու տվյալ մասնագիտության տերմինային համակարգը, 2. կառուցելու տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված, հստակ բանավոր և գրավոր խոսք՝ վերլուծությունների, հաշվետվությունների, հետազոտությունների տեսքով, 3. գործածելու մասնագիտական տեքստին հատուկ շարահյուսական կառուցվածքները: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ընտրելու, վերլուծելու և ադապտացնելու տնտեսագիտության, բնագիտության և հումանիտար ոլորտներից ձեռք բերած հիմնարար միջգիտակարգային գիտելիքները անկանխատեսելի իրավիճակներում արդյունավետ միջմշակության հաղորդակցման և թարգմանություններ կատարելու նպատակով, 2. կիրառելու գիտելիքները պրակտիկայում՝ միջմշակության առնչություններին նպաստելու համատեքստում, ձևակերպելու խնդիրները և դրանց լուծման ուղիները, 3. վերարտադրելու մասնագիտական տեքստը, նաև ներկայացնելու նրա բովանդակությունը սեղմ և ընդարձակ, 4. թարգմանելու մասնագիտական տեքստը հայերենից ռուսերեն և հակառակը, 5. զանազանելու մասնագիտական հատուկ շարահյուսական կառուցվածքները: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. գնահատելու, վերլուծելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը, 2. օգտվելու տեղեկատվական տարբեր աղբյուրներից, մշակելու և ներկայացնելու տեղեկատվությունը: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p> <p>Բ3. Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:</p> <p>Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր ու գրավոր խոսք մասնագիտական հանրությամբ:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. քննարկում /բանավեճ 2. համագործակցային աշխատանք 3. էվրիստիկական մեթոդ 4. մտազրոհ 5. ինդուկտիվ մեթոդ 6. դեդուկտիվ մեթոդ 7. վերլուծական մեթոդ 8. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ 9. գրավոր մեթոդ 10. բացատրական մեթոդ: 		
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>Ստուգարքն անց է կացվում բանավոր և հիմնված է կիսամյակի ընթացքում տրված ստուգողական աշխատանքների արդյունքների վրա:</p>		
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <p>Բաժին 1. Ձևաբանություն: Դերբայ, դերբայական դարձված, ուղղագրությունը: Մակբայ, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Կապեր, շողկապներ, մասնիկներ, ձայնարկություններ, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Բաժին 2. Շարահյուսություն. շարահյուսության հիմնական միավորները /բառակապակցություն, նախադասություն, նախադասության անդամներ/: Պարզ նախադասություն, դասակարգումը, նախադասության</p>		

գլխավոր և երկրորդական անդամները: Բարդ նախադասություն, դասակարգումը, տեսակները: **Բաժին 3.** Մասնագիտական տեքստ, կառուցվածքը, տվյալ մասնագիտության տերմինային համակարգը, մասնագիտական տեքստին բնորոշ շարահյուսական կառուցվածքները: **Բաժին 4.** Մասնագիտական տեքստի թարգմանություն. գիտական տեքստի թարգմանության տեսության հիմնական խնդիրները: Գիտական զեկույցների և մասնագիտական ռեֆերատների կառուցման հիմնական սկզբունքները:

14. Հիմնական գրականության ցանկ

1. Русский язык, Под общ. ред. Л. М. Мкртчяна, Ер., изд-во ЕГУ, 2004.
2. Учебник по русскому языку. Грамматика. Коммуникация. Речь. П.Б.Балаян, Л.А.Тер-Саркисян, Б.С.Ходжумян. Ереван, изд-во ЕГУ, 2015г.
3. Учебные пособия по специальности.

1. 0305/B15	2. Անգլերեն -1	3. 2 ECTS կրեդիտ
-------------	----------------	------------------

4. 2 ժամ/շաբ.	5. 0/30/0	
---------------	-----------	--

6. 1-ին կիսամյակ	7. ստուգարք	
------------------	-------------	--

8. Դասընթացի նպատակն է՝ ձևավորել ուսանողների լեզվական գիտելիքները անգլերեն լեզվից՝ լեզվի բոլոր մակարդակներում (կարդալ, գրել, ունկնդրել, խոսել), զարգացնել ուսանողների հաղորդակցական հմտությունները՝ միջմշակութային հաղորդակցման:

Դասընթացի խնդիրները.

1. ներկայացնել տվյալ մասնագիտության ոլորտում խիստ գործածական բառապաշար,
2. զարգացնել ձեռք բերված գիտելիքները համապատասխան խոսքային իրավիճակներում:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. անգիր վերարտադրելու մասնագիտական բառապաշարը,
2. թվարկելու հնչյունական և ուղղախոսական կանոնները և բացառությունները,
3. թվարկելու նախադասության տիպերը և դրանց շարահյուսական հատկանիշները,
4. տարբերելու խոսքի մասերը և դրանց կիրառական առանձնահատկությունները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. կիրառելու մասնագիտական բառապաշարը և քերականական գիտելիքները՝ ճիշտ բանավոր և գրավոր խոսք կառուցելիս,
2. ընկալելու կարդացած և ունկնդրած նյութի հիմնական բովանդակությունը,
3. կատարելու A1 մակարդակի տեքստերի թարգմանություններ անգլերենից հայերեն և հայերենից անգլերեն:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. տարանջատելու հիմնական տեղեկատվությունը երկրորդականից,
2. իրականացնելու համատեղ աշխատանք թիմում,
3. կիրառելու տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ և ներկայացնելու պրեզենտացիաներ:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Բ3. Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:

Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր ու գրավոր խոսք մասնագիտական հանրությում:

Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. հաղորդակցական մեթոդ
2. մտազրոհ
3. ուսանողական պորտֆոլիո
4. խմբային աշխատանք
5. գրավոր և բանավոր թարգմանություն
6. աշխատանք տեղեկագրով
7. ռեֆերատ
8. ինքնուրույն աշխատանք:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Ստուգարքը համարվում է ստուգված ուսանողի՝ մոդուլի շրջանակներում ցուցաբերած կամ /և վերջում ներկայացրած աշխատանքների առկայության դեպքում.

- գրավոր և բանավոր թարգմանություններ,

- ռեֆերատ,
- լուսատեսաշար
- խմբային աշխատանք,
- ուսանողական պորտֆոլիո (ընթերցանությունը և լսողական ընկալումը ստուգող, գրավոր շարադրանքի վարժություններ):

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Բաժին 1. Հնչյունաբանություն և ուղղախոսություն: Հնչյունների դասակարգումը և արտասանական հատկանիշները:

Բաժին 2. Քերականություն: Խոսքի մասեր: Շարահյուսություն: **Բաժին 3. Մասնագիտական բառապաշարի և տեքստերի ուսումնասիրություն:** Համաշխարհային պատմության հիմնահարցեր: Թարգմանություններ անգլերենից հայերեն:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Mkhitarian, Ye., Basic English for University Students, YSU Press, Yerevan, 2004.
2. Cincotta, Howard (Ed.). An Outline of American History. United States Information Agency., 1994.
3. Kirn, Elaine. About the U.S.A. United States Information Agency, Materials Branch of the English Language Programs Division., 1989.
4. Myers, Sondra (Ed.). Democracy Is a Discussion: Civic Engagement in Old and New Democracies: The Handbook. New London, CT: Connecticut College. 1997.
5. Short, Deborah J., Seufert-Bosco, Margaret, & Grognet, Allene Guss. (1995). By the People, for the People: U.S. Government and Citizenship. McHenry, IL: Delta Systems Co., Inc.

1. 0305/B16	2. Անգլերեն- 2	3. 2 ECTS կրեդիտ
--------------------	-----------------------	-------------------------

4. 2 ժամ/շաբ.	5. 0/30/0	
----------------------	------------------	--

6. 2-րդ կիսամյակ	7. ստուգարք	
-------------------------	--------------------	--

8. Դասընթացի նպատակն է՝ հարստացնել մասնագիտական բառապաշարը, խորացնել ուսանողների գիտելիքները և հմտությունները հաղորդակցական բարդ իրավիճակներում:

Դասընթացի խնդիրները.

1. ներկայացնել պաշտոնական գրագրության ժամանակ անհրաժեշտ սկզբունքները և նմուշների հիման վրա ձևակերպել սեփականը,
2. հաղորդել գիտելիքներ մասնագիտական նորարանությունների ոլորտից:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. թվարկելու պաշտոնական գրագրության ժամանակ անհրաժեշտ սկզբունքները և ներկայացնելու սեփական օրինակները,
2. կազմելու գրավոր և բանավոր շարադրանք՝ օգտագործելով A2 մակարդակին համապատասխան բառապաշար և քերականական կառույցներ:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. ընկալելու և վերարտադրելու կարողացած և ունկնդրած A2 մակարդակի տեքստերի և երկխոսությունների հիմնական բովանդակությունը,
2. շարադրելու խոսքային իրավիճակին համապատասխան գրավոր և բանավոր պատասխան,
3. կատարելու A2 մակարդակի տեքստերի թարգմանություններ անգլերենից հայերեն և հայերենից անգլերեն:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. իրականացնելու համատեղ աշխատանք թիմում,
2. կիրառելու տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ և ներկայացնելու պրեզենտացիաներ,
3. ներգրավելու ձեռք բերված գիտելիքները և կարողությունները միջազգային ասպարեզում՝ անգլերենը օգտագործելով որպես հետագա մասնագիտական առաջընթացի միջոց:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները..

Բ3. Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:

Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր ու գրավոր խոսք մասնագիտական հանրություն:

Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. հաղորդակցական մեթոդ
2. մտազրոհ

3. ուսանողական պորտֆոլիո 4. խմբային աշխատանք 5. գրավոր և բանավոր թարգմանություն 6. աշխատանք տեղեկագրով 7. ռեֆերատ 8. ինքնուրույն աշխատանք:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարքը համարվում է ստուգված ուսանողի՝ մոդուլի շրջանակներում ցուցաբերած կամ/ և վերջում ներկայացրած աշխատանքների առկայության դեպքում. <ul style="list-style-type: none"> • գրավոր և բանավոր թարգմանություններ, • ռեֆերատ, • պրեզենտացիա, • խմբային աշխատանք, • ուսանողական պորտֆոլիո (ընթերցանությունը և լսողական ընկալումը ստուգող, գրավոր շարադրանքի վարժություններ, CV, դիմում, մոտիվացիոն նամակ):
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Բաժին 1. Պաշտոնական գրագրություն: Ինքնակենսագրություն, մոտիվացիոն նամակ, դիմում: Բաժին 2. Մասնագիտական բառապաշարի և տեքստերի ուսումնասիրություն: Հայոց պատմությունը համաշխարհային համատեքստում: Թարգմանություններ հայերենից անգլերեն:
14. Հիմնական գրականության ցանկ. <ol style="list-style-type: none"> 1. Mkhitarian, Ye., Basic English for University Students, YSU Press, Yerevan, 2004, 2. Cincotta, Howard (Ed.). An Outline of American History. United States Information Agency, 1994. 3. Kim, Elaine. About the U.S.A. United States Information Agency, Materials Branch of the English Language Programs Division, 1989. 4. Myers, Sondra (Ed.). Democracy Is a Discussion: Civic Engagement in Old and New Democracies: The Handbook. New London, CT: Connecticut College. 1997. 5. Short, Deborah J., Seufert-Bosco, Margaret, & Grognet, Allene Guss. (1995). By the People, for the People: U.S. Government and Citizenship. McHenry, IL: Delta Systems Co., Inc.

1.0305/B15	2.Ֆրանսերեն – 1	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.0/30/0	
6. 1-ին կիսամյակ	7. ստուգարք	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ հարստացնել դպրոցում ստացած գիտելիքները՝ շեշտը դնելով ֆրանսերենի հնչյունաբանության, քերականական և բառապաշարի հիմնական առանձնահատկությունների վրա: Այս փուլում ստացած գիտելիքները հիմք են հանդիսանում հետագա՝ առավել խորացված ուսումնասիրության համար:		
Դասընթացի խնդիրները. <ol style="list-style-type: none"> 1. խորացնել դպրոցում ստացած գիտելիքները՝ շեշտը դնելով ֆրանսերենի հնչյունաբանության, քերականության և բառապաշարի հիմնական առանձնահատկությունների վրա, 2. ֆրանսերենի քերականական կառուցվածքի և բառապաշարի հիմնական շերտի յուրացման հիման վրա ձևավորել խոսքային հմտություններ և գրավոր տեքստերից օգտվելու ունակություններ, 3. հանրագումարի բերել ստացված գիտելիքները՝ դրանք ուղղորդելով դեպի համապատասխան մասնագիտական ոլորտները: 		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝		
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու ֆրանսերենի արտասանական նորմերը, հնչյունական համակարգը և հնչյունական յուրահատկությունները, 2. ձևաբանորեն և շարահյուսորեն ճիշտ վերլուծելու բառը և նախադասությունը: 		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ <ol style="list-style-type: none"> 1. ճիշտ արտասանելու ֆրանսերեն հնչյունները և դրանց տառադարձման նշանները, 2. ճիշտ հնչերանգով ձևակերպելու հաստատական, հարցական, բացականչական և հրամայական նախադասությունները, 3. լսելով՝ հասկանալու և վերաշարադրելու տեքստը, որը պարունակում է յուրացրած բառապաշարը և քերականական նյութը (թույլատրվում է 2-3% անձանոթ բառ), 4. առանց բառարանի կարդալու և վերաշարադրելու միջին բարդության մասնագիտական տեքստեր: 		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ <ol style="list-style-type: none"> 1. ինքնուրույն կատարելու տեքստի ձևաբանական և շարահյուսական վերլուծություն, 		

<p>2. ընկալելու և մեկնաբանելու ֆրանսերենի արտասանական յուրահատկությունները,</p> <p>3. ազատորեն հաղորդակցվելու ֆրանսերենով, ընթերցելու միջին բարդության տեքստեր,</p> <p>4. բառարանի օգնությամբ ընթերցելու գեղարվեստական գրականություն և մասնագիտական տեքստեր:</p>
<p>10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p> <p>Բ3. Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:</p> <p>Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր ու գրավոր խոսք մասնագիտական հանրություն:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>
<p>11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. անհատական և խմբային առաջադրանքներ 2. ընթերցանություն 3. թեստ 4. ռեֆերատ 5. դիագնոստիկ ստուգում 6. շնորհանդես 7. ինքնուրույն աշխատանք:
<p>12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>Ստուգաք</p> <p>Նախապես տրված հարցաշարի շրջանակում անցկացվում է բանավոր հարցում:</p>
<p>13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <p>Թեմա 1. Ռիթմիկ խմբեր: Շեշտ: Enchainement. Liaison. Թեմա 2. Հատուկ և հասարակ գոյական: Գոյականի սեռը, թիվը: Սեռի արտահայտությունը հոդերի և ածանցների միջոցով: Թեմա 3. Որոշյալ և անորոշ հոդ: Մասնական հոդը որպես անորոշ քանակ արտահայտելու միջոց: Միաձուլված հոդ: Հոդը չօգտագործելու դեպքերը: Թեմա 4. Ածական: Ածականի համաձայնությունը գոյականի հետ: Ածականի իմաստի փոփոխությունը՝ կախված նրա դիրքից: Թեմա 5. Ցուցական, ստացական, հարցական և բացականչական, անորոշ ածականներ: Թեմա 6. Թվական: Քանակական և դասական թվականներ և դրանց գործածությունը: Թեմա 7. Դերանուն: Անձնական անշեշտ դերանուններ, դրանց գործածությունը որպես ենթակա, ուղիղ և անուղղակի խնդիր: Անձնական շեշտված դերանուններ:</p>
<p>14.Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Попова И.Н., Казакова Ж.А., «Французский язык», Москва, 2008 2. M. Gregoire, Od. Thievenaz, «Grammaire progressive du francais» (Niveau intermediaire). 3. Cl. Miquel, «Communication progressive du francais» (Niveau debutant), 4. M. Djoulhakian, R. Melikstian, A. Mouradian, «Manuel de francais», Erevan – 2011.

1.0305/B16	2.Ֆրանսերեն – 2	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2 Ժամ/շաբ.	5.0/30/0	
6.2-րդ կիսամյակ	7.ստուգաք	
<p>8.Դասընթացի նպատակն է՝ խորացնել և զարգացնել նախորդ փուլում ձեռք բերված գիտելիքները, ֆրանսերենի քերականական կառուցվածքի և բառապաշարի հիմնական շերտի յուրացման հիման վրա ձևավորել խոսքային հմտություններ և գրավոր մասնագիտական տեքստերից օգտվելու ունակություններ:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. խորացնել նախորդ կիսամյակում ստացած գիտելիքները՝ շեշտը դնելով ֆրանսերենի հնչյունաբանության, քերականության և բառապաշարի հիմնական առանձնահատկությունների վրա, 2. ֆրանսերենի քերականական կառուցվածքի և բառապաշարի հիմնական շերտի յուրացման հիման վրա ձևավորել խոսքային հմտություններ և գրավոր տեքստերից օգտվելու ունակություններ, 3. հանրագումարի բերել ստացված գիտելիքները՝ դրանք ուղղորդելով դեպի համապատասխան մասնագիտական ոլորտները: 		
<p>9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու ֆրանսերենի արտասանական նորմերը, հնչյունական համակարգը և հնչյունական յուրահատկությունները, 2. ձևաբանորեն և շարահյուսորեն ճիշտ վերլուծելու բառը և նախադասությունը, <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ճիշտ արտասանելու ֆրանսերեն հնչյունները և դրանց տառադարձման նշանները, 		

2. ճիշտ հնչերանգով ձևակերպելու հաստատական, հարցական, բացականչական և հրամայական նախադասությունները,
  3. լսելով՝ հասկանալու և վերաշարադրելու տեքստը, որը պարունակում է յուրացրած բառապաշարը և քերականական նյութը (թույլատրվում է 2-3% անձանոթ բառ),
  4. առանց բառարանի կարդալու և վերաշարադրելու միջին բարդության մասնագիտական տեքստեր,
- գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ**
1. ինքնուրույն կատարելու տեքստի ձևաբանական և շարահյուսական վերլուծություն,
  2. ընկալելու և մեկնաբանելու ֆրանսերենի արտասանական յուրահատկությունները,
  3. ազատորեն հաղորդակցվելու ֆրանսերենով, ընթերցելու միջին բարդության տեքստեր,
  4. բառարանի օգնությամբ ընթերցելու գեղարվեստական գրականություն և մասնագիտական տեքստեր:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Բ3. Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:

Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր ու գրավոր խոսք մասնագիտական հանրություն:

Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները՝

1. անհատական և խմբային առաջադրանքներ
2. ընթերցանություն
3. թեստ
4. ռեֆերատ
5. դիազնոստիկ ստուգում
6. շնորհանդես
7. ինքնուրույն աշխատանք:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Ստուգարք

Նախապես տրված հարցաշարի շրջանակում անց է կացվում բանավոր հարցում:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Գոյականների իգական սեռի կազմության տարբեր միջոցների դասակարգում՝ քերականորեն, ձևաբանորեն, բառային: Երկու սեռ ունեցող գոյականներ: **Թեմա 2.** Միայն հոգնակի թվով գործածվող գոյականներ. Բաղադրյալ գոյականների հոգնակի թվի կազմությունը: **Թեմա 3.** Անորոշ դերանվանական ածականներ: **Թեմա 4.** Հարաբերական դերանուններ. դրանց ձևերը և գործածությունը նախադասության մեջ **Թեմա 5.** Բայ: Եղանակավորման քերականական արտահայտությունը: **Թեմա 6.** Ֆրանսերեն լեզվի խոնարհման բնութագիրը: Եղանակների կազմությունը և գործածությունը նախադասություններում: **Թեմա 7.** Նախդիրների համակարգային դասակարգում: Տարբեր հարաբերություններ արտահայտող նախդիրներ:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Попова И.Н., Казакова Ж.А., «Французский язык», Москва, 2008.
2. M. Gregoire, Od. Thievenaz, «Grammaire progressive du francais» (Niveau intermediaire).
3. Cl. Miquel, «Communication progressive du francais» (Niveau debutant),
4. M. Djoulhakian, R. Meliksntian, A. Mouradian, «Manuel de francais», Erevan – 2011.

1. 0305/B03	2. Կրացերեն -1	3. 2 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5. 0/30/0	
6. 1-ին կիսամյակ	7. ստուգարք	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողի մոտ ձևավորել բանավոր և գրավոր խոսքի և երկխոսության կառուցման ունակություններ, ելնելով հաղորդակցման հիմնական պահանջումներից:</p> <p>Դասընթացի խնդիրներն են.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ձևավորել գիտելիքներ՝ հիմնված ժամանակակից պատկերացումների վրա, 2. վեր հանել թերություններն ու շտկել դրանք, 3. խորացնել ուսանողի լեզվական հմտությունները և հաղորդակցման կարողությունները, 4. հատուկ ուշադրություն դարձնել մասնագիտական բառապաշարին՝ ուսումնասիրվող թեմաների շրջանակներում: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p>		

<ol style="list-style-type: none"> ներկայացնելու ծրագրով նախատեսված քերականական նյութը, ներկայացնելու ծրագրով նախատեսված անհրաժեշտ բառապաշար, կիրառելու ուղղագրության հիմնական սկզբունքները և կանոնները: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> կարդալու, պատմելու, մեկնաբանելու և վերարտադրելու գեղարվեստական և ճանաչողական բնույթի տեքստեր գրքերից, թերթերից, ամսագրերից: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> շարադրելու տեքստ (20 նախադասություն) առաջարկված որևէ թեմայով (իր, ընտանիքի, ուսման, ազատ ժամանակի, հայրենիքի, հայրենի քաղաքի, եղանակի, հետաքրքրությունների և այլնի մասին), ընկալելու և սկսելու, շարունակելու և ավարտելու երկխոսությունները: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p> <p>Բ3. Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:</p> <p>Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր ու գրավոր խոսք մասնագիտական հանրություն:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> քննարկում /բանավեճ համագործակցային աշխատանք էվրիստիկական մեթոդ մտազրոհ ինդուկտիվ մեթոդ դեդուկտիվ մեթոդ վերլուծական մեթոդ խոսքային կամ բանավոր մեթոդ գրավոր մեթոդ բացատրական մեթոդ: 		
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են</p> <p>Ստուգարքը անց է կացվում բանավոր և հիմնված է կիսամյակի ընթացքում տրված ստուգողական աշխատանքների արդյունքների վրա:</p>		
<p>13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <p>Բաժին 1. Հնչյունաբանություն: Ձայնավորների և բաղաձայնների դասակարգումը: Արտասանության և հնչերանգային հիմնական նորմերը: Բաժին 2. Բառագիտություն. բառիմաստ, մենիմաստ և բազմիմաստ բառեր: Բառի ուղիղ և փոխաբերական իմաստները: Հոմանիշներ, հականիշներ, համանուններ, հարանուններ: Դարձվածքներ: Բաժին 3. Բառակազմություն, բառի ձևաբանական կազմը /արմատներ, ածանցներ, վերջավորություններ, նրանց ուղղագրությունը/: Բաժին 4. Ձևաբանություն. ձևաբանության հիմնական միավորները /բառ, ձևույթ/: Խոսքի մասերի դասակարգումը և նրանց քերականական կարգերը: Գոյական անուն, քերականական կարգերը, գոյականի ուղղագրությունը: Ածական անուն, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Թվական անուն, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Դերանուն, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Բայ, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը:</p>		
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> Գորգաձև Ռ., Հայերեն-վրացերեն գրուցարան, Երևան-Թբիլիսի, 2004: 		

1. 0305/B08	2. Վրացերեն -2	3. 2 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5. 0/30/0	
6. 2-րդ կիսամյակ	7. ստուգարք	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ապահովել և կատարելագործել ուսանողի բանավոր և գրավոր խոսքի կառուցման ունակությունները և մասնագիտական լեզվի տիրապետումը:</p> <p>Դասընթացի խնդիրներն են.</p> <ol style="list-style-type: none"> ձևավորել գիտելիքներ՝ հիմնված ժամանակակից պատկերացումների վրա, վեր հանել թերություններն ու շտկել դրանք, խորացնել ուսանողի լեզվական հմտությունները և հաղորդակցման կարողությունները, հատուկ ուշադրություն դարձնել մասնագիտական բառապաշարին՝ ուսումնասիրվող թեմաների շրջանակներում: 		

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. գործածելու տվյալ մասնագիտության տերմինային համակարգը,
2. կառուցելու տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված, հստակ բանավոր և գրավոր խոսք՝ վերլուծությունների, հաշվետվությունների, հետազոտությունների տեսքով,
3. գործածելու մասնագիտական տեքստին հատուկ շարահյուսական կառուցվածքները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. ընտրելու, վերլուծելու և ադապտացնելու տնտեսագիտության, բնագիտության և հումանիտար ոլորտներից ձեռք բերած հիմնարար միջգիտակարգային գիտելիքները անկանխատեսելի իրավիճակներում արդյունավետ միջմշակութային հաղորդակցման և թարգմանություններ կատարելու նպատակով,
2. կիրառելու գիտելիքները պրակտիկայում՝ միջմշակութային առնչություններին նպաստելու համատեքստում, ձևակերպելու խնդիրները և դրանց լուծման ուղիները,
3. վերարտադրելու մասնագիտական տեքստը, նաև ներկայացնելու նրա բովանդակությունը սեղմ և ընդարձակ,
4. թարգմանելու մասնագիտական տեքստը հայերենից ռուսերեն և հակառակը,
5. զանազանելու մասնագիտական հատուկ շարահյուսական կառուցվածքները:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. գնահատելու, վերլուծելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը,
2. օգտվելու տեղեկատվական տարբեր աղբյուրներից, մշակելու և ներկայացնելու տեղեկատվությունը:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Բ3. Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:

Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր ու գրավոր խոսք մասնագիտական հանրություն:

Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. քննարկում /բանավեճ
2. համագործակցային աշխատանք
3. էվրիստիկական մեթոդ
4. մտազրոհ
5. ինդուկտիվ մեթոդ
6. դեդուկտիվ մեթոդ
7. վերլուծական մեթոդ
8. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ
9. գրավոր մեթոդ
10. բացատրական մեթոդ:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Ստուգարքն անց է կացվում բանավոր և հիմնված է կիսամյակի ընթացքում տրված ստուգողական աշխատանքների արդյունքների վրա:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Բաժին 1. Ձևաբանություն: Դերբայ, դերբայական դարձված, ուղղագրությունը: Մակբայ, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Կապեր, շողկապներ, մասնիկներ, ձայնարկություններ, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: **Բաժին 2.** Շարահյուսություն. շարահյուսության հիմնական միավորները /բառակապակցություն, նախադասություն, նախադասության անդամներ/: Պարզ նախադասություն, դասակարգումը, նախադասության գլխավոր և երկրորդական անդամները: Բարդ նախադասություն, դասակարգումը, տեսակները: **Բաժին 3.** Մասնագիտական տեքստ, կառուցվածքը, տվյալ մասնագիտության տերմինային համակարգը, մասնագիտական տեքստին բնորոշ շարահյուսական կառուցվածքները: **Բաժին 4.** Մասնագիտական տեքստի թարգմանություն. գիտական տեքստի թարգմանության տեսության հիմնական խնդիրները: Գիտական զեկույցների և մասնագիտական ռեֆերատների կառուցման հիմնական սկզբունքները:

14. Հիմնական գրականության ցանկ

1. Գորգաձև Ռ., Հայերեն-վրացերեն զրուցարան, Երևան-Թբիլիսի, 2004:

1.0105/ B02	2.Էկոլոգիայի և բնապահպանության հիմունքներ	3. 2 ECTS կրեդիտ
4.2 Ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.4-րդ կիսամյակ	7.ստուգաք	
<p>8.Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել կենսոլորտի կառուցվածքի տեսական հիմնահարցերը և «մարդ-կենսոլորտ» համակարգում նրանց փոխազդեցությունը, ինչպես նաև պատրաստել որակյալ մասնագետներ, որոնք կարող են գնահատել շրջակա միջավայրի աղտոտման աստիճանը, որպես հասարակության գործունեության արդյունք և նախագոյացնելու կամ կանխարգելելու անթրոպոգեն գործունեության ոչ ցանկալի հետևանքները: Նպաստել հասկանալու էկոլոգիական հիմնախնդիրների էությունը և զարգացնել այդ խնդիրները լուծելու ունակությունը:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ուսանողների տալ հիմնարար գիտելիքներ՝ էկոլոգիայի հիմնական հասկացությունների և օրենքների, էկոլոգիական համակարգերի և գործընթացների, շրջակա միջավայրի էկոլոգիական հնարավորությունների, բնական և տեխնոգեն միջավայրերի, ժամանակակից զարգացման տենդենցների, էկոլոգիական մշակույթի, որպես գործոնի ձևավորման, էկոլոգիական ճգնաժամերի, էկոլոգիայի բնագավառում միջազգային իրավական նորմերի, Հայաստանի Հանրապետությունում գործող էկոլոգիական օրենսդրության մասին, ուսանողների մոտ զարգացնել հմտություններ բնագիտությունից, էկոլոգիայից, բնապահպանությունից՝ ձևավորելով դիտարկելու, ստեղծագործելու, հետազոտելու ունակությունները, տրամաբանական և գիտական լեզվամտածողությունները, եզրակացություն անելու կարողությունները: 2. դաստիարակել քաղաքացիական դիրքորոշում և պատասխանատվություն՝ մարդկության և բնական միջավայրի նկատմամբ: 		
<p>9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. սահմանելու էկոլոգիայի հիմնական հասկացությունները, էկոլոգիական հիմնական և կարևոր օրենքները, սկզբունքները, օրինաչափությունները և կանոնները, 2. նշելու շրջակա միջավայրի զարգացման կոնցեպցիաները և թվարկելու մթնոլորտի, ջրոլորտի և հողոլորտի վրա հիմնական անթրոպոգեն ազդեցություն ունեցող աղտոտող նյութերը և ներկայացնելու նրանց վերլուծության մեթոդները: 3. բացատրելու, թե ի՞նչ ազդեցություն կարող է ունենալ բնակչության վրա շրջակա միջավայրի աղտոտման հետևանքները: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. էկոլոգիական գնահատական տալու շրջակա միջավայրի հիմնական գործոններին, 2. նախագոյացնելու միջոցառումներ ներկայացնելու՝ գերծ պահելու շրջակա միջավայրը էկոլոգիական աղետներից, 3. անցկացնելու մոնիտորինգ և գնահատելու տարածաշրջանի էկոլոգիական իրավիճակը, համապատասխան եզրակացություն տալ այն նպաստող գործոնների մասին, որոնք կբարելավեն տարածաշրջանի էկոլոգիան: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ցուցաբերելու ինքնուրույն ուսումնասիրելու ունակություն: 2. հետազոտություններ անելու՝ ստացած տեղեկությունը արհեստավարժ օգտագործելու խնդիրների լուծման նպատակով: 3. կիրառելու կանխատեսման մեթոդը՝ որոշելու համար, թե այս կամ այն գործոնը, ինչպիսի ազդեցություն կարող է ունենալ տվյալ էկոհամակարգի վրա: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p> <p>Գ1. Կիրառելու սոցիալ-տնտեսագիտական գիտելիքները և մեթոդները մասնագիտական և հասարակական խնդիրները լուծելու ժամանակ:</p> <p>Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր ու գրավոր խոսք մասնագիտական հանրությում:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Պասիվ դասախոսություն 2. Ակտիվ դասախոսություն <ul style="list-style-type: none"> ✓ հարց ու պատասխան ✓ զրույց 3.Ինտերակտիվ դասախոսություն <ul style="list-style-type: none"> ✓ «Power Point» համակարգչային ծրագրով դրվագների ցուցադրում ✓ հարց ու պատասխան ✓ բանավեճ 		

✓ <i>գրույց</i>
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1. Բանավոր քննում ըստ նախապես ներկայացված հարցաշարի կամ դասախոսի կողմից առաջադրված թեմայով ռեֆերատի զեկուցում:</p> <p>2. Այն ուսանողները, որոնք ամբողջական դասընթացի մաս կազմող 5 և ավելի թեմաներից կամ ինքնուրույն աշխատանքների թեմաներից գնահատվել են «ստուգված», ապա ստանում են «Ստուգված»:</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Էկոլոգիայի համառոտ պատմությունը: Էկոլոգիայի կառուցվածքը, առարկան և օբյեկտը: Լիբիխի, մինիմումի, Վիլյամի գործոնների անկախության և Շելֆորդի տուլերանտության օրենքները: Թեմա 2. Էկոհամակարգի գործունեության սկզբունքները: Էկոհամակարգի կառուցվածքը: Պրոդուցենտներ, կոնսումենտներ, ռեդուցենտներ /ավտոտրոֆներ, հետերոտրոֆներ/: Թեմա 3. Օրգանիզմների գոյության միջավայրը և պայմանները: Կենսական, ոչ կենսական, մարդածին, սահմանափակող գործոններ: Օրգանիզմների հարմարվելը միջավայրի պայմաններին: Թեմա 4. Էներգիայի և նյութերի հոսքը Էկոհամակարգում: Էկոհամակարգերի էներգետիկական դասակարգումը: Էներգիայի և նյութերի փոխանցումը Էկոհամակարգերում, Էներգիայի կորուստները սննդային շղթաներում: Ազոտի, ֆոսֆորի, ծծմբի, ածխածնի շրջանառությունը: Թեմա 5. Մարդու առողջության Էկոլոգիական ասպեկտները: Միջավայրի քիմիական, կենսաբանական աղտոտումը, միջավայրի աղտոտումը աղմուկով, սննդամթերքների աղտոտումը: Գյուղատնտեսական և ուրբանիստական համակարգեր: Թեմա 6. Անսպառ և սպառվող պաշարները: Մարդու ազդեցությունը կենսոլորտի վրա: Արդյունաբերության առաջընթացը և բնապահպանության հիմնախնդիրները: Արդյունաբերության Էկոլոգիացման սկզբունքները: Թեմա 7. Քարոլորտի կառուցվածքը: Մթնոլորտի կառուցվածքը, նշանակությունը: Ջուրը երկրի վրա և նրա հատկությունները; Կենսոլորտի կառուցվածքը: Հողը, նրա կառուցվածքը և նշանակությունը բնության մեջ: Թեմա 8. Պոպուլյացիայի բնութագիրը, ծնելիություն և մահացություն, պոպուլյացիայի սեռային կազմը, պոպուլյացիաների միջև գոյություն ունեցող փոխազդեցության ձևերը, գիշատիչ-գոհ փոխհարաբերությունը: Թեմա 9. Մթնոլորտային օդի աղտոտման հիմնական աղբյուրները և դրա Էկոլոգիական հետևանքները: Ջրոլորտի վրա մարդածին բացասական ազդեցությունները: Քարոլորտի և բնահողի վրա մարդածին բացասական ազդեցությունները: Երկրի կլիմայի փոփոխության և անապատացման հիմնախնդիրները:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <p>1. Գրիգորյան Կ., Եսայան Ա., Ժամհարյան Հ., Խոյեցյան Ա., Մովսեսյան Հ., Փիրումյան Գ., Էկոլոգիայի և բնության պահպանության հիմունքներ, Եր., 2010:</p> <p>2. Գրիգորյան Ա., Աղայան Ա., ՀՀ բնության հատուկ պահպանվող տարածքների համակարգի ներկա վիճակը, Եր., 2008:</p> <p>3. Մելքոնյան Լ., Գալստյան Մ., Բնապահպանության հիմունքներ: Ուսումնական ձեռնարկ, Եր., 2010:</p> <p>4. Շահինյան Մ., Թամրազյան Ն., Էկոլոգիա, Եր., 2002:</p> <p>5. Валова В.Д. Основы экологии: Учебное пособие.-5-е изд., Москва, 2005.</p>

1.0001/B01,B06	2.Ֆիզդաստիարակություն	3.0 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.60/0/0	
6.1-ին, 2-րդ կիսամյակներ	7.ստուգաք	
<p>8.Դասընթացի նպատակն է`</b> հաշվի առնելով հասարակության և անհատի զարգացման հետաքրքրություններն ու շահերը, մարզի բնակլիմայական պայմանները և ուսանողների ֆիզիկական զարգացման ու շարժողական ընդունակությունների առանձնահատկությունները` ուսանողների մոտ ձևավորել սոցիալապես անհրաժեշտ գիտելիքների և հմտությունների ծավալը լիարժեք ֆիզիկական պատրաստություն ստանալու, ամենօրյա կյանքի ու կրթության պահանջները լավատեսիկ և շարունակելու վերաբերյալ: Կարևորելով ուսանողների գիտակցական մակարդակի բարձրացումը` դասընթացը նպատակ ունի.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ապահովել երիտասարդ սերնդի կրթադաստիարակչական գործընթացը, • նպաստել ուսումնառողների առողջական վիճակի բարելավմանը, բարձրացնել ֆիզիկական դաստիարակության դերն ու նշանակությունը, պարապմունքները դարձնել ակտիվ հանգստի, մտավոր լարվածության վերացման և ուժերի վերականգնման միջոց, կենսաձևում արմատավորել ֆիզիկական կուլտուրան և սպորտը որպես առողջ ապրելակերպի միջոց, • նպաստել սովորողների մտավոր, հոգևոր և ֆիզիկական ունակությունների համակողմանի ու ներդաշնակ զարգացմանը, բարձրացնել նրանց մտավոր և ֆիզիկական աշխատունակությունը և պատրաստվածությունը, • զարգացնել ուսանողների ֆունկցիոնալ և շարժողական ընդունակությունները, ձևավորել նրանց մոտ արագաշարժություն, ուժ, ճկունություն, դիմացկունություն, ճարպկություն, կոորդինացիա և այլն: <p>Դասընթացի խնդիրներն են.</p> <ul style="list-style-type: none"> • հասնել նրան, որ ուսանողները կարևորեն ֆիզիկական դաստիարակության սոցիալական դերն ու նշա- 		

<p>նակությունը անձի զարգացման և նրա մասնագիտական գործունեության պատրաստման հարցում,</p> <ul style="list-style-type: none"> • ուսանողներին հաղորդել հիմնարար գիտելիքներ առողջ կենսաձևի գիտակենսաբանական և գործնական հիմունքների վերաբերյալ, • ուսանողների մոտ ձևավորել համամարդկային գաղափարներ, բարոյական և կամային հատկանիշներ, կարգապահություն, աշխատասիրություն, սոցիալական ակտիվ դիրքորոշում, • ուսանողների մոտ ձևավորել ֆիզիկական ինքնակատարելագործման և ինքնադաստիարակման արժեքային համակարգ, սերմանել ֆիզիկական կուլտուրայով և սպորտով կանոնավոր պարապելու պահանջմունք, • ուսանողների մոտ ձևավորել առողջությունը պահպանելու և ամրապնդելու, հոգեկան կայունությունը զարգացնելու, հոգեֆիզիկական ընդունակություններն ու անձի յուրահատկությունները մշակելու գործնական կարողություններ ու հմտություններ:
<p>9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. սահմանելու անձնական հիգիենայի և ֆիզիկական վարժություններով պարապմունքների հիգիենիկ կանոնները, 2. թվարկելու կոփման կանոնները և բացատրել դրանց նշանակությունը, 3. ներկայացնելու ֆիզիկական դաստիարակության պարապմունքների ժամանակ անվտանգության պահպանման կանոնները, 4. ներկայացնելու առողջ կենսաձևի գիտակենսաբանական և գործնական հիմունքները, 5. առանձնացնելու վնասակար սովորությունները և բացատրելու դրանց կործանարար ազդեցությունը անձի մտավոր և ֆիզիկական զարգացման վրա: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. կատարելու նորմատիվներին համապատասխան ֆիզիկական վարժություններ (ակրոբատիկ վարժություններ, վազք, հեռացատկ), 2. ցուցաբերելու շարժողական ընդունակություններ ու ֆունկցիոնալ կարողություններ ուսուցանվող մարզաձևերում, 3. ցուցաբերելու տեխնիկական և տակտիկական գործողությունների հստակ կատարում մարզախաղերի ժամանակ: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. աջակցելու կուրսում, ֆակուլտետում, բուհում և նրա շրջանակներից դուրս անցկացվող մասսայական և առողջարարական ֆիզկուլտուրայի ու սպորտային միջոցառումների կազմակերպմանը, 2. դասընթացի ժամանակ կազմակերպելու թիմային մրցախաղեր տարբեր սպորտաձևերից, 3. կազմելու իր և ընկերների առողջ կենսակերպի ապահովման ուսումնամարզական պարապմունքների պլան:
<p>10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնադրյունքը. Գ7.Կողմնորոշվելու արտակարգ իրավիճակներում և անհրաժեշտության դեպքում ցուցաբերելու առաջին բուժօգնություն:</p>
<p>11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Վերահսկողական ուսումնական պարապմունքներ. <ul style="list-style-type: none"> • տեսական դասեր դասախոսությունների ձևով (խոսքային մեթոդ), • մեթոդական-գործնական պարապմունքներ (ինտերակտիվ մեթոդ), • ուսումնամարզական պարապմունքներ (ինտերակտիվ մեթոդ), • անհատական և խմբակային լրացուցիչ պարապմունքներ (խմբային մեթոդ), • ինքնուրույն պարապմունքներ դասախոսի հանձնարարությամբ և հսկողությամբ (խմբային մեթոդ),   2.արտաուսումնական պարապմունքներ. <ul style="list-style-type: none"> • ֆիզիկական վարժությունների կատարում օրվա ընթացքում, • վերականգնողական միջոցառումների իրականացում, • մասնակցություն պարապմունքներ ըստ նախընտրած մարզաձևերի, • ինքնուրույն պարապմունքներ ֆիզիկական վարժություններով, սպորտով, տուրիզմով, • մասնակցություն մասսայական առողջարարական և սպորտային միջոցառումներ բուհում, • մարզաառողջարարական ճամբարների կազմակերպում:
<p>12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Դասընթացն ավարտվում է ստուգարքով: Ստուգարքը համարվում է հանձնած, եթե ուսումնառողը ապահովում է ստուգիչ վարժությունների կատարումը և բավարարում է սահմանված նորմատիվների պահանջներին:</p>
<p>13.Դասընթացի բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. 1-ին կիսամյակ Թեմա 1. Ֆիզիկական դաստիարակություն, նրա դերն ու նշանակությունը ընդհանուր կրթական համակարգում: Ֆիզկուլտուրայի և սպորտի հիգիենիկ հիմունքները: Անձնական հիգիենայի և ֆիզիկական վարժություններով</p>

պարապմունքների հիգիենիկ կանոնները: Շարային պատրաստություն, դարձումներ տեղում, շարային քայլք: **Թեմա 2.** Մարմնի կոփման կանոնները և դրանց նշանակությունը: Վազք: Վազքի տեխնիկայի ուսուցում: Վազք. փոփոխական արագությամբ, արգելքների հաղթահարումով, 60 մ /ցածր մեկնարկից/, 500 մ /աղջիկներ/, 1000 մ /տղաներ/: Հեռացատկ: Հեռացատկի տեխնիկայի ուսուցում: Հեռացատկ տեղից: **Թեմա 3.** Սպորտային խաղերի դերն ու նշանակությունը ուսանողի մտավոր և ֆիզիկական դաստիարակության, ակտիվ հանգստի, մտավոր լարվածության վերացման և ուժերի վերականգնման գործում: Սպորտային խաղ վոլեյբոլ. խաղի կանոնների ուսուցում, սկզբնահարվածի ուսուցում, գնդակի ընդունում և փոխանցում 2 ձեռքով: Սպորտային խաղ բասկետբոլ, խաղի կանոնների ուսուցում: Գնդակի վարում և փոխանցում 2 ձեռքով: Չամբյուղի մեջ գնդակի նետման տեխնիկայի ուսուցում: **Թեմա 4.** Ուսանողի առողջ կենցաղավարության հիմունքները, նրա արդյունավետության չափանիշները, պայքարը բացասական երևույթների դեմ: Երկկողմանի խաղ (վոլեյբոլ, բասկետբոլ):

2-րդ կիսամյակ

Թեմա 1. Ընդհանուր ֆիզիկական և սպորտային պատրաստության դերը ֆիզիկական դաստիարակության գործում: Շարժողական ընդունակությունների կատարելագործման հիմունքները: Մարմնամարզություն: Ակրոբատիկ վարժություններ. գլուխկոնծի առաջ, ետ, «կամուրջ» պատկած դրությունից, կանգ թիակների վրա, կանգ գլխի վրա, գլորումներ, գլուխկոնծի երկարությամբ: **Թեմա 2.** Ֆիզիկական բեռնվածության ծավալը ուսանողական տարիքում, նրա միջոցով ֆիզիկական զարգացման և մարմնակազմության հնարավորություններն ու շտկման պայմանները: Մարմնամարզություն: Մարզանստարանի վրա հենում պատկած դրությունից ձեռքերի ծալում և ուղղում: **Թեմա 3.** Ինքնուրույն պարապմունքների մեթոդական հիմունքները, նրանց ձևերը և տարիքային և սեռային առանձնահատկությունները: Սպորտային խաղ վոլեյբոլ. վերնից սկզբնահարվածի տեխնիկայի ուսուցում: Սպորտային խաղեր փետրագնդակ, սեղանի թենիս. տեխնիկական և տակտիկական տարրերի ուսուցում: Սպորտային խաղ բասկետբոլ. գնդակին տիրապետման տեխնիկայի ուսուցում, պաշտպանության տեխնիկայի ուսուցում, գնդակի նետում զամբյուղի մեջ: **Թեմա 4.** Սպորտային խաղ վոլեյբոլ: Հարձակողական հարվածի տիրապետման տեխնիկայի ուսուցում: Խաղի պաշտպանության տեխնիկայի ուսուցում: Երկկողմանի խաղ: **Թեմա 5.** Ինքնուրույն պարապմունքների հիգիենան և ինքնահսկումը: Վազք. ընթացքից, արագացումներով, ցածր մեկնարկից, փոփոխական վազք: Կարճ վազքի տեխնիկայի առանձնահատկությունները՝ 100 մ, 200 մ, 300 մ: Վազք արգելքների հաղթահարումով (աղջիկներ՝ 200-300 մ, տղաներ՝ 500 մ): Երկար վազքի տեխնիկայի առանձնահատկությունները: Վազք 500 մ (աղջիկներ), 1000 մ (տղաներ): Հեռացատկ: Հեռացատկ տեղից՝ զույգ ոտքերի հրումով: **Թեմա 6.** Մասնակցությունը սպորտային մրցումների, դրանց ֆիզիկական և հոգևոր դաստիարակչական նշանակությունը: **Թեմա 8.** Ստուգաքային ձևերի նախապատրաստում:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Սամվելյան Լ., Պետրոսյան Գ., Թումանյան Հ., Գրիգորյան Ա., Ֆիզիկական դաստիարակության ծրագիր (Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների համար), Եր., 2007.
2. Ազիզյան Գ., Վանեսյան Հ., Ֆիզիկական պատրաստություն, Եր., 2002:
3. Ավագյան Է., Ֆիզիկական պատրաստություն, Ուսումնական ձեռնարկ, Եր., 1978:
4. Բաբայան Հ., Ուսանողների գեղագիտական դաստիարակություն ֆիզիկական պատրաստության գործընթացում, Եր., 2000:
5. Բաբայան Մ., Մարմնամարզության հիմունքներ, Եր., 1989:
6. Բոյախյան Գ., Մարմնամարզության կիրառական վարժություններ ուսանողների համար, Եր., 2005:
7. Թումանյան Հ., Դիմացկունություն, տարիքային փոփոխությունները և նրա մշակման մեթոդիկան, Եր., 2002:
8. Մելիքսեթյան Ռ., Տեսական գիտելիքների ուսուցումը ֆիզիկական կուլտուրայի դասերին, Եր., 1991:
9. Մելքոնյան Հ., Կալաջյան Ե., Մարզախաղեր: Խաղերի կանոնները, Եր., 2007:
10. Նահապետյան Ս., Ընդհանուր զարգացնող վարժություններ, Եր., 1988:

1.0001/B10, B13	2.Ֆիզդաստիարակություն	3.0 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.0/60/0	
6.3-րդ, 4-րդ կիսամյակներ	7.ստուգաք	
<p>8.Դասընթացի նպատակն է՝ հաշվի առնելով հասարակության և անհատի զարգացման հետաքրքրություններն ու շահերը, մարզի բնակլիմայական պայմանները և ուսանողների ֆիզիկական զարգացման ու շարժողական ընդունակությունների առանձնահատկությունները՝ ուսանողների մոտ ձևավորել սոցիալապես անհրաժեշտ գիտելիքների և հմտությունների ծավալը լիարժեք ֆիզիկական պատրաստություն ստանալու, ամենօրյա կյանքի ու կրթության պահանջները ապահովելու և շարունակելու վերաբերյալ: Կարևորելով ուսանողների գիտակցական մակարդակի բարձրացումը՝ դասընթացը նպատակ ունի.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ապահովել երիտասարդ սերնդի կրթադաստիարակչական գործընթացը, • նպաստել ուսումնառողների առողջական վիճակի բարելավմանը, • բարձրացնել ֆիզիկական դաստիարակության դերն ու նշանակությունը, պարապմունքները դարձնել ակտիվ հանգստի, մտավոր լարվածության վերացման և ուժերի վերականգնման միջոց, նպաստել սովորողների 		

մտավոր, հոգևոր և ֆիզիկական ունակությունների համակողմանի ու ներդաշնակ զարգացմանը, բարձրացնել նրանց մտավոր և ֆիզիկական աշխատունակությունը և պատրաստվածությունը,

- զարգացնել ուսանողների ֆունկցիոնալ և շարժողական ընդունակությունները, ձևավորել նրանց մոտ արագաշարժություն, ուժ, ճկունություն, դիմացկունություն, ճարպկություն, կոորդինացիա և այլն,
- կենսաձևում արմատավորել ֆիզիկական կուլտուրան և սպորտը որպես առողջ ապրելակերպի միջոց:

Դասընթացի խնդիրներն են.

- հասնել նրան, որ ուսանողները կարևորեն ֆիզիկական դաստիարակության սոցիալական դերն ու նշանակությունը անձի զարգացման և նրա մասնագիտական գործունեության պատրաստման հարցում,
- ուսանողներին հաղորդել հիմնարար գիտելիքներ առողջ կենսաձևի գիտակենսաբանական և գործնական հիմունքների վերաբերյալ,
- ուսանողների մոտ ձևավորել համամարդկային գաղափարներ, բարոյական և կամային հատկանիշներ, կարգապահություն, աշխատասիրություն, սոցիալական ակտիվ դիրքորոշում,
- ուսանողների մոտ ձևավորել ֆիզիկական ինքնակատարելագործման և ինքնադաստիարակման արժեքային համակարգ, սերմանել ֆիզիկական կուլտուրայով և սպորտով կանոնավոր պարապելու պահանջմունք,
- ուսանողների մոտ ձևավորել առողջությունը պահպանելու և ամրապնդելու, հոգեկան կայունությունը զարգացնելու, հոգեֆիզիկական ընդունակություններն ու անձի յուրահատկությունները մշակելու գործնական կարողություններ ու հմտություններ:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. ներկայացնելու մասսայական սպորտի, բարձր նվաճումների սպորտի և ուսանողական սպորտի առանձնահատկությունները, թվարկել սպորտային պատրաստության կազմակերպման և պլանավորման փուլերը,
2. ներկայացնելու ուսանողական սպորտային մրցումների համակարգի կառուցվածքը, ունիվերսիադանների և օլիմպիական խաղերի տարբերությունները, թվարկել նրանց դաստիարակչական հատկությունները, ներկայացնել տեղեկություններ օլիմպիական խաղերի և անվանի մարզիկների վերաբերյալ,
3. հիմնավորելու կոնկրետ սպորտաձևի ընտրումը կանոնավոր պարապմունքների համար, թվարկելու հիմնական սպորտաձևերի և ֆիզիկական վարժությունների համակարգերի կիրառման բնութագրերը,
4. թվարկելու տարբեր մարզաձևերով պարապմունքների առանձնահատկությունները, մեկնաբանելու անհատի վրա դրանց ներգործության բնութագրերը,
5. ներկայացնելու արտադրական ֆիզիկական կուլտուրայի, արտադրական մարմնամարզության առանձնահատկությունները և մեկնաբանելու նրանց անհրաժեշտությունը մասնագիտական գործունեության մեջ:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. պահպանելու ընտրած սպորտաձևի կամ ֆիզիկական վարժությունների համակարգերի կատարելագործման նորմաները,
2. սպորտով կանոնավոր պարապելու դեպքում իրականացնել օրգանիզմի վիճակի ինքնահսկողություն կիրառելով նրա հիմնական մեթոդները և ցուցանիշները, վարել ինքնավերահսկման օրագիր,
3. ցուցաբերելու տեխնիկական և տակտիկական գործողությունների հստակ կատարում մարզախաղերի ժամանակ,
4. կատարելու շարժողական գործողություններ ֆիզիկական վարժությունների կատարման մատուցված մեթոդներով և ցուցաբերելու նորմատիվներին համապատասխան արդյունքներ:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. դասախոսի անմիջական հսկողությամբ ուսանողների խմբում իրականացնելու թեմատիկ հանձնարակականի փոխադարձ վերահսկողություն,
2. աջակցելու ընկերներին թեմատիկ շարժողական գործողությունների, հնարքների կատարման ժամանակ, ներկայացնելու իր կարծիքը ընկերների ֆիզիկական պատրաստվածության վերաբերյալ,
3. վերլուծելու դասախոսի կողմից իրեն և խմբին տրված անհատական և խմբային հանձնարարականների իրականացման արդյունքները,
4. կազմակերպելու մասսայական և առողջարարական ֆիզկուլտուրայի պարապմունքներ, սպորտային միջոցառումներ կուրսում, ֆակուլտետում, բուհում և նրա շրջանակներից դուրս,
5. կողմնորոշվելու տարբեր իրավիճակներում, ցուցաբերել առաջին բուժօգնություն վնասվածքների դեպքում:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքը.

Գ7.Կողմնորոշվելու արտակարգ իրավիճակներում և անհրաժեշտության դեպքում ցուցաբերելու առաջին բուժօգնություն:

11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- 1.Վերահսկողական ուսումնական պարապմունքներ .

- տեսական դասեր դասախոսությունների ձևով (խոսքային մեթոդ),
- մեթոդական-գործնական պարապմունքներ (ինտերակտիվ մեթոդ),
- ուսումնամարզական պարապմունքներ (ինտերակտիվ մեթոդ),
- անհատական և խմբակային լրացուցիչ պարապմունքներ (խմբային մեթոդ),
- ինքնուրույն պարապմունքներ դասախոսի հանձնարարությամբ և հսկողությամբ (խմբային մեթոդ),

2. արտասուսումնական պարապմունքներ.

- ֆիզիկական վարժությունների կատարում օրվա ընթացքում,
- վերականգնողական միջոցառումների իրականացում,
- մասնակցություն պարապմունքներ ըստ նախընտրած մարզաձևերի,
- ինքնուրույն պարապմունքներ ֆիզիկական վարժություններով, սպորտով, տուրիզմով,
- մասնակցություն մասսայական առողջարարական և սպորտային միջոցառումներ բուհում,
- մարզաառողջարարական ճամբարների կազմակերպում:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Դասընթացն ավարտվում է ստուգաբքով: Ստուգաբքը համարվում է հանձնած, եթե ուսումնառողը ապահովում է ստուգիչ վարժությունների կատարումը և բավարարում է սահմանված նորմատիվների պահանջներին:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

3-րդ կիսամյակ

Թեմա 1. Ուսանողական սպորտը, բուհում սպորտային պատրաստության կազմակերպման և պլանավորման առանձնահատկությունները: **Թեմա 2.** Շարային պատրաստություն, դարձումներ տեղում, շարային քայլք: **Թեմա 3.** Վազքի տեխնիկայի ուսուցում և ամրապնդում, վազք փոփոխական արագությամբ, վազք 60 մ, 100 մ /ցածր մեկնարկից/: Հեռացատկի տեխնիկայի ուսուցում և ամրապնդում: Հեռացատկ տեղից, տեխնիկայի ուսուցում և ամրապնդում: Վազք արգելքների հաղթահարումով: Վազք 500 մ /աղջիկներ/, 1000 մ /տղաներ/: **Թեմա 4.** Ուսանողական սպորտային մրցումների համակարգը, ունիվերսիադաներ, օլիմպիական խաղեր: Օլիմպիզմը և օլիմպիական դաստիարակությունը: **Թեմա 5.** Սպորտային խաղ վոլեյբոլ, խաղի կանոնների ամրապնդում, սկզբնահարվածի ուսուցում և ամրապնդում: Գնդակի ընդունում և փոխանցում 2 ձևերով: **Թեմա 6.** Սպորտային խաղ բասկետբոլ, խաղի կանոնների ամրապնդում: **Թեմա 7.** Կանոնավոր պարապմունքների համար սպորտաձևի ընտրման դրդապատճառները և հիմնավորումը: Հիմնական սպորտաձևերի և ֆիզիկական վարժությունների համամակարգերի համառոտ հոգեֆիզիոլոգիական բնութագրերը: **Թեմա 8.** Սպորտային խաղ սեղանի թենիս, խաղի կանոնների ուսուցում, սկզբնահարվածի ուսուցում: **Թեմա 9.** Ակրոբատիկ վարժություններ. գլուխկոնձի առաջ, ետ, «կամուրջ», կանգ թիակների վրա պառկած դրությունից: **Թեմա 10.** Մարմնամարզություն: Ցատկ այծիկի վրայից՝ ոտքերը գատած եղանակով:

4-րդ կիսամյակ

Թեմա 1. Տարբեր մարզաձևերով պարապմունքների առանձնահատկությունները: Անհատի ֆիզիկական, շարժողական և հոգեկան հատկությունների վրա դրանց ներգործության բնութագրերը: **Թեմա 2.** Ակրոբատիկ վարժություններ. գլուխկոնձի առաջ, ետ, «կամուրջ» պառկած դրությունից, կանգ թիակների վրա, կանգ գլխի վրա, գլորումներ, գլուխկոնձի երկարությամբ: Մարզանստարանի վրա հենում պառկած դրությունից ձեռքերի ծալում և ուղղում: **Թեմա 3.** Մարզապարապմունքների արդյունավետության հսկողությունը, ընտրած սպորտաձևի կամ ֆիզիկական վարժությունների համակարգերի կատարելագործման նորմաները: **Թեմա 4.** Սպորտային խաղ վոլեյբոլ: Վերևից սկզբնահարվածի, հարձակողական հարվածի տիրապետման, խաղի պաշտպանության տեխնիկաների ուսուցում և ամրապնդում: **Թեմա 5.** Սպորտային խաղեր փետրագնդակ, սեղանի թենիս, նրանց տեխնիկական և տակտիկական տարրերի ամրապնդում: **Թեմա 6.** Սպորտով կանոնավոր պարապելու դեպքում օրգանիզմի վիճակի ինքնահսկողությունը, նրա հիմնական մեթոդները, ցուցանիշները և ինքնավերահսկման օրագիրը: **Թեմա 7.** Սպորտային խաղ բասկետբոլ, գնդակին տիրապետելու, պաշտպանության, զամբյուղի մեջ գնդակի նետման տեխնիկաների ամրապնդում: **Թեմա 8.** Սպորտային խաղեր վոլեյբոլ և բասկետբոլ: Երկկողմանի խաղ: **Թեմա 9.** Առաջին բուժօգնությունը վնասվածքների դեպքում: **Թեմա 10.** Վազք. ընթացքից, արագացումներով, ցածր մեկնարկից, փոփոխական: Կարճ վազքի տեխնիկայի առանձնահատկությունները՝ 100 մ, 200 մ, 300 մ: Վազք արգելքների հաղթահարումով (աղջիկներ՝ 200-300 մ, տղաներ՝ 500 մ): Վազք 500 մ (աղջիկներ), 1000 մ (տղաներ): **Թեմա 11.** Հեռացատկ տեղից զույգ ոտքերի հրումով: **Թեմա 12.** Արտադրական ֆիզիկական կուլտուրա, արտադրական մարմնամարզություն, նրանց նշանակությունը մասնագիտական գործունեության մեջ և նրանց առանձնահատկությունները: **Թեմա 13.** Ստուգաբքային ձևերի նախապատրաստում:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Սամվելյան Լ., Պետրոսյան Գ., Թումանյան Հ., Գրիգորյան Ա., Ֆիզիկական դաստիարակության ծրագիր (Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների համար), Եր., 2007.
2. Ազիզյան Գ., Վանեսյան Հ., Ֆիզիկական պատրաստություն, Եր., 2002:
3. Ավագյան Է., Ֆիզիկական պատրաստություն, Ուսումնական ձեռնարկ, Եր., 1978:
4. Բաբայան Հ., Ուսանողների գեղագիտական դաստիարակություն ֆիզդաստիարակության գործընթացում, Եր.,

2000:
5. Բաբայան Մ., Մարմնամարզության հիմունքներ, Եր., 1989:
6. Բոյախյան Գ., Մարմնամարզության կիրառական վարժություններ ուսանողների համար, Եր., 2005:
7. Թումանյան Հ., Դիմացկունություն, տարիքային փոփոխությունները և նրա մշակման մեթոդիկան, Եր., 2002:
8. Մելիքսեթյան Ռ., Տեսական գիտելիքների ուսուցումը ֆիզիկական կուլտուրայի դասերին, Եր., 1991:
9. Մելքոնյան Հ., Կալաջյան Ե., Մարզախաղեր: Խաղերի կանոնները, Եր., 2007:
10. Նահապետյան Ս., Ընդհանուր զարգացնող վարժություններ, Եր., 1988:

1. 0304/B12	2. Փիլիսոփայություն	3. 3 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5. 30/0/0	
6. 5-րդ կիսամյակ	7. ստուգարք	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ներկայացնել փիլիսոփայության հիմնական օրենքները, կատեգորիաներն ու սկզբունքները, կեցության և իմացության էությունը, հիմնական ձևերն ու նրանց զարգացման օրինաչափությունները, որոնք թույլ են տալիս կերտել ազգային նկարագրով և գիտական աշխարհայացքով զինված մարդ, ձևավորել փիլիսոփայական մտածողության այն մակարդակը, որն անհրաժեշտ է յուրաքանչյուր կրթված և լավ մասնագետի համար:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. բացահայտել փիլիսոփայության հիմնական օրենքները, կատեգորիաներն ու սկզբունքները, 2. բացատրել կեցության և իմացության էությունը, հիմնական ձևերն ու նրանց զարգացման օրինաչափությունները, 3. հիմնարար գիտությունների տվյալների փիլիսոփայական մեկնաբանությունների միջոցով աջակցել ուսանողի համակարգված աշխարհայացքի, քաղաքակրթական զարգացումների, արդի միտումներին և այդ համատեքստում ազգային մրցունակ համակարգի մասին պատկերացումների ձևավորմանը: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. սահմանելու կեցության համընդհանուր օրենքները, կատեգորիաները, հիմնական ձևերն ու առանձնահատկությունները, 2. բացահայտելու ճանաչողության, գիտության էության առանձնահատկությունները, 3. ներկայացնելու աշխարհի և նրանում մարդու տեղի ու դերի փիլիսոփայական հայեցակարգի ընդհանուր և տարբերակիչ առանձնահատկությունները, ճշմարտության և մոլորության, գիտելիքների և հավատի, ռացիոնալ և իռացիոնալ սահմանազատման փիլիսոփայական մեթոդաբանության դերն ու նշանակությունը: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. տարբերելու գիտականը ոչ գիտականից, ճշմարիտը կեղծից, էականը ոչ էականից, 2. վերլուծելու հասարակական կյանքում տեղի ունեցող գործընթացները և դրանց պատճառահետևանքային կապերը, 3. կողմնորոշվելու մարդ-մարդ և մարդ-բնություն փոխհարաբերություններում: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. տեղին և ժամանակին գործածելու փիլիսոփայական մտածողության կոնցեպտուալ ապարատը: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p> <p>Ա1. Բացահայտելու պատմական հիմնական օրենքների, մարդկային հասարակության զարգացման օրինաչափությունների ու փիլիսոփայական կատեգորիաների միջև եղած օրինաչափ կապը:</p> <p>Գ1. Գիրառելու սոցիալ-տնտեսագիտական գիտելիքները և մեթոդները մասնագիտական և հասարակական խնդիրները լուծելու ժամանակ:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ9. Վերլուծելու և եզրահանգումներ անելու՝ դրսևորելով քննական մտածողություն, ինչպես նաև ցուցաբերելու ստեղծագործական մոտեցում մասնագիտական ոլորտի խնդիրները բացահայտելու և տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. քննարկում 4. զեկուցում 5. ռեֆերատ: 		
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարք</p>		
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p>		

Թեմա 1. Փիլիսոփայության առարկան: **Թեմա 2.** Կեցություն և մատերիա: **Թեմա 3.** Դիալեկտիկա: **Թեմա 4.** Բնություն: **Թեմա 5.** Մարդ և պրակտիկա: **Թեմա 6.** Գիտակցություն և ճանաչողություն: **Թեմա 7.** Գիտություն: **Թեմա 8.** Հասարակություն:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Դավիթ Անհաղթ, Երկեր, Եր., 1980:
2. Բրուսյան Գ., Իմաստասիրական երկխոսություններ, չ. 1, Եր., 1987:
1. Բրուսյան Գ., Իմաստասիրական երկխոսություններ, չ. 2, Եր., 1987:
2. Գաբրիելյան Հ., Հայ փիլիսոփայության պատմություն, Եր., 1980:
3. Կյուրեղյան Է., Փիլիսոփայություն, Եր., 2004:
4. Փիլիսոփայության բառարան, Եր., 1975:

1.0001/B 07	2. Քաղաքացիական պաշտպանություն և արտակարգ իրավիճակներում բնակչության առաջին բուժօգնություն	3.2 ECTS կրեդիտ
-------------	--	-----------------

4. 2 ժամ/շաբ.	5.10/20/0	
---------------	-----------	--

6. 1-ին կիսամյակ	7. ստուգարք	
------------------	-------------	--

8. Դասընթացի նպատակն է սովորողների մոտ ձևավորել ԱԻ-ների մասին պատկերացում, ԱԻ-ներում գործելու հմտություններ, փրկարարական աշխատանքների կազմակերպման վերաբերյալ հմտություններ և տարաբնույթ պատահարների ժամանակ հնարավոր վնասվածքների և այլ ախտահարումների դեպքում առաջին բուժօգնության ցուցաբերման անհրաժեշտ կարողություններ:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. ներկայացնելու տարաբնույթ ԱԻ-ների հետևանքով ստեղծված իրավիճակները և դրան դիմակայելու ուղիները,
2. ներկայացնելու տեղեկատվություն ԱԻ-ում և պատերազմի ժամանակ պետության կողմից բնակչության պաշտպանությանն ուղղված միջոցառումների մասին,
3. մեկնաբանելու ՀՀ-ում հավանական ԱԻ-ներից բխող ռիսկերի գնահատման մեթոդները,
4. ներկայացնելու համաձայնակալին իրավիճակներում վարակի տարածման հնարավոր ուղիներն ու բացատրելու դրանցից պաշտպանության ձևերը,
5. ներկայացնելու առաջին բուժօգնություն ցուցաբերելու հիմնահարցերը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. գնահատելու տուժածի վիճակը (առաջնային և երկրորդային զննում), վնասվածքի տեսակն ու ծանրությունը և ցույց տալ առաջին բուժօգնություն,
2. դրսևորելու նախընտրելի վարքագիծ տարաբնույթ արտակարգ իրավիճակներում,
3. ցուցաբերելու առաջին բուժօգնություն տարաբնույթ վնասվածքների և ախտահարումների դեպքերում,
4. օգտագործելու ձեռք բերված կարողությունները ԱԻ և պատերազմի ժամանակ պետության կողմից իրականացվող միջոցառումների ընթացքում:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. կիրառելու ձեռք բերված տեսական գիտելիքները գործնականում,
2. աշխատելու թիմում և լուծելու բարդ խնդիրներ,
3. վերլուծելու իրավիճակը և կատարելու անհրաժեշտ գործողություններ իր և շրջապատի համար:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքը.

Գ7. Կողմնորոշվելու արտակարգ իրավիճակներում և անհրաժեշտության դեպքում ցուցաբերելու առաջին բուժօգնություն

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. սեմինար
3. հարցադրումներ և քննարկումներ
4. լաբորատոր աշխատանքներ
5. տնային, ինքնուրույն և ստուգողական աշխատանքներ և խմբային նախագծեր:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով: Ուսանողին տրվում է 4 հարց դասընթացի բովանդակությունից, որոնց բավարար պատասխանի դեպքում ստուգարքը համարվում է հանձնված:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Բաժին 1. Արտակարգ իրավիճակներ ու պատահարներ: **Թեմա 1.** Արտակարգ իրավիճակների նախարարության կառուցվածքն ու խնդիրները: **Թեմա 2.** Արտակարգ իրավիճակները, նրանց բնութագրերն ու կանխարգելման

միջոցառումները: **Բաժին 2. Քաղաքացիական պաշտպանություն: Թեմա 3.** Բնակչության գործողությունները ահաբեկությունների և նրանց սպառնալիքի ժամանակ: **Թեմա 4.** Հակառակորդի հարձակման ժամանակակից միջոցների բնութագրերը, նրանց վարակման օջախները և գնահատման մեթոդները: **Թեմա 5.** Բնակչության պաշտպանության պաշտպանության կազմակերպումը արտակարգ իրավիճակների և պատերազմի ժամանակ: **Թեմա 6.** Արտակարգ իրավիճակների և պատերազմի ժամանակ բնակչության բարոյահոգեբանական պատրաստվածության հիմնական ուղղությունները: **Թեմա 7.** Փրկարարական աշխատանքների կազմակերպումը արտակարգ իրավիճակների և պատերազմի ժամանակ, տեղեկատվության կազմակերպումը: **Բաժին 3. ԱԻ-ում բնակչության առաջին բուժօգնություն: Թեմա 8.** Առաջին բուժօգնությունն ու մինչբժշկական օգնությունն արտակարգ իրավիճակներում: **Թեմա 9.** Ախտահարվածների ու հիվանդների բժշկական տեսակավորումը արտակարգ իրավիճակների պայմաններում: **Թեմա 10.** Սուր հիվանդություններ և թունավորումներ: **Թեմա 11.** Հակահամաճարակային միջոցառումներն արտակարգ իրավիճակներում: **Թեմա 12.** Վնասվածքներ և սուր վիրաբուժական հիվանդություններ:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Մարկարյան Ռ., Ջանջուղազյան Ն., Օհանջանյան Մ., Հարությունյան Ա., Հարությունյան Վ., Բաղդասարյան Լ., Հասարկյան Ռ., Վարդանյան Ջ., «Քաղաքապաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հիմնահարցեր», Եր., 2006:
2. «Մինչբժշկական օգնությունը բնակչությանը արտակարգ իրավիճակներում», ուսումնական ձեռնարկ, Եր., 2000:
3. Մանասյան Վ., «Միտ-թոքային վերակենդանացման մինչբժշկական մեթոդների ուսուցումը» (ուսումնամեթոդական աշխատանք), Եր., 2007:
4. Աղամյան Մ., «Փոխադրական անշարժացում», ուսումնամեթոդական աշխատանք, Եր., 2011:
5. Մանուկյան Ս., Ճաղարյան Գ., «Արտակարգ իրավիճակների և քաղաքացիական պաշտպանության հիմնահարցեր», ուսումնական ձեռնարկ, Եր., 2017:

**ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ
ԿԱՍԸՆՏՐԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ**

1.0201/B17	2.Տնտեսագիտության հիմունքներ	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.3-րդ/4-րդ կիսամյակ	7.ստուգաք	
<p>8.Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել համակարգված տրամաբանական մտածողություն և տալ տնտեսագիտական ընդհանուր գիտելիքներ:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ուսանողներին մեկնաբանել տնտեսագիտության հիմնարար օրենքները կատեգորիաները, ցուցանիշները, 2. ուսանողներին բացատրել շուկայական տնտեսության սկզբունքները, 3. ուսուցանել ուսանողներին օգտվել մասնագիտական գրականությունից, օրենքներից, 4. ուսանողներին զինել միկրո և մակրո ցուցանիշները հասկանալու, վերլուծելու կարողություններով: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. սահմանելու և մեկնաբանելու շուկայական տնտեսության առանձնահատկությունները, սկզբունքները, տնտեսական օրենքները, 2. ներկայացնելու շուկայի մոդելները, ռեսուրսների շուկաները և դրանց առանձնահատկությունները: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու միկրո, մակրո ցուցանիշները, ֆինանսաբանկային համակարգը, 2. վերլուծելու տնտեսական իրավիճակները: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. աշխատելու թիմում, 2. տրամաբանորեն ձիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, հմտորեն հաղորդակցվելու հանրության հետ: 		
<p>10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p> <p>Ա1.Բացահայտելու պատմական հիմնական օրենքների, մարդկային հասարակության զարգացման օրինաչափությունների ու փիլիսոփայական կատեգորիաների միջև եղած օրինաչափ կապը:</p> <p>Գ1.Կիրառելու սոցիալ-տնտեսագիտական գիտելիքները և մեթոդները մասնագիտական և հասարակական խնդիրները լուծելու ժամանակ:</p> <p>Գ3.Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>		
<p>11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություններ 		

2. սեմինարներ, քննարկումներ և բանավեճեր 3. խմբային աշխատանքներ 4. ռեֆերատներ:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով: Ուսանողին տրվում է 4 հարց դասընթացի բովանդակությունից, որոնց բավարար պատասխանի դեպքում ստուգարքը համարվում է հանձնված:
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. Թեմա 1. Տնտեսագիտության տեսության առարկան և մեթոդը: Թեմա 2. Տնտեսական զարգացման ընդհանուր խնդիրները: Թեմա 3. Տնտեսության շուկայական համակարգը և եկամտի շրջապտույտը: Թեմա 4. Անհատական շուկաների վերլուծությունը, պահանջարկ և առաջարկ: Թեմա 5. Սպառողի վարքի տեսություն: Թեմա 6. Արտադրության ծախքերի տնտեսություն: Թեմա 7. Շուկայի կառուցվածքը և գնի ու արտադրության ծավալի որոշումը: Թեմա 8. Ձեռնարկությունների ու կազմակերպությունների տիպերը և տեսակները: Թեմա 9. Ռեսուրսների գների ձևավորումը: Թեմա 10. Մակրոտնտեսական ցուցանիշներ: Ազգային հաշիվների համակարգը: Թեմա 11. Մակրոտնտեսական կայունություն և տատանումներ: Թեմա 12. Փողը և բանկային համակարգը, դրամավարկային քաղաքականություն: Թեմա 13. Պետական բյուջեն և ֆիսկալ քաղաքականությունը: Թեմա 14. Միջազգային առևտրի տեսություն: Թեմա 15. Վճարային հաշվեկշիռ և արժույթային կուրսեր:
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Գորթնի Ջ., Տնտեսագիտություն, Եր., 1999: 2. Սամուելսոն Ս., Նորթհանուս Ու., Տնտեսագիտություն, Եր., 1997: 3. Макконнелл К.Р., Брюу С.Л. Экономика. 17-ое изд., Москва, 2009. 4. Экономическая теория. Учебник под ред. В. Камаева, Москва, 1998

1.0104/B04	2. Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման հիմունքներ	3. 2 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5. 0/30/0	
6.3-րդ/4-րդ կիսամյակ	7. ստուգարք	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողի մոտ ձևավորել անհրաժեշտ գիտելիքներ համակարգիչների տեխնիկական և ծրագրային ապահովման մասին, զարգացնել համակարգիչից օգտվելու հմտություններ, որոնք կկիրառվեն ուսումնառության ընթացքում, առօրյայում, շարունակական կրթության ընթացքում, ստեղծել անհրաժեշտ հիմքեր համակարգիչի օգնությամբ մասնագիտության մեջ գործնական հետազոտություններ ու վերլուծություններ կատարելու համար:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> ուսանողներին ծանոթացնել համակարգիչի կառուցվածքին, համակարգային և կիրառական ծրագրերին, մեկնաբանել փաստաթղթերի գեղարվեստական ձևավորման ոճերը, շրիֆտատեսակները, խմբագրման հնարավորությունները, բացահայտել ժամանակակից համակարգիչի դերն ու կարևորությունը հումանիտար մասնագիտությունների մեջ, կատարել տրամաբանական արտահայտություններ Excel համակարգով խնդիրներ լուծելու համար, ըստ կատարած հաշվարկների ստացված տվյալների կառուցել գրաֆիկներ, տեսակավորել: <p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> թվարկելու համակարգիչի կառուցվածքը և նշելու աշխատանքի հիմնական սկզբունքները, ընտրելու ոճեր, շրիֆտատեսակներ, շաբլոններ word տեքստային խմբագրով փաստաթղթեր ձևավորելու համար, վերարտադրելու և ստեղծելու էլեկտրոնային աղյուսակ, ուսանողը ունակ կլինի ընտրել և ներկայացնել Power Point համակարգի հնարավորությունները, <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> օգտագործելու օպերացիոն համակարգի հնարավորությունները, կատարելու իր թղթավարությունը Microsoft Word տեքստային խմբագրիչով, էլեկտրոնային աղյուսակով կատարելու հաշվարկային աշխատանքներ՝ կիրառելով ստանդարտ ֆունկցիաներ և տրամաբանական գործողություններ, կիրառելու Power Point ծրագիրը զեկուցումների, ռեֆերատների, կուրսային և ավարտական աշխատանքների ցուցադրման համար: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: <p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p>		

Բ3. Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:

Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. գործնական աշխատանք

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Ստուգարք.

Թեստը, առաջադրանքը, խնդիրը կամ ռեֆերատը. գնահատվում է «Բավարար», եթե կատարել է 50% և ավելի:

1. Ուսանողը շնորհանդեսի ուղեկցությամբ Power Point ծրագրով ներկայացնում է հանձնարարված ինքնուրույն աշխատանքները
2. Ուսանողը հանձնում է ուսումնառության ողջ ընթացքում ստացած գիտելիքների վերաբերյալ ռեֆերատը
3. Ուսանողը տեղում կատարում է առաջադրանք, որը բաղկացած է MS Word և Excel – ծրագրերի թեստերից:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Համակարգչի կառուցվածքը և աշխատանքի հիմնական սկզբունքները.

Համակարգչի կառուցվածքը և աշխատանքի հիմնական սկզբունքները: ԷՀՄ-ի հիմնական հանգույցները. հիշատարք, պրոցեսոր, ներածման և արտածման սարքեր: ԷՀՄ-ի ծրագրային ապահովումը: Ֆայլ, ֆայլի անվանում. ֆայլի ճանապարհ: Հիշողության չափման միավորները:

Թեմա 2. Microsoft Word փաստաթղթերի ստեղծում և ձևավորում.

Փաստաթղթերի ստեղծում և ձևավորում: Տառի բնութագրերը: WordArt-ի տեղադրում: Նրա հետ աշխատելու գործիքներ: Formatting պանելի գործիքները: Աշխատանք Tab-երի հետ: Պարագրաֆ, նրա բնութագրերը: Էջի պարամետրերի տեղադրում: Եզրագծերի և ֆոնի տեղադրում, տեքստերի խմբագրում (բլոկների պատճենում, տեղափոխում, տեղադրում): Փաստաթղթերի նախնական դիտարկում և տպում: Տեքստերի սխալների ուղղում, որոնում, փոխարինում: Էջի համարների տեղադրում: Drawing ռեժիմ: Աշխատանք Autoshapestերի հետ: Աղյուսակների տեղադրում:

Թեմա 3. Microsoft Excel էլեկտրոնային աղյուսակներ

Microsoft Excel էլեկտրոնային աղյուսակային համակարգի պատուհանի կառուցվածքը: Բջջեր: Տվյալների ներմուծում, խմբագրում, ֆորմատավորում: Բջջի հասցեների տիպերը: Ներմուծման ավտոմատացում: Տրամաբանական գործողություններ, ֆունկցիաներ: Տվյալների տեսակավորում Filter, Sort ռեժիմները:

Թեմա 4. Microsoft PowerPoint ներկայացման ստեղծում:

Ներկայացումների ստեղծում: Անիմացիաների և ոճերի հաղորդում սահիկներին: Ձայնային, լուսային ոճերի հաղորդում սահիկներին: Դիզայնի ձևավորում: Ավտոմատացնել սահիկների միջև անցումը: Ներկայացումն ինտեգրել այլ թվայնացված միջոցների հետ:

Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Հովակիմյան Ա., Սարգսյան Ս., Խաչոյան Լ., Իսպիրյան Ն., Մանուկյան Ա., Սկրտչյան Ն.. Համակարգչային գրագիտություն, Մեթոդական ձեռնարկ, Եր., 2012:
2. Тихомиров А., Прокди А.К. Колосков П.В., Клендрова И.А. и др. Microsoft Office 2007, Наука и Техника, Эл. Книга, 2008.
3. Ջանփոլադյան Բ., Քոմփյութերային կիրառական տեխնոլոգիաների հիմունքները, ՀՊՃՀ, Եր. 2000:

1.0201/B 17	2.Գործարարության հիմունքներ	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2Ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.3-րդ/4-րդ կիսամյակ	7.ստուգարք	
<p>8.Դասընթացի նպատակն է հաղորդել ներկայիս տնտեսական պայմաններում գործարարություն կազմակերպելու և վարելու համար իրավական, տնտեսական և կազմակերպչական գիտելիքներ և հմտություններ:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. փոխանցել համակարգված գիտելիք գործարարության կազմակերպման վերաբերյալ, 2. մշակել կազմակերպչ-կառավարչական հմտություններ գործարարությամբ զբաղվելու համար, 3. հաղորդել գիտելիքներ գործունեության սուբյեկտների պատասխանատվության վերաբերյալ: 		
<p>9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. բնութագրելու գործարարության միջավայրը և տեսակները, 2. տարբերելու ձեռնարկության կազմակերպչ-իրավական ձևերը, 3. իմանալու ձեռնարկության պետական գրանցման փաստաթղթերի փաթեթը, 		

<p>4. թվարկելու գործունեության տեխնիկա-տնտեսական հիմնավորման պահանջները:</p> <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. մշակելու բիզնես-գաղափարներ և վերլուծության միջոցով, ընտրել լավագույնը, 2. կազմակերպելու սեփական գործ և որոշել դրա արդյունավետությունը, 3. գնահատելու ռիսկը և կողմնորոշվելու ստեղծված ցանկացած իրավիճակում, 4. հայթայթելու, վերլուծելու և տեղին օգտագործելու գործունեության համար անհրաժեշտ տեղեկատվությունը: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. աշխատելու թիմում, 2. մոտիվացնելու, 3. առաջնորդելու, 4. աշխատելու տեղեկատվության հետ:

<p>10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p> <p>Ա1. Բացահայտելու պատմական հիմնական օրենքների, մարդկային հասարակության զարգացման օրինաչափությունների ու փիլիսոփայական կատեգորիաների միջև եղած օրինաչափ կապը:</p> <p>Գ1. Կիրառելու սոցիալ-տնտեսագիտական գիտելիքները և մեթոդները մասնագիտական և հասարակական խնդիրները լուծելու ժամանակ:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>

<p>11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. գործնական խաղ /թիմային աշխատանք/ 2. դասախոսություն, սեմինար 3. ինքնուրույն աշխատանք /զեկույց, ռեֆերատ,/ 4. ճանաչողական էքսկուրսիաներ:

<p>12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար նախատեսված ստուգարքը անց կացվում գրավոր:</p>

<p>13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Գործարարության էությունը և ֆունկցիաները: Թեմա 2. Գործարարության միջավայրը և տեսակները: Թեմա 3. Գործարարության սուբյեկտները: Թեմա 4. Ձեռնարկության կազմակերպա-իրավական ձևերը: Թեմա 5. Բիզնես-գաղափարը և բիզնես հայեցակարգը, որպես գործարարության նախադրյալ: Թեմա 6. Մարքեթինգի պլան: Թեմա 7. Գործունեության կադրային ապահովումը: Թեմա 8. Գործունեության մեկնարկային կապիտալը և ընթացիկ գործունեության ֆինանսական ապահովումը: Թեմա 9. Արտադրական պլան Թեմա 10. Ինքնարժեքի կալկուլյացիա: Թեմա 11. Ձեռնարկատիրական ռիսկ: Թեմա 12. Ֆինանսական պլանավորում:</p>
--

<p>14.Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кондратьева М., Баландина Е., Трефилова Ю., «Бизнес-планирование» учебное пособие, Ульяновск УлГТУ 2014/ http://venec.ulstu.ru/lib/disk/2015/17.pdf/ 2. Буров В. Ю., «Основы предпринимательства», учебное пособие, Чита, 2011. 3. Богомолова В., Белоусова Н., Кублашвили О., Ролдугина Р., «Бизнес-планирование», учебное пособие, Москва 2014 http://storage.elib.mgup.ru/6/bogomolova_2014.pdf// 4. Башаримова С., Дасько М., Основы предпринимательства, учебное пособие. 5. Торосян Е., Сажнева Л., Ж.Н.Зарубина, «Основы предпринимательской деятельности», учебное пособие, Санкт-Петербург 2016 https://books.ifmo.ru/file/pdf/1909.pdf//.

1.0304/B17	2.Քաղաքագիտության հիմունքներ	3.2 կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5. 30/0/0	
6.3-րդ/4-րդ կիսամյակ	7.ստուգարք	
<p>8.Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին ծանոթացնել քաղաքագիտության ձևավորման տեսական և գաղափարական ակունքներին, հիմնական կատեգորիաների ու քաղաքագիտության ուսումնասիրության առարկայական տիրույթին, ձևավորել ուսանողների մոտ քաղաքական իրականության վերլուծության պրակտիկ հմտություններ:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնել քաղաքական մտքի զարգացման հիմնական էտապները, 2. ներկայացնել քաղաքական վարչակարգ հասկացությունը, տեսակները, 3. ներկայացնել ու մեկնաբանել քաղաքական տեխնոլոգիա և քաղաքական գաղափարախոսություն հասկացությունը: 		
<p>9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու քաղաքագիտության ձևավորման նախապատմությունը և զարգացման էտապները, 2. ներկայացնելու իշխանության կառուցվածքը, ռեսուրսները և տեսակները, 		

<p>3. թվարկելու ու մեկնաբանելու պետական կառավարման ձևերը:</p> <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> վերլուծելու քաղաքական վարչակարգ հասկացությունը, տեսակները, մեկնաբանելու քաղաքական գաղափարախոսություն հասկացությունը, մեկնաբանելու քաղաքագիտության տեսական և կիրառական նշանակության հիմնահարցերը: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը, աշխատելու թիմում:

<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p> <p>Ա3. Բացահայտելու պատմական հիմնական օրենքների, մարդկային հասարակության զարգացման օրինաչափությունների ու փիլիսոփայական կատեգորիաների միջև եղած օրինաչափ կապը:</p> <p>Բ5. Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:</p> <p>Բ7. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p> <p>Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p>
--

<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> դասախոսություն քննարկումներ բանավեճեր գեկուցումներ:

<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով: Ուսանողին տրվում է 4 հարց դասընթացի բովանդակությունից, որոնց բավարար պատասխանի դեպքում ստուգարքը համարվում է հանձնված:</p>
--

<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Քաղաքագիտության ձևավորման նախապատմությունը: Թեմա 2. Քաղաքական մտքի զարգացման հիմնական էտապները: Թեմա 3. Քաղաքական իշխանություն և իշխանական հարաբերություններ: Թեմա 4. Քաղաքական ընտրանի /էլիտա/: Թեմա 5. Քաղաքական լիդերություն: Թեմա 6. Քաղաքական ռեժիմներ: Թեմա 7. Հասարակության քաղաքական համակարգը: Պետությունը որպես քաղաքական համակարգի գլխավոր ինստիտուտ: Պետության ծագումը, բնույթը, դերը և հիմնական ֆունկցիաները: Թեմա 8. Քաղաքական կուսակցություններ և կուսակցական համակարգեր: Թեմա 9. Քաղաքացիական հասարակություն: Թեմա 10. Քաղաքական սոցիալականացում և քաղաքական մասնակցություն: Թեմա 11. Ընտրություններ և ընտրական համակարգեր: Թեմա 12. Գաղափարախոսությունների տեսություն: Թեմա 13. Ազգեր և ազգային քաղաքականություն: Թեմա 14. Քաղաքականությունը և կրոնը: Թեմա 15. Քաղաքական մշակույթ:</p>
--

<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> Քաղաքագիտություն, ԵՊՀ հրատ., Եր., 2006: Буренко В., Журавлев В., Политология, Москва, 2004. Гаджиев К., Политология. Москва, 2005. Политология. Под ред. А.А. Радугина. Изд-во Центр, Москва, 1999. Пушкарева Г.В. Политология. Изд-во Айрис-пресс, Москва, 2002. Мальцев В.А. Основы политологии. Изд-во ИТРССПП, Москва, 1998.
---

1. 0304/B14	2. Իրավունքի հիմունքներ	3. 2 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5. 30/0/0	
6. 3-րդ/4-րդ կիսամյակ	7. ստուգարք	

<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողին սովորեցնել հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտների օրենսդրական կարգավորման հիմունքները, ստացած իրավական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ, ինչպես նաև ձևավորել իրավական աշխարհայացք ու մշակույթ:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> ձևավորել կայուն գիտելիքներ իրավունքի տեսության և իրավունքի առանձին ճյուղերի վերաբերյալ,
--

2. ձևավորել մասնագիտական գործունեության մեջ նորմատիվ իրավական ակտերի, իրավաբանական փաստաթղթերի կիրառման կարողություններ ու ունակություններ,
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. սահմանելու իրավագիտության հիմնական հասկացությունները, կատեգորիաները, ինստիտուտները և տերմինները, 2. ներկայացնելու հայկական իրավունքի և օրենսդրության համակարգի կառուցվածքը, իրավական նորմերի առանձնահատկությունները և նրանց տեսակները, նորմատիվ իրավական ակտերի համակարգը, 3. մեկնաբանելու իր մասնագիտական ոլորտում իրավաբանական տերմինաբանությունը: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. կիրառելու իրավական ակտերը, իրավաբանական փաստաթղթերը իր մասնագիտական գործունեության մեջ, 2. վերլուծելու իրավական նորմը՝ այն կիրառելով կոնկրետ իրավիճակներում, 3. վերլուծելու և համակարգելու իրավական տեղեկատվությունը: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p> <p>Գ1. Կիրառելու սոցիալ-տնտեսագիտական գիտելիքները և մեթոդները մասնագիտական և հասարակական խնդիրները լուծելու ժամանակ:</p> <p>Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր ու գրավոր խոսք մասնագիտական հանրություն:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p> <p>Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառնություններ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. ռեֆերատ 3. զեկուցում:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարքը անց է կացվում բանավոր:</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Պետության և իրավունքի տեսություն: Թեմա 2. Սահմանադրական իրավունք: Թեմա 3. Քաղաքացիական իրավունք: Թեմա 4. Քրեական իրավունք: Թեմա 5. Աշխատանքային իրավունք: Թեմա 6. Ընտանեկան իրավունք: Թեմա 7. Տեղական ինքնակառավարում: Թեմա 8. Վարչական իրավունք: Թեմա 9. Դատավարական իրավունք: Թեմա 10. Արդարադատություն, դատախազություն և նոտարիատ: Թեմա 11. Կրթության, գիտության, մշակույթի և սոցիալական ոլորտի ՀՀ օրենսդրություն: Թեմա 12. Միջազգային իրավունք:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Այվազյան Վ., Մարդու իրավունքներ, Եր., 2002: 2. Առաքելյան Ս., Գաբուզյան Ա., ՀՀ քրեական իրավունք, Եր., 2003, 2006: 3. Բարսեղյան Ս., ՀՀ Քաղաքացիական իրավունք, Եր., 2000: 4. Դիլբանյան Ա., ՀՀ դատարանակազմությունը և իրավապահ մարմինները, Եր., 1999: 5. Ղարախանյան Գ., Ընտանեկան իրավունք, Եր, 2001: 6. Քոչարյան Վ., Միջազգային իրավունք, Եր., 2002:

1.0202/B 17	2.Մշակութաբանության հիմունքներ	3. 2 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5. 30/0/0	
6.3-րդ/4-րդ կիսամյակ	7. ստուգարք	
<p>8.Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողի մոտ կայուն գիտելիքներ ձևավորել մշակութաբանության առարկայի և «մշակույթ» հասկացության վերաբերյալ, արմատավորել համակարգված պատկերացում մշակույթի բաղադրիչների, երևույթների, գործընթացների և մեխանիզմների մասին: Հատուկ ուշադրություն դարձնել համաշխարհային ու հայ մշակույթների ընդհանուր բնութագրերի և ներկա գործընթացների վրա:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ձևավորել համակարգված պատկերացում մշակույթի բաղադրիչների, երևույթների, գործընթացների 		

վերաբերյալ, 2. ուսումնասիրել հայ և համաշխարհային մշակույթների ընդհանուր բնութագրերը:
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. ներկայացնելու գիտության մեջ մշակույթ» հասկացության ամենատարածված սահմանումները և տեսությունները: 2. սահմանելու մշակույթի կառուցվածքը, բաղադրիչները, տիպաբանությունը, մշակույթի ծագման և զարգացման հիմնական օրինաչափությունները: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. մեկնաբանելու մշակույթ, ենթամշակույթ, հակամշակույթ հասկացությունները, 2. վերլուծելու մշակութային գործընթացները և մշակույթի զարգացման դինամիկան, 3. մեկնաբանելու ժամանակակից մշակութային գործընթացների առանձնահատկությունները: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. աշխատելու թիմում, 2. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Գ1. Կիրառելու սոցիալ-տնտեսագիտական գիտելիքները և մեթոդները մասնագիտական և հասարակական խնդիրները լուծելու ժամանակ: Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր ու գրավոր խոսք մասնագիտական հանրություն: Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը: Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. քննարկումներ 3. բանավեճեր 4. ռեֆերատներ 5. գեկուցումներ:
12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգաքք. Անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:
13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. Թեմա 1. Դասընթացի ուսումնասիրման օբյեկտը, առարկան և խնդիրները: «Մշակույթ» հասկացության սահմանումներն ու մշակույթի էության, ծագման և զարգացման վերաբերյալ տեսությունները: Թեմա 2. Մշակույթի մակարդակները: Ազգային և համամարդկային բնույթը: Զանգվածային և էլիտար մշակույթ: Թեմա 3. Հոգևոր գործունեության մշակութային ձևերը: Կրոն, գիտություն և արվեստ: Թեմա 4. Մշակույթ-բնություն-հասարակություն: Թեմա 5. Նախնադարյան մշակույթ: Հին Արևելյան քաղաքակրթություններ (միջագետքյան, եգիպտական, հին հնդկական և չինական): Թեմա 6. Անտիկ (հունահռոմեական) մշակույթ: Թեմա 7. Միջնադար՝ քրիստոնեական և իսլամական մշակույթներ: Թեմա 8. Վերածնունդ և Ռեֆորմացիա: Թեմա 9. Նոր դարաշրջանի եվրոպական մշակույթը: Թեմա 10. Մոդեռնիզմի և պոստմոդեռնիզմի դարաշրջանների մշակույթը: Թեմա 11. Հայկական մշակույթ:
14.Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Մելքոնյան Գ., Մշակութաբանություն, Եր., 2000: 2. Սարգսյան Ս., Մշակութաբանություն, Եր., 1997: 3. Սարգսյան Ս., Մշակույթի տեսություն և հայ մշակույթի պատմություն, Եր., 2004: 4. Арутюнов С., Рыжакова С., Культурная антропология, М., 2004. 5. Розин В., Культурология, М., 1998.

1.0304/B17	2.Կրոնագիտության հիմունքներ	3. 2 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.3-րդ/4-րդ կիսամյակ	7.ստուգաքք	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողի մոտ ձևավորել ընդհանուր գիտելիքներ ու պատկերացումներ ժամանակակից կրոնների, կրոնական տարատեսակ ուղղությունների, դրանց դավանաբանական ու պաշտամունքային առանձնահատկությունների, Հայ Առաքելական եկեղեցու պատմության հիմնահարցերի, արդի կրոնական ներփակ հոսանքներ-		

<p>րի ու դենամիսացիաների վերաբերյալ: Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ձևավորել ընդհանուր գիտելիքներ ու պատկերացումներ ժամանակակից կրոնների, կրոնական տարատեսակ ուղղությունների վերաբերյալ, 2. ուսումնասիրել կրոնական տարատեսակ ուղղությունների դավանաբանական ու պաշտամունքային առանձնահատկությունները: 		
<p>9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու ինչ է կրոնը, ինչպիսի կրոններ կան աշխարհում, ինչ դավանաբանական, պաշտամունքային, տոնածիսական առանձնահատկություններ ունեն դրանք, 2. նկարագրելու Հայ Առաքելական եկեղեցու պատմությունը, դավանաբանական առանձնահատկությունները: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. մեկնաբանելու ժամանակակից կրոնների և կրոնական հոսանքների ու ուղղությունների զարգացման տրամաբանությունը, առանձնահատկություններն ու միտումները, 2. համեմատական վերլուծության ենթարկելու և իրարից տարբերելու հին աշխարհի տարբեր ժողովուրդների դիցաբանական համակարգերը: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: 		
<p>10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Ա3. Բացահայտելու պատմական հիմնական օրենքների, մարդկային հասարակության զարգացման օրինաչափությունների ու փիլիսոփայական կատեգորիաների միջև եղած օրինաչափ կապը: Բ5. Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն: Բ6. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները Բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում: Գ2. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ3. Գիտակցելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, հետամուտ լինելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը: Գ4. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. քննարկումներ 3. բանավեճ 4. զեկուցում 5. ռեֆերատ 6. անհատական և խմբային առաջադրանքներ: 		
<p>12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:</p>		
<p>13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. Թեմա 1. Դասընթացի առարկան, կրոնի պատմական ձևերը: Թեմա 2. Ժամանակակից կրոնները: Ազգային և համաշխարհային կրոններ: Թեմա 3. Բուդդայականություն, իսլամ, դավանանքը, պաշտամունքը, հիմնական ուղղությունները: Թեմա 4. Քրիստոնեություն: Դավանաբանությունը և պաշտամունքը: Աստվածաշունչ: Թեմա 5. Արդի կրոնական միավորումներն ու համայնքները: Թեմա 6. Քրիստոնեությունը Հայաստանում I-IV դարերում: Թեմա 7. Հայ Առաքելական եկեղեցին V-IX դարերում: Թեմա 8. Հայ Առաքելական եկեղեցին X-XIV դարերում: Թեմա 9. Հայ Առաքելական եկեղեցին XV-XVIII դարերում: Թեմա 10. Հայ Առաքելական եկեղեցին XIX-XX դարերում:</p>		
<p>14.Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ալիշան Դ., Հայոց հին հավատքը կամ հեթանոսական կրոնը, Եր., 2002: 2. Աստվածաշունչ: 3. Գուրան, Սոֆիա, 1929: 4. Երուանդ վրդ. Տեր- Մինասեանց, Ընդհանուր եկեղեցական պատմութիւն, հ. Ա., Էջմիածին, 1908. 5. Владимирон Н., Овсиенко Ф., Мировые религии, М., 1998. 6. История религии, т. 1-2, М., 2002. 		

1.0303/B17	2.Բարոյագիտության հիմունքներ	3.2 ECTS կրեդիտ
------------	------------------------------	-----------------

4.2 Ժամ/շաբ.	5. 30/0/0
6.3-րդ/4-րդ կիսամյակ	7. ստուգարք
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ներկայացնել բարոյականության տեսության հիմնահարցերը, ամբողջացնել բարոյականության մասին սովորողի պատկերացումները, բարձրացնել բարոյական գիտակցությունը և համաշխարհայնացման արդի ժամանակաշրջանում նպաստել ուսանողի բարոյափիլիսոփայական աշխարհայացքի ձևավորմանը:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ծանոթացնել բարոյագիտության հիմնական հասկացություններին, բարոյական առաջընթացի էությանն ու չափանիշներին, բարոյականության էությունը, կառուցվածքային բաղադրիչներին, յուրահատկությանը, գործառույթներին, բարոյականության և ազատության հարաբերությանը, ազգային ու համամարդկային բարոյամշակութային արժեքներին, բարոյական արժեհամակարգին, 2. ցույց տալ ճշմարտության, արդարության, ազատության, բարու և գեղեցիկի կապը կյանքի նպատակի և իմաստի հիմնահարցերին, 3. նպաստել անձի բարոյական մտահաղորդակցության ձևավորմանը, 4. բացահայտել բարոյական իդեալի էությունը ազգայինի և համամարդկային տեսանկյունից, 5. վերլուծել բարոյականություն հասկացության տարբեր սոցիալ-մշակութային մեկնաբանությունները, 6. ընդլայնել սովորողների մտահորիզոնը: 	
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. սահմանելու բարոյագիտության հիմնական հասկացությունները, բարոյական առաջընթացի էությունը ու չափանիշները, 2. արժևորելու ազգային և համամարդկային բարոյամշակութային արժեքները, բարոյական արժեհամակարգը: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ցույց տալու ճշմարտության, արդարության, ազատության, բարու և գեղեցիկի կապը կյանքի նպատակի և իմաստի հիմնահարցերին: 2. բացահայտելու բարոյական իդեալի էությունը ազգայինի և համամարդկային տեսանկյունից, 3. վերլուծելու բարոյականություն հասկացության տարբեր սոցիալ-մշակութային մեկնաբանությունները: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: 	
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p>	
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. քննարկումներ 3. զեկուցումներ: 	
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>Ստուգարք. Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:</p>	
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <p>Բաժին 1. Բարոյագիտության հիմնական կատեգորիաները. Թեմա 1. Հասկացություն բարոյագիտության կատեգորիաների մասին: Թեմա 2. Բարին և չարը: Թեմա 3. Պարտք և պատասխանատվություն: Թեմա 4. Պատիվ և արժանապատվություն: Թեմա 5. Խիղճ: Բարոյական իդեալ: Թեմա 6. Կյանքի իմաստն ու նպատակը: Թեմա 7. Երջանկություն. Սեր: Բաժին 2. Բարոյականության էությունը, կառուցվածքային բաղադրիչները, յուրահատկությունը և գործառույթները: Թեմա 8. Բարոյականության էությունը, յուրահատկությունը և կառուցվածքային բաղադրիչները: Թեմա 9. Բարոյականության հիմնական սոցիալական գործառույթները: Բաժին 3. Բարոյականություն և ազատություն: Թեմա 10. Անձը և համակեցությունը: Թեմա 11. Բարոյականության հասարակական խնդիրները: Բաժին 4. Անձի բարոյական գիտակցությունը: Թեմա 12. Անձի բարոյական գիտակցությունը: Թեմա 13. Անձի բարոյական գործունեությունը: Թեմա 14. Անձի բարոյական հարաբերությունները: Թեմա 15. Անձի բարոյական մշակույթը: Բաժին 5. Համամարդկային բարոյական արժեքներ և ազգային բարոյական նկարագիր: Թեմա 16. Ժողովրդավարության և մարդու իրավունքների վերաիմաստավորումը եվրոպական բարոյամշակութային արժեհամակարգի համատեքստում: Թեմա 17. Ազգային-բարոյական նկարագիր: Բաժին 6. Բարոյագիտության կիրառական խնդիրներ: Թեմա 18. Կիրառական բարոյագիտություն:</p>	
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p>	

<ol style="list-style-type: none"> 1. Разин А., Этика, Москва, 2003. 2. Дробницкий О., Понятие морали, Москва, 2004. 3. Мур Дж., Прунципы этики, Москва, 1984. 4. Этика, Учебник под. Ред. А. Гусейнова и Е. Дубко, Москва, 2000. 5. Словарь по этике.
---

1. 0303/B17	2. Հոգեբանության հիմունքներ	3. 2 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.3-րդ/4-րդ կիսամյակ	7. ստուգարք	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ծանոթացնել ուսանողին ընդհանուր հոգեբանության և դրա հիմունքներին, տարբեր բաժինների կառուցվածքին ու զարգացմանը, հոգեկանի ակտիվության մակարդակներին, անձնավորությանը, նրա կառուցվածքին և դրսևորումներին, անձի պարզագույն, հոգեկան իմացական գործընթացներին, ուսումնասիրել ընկալման, ըմբռնման առանձնահատկությունները, հիշողության, մտածողության, երևակայության առանձնահատկությունները, պարզաբանել անձի հուզակամային կողմը, անձի հոգեբանական անհատական առանձնահատկությունները:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. բացահայտել հոգեբանության սկզբունքներն ու հիմնական դրույթները, կրթական նոր տեխնոլոգիաները, 2. լուծել մասնագիտական խնդիրներ, պլանավորել և իրականացնել հետազոտություններ, 3. ցույց տալ ընդհանուր հոգեբանության առանցքային տեսությունները: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ճանաչելու ընդհանուր հոգեբանության կառուցվածքը, տարբեր բաժինների զարգացումը և գործառույթները, մեթոդները, 2. տարբերակելու հոգեկանի ակտիվության մակարդակները, 3. պարզաբանելու հոգեկան պարզագույն իմացական գործընթացները և նրանց առանձնահատկությունները, 4. բացատրելու հոգեկան իմացական բարձրագույն գործընթացները և նրանց առանձնահատկություններին: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. մեկնաբանելու անձի հուզակամային ոլորտի մասին, 2. տարբերակելու անձի անհատական հոգեբանական առանձնահատկությունները: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. զարգացնելու սեփական ընդունակությունները, կարողությունները, 2. վերլուծելու և գնահատելու սեփական մասնագիտական աճը, պլանավորել հետագա մասնագիտական զարգացումը նաև ինքնակրթության ճանապարհով: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գ1. Կիրառելու սոցիալ-տնտեսագիտական գիտելիքները և մեթոդները մասնագիտական և հասարակական խնդիրները լուծելու ժամանակ:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p> <p>Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. քննարկում 3. բանավեճ 4. գործնական պարապմունք 5. ռեֆերատ/էսսե 6. անհատական և խմբային առաջադրանքներ: 		
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար անց է կացվում բանավոր հարցում:</p>		
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Հոգեբանության առարկան, խնդիրները: Թեմա 2. Հոգեբանական հիմնական մեթոդները, բնագավառները: Թեմա 3. Հոգեկանի ռեֆլեկտորային մեկնաբանությունը: Թեմա 4. Հոգեկանի ակտիվության մակարդակները: Թեմա 5. Հոգեկանի և գիտակցության զարգացումը: Թեմա 6. Անձի հոգեբանական բնութագիրը: Թեմա 7. Ուշադրություն, ֆիզիոլոգիական հիմքերը, տեսակները, զարգացումը: Թեմա 8. Անձի իմացական հոգեկան գործընթացները՝</p>		

զգայություններ: **Թեմա 9.** Զգայությունների դասակարգումը, զգայունակություն: **Թեմա 10.** Ընկալում, ըմբռնում, առանձնահատկությունները: **Թեմա 11.** Հիշողություն և անձ, տեսակները, գործընթացները: **Թեմա 12.** Մտածողություն, տեսակները, գործընթացները: **Թեմա 13.** Երևակայության և պրոբլեմային իրադրություն, տեսակները: **Թեմա 14.** Անձի հուզականային կողմը: **Թեմա 15.** Անձի անհատական հոգեբանական առանձնահատկությունները՝ խառնվածք, բնավորություն, ընդունակություններ:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Ավանեսյան Հ., Հովհաննիսյան Հ., Ասրիյան Է., Հոգեբանություն, դեմքեր, փաստեր/ Ուսումնական ձեռնարկ/, Եր., 2010:
2. Նալչաջյան Ա., Հոգեբանության հիմունքներ, Եր., 1997:
3. Психология. Учебное пособие под. Ред. Е. И. Рогова. М., 2005:
4. Маклаков А.Г., Общая психология. М., 2007:
5. Немов Р.С., Психология: учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: в 3 кн." М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС (2003).
6. Столяренко Людмила Дмитриевна, Психологии.учебник для вузов.-СПб.: Питер, 2010.

1.0304/B17	2.Տրամաբանության հիմունքներ	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2 Ժամ/շաբ.	5. 30/0/0	
6.3-րդ/4-րդ կիսամյակ	7.ստուգաք	
<p>8.Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել մտածողության օրենքները և կանոնները, սովորեցնել մտածել, կոռեկտ դատել, զերծ մնալ տրամաբանական սխալներից:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ցույց տալ հասկացության և բառի տարբերությունները, 2. ծանոթացնել հասկացության տեսակների, տրամաբանական հնարների հետ, 3. ծանոթացնել տրամաբանության և նախադասության կապին, անդրադառնալ դատողության տեսակներին, տրամաբանության օրենքներին, 4. ծանոթացնել մտահանգման տարբեր տեսակներին և նրանց կանոններին, պարզաբանել ապացուցման և հերքման էությունը, նրանց եղանակները, բացահայտել ապացուցման և հերքման ընթացքում հնարքները, տրամաբանական սխալները: 		
<p>9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. սահմանելու հասկացության, նրա տեսակների, հասկացության ծավալների միջև հիմնական հարաբերությունները, տրամաբանական հնարները, 2. մեկնաբանելու դատողության, նրա տեսակների, դատողությունների միջև հիմնական հարաբերությունների, տրամաբանական հիմնական օրենքները, 3. սահմանելու մտահանգումը, նրա տեսակները, անհրաժեշտ մտահանգման տեսակները, նրանց կանոնները, ապացուցումն ու հերքումը, նրանց տեսակները, վարկածը, տրամաբանական սխալները: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. բաժանելու, դասակարգելու, տեսակավորելու հասկացությունները, դրանց տեսակները, 2. զանազանելու հասկացությունն ու դատողությունը, դատողությունները տեսակավորելու ըստ տարբեր հիմքերի, գործածելու տրամաբանության հիմնական օրենքները, 3. զանազանելու մտահանգման տարբեր տեսակները, անսխալ ապացուցել և հերքել: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. կառուցելու և հիմնավորելու սեփական մտքերը առանց տրամաբանական սխալների: 		
<p>10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p> <p>Բ6.Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր ու գրավոր խոսք մասնագիտական հանրություն:</p> <p>Գ3.Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>		
<p>11.Գիրատվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. քննարկում 3. բանավեճ: 		
<p>12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար անց է կացվում բանավոր հարցում:</p>		

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.
Թեմա 1. Տրամաբանություն առարկան և նրա դերն ու նշանակությունը: **Թեմա 2.** Հասկացություն: **Թեմա 3.** Դատողություն: **Թեմա 4.** Տրամաբանության օրենքները: **Թեմա 5.** Մտահանգում: **Թեմա 6.** Ապացուցում և հերքում: **Թեմա 7.** Պարալոգիզմ, սոփեստություն, սրամտություն, Պարադոքս: Հիպոթեզ:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Բրուտյան Գ., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976:
2. Кондаков Н., Логический словарь, Москва, 1975.
3. Гетманов А., Логика, Москва, 1993.
4. Маковелский А., История логики, Москва, 1967.
5. Демидов И., Логика, Москва, 2004:

1.0303/B17	2.Սոցիոլոգիայի հիմունքներ	3.2 ECTS կրեդիտ
------------	---------------------------	-----------------

4.2 Ժամ/շաբ. 5.30/0/0

6.3-րդ/4-րդ կիսամյակ 7.ստուգարք

8. Դասընթացի նպատակն է՝ ծանոթացնել ուսանողներին անհատների, սոցիալական խմբերի, դասակարգերի, մարդկային այլ խմբերի գործունեության մեջ հասարակական ընդհանուր օրինաչափությունների դրսևորման ձևերին և գործողության մեխանիզմներին տարբեր պատմական պայմաններում և իրադրություններում:

Դասընթացի խնդիրները.

1. ձևավորել համակարգված պատկերացում կիրառական սոցիոլոգիայի ընդհանուր կառուցվածքի վերաբերյալ:
2. ուսումնասիրել սոցիալական խմբերի ընդհանուր օրինաչափությունները, դրսևորման ձևերը և գործողության մեխանիզմները տարբեր պատմական պայմաններում և իրադրություններում:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. ներկայացնելու գիտության մեջ «սոցիոլոգիա» հասկացության ամենատարածված սահմանումները և տեսությունները,
2. սահմանելու սոցիոլոգիայի կառուցվածքը, բաղադրիչները, տիպաբանությունը, մշակույթի ծագման և զարգացման հիմնական օրինաչափությունները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. մեկնաբանելու տեղեկատվություն հավաքելու մեթոդները,
2. վերլուծելու սոցիալական խմբերը, դասակարգերը,
3. մեկնաբանելու կիրառական սոցիոլոգիայի հետազոտության մեթոդների տեսակները:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. աշխատելու թիմում,
2. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Գ1. Կիրառելու սոցիալ-տնտեսագիտական գիտելիքները և մեթոդները մասնագիտական և հասարակական խնդիրները լուծելու ժամանակ:

Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:

Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. քննարկումներ
3. բանավեճեր
4. ռեֆերատներ
5. զեկուցումներ:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Կիրառական սոցիոլոգիա առարկայի նպատակը, խնդիրները: **Թեմա 2.** Տեղեկատվություն հավաքելու մեթոդները: **Թեմա 3.** Դիտման մեթոդ, հարցման մեթոդ, հարցազրույցի մեթոդ, փաստաթղթերի վերլուծության մեթոդ, ֆկուս խումբ: **Թեմա 4.** Հարցաշարի կառուցվածքը, տեսակները: **Թեմա 5.** Սոցիոլոգիական հետազոտության փուլերը, ծրագիրը, ընտրանքը:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Бабосов Е., Прикладная социология. Тетра Системс, 2001.
2. Горшков М., Шереги Ф., Прикладная социология. Методология и методы. Москва, 2011.
3. Горшков М., Шереги Ф., Прикладная социология. Методология и методы. Интерактивное уч. пособ. На CD-ROM. 2012.
4. Долгоруков А., От замысла к действию. Стратегическое управление. ДИСКУРС, 2011.
5. Ельмеев В., Овсянников В., Прикладная социология: Очерки методологии. СПб.: СПбГУ, 1994 г. (1-е изд.)
6. Кравченко А., Прикладная социология и менеджмент: Хрестоматия. М., 1998.

1.0105/B17	2.Բնագիտության ժամանակակից հայեցակարգեր	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.3-րդ/4-րդ կիսամյակ	7.ստուգաք	
<p>8.Դասընթացի նպատակն է՝ հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական մասնագիտությունների ներկայացուցիչներին բնագիտական գրագիտության հիմունքներին 21-րդ դարի մակարդակով ծանոթացնելն է: Այն պիտի առաջին հերթին ապագա մտավորականին ուսանի բնագիտության, մաթեմատիկայի և հումանիտար գիտությունների ուսումնասիրման առարկաների ու մեթոդաբանության ընդհանրություններին ու տարբերություններին, որ նման մտավորականն իր հետագա գործունեության ընթացքում հնարավորին չափ քիչ ենթարկվի զանազան մոլորություններին, նախապաշարմունքներին ու սնահավատություններին: Դասընթացի ուսումնասիրման ընթացքում կներկայացվի ժամանակակից բնագիտությունը համապիտանի մեթոդների և օրենքների ամբողջության մեջ՝ ցուցադրելով շրջապատող աշխարհի ճանաչման ռացիոնալ մեթոդի առանձնահատկությունը, բնագիտության տրամաբանությունը և կառուցվածքը:</p> <p>Դասընթացի խնդիրներն են՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ձևավորել բնագիտական աշխարհայացք, 2. ծանոթացնել բնագիտության զարգացման պատմությանը, 3. բացատրել բնության համակարգերի կազմավորման, կառուցվածքի և զարգացման օրինաչափությունները, 4. ուսանողներին ծանոթացնել բնագիտության զարգացման ներկա միտումներին: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու բնագիտության զարգացման փուլերը, 2. ներկայացնելու բնագիտության հիմնական սկզբունքներին, 3. մեկնաբանելու բնության համակարգերի կառուցվածքի, առաջացման և էվոլյուցիայի կոնցեպցիաները: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. կիրառելու բնության համակարգերի կառուցվածքի, զարգացման ընդհանուր սկզբունքների և օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիքները տարբեր հետազոտություններում, 2. կատարելու հաշվարկներ որոշակի գործընթացների վերաբերյալ և տալու որակական ու քանակական գնահատական բնության երևույթների վերջնական արդյունքների մասին, 3. կատարելու համապատասխան եզրակացություններ բնության առավել ընդհանուր համակարգերի վերաբերյալ: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու թիմային աշխատանքի ընթացքում հստակ սեփական միտքը, 2. օգտվելով տարբեր աղբյուրներից կատարելու վերլուծություններ և դասակարգելու ստացած ինֆորմացիան, 3. ստեղծագործելու՝ պահպանելով մասնագիտական էթիկայի նորմերը: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Բ6. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու և բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ1. Կիրառելու սոցիալ-տնտեսագիտական գիտելիքները և մեթոդները մասնագիտական և հասարակական խնդիրները լուծելու ժամանակ:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնասիրության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. խոսքային մեթոդները (դասախոսումը, բացատրումը, պատմումը, զեկուցումը), 2. գործնական մեթոդները (վարժությունների և տնային առաջադրանքի կատարումը), 3. տրամաբանական մեթոդները (ինդուկտիվ, դեդուկտիվ, անալոգիա), 4. ճանաչողական-ստեղծագործական մեթոդները (բացատրական-ցուցադրական, պրոբլեմային- որոնողական), 5. համագործակցային ուսուցման մեթոդները (թիմային և խմբային աշխատանքներ), 6. քննադական մտածողության մեթոդները, 		

7. խմբային աշխատանքի մեթոդները, 8. ինքնուրույն աշխատանքի մեթոդները, 9. վերահսկողության մեթոդները (գրավոր և բանավոր, պլանավորված և ոչ պլանավորված վերահսկողություն):
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարք. Ուսանողին տրվում է ինքնուրույն աշխատանք ռեֆերատի տեսքով՝ դասընթացին վերաբերվող: Տրվում է ռեֆերատը բանավոր և ժամանակակից մեթոդներով ներկայացնելու հնարավորություն, եթե ուսանողը ինքնուրույն աշխատանքը ներկայացնում է դրսևորելով անհրաժեշտ վերջնարդյունքի 50 տոկոսից ավելին նա ստանում է ստուգված:
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. Թեմա 1. Բնագիտության ժամանակակից կոնցեպցիաներ առարկայի նպատակները, խնդիրները, ուսումնասիրության մեթոդները և զարգացման հիմնական փուլերը: Թեմա 2. Բնագիտական և հումանիտար մշակույթներ: Աշխարհի մեխանիկական, էլեկտրամագնիսական և ժամանակակից պատկերները: Թեմա 3. Նյութի կառուցվածքի կոնցեպցիաները: Միկրոաշխարհի կառուցվածքների և փոխազդեցությունների կոնցեպցիաները: Տարրական մասնիկները: Հիմնարար փոխազդեցությունները: Թեմա 4. Հարաբերականության հատուկ և ընդհանուր սկզբունքները: Անորոշությունը աշխարհում: Անորոշությունների առնչություն: Լրացման սկզբունք: Թեմա 5. Աստղերի, մոլորակների և տիեզերքի կառուցվածքի, առաջացման և էվոլյուցիայի կոնցեպցիաները: Թեմա 6. Կենդանի նյութի ձևերը, հատկությունները և կազմավորման մակարդակները: Թեմա 7. Էվոլյուցիոն կենսաբանության կոնցեպցիաները:
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Ասլանյան Լ., Բնագիտության ժամանակակից կոնցեպցիաներ, ԵՊՀ, Եր., 2007: 2. Канке В., Концепции современного естествознания, Логос., М., 2002. 3. Концепции современного естествознания Питер 2008, (Под. редакц. Л. А. Михайлова).

1. 0104/B 17	2. Կիրառական վիճակագրություն	3. 2 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5. 30/0/0	
6. 3-րդ/4-րդ կիսամյակ	7. ստուգարք	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ծանոթացնել կիրառական վիճակագրության հիմնական մեթոդների հետ, սովորեցնել ուսանողներին կիրառել վիճակագրության մեթոդները գործնական խնդիրներ լուծելու համար, ծանոթացնել ուսանողներին կիրառական վիճակագրության տարբեր բաժինների հետ:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. ձևակերպելու վիճակագրական խնդիրներ, 2. կառուցելու նմուշին համապատասխան հաճախությունների սյունապատկերը, բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. վերլուծելով առկա տվյալները՝ կատարելու վիճակագրական հետևություններ: 2. ստանալու տարբեր բնութագրիչների գնահատականներ: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. համակարգելու և վերլուծելու ստացած տեղեկատվությունը, անելու հետևություններ:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Գ1. Կիրառելու սոցիալ-տնտեսագիտական գիտելիքները և մեթոդները մասնագիտական և հասարակական խնդիրները լուծելու ժամանակ: Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնասիրության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. գործնական պարապմունք 3. ինքնուրույն աշխատանքներ		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարքն անց է կացվում բանավոր:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Բաժին 1. Նկարագրական վիճակագրություն: Բաժին 2. Նմուշային եղանակ: Բաժին 3. Գնահատման տեսություն: Բաժին 4. Միջակայքային գնահատականներ:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Ահարոնյան Ն., Բարայեյան Ե., Հավանականությունների տեսության խնդրագիրք, ԵՊՀ, Եր., 2016. 2. Գասպարյան Կ., Վիճակագրության խնդիրների ժողովածու, Եր., 2017:		

3. Հարությունյան Ե. և այլք, Հավանականություն և կիրառական վիճակագրություն, Եր., 2000:
 4. Ивченко Г., Медведев Ю., Математическая статистика, кн. дом Либромком, М., 2014.

1.0105 / B04	2. Մաթեմատիկայի հիմունքներ	3. 2 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5. 0/30/0	
6.3-րդ/4-րդ կիսամյակ	7. Ստուգարք	
<p>8. Օրագիրը նպատակ ունի ուսանողներին ծանոթացնել մաթեմատիկայի հիմունքներին՝ որպես ընդհանուր մշակույթի բաղկացուցիչ մասի, ուսանողներին մոտ ձևավորել վերացական մտածողություն:</p> <p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. լուծելու հանրակրթական և հանրամատչելի բնույթի մաթեմատիկական որոշ հարցեր: 2. ճիշտ մշակելու թվային տվյալները, մասնագիտական վերլուծությունները գրաֆիկների, սանդղակների, մասերով, <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. տարրական ֆունկցիաների հենքի վրա դասակարգել ֆունկցիաները, սահմանել ֆունկցիայի անընդհատությունը, հաշվել նրա սահմանը: 2. գործնականում իրականացնել հետազոտական աշխատանքի ճիշտ պլանավորում, 3. գործնականում իրականացնել հետազոտման մեթոդի ճիշտ ընտրություն: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. աշխատել հետազոտական խմբում, 2. կիրառել գիտելիքները պրակտիկայում: 3. վերլուծել խնդիրները և առաջարկել լուծման եղանակներ: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Գ1. Կիրառելու սոցիալ-տնտեսագիտական գիտելիքները և մեթոդները մասնագիտական և հասարակական խնդիրները լուծելու ժամանակ: Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. Դասախոսություններ դիդակտիկ նյութերի կիրառմամբ (համակարգիչ, ադյուսակներ և այլն)</p>		
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով: Ուսանողին տրվում է 4 հարց դասընթացի բովանդակությունից, որոնց բավարար պատասխանի դեպքում ստուգարքը համարվում է հանձնված</p>		
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Բաժին 1. Մաթեմատիկա առարկան և մաթեմատիկական լեզու: Բաժին 2. Բազմությունների տեսության տարրեր և թվային բազմություններ: Բաժին 3. Ոչ էվկլիդեսյան երկրաչափություն: Բաժին 4. Վեկտորական հաշիվ: Բաժին 5. Տեքստային խնդիրներ: (տոկոսի, խառնուրդների և շարժման խնդիրներ): Բաժին 6. Հանրահաշվական կորեր(ուղիղ գիծ, շրջանագիծ): Բաժին 7. Հավանականությունների տեսություն և մաթեմատիկական վիճակագրության տարրեր:</p>		
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Աթաբեկյան Վ. և ուրիշներ, Մաթեմատիկա հումանիտար մասնագիտությունների համար, ԵՊՀ, Երևան, 2004: 2. Тихомиров Н. Б., Шелехов А. М., Математика, Учебный курс для юристов, Москва, Юрайт, 2000. 3. Քարտաշյան Ա.Հ. Մաթեմատիկա Երևան. Լույս, 1983 4. Стойлова Л.П. Математика Москва, Академия, 2007 5. Лавров И.А., Максимова Л.Л. Задачи по теории множеств, математической логике и теории алгоритмов Москва, Физматлит 1995 		

1.0302/B17	2. Մեդիագրագիտություն	3. 2 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.3-րդ/4-րդ կիսամյակ	7. Ստուգարք	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողին ներկայացնել հասարակության և մեդիայի փոխհարաբերությունները, դրանց առանձնահատկությունները, ծանոթացնել մեդիայի կողմից հանրային կարծիքի, սոցիալական դիրքորոշման, արժեհամակարգի ձևավորման մեխանիզմներին, ուսումնասիրել հասարակական գիտակցության և մեդիամիջավայրի փոխազդեցությունների շրջանակը, հասկանալ դրանց նախադրյալները և հետևանքները::</p> <p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p>		

<ol style="list-style-type: none"> 1. հիմնավորելու մեդիայի և տեղեկատվական հասարակության էությունը, դրանց հետ կապված հասկացությունները և հիմնական տեսությունները, 2. որոշելու մեդիայի արժեքաստեղծ գործառույթը, վերջինիս միջոցով հասարակական արժեքների ձևավորման փուլերը, 3. մատնանշելու սոցիալական դիրքորոշման փոփոխման մեխանիզմները՝ մեդիայի դերն ավելի ամբողջական պատկերացնելու համար, <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. տարբերակելու մեդիայի հաղորդակցային և գաղափարական բնույթը, 2. գնահատելու տեղեկատվական հասարակության հայաստանյան յուրահատկությունները, 3. հետազոտության ժամանակակից մեթոդներով համեմատելու մեդիատեսակները (մեդիա)՝ ըստ իրենց ազդեցիկության աստիճանի, 4. տարբերակելու ամբոխի կարգավորման/մանիպուլացման մեխանիզմներն ու հնարքները կոնկրետ դեպքերում, <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. արժևորելու և քննադատական մոտեցում ցուցաբերելու մեդիաարտադրանքին, 2. սեփական հետազոտություններում մեթոդաբանական սկզբունքներով համակարգելու մեդիաազդեցության մեխանիզմները:
<p>10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի, Գ1. Կիրառելու սոցիալ-տնտեսագիտական գիտելիքները և մեթոդները մասնագիտական և հասարակական խնդիրները լուծելու ժամանակ: Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>
<p>11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. գործնական պարապմունք 3. ինքնուրույն խատանքներ:</p>
<p>12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգաքնն անց է կացվում բանավոր:</p>
<p>13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Հասարակության կառուցվածքը: Հասարակություն և անհատ: Թեմա 2. Մեդիա և մեդիամիջավայր: Մեդիայի հաղորդակցային և գաղափարական բնույթը: Թեմա 3. Տեղեկատվական հասարակություն. ձևավորման նախադրյալները: Թեմա 4. Հասարակական գիտակցություն-մեդիամիջավայր. փոխադարձ ազդեցության բնույթը: Թեմա 5. Հասարակական գիտակցության մանիպուլյացիա: Թեմա 6. Մեդիա և արժեքներ. մեդիայի արժեքաստեղծ գործառույթը:</p>
<p>14.Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Morin E., Au-delà de la globalisation et du développement, société-monde ou empire-monde ? », La revue du MAUSS, 20, pp. 43-53, 2002. 2. Назаров М. М., Массовая коммуникация и общество. Введение в теорию и исследования. — М.: «Аванти плюс», 2003. 3. Поликарпова Е.В., Аксиологические Функции Масс-Медиа В Современном Обществе, Ростов-на-Дону, 2002.</p>

1.0302/B17	2.Հաղորդակցման հմտություններ	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6. 3-րդ/4-րդ կիսամյակ	7.ստուգաքն	
<p>8.Դասընթացի նպատակն է՝ ներկայացնել հաղորդակցության դերն ու նշանակությունը անձնական և մասնագիտական նպատակների իրականացման համար: Դասընթացի խնդիրները՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Նպաստել սովորողների քննադատական մտածողության ձևավորմանը՝ ստեղծելով ինքնուրույն որոշումներ կայացնելու, բազմաթիվ կարծիքների ու տեսակետների նկատմամբ հարգանք ունենալու, արդյունավետ հաղորդակցվելու մթնոլորտի զարգացմանը: 2. ուսումնասիրել լեզվի կիրառական և հաղորդակցային հնարավորությունները, 3. բացահայտել խոսքի ընդհանուր օինաչափությունները, 4. դրսևորել գրական խոսքի բարձր մշակույթ, 5. հարստացնել ու զարգացնել լեզվի կիրառական և հաղորդակցական հնավորությունները: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p>		

<p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <p>1. ներկայացնելու լեզվի կիրառական և հաղորդակցական հնավորությունները.</p> <p>2. լուսաբանելու լեզվի դերը որպես հաղորդակցական միջոց,</p> <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <p>1. տիրապետելու որոշակի աշխատանքային հմտությունների և տարբեր միջավայրերում քաղաքակիրթ, բարյացակամ հաղորդակցվելու ունակությունների:</p> <p>2. ընտրելու հաղորդակցման համար անհրաժեշտ լեզվաոճական միջոցներ.</p> <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <p>1. դրսևորելու լեզվական բաձր մշակույթ, հարուստ բառապաշար, լայն աշխարհայացք, մասնագիտական էթիկա, հանրության հետ հաղորդակցվելու ունակություններ:</p>
<p>10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները</p> <p>Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր ու գրավոր խոսք մասնագիտական հանրությամ:</p> <p>Գ3.Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>
<p>11.Գիրատվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <p>1. Պասիվ դասախոսություն</p> <p>2. Ակտիվ դասախոսություն</p> <p>✓ <i>հարցուպատասխան</i></p> <p>✓ <i>գրույց</i></p> <p>3. Ինտերակտիվ դասախոսություն</p> <p>✓ <i>«PowerPoint» համակարգչային ծրագրով տեսադրվագաշարերի ցուցադրում</i></p> <p>✓ <i>հարցուպատասխան</i></p> <p>✓ <i>բանավեճ</i></p> <p>✓ <i>գրույց</i></p>
<p>12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>Ստուգարք. վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար անց է կացվում բանավոր հարցում:</p>
<p>13.Համառոտ բովանդակություն.</p> <p>Թեմա 1. Հաղորդակցության դերն ու նշանակությունը: Թեմա 2. Հաղորդակցման խոչընդոտները. գործնական հաղորդակցում: Թեմա 3. Հաղորդակցման դասակարգումները: Թեմա 4. Ուղղակի և անուղղակի հաղորդակցման ձևերը:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <p>1. Ավետիսյան Յու., Պաշտոնական գրագրություն, Երևան, 2001:</p> <p>2. Գաբրիելյան Յու., Լեզվական հաղորդակցության տեսություն, Երևան, 2018:</p> <p>3. Գաբրիելյան Վ., Գրավոր խոսք, Երկրորդ հրատարակություն, Երևան, 2009:</p> <p>4. Պետրոսյան Ա., Գործարար հաղորդակցություն, Երևան, 2003թ.:</p> <p>5. Պետրոսյան Հ., Մարտիրոսյան Ա., Գործարար և գիտական հայոց լեզու, Երևան, 2015:</p> <p>6. Քարնեգի Դ., Ինչպե՛ս ձեռք բերել բարեկամներ և ինչպես ազդել մարդկանց վրա, 1936:</p>

1.0305/B09	2.Ռուսաց լեզու -3	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.0/30/0	
6.3-րդ/4-րդ կիսամյակ	7.ստուգարք	
<p>8.Դասընթացի նպատակն է խորացնել և զարգացնել նախորդ 2 փուլերում ձեռք բերված գիտելիքները, ուսանողների մոտ ձևավորել հաղորդակցության համար անհրաժեշտ բանավոր խոսքի ունակություններ:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <p>1. խորացնել և հարստացնել ուսանողների խոսակցական բառապաշարը,</p> <p>2. ակտիվացնել բանավոր խոսքը և շփման կարողությունները,</p> <p>3. զարգացնել ռուսերենի ուղղախոսության նորմերը, խոսքի մասերի կառուցվածքային և գործառական առանձնահատկությունները,</p> <p>4. զարգացնել ռուսերենով ազատ հաղորդակցվելու տեխնիկան:</p>		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <p>1. ներկայացնելու ռուսերենի բառակազմության միջոցները:</p> <p>2. կիրառելու հոմանիշները, հականիշները և համանունները համատեքստում:</p> <p>3. գործածելու ռուսերենին բնորոշ խոսակցական կառույցներ:</p> <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <p>1. ընդհանրացնելու լեզվի նախնական քերականական և բառապաշարային գիտելիքները:</p>		

<p>2. վարելու գրույց/երկխոսություն՝ կիրառելով ուղղախոսության և շարահյուսության կանոններ:</p> <p>3. արտահայտելու և հիմնավորելու սեփական կարծիքը, կազմելու գործնական նամակներ:</p> <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <p>1. ունկնդրելու և վերարտադրելու գրույց/երկխոսություն:</p> <p>2. պատրաստելու ինքնուրույն աշխատանքներ և զեկուցումներ:</p> <p>3. բանավիճելու մասնագիտական թեմաներով:</p>
<p>10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p> <p>Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր ու գրավոր խոսք մասնագիտական հանրություն:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>
<p>11.Գիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <p>1. անհատական և խմբային առաջադրանքներ</p> <p>2. ընթերցանություն</p> <p>3. թեստ</p> <p>4. ռեֆերատ</p> <p>5. գրույց լեզվակրի հետ</p> <p>6. շնորհանդես</p> <p>7. ինքնուրույն աշխատանք</p>
<p>12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով: Ուսանողին տրվում է 4 հարց դասընթացի բովանդակությունից, որոնց բավարար պատասխանի դեպքում ստուգարքը համարվում է հանձնված:</p>
<p>13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Շարահյուսություն: Թեմա 2. Ուղղագրության հիմնական կանոնները: Թեմա Մասնագիտական տեքստ:</p>
<p>14.Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <p>1. Русский язык. Под общ.ред. к.ф.н. доцента Лалаян С.А. Ер., изд-во ЕГУ, 2018.</p> <p>2. Русский язык. Под общ.ред. Л.М.Мкртчяна. Ер., изд-во ЕГУ, 2004.</p> <p>3. Учебник по русскому языку. Грамматика. Коммуникация Речь., П.Б.Балаян, Л.А.Тер-Саркисян, Б.С.Ходжумян. Ереван, изд-во ЕГУ, 2015.</p> <p>4. Учебные пособия по специальности.</p>

1.0201/B17	2.Անգլերեն -3	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.0/30/0	
6.3-րդ/4-րդ կիսամյակ	7.ստուգարք	
<p>8.Դասընթացի նպատակն է խորացնել և զարգացնել նախորդ 2 փուլերում ձեռք բերված գիտելիքները, ուսանողների մոտ ձևավորել հաղորդակցության համար անհրաժեշտ բանավոր խոսքի ունակություններ:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <p>1. խորացնել և հարստացնել ուսանողների խոսակցական բառապաշարը,</p> <p>2. ակտիվացնել բանավոր խոսքը և շփման կարողությունները,</p> <p>3. զարգացնել անգլերենի ուղղախոսության նորմերը, խոսքի մասերի կառուցվածքային և գործառական առանձնահատկությունները,</p> <p>4. զարգացնել անգլերենով ազատ հաղորդակցվելու տեխնիկան:</p>		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <p>1. ներկայացնելու անգլերենի բառակազմության միջոցները:</p> <p>2. կիրառելու հոմանիշները, հականիշները և համանունները համատեքստում:</p> <p>3. գործածելու անգլերենին բնորոշ խոսակցական կառույցներ:</p> <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <p>1. ընդհանրացնելու լեզվի նախնական քերականական և բառապաշարային գիտելիքները:</p> <p>2. վարելու գրույց/երկխոսություն՝ կիրառելով ուղղախոսության և շարահյուսության կանոններ:</p> <p>3. արտահայտելու և հիմնավորելու սեփական կարծիքը, կազմելու գործնական նամակներ:</p> <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <p>1. ունկնդրելու և վերարտադրելու գրույց/երկխոսություն:</p> <p>2. պատրաստելու ինքնուրույն աշխատանքներ և զեկուցումներ:</p> <p>3. բանավիճելու մասնագիտական թեմաներով:</p>		

<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p> <p>Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր ու գրավոր խոսք մասնագիտական հանրություն:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. անհատական և խմբային առաջադրանքներ 2. ընթերցանություն 3. թեստ 4. ռեֆերատ 5. զրույց լեզվակրի հետ 6. շնորհանդես 7. ինքնուրույն աշխատանք
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով: Ուսանողին տրվում է 4 հարց դասընթացի բովանդակությունից, որոնց բավարար պատասխանի դեպքում ստուգարքը համարվում է հանձնված:</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Ընդհանուր անգլերեն՝ շեշտադրելով բառապաշարի ընդլայնումը: Թեմա 2. Խոսակցական անգլերենին բնորոշ կառույցների ուսուցում: Թեմա 3. Բանավոր խոսք՝ ուղղված ուսանողների անհատական ստեղծագործական մտքի ու վերլուծական ունակությունների խթանմանը:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Harutyunyan K., Mkrtchyan H., Bagumyan L., Do you Speak English? Yerevan, Lusakn, 2015. 2. Mkhitarian K., Gevorgyan A., Develop Your Vision of English. Yerevan: Antares, 2017. 3. Vince M., First Certificate Language Practice. USA: Macmillan, 2010. 4. Alexander L.G., Fluency In English, Longman, 1967. 5. Alexander L.G., For and Against, Longman, 1969.

1.0304/B17	2. Քննական և ստեղծագործական մտածողություն	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.3-րդ/4-րդ կիսամյակ	7. ստուգարք	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել քննական և ստեղծագործական մտածողության առանձնահատկությունները, ուսանողների մոտ ձևավորել ստեղծագործական և քննական մտածողություն:</p>		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. սահմանելու քննական և ստեղծագործական մտածողությունը 2. մեկնաբանելու քննական և ստեղծագործական մտածողության հիմնական սկզբունքներն ու հատկանիշները: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. կիրառելու քննական և ստեղծագործական մտածողության գործիքները: 2. մեկնաբանելու քննական մտածողության տեսակները: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. պատրաստելու ինքնուրույն աշխատանքներ և զեկուցումներ: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p> <p>Գ1. Կիրառելու սոցիալ-տնտեսագիտական գիտելիքները և մեթոդները մասնագիտական և հասարակական խնդիրները լուծելու ժամանակ:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ9. Վերլուծելու և եզրահանգումներ անելու՝ դրսևորելով քննական մտածողություն, ինչպես նաև ցուցաբերելու ստեղծագործական մոտեցում մասնագիտական ոլորտի խնդիրները բացահայտելու և տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. անհատական և խմբային առաջադրանքներ 2. ընթերցանություն 3. թեստ 4. ռեֆերատ 5. զրույց լեզվակրի հետ 6. շնորհանդես 		

7. Ինքնուրույն աշխատանք

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով: Ուսանողին տրվում է 4 հարց դասընթացի բովանդակությունից, որոնց բավարար պատասխանի դեպքում ստուգարքը համարվում է հանձնված:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Ստեղծագործական և քննական մտածողության սահմանումը: **Թեմա 2.** ստեղծագործական և քննական մտածողության կարևորությունը: **Թեմա 3.** ստեղծագործական և քննական մտածողության զարգացման փուլերը: **Թեմա 4.** Ստեղծագործական և քննական մտածողության խրախուսման մեթոդները: **Թեմա 5.** Քննական և ստեղծագործական մտածողության հիմնությունների զարգացման մոտեցումները: **Թեմա 6.** Ստեղծագործական և քննական մտածողության զարգացման գործիքները: **Թեմա 7.** Քննական մտածողության տեսակները: **Թեմա 8.** Ստեղծագործական մտածողության սկզբունքները, հիմնական հատկանիշները:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Бутенко А. В., Ходос Е. А. Критическое мышление: метод, теория, практика. Учеб.-метод. пособие. М.: Мирос, 2002. — 176 с.
2. Ивунина Е. Е. О различных подходах к понятию «критическое мышление» // Молодой учёный. — 2009. — № 11. — С. 170—174.
3. Турчин В. Ф. Феномен науки. Кибернетический подход к эволюции. — Изд. 2-е — М.: Словарное издательство ЭТС. — 2000. — 368 с.
4. Халперн Д. Психология критического мышления. — СПб.: Питер, 2000. — 512 с.

**ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ
ՊԱՐՏԱԴԻՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ**

1. 0304/B18	2. Հայաստանի պատմական աշխարհագրություն և հայոց պատմություն	3.9 ECTS կրեդիտ
4. 6 ժամ/շաբ.	5. 60/0/30	
6. 1-ին կիսամյակ	7. եզրափակիչ գնահատումով	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել Հայաստանի և հայ ժողովրդի պատմությունը՝ ծագումից մինչև 5-րդ դար: Այդ նպատակով նախ տրվում է նախագիտելիք Հայկական լեռնաշխարհի պատմական աշխարհագրության Հայկական լեռնաշխարհի, էթնիկ հիմնահարցերի, վարչական բաժանումների, քաղաքների մասին, համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմության սկզբնաղբյուրների վերաբերյալ, որից հետո ներկայացվում է պատմությունը՝ գիտության ամենավերջին ձևերում մակարդակով: Դասընթացում ոչ միայն ներկայացվում են փաստերն ու իրադարձությունները, այլև տրվում է դրանց վերլուծությունը, ինչն անհրաժեշտ է պատմությունից դասեր քաղելու և այն հանուն մեր ապագայի կառուցման գործածելու նպատակով: Առանձին թեմաներով ուսումնասիրվում են հայ հոգևոր և նյութական մշակույթը, Հայաստանի պետական կառավարման համակարգերը, տնտեսությունը, որոնք ևս ունեն թե՛ ճանաչողական, թե՛ կիրառական նշանակություն: Հայոց պատմությունը դիտարկվում է համաշխարհային պատմության համատեքստում:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնել Հին Հայաստանի պատմաաշխարհագրական նկարագիրը: 2. ձևավորել հստակ պատկերացում հայոց միջնադարյան պետականության առանձնահատկությունների, զարգացման ընթացքի և փուլերի մասին, 3. ձևավորել պատմական փաստերը համադրելու, երևույթները համակողմանի գնահատելու կարողություն, 4. ապահովել գիտելիքներ և հիմք հետագա դասընթացների ուսումնասիրման, քննարկման և ներկայացման համար: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. վերարտադրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմության հիմնական փաստական նյութը, 2. նկարագրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների իրադարձությունները, 3. ներկայացնելու համապատասխան ժամանակաշրջանում ստեղծված հոգևոր և նյութական արժեքները, Հայաստանի պետական կառավարման համակարգերը, տնտեսության, ռազմական և այլ բնագավառների նվաճումները: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի իրադարձությունների պատճառահետևանքային 		

<p>կապերը,</p> <p>2. արժևորելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի կարևոր իրադարձությունները՝ համաշխարհային պատմության համատեքստում,</p> <p>3. արժևորելու ինչպես նախաքրիստոնեական, այնպես էլ քրիստոնեական դարաշրջաններում ստեղծված մեր մշակութային արժեքները,</p> <p>4. վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները, գտնել դրանց լուծման ճանապարհները:</p> <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <p>1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը,</p> <p>1. աշխատելու թիմում:</p>
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա3. Բացահայտելու պատմական հիմնական օրենքների, մարդկային հասարակության զարգացման օրինաչափությունների ու փիլիսոփայական կատեգորիաների միջև եղած օրինաչափ կապը:</p> <p>Ա4. Ներկայացնելու ու մեկնաբանելու քաղաքակրթության ծագման, հասարակական հարաբերությունների սկզբնավորման օջախները, դրանց գործընթացները և օրինաչափությունները:</p> <p>Բ1. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p> <p>Բ2. Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ և լուծումներ:</p> <p>Բ5. Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:</p> <p>Բ6. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառնություններ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p> <p>Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջումները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <p>1. դասախոսություն</p> <p>2. սեմինար</p> <p>2. զեկուցումներ</p> <p>3. ռեֆերատներ</p> <p>4. քննարկումներ:</p>
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:</p> <p>2-րդ ընթացիկ քննություն. գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանք. (2 առաջադրանք) առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:</p> <p>Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով:</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Բաժին 1. Հայաստանի պատմական աշխարհագրություն</p> <p>Թեմա 1. Հայկական լեռնաշխարհի բնական պայմանները: Թեմա 2. Հին Հայաստանի բնակչությունը: Թեմա 3. Հին Հայաստանի գլխավոր ճանապարհները և նրանց քաղաքական ու տնտեսական նշանակությունը: Թեմա 4. Հին Հայաստանի տերիտորիալ և վարչական բաժանումը Ք.ա. 5-րդ դարից մինչև 1-ին դարը: Թեմա 5. Հին Հայաստանի պատմաաշխարհագրական նկարագիրը:</p> <p>Բաժին 2. Հայոց պատմություն</p> <p>Թեմա 1. Հայաստանը հնագույն շրջանում: Թեմա 2. Վանի թագավորություն: Երվանդունիների թագավորություն: Թեմա 3. Հայաստանն Առաջավոր Ասիայի հզոր տերություն: Թեմա 4. Մեծ Հայքի Արշակունյաց թագավորությունը: Թեմա 5. Քրիստոնեության հռչակումը Հայաստանի պետական կրոն: Թեմա 6. Մեծ Հայքի թագավորությունը 4-5-րդ դարերում: Թեմա 7. Մեսրոպ Մաշտոցը և հայ գրերի գյուտը:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <p>1. Հակոբյան Թ., Հայաստանի պատմական աշխարհագրություն, Եր., /ցանկացած հրատարակություն/:</p> <p>2. Անանիա Շիրակացի, Մատենագրություն, Եր., 1979:</p> <p>3. Երեմյան Ս., Հայաստանը ըստ «Աշխարհացոյցի», Եր., 1963:</p>

4. Հարությունյան Բ., Մեծ Հայքի վարչա-քաղաքական համակարգն ըստ «Աշխարհացոյց»-ի, մաս Ա, Եր., 2001:
5. Հայ ժողովրդի պատմություն (Մելիք-Բախչյանի Ստ. խմբ.), Եր., 1975:
6. Հայ ժողովրդի պատմություն, ԳԱԱ, հ. 1, Եր., 1971:
7. Հայ ժողովրդի պատմություն, ԳԱԱ, Հ. 2, Եր., 1984:
8. Հայ ժողովրդի պատմության քրեստոմատիա, հ. 1, (Հովհաննիսյան Պ., Մովսիսյան Ա.), Եր., 2007:
9. Հայ ժողովրդի պատմության քրեստոմատիա, հ. 2, (Հովհաննիսյան Պ., Մովսիսյան Ա.), Եր., 2012:

1.0304/B19	2. Նախնադարյան հասարակության պատմություն	3. 3 ECTS կրեդիտ
------------	--	------------------

4. 2 ժամ /շաբ	5. 20/0/10	
---------------	------------	--

6. 1-ին կիսամյակ	7. առանց եզրափակիչ գնահատման	
------------------	------------------------------	--

8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնառողների շրջանում հետաքրքրություն առաջացնել հեռավոր ժողովուրդների, նրանց կացութաձևի, սովորույթների ու ծեսերի նկատմամբ, չսքողելով առկա գիտական հիմնախնդիրներն ու տարբեր հայեցակետերը՝ ուսանողներին ներգրավել հետազոտական որոնումների ոլորտ, ուր անելիքներ կգտնեն պատմաբանների դեռ շատ սերունդներ, ձևավորել գիտելիքների համակարգ անտրոպոգեն, սոցիոգեն, կուլտուրոգեն և պոլիտոգեն գործընթացների վերաբերյալ, օգնել հասկանալու սոցիալ-տնտեսական զարգացման ընդհանուր միտումներն ու օրինաչափությունները, հասարակական ինստիտուտների առաջացման պատճառները և ժամանակակից էթնոսների պատմական զարգացման առանձնահատկությունները, պատկերացում տալ մարդ-բնություն փոխգործակցության, մարդու գործունեության փոխակերպումների, համաշխարհային մշակույթում նախնադարյան հասարակությունների ներդրած ավանդի մասին, ցույց տալ ժամանակակից բազմաթիվ վարքագծային կարծրատիպերի, ավանդույթների, իրավական և բարոյական նորմերի ծագումը, հնարավորություն տալ գնահատելու անցյալի վերապրուկների դերը մշակույթում, ազգ-արյունակցական համակարգերի զարգացման գործընթացները, ազգակցության կառուցվածքը և պահպանվածությունը:

Դասընթացի խնդիրները.

1. ծանոթացնել գիտական ճանաչողության սկզբունքներին, ձևավորել պատմական մտածողություն, պատկերացումներ հասարակական ձևերի, ամուսնության, համագործակցության, կառավարման համակարգի, կրոնի, դիցաբանության, արվեստի և դրանց դերի մասին նախնադարի յուրաքանչյուր փուլում,
2. ձևավորել պատմական գիտելիքներ, որոնք թույլ կտան հասկանալ համաշխարհային պատմության ընդհանուր միտումներն ու օրինաչափությունները, առաջընթացի էությունը և հասարակական ձևերի առաջացման պատճառները:
3. ձևավորել գրականության հետ ինքնուրույն աշխատելու հմտություններ, զարգացնել կարողություններ մասնակցելու քննարկումներին և հանդես գալու պատմական թեմաների շրջանակներում,
4. ապահովել ուսումնառողների կողմից ՄԿԾ-ով սահմանված այլ դասընթացների ընկալումը և պատրաստվածությունը, երբ առաջադրվող թեման վերաբերում է մարդկության պատմության առավել վաղ շրջանի խնդիրներին:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. նշելու նախնադարի հասարակության պատմության գիտական արդի պարբերացումը, թվարկելու փուլերը ենթափուլերով, նշելու ուսումնասիրության հիմնական սկզբնաղբյուրները,
2. ներկայացնելու հիմնական կոնցեպցիաները, գործածելի հասկացությունները, բացատրելու դրանց իմաստային նշանակությունն ու կիրառելիությունը,
3. ներկայացնելու բրածո ուսումնասիրության արդյունքները, բրածո էակների տարածման տիրույթները և գործունեության ձևերը,
4. ներկայացնելու նախնադարյան համայնքի շրջափուլերը, բացատրելու զարգացման առանձնահատկությունները,
5. նշելու ժամանակակից վաղ հասարակություններին, նկարագրել նրանց զարգացման առանձնահատկությունները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. մեկնաբանելու նախնադարյան համայնքի շրջափուլերը, օգտագործելով տարբեր ռեսուրսներ՝ ժամանակակից վաղ հասարակությունների վերաբերյալ տեղեկությունները համեմատելու, համադրելու /կամ տարբերակելու, հակադրելու/,
2. իմաստավորելու (քննադատորեն վերլուծելու) մարդու և հասարակության ծագման վերաբերյալ գիտական մոտեցումների ու հայեցակարգերի բազմազանությունը,
3. մեկնաբանելու պատմական գործընթացներն ու երևույթները նախնադարյան համայնքի տարբեր շրջափուլերում:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. կատարելու հետազոտական բնույթի աշխատանքներ,

2. ունենալու մարդասիրական համոզմունքներ և տոլերանտ պահվածք հասարակության մեջ:		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա1. Մեկնաբանելու և գնահատելու պատմության զարգացման օրինաչափությունները:</p> <p>Ա4. Ներկայացնելու ու մեկնաբանելու մարդկային քաղաքակրթության ծագման, հասարակական հարաբերությունների սկզբնավորման օջախները, դրանց գործընթացները և օրինաչափությունները:</p> <p>Բ3. Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:</p> <p>Բ6. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսել ու բանավիճել ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջմունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ 2. ցուցադրման մեթոդ 3. գրավոր մեթոդ 4. բացատրական մեթոդ 5. քննարկում/բանավեճ 6. ինդուկտիվ մեթոդ 7. դեդուկտիվ մեթոդ 8. ուղղորդված գրառումներ 9. տեղեկատվության որոնում 10. ռեֆերատ: 		
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p><i>1-ին ընթացիկ քննություն.</i> բանավոր հարցում. առավելագույնը 4 միավոր</p> <p><i>2-րդ ընթացիկ քննություն.</i> բանավոր հարցում. առավելագույնը 5 միավոր</p> <p><i>Ընթացիկ ստուգումներ.</i> (տարբեր առաջադրանքներ)՝ առավելագույնը 8 միավոր</p> <p><i>Մասնակցության միավոր.</i> առավելագույնը՝ առավելագույնը 3 միավոր</p>		
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Նախնադարի պատմության առարկան, նշանակությունը, պարբերացումն ու ժամանակագրությունը: Թեմա 2. Նախնադարի դարաշրջանի պատմական աղբյուրները: Թեմա 3. Նախնադարի պատմության պատմագրությունը: Հին մարդկանց պատկերացումները ժողովուրդների մասին: Ազգաբանական դիտարկումները միջնադարում: Աշխարհագրական մեծ հայտնագործությունները և ազգաբանական գիտելիքների ընդլայնումը: Նախնադարյան հասարակության մասին գիտելիքների կուտակումը և դրանց ընդհանրացումները XIX դարում: Թեմա 4. Նախնադարի հասարակության կազմավորումը. նախահամայնքի դարաշրջանը՝ մարդու ծագումը: Մարդագոյացման պրոցեսի շարժիչ ուժերը: Մարդու մերձավոր նախնիները և մարդագման գործընթացի տեղն ու ժամանակը: Հնագույն և հին հոմինինները: Թեմա 5. Մարդկային հասարակության ծագումը՝ նախահամայնք: Սեռական հարաբերությունները նախահամայնքում: Մտածողության և խոսքի ծագման խնդիրը: Գաղափարական պատկերացումների սաղմերը: Թեմա 6. Մարդագոյացման պրոցեսի ավարտը, ժամանակակից տեսակի մարդու հանդես գալը, ռասսաների ծագումը, համայնատոհմական կարգերի առաջացումը: Թեմա 7. Վաղ նախնադարյան համայնքը: Սեռատարիքային խմբերը վաղ նախնադարյան համայնքում, ինիցիացիա: Ամուսնությունը և ընտանիքը, իշխանության կազմակերպումը և հոգևոր մշակույթը վաղ նախնադարյան համայնքում: Թեմա 8. Ուշ նախնադարյան համայնք: Արտադրող տնտեսության առաջացումը, բնակչությունը և նրա վերաբնակչությունը: Սեռատարիքային կազմակերպությունները: Ամուսնությունը և ընտանիքը: Իշխանության կազմակերպումը և հոգևոր մշակույթը: Թեմա 9. Դասակարգային հասարակության հաստատությունների հանդես գալը: Ստրկությունը և նրա ձևերը: Մենամուսնական ընտանիք: Դրացիական համայնքի ձևավորումը: Հոգևոր մշակույթի զարգացումը:</p>		
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Սլեքսեն Վ., Պերշից Ա., Նախնադարյան հասարակության պատմություն, Եր., 2012: 2. Марков Г., Первобытное общество: Учебное пособие., М., 2009. 		

1. 0304/B27	2. Հնագիտության հիմունքներ և Հայաստանի հնագիտություն՝	3. 6 ECTS կրեդիտ
-------------	---	------------------

4. 4 ժամ /շաբ.	5. 45 /0/15
6. 3-րդ կիսամյակ	7. եզրափակիչ գնահատումով
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ մասնագիտության կրթական աստիճանին համապատասխան գիտակարգի վերաբերյալ ուսումնառողներին տալ հիմնարար գիտելիքներ, լուսաբանել պատմական իրողությունները հնագիտորեն ուսումնասիրելու անհրաժեշտությունը, վերականգնելու հնարավորությունները և պատմական ճանաչողության նշանակությունը, ձևավորել գիտելիքների համակարգ մարդկային մշակույթի և մշակույթի զարգացման ժառանգականության վերաբերյալ, օգնել հասկանալու մշակույթի արտաքին ձևերի դինամիկան, հասարակական կյանքի տարբեր կողմերը, օրինաչափությունները տարածության և ժամանակի մեջ, պատկերացում տալ գիտակարգի ուսումնասիրության եղանակների, ժամանակագրական որոշակիություն ունեցող փաստերի գրանցման, դրանց ուսումնասիրության հնագիտական մեթոդների և գիտելիքներ ձեռք բերելու ուղիների վերաբերյալ</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. քննարկել հնագիտության հիմնախնդիրները, զարգացման ժամանակակից միտումները, գիտակարգում գործածելի հասկացությունները, հուշարձանների հետազոտության մեթոդները, 2. բնութագրել հնագիտական սկզբնաղբյուրների հիմնական տեսակները, դրանց առանձնահատկությունները և պատմական ճանաչողության հնարավորությունները, 3. ներկայացնել գիտակարգի զարգացման փուլերը, քննարկել համաշխարհային պատմության և Հայաստանի պատմության ուսումնասիրության ասպարեզում ձեռք բերված նվաճումները, 4. ձևավորել գրականության հետ ինքնուրույն աշխատելու հմտություններ, զարգացնել կարողություններ մասնակցելու քննարկումներին և հանդես գալու պատմական թեմաների շրջանակներում, 5. ապահովել անհրաժեշտ տեղեկատվությամբ, որոնք ուսումնառողը կարող է համադրել ՄԿԾ-ով սահմանված այլ դասընթացներին, զարգացնել ստեղծագործական և վերլուծական մտածողություն: 	
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. նշելու պատմության հնագիտական պարբերացումը, թվարկել փուլերը ենթափուլերով, սահմանել ժամանակագրական փոփոխությունները, նշել ուսումնասիրության հիմնական սկզբնաղբյուրները, 2. ներկայացնելու հիմնական հասկացությունները, բացատրել դրանց իմաստային նշանակությունն ու կիրառելիությունը, 3. ներկայացնելու հնագիտական հուշարձանները, դրանց ուսումնասիրության արդյունքները, հնագիտական մշակույթները, դրանց տարածման արեալները և առանձնահատկությունները, 4. ներկայացնելու հնագիտական պեղումների կազմակերպման և իրականացման ընթացքը: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. մեկնաբանելու հնագիտական պարբերացման շրջափուլերը, հուշարձանների շերտագրական դասավորության հիման վրա վաղ ձևերը առանձնացնել ու ձևերից, մեկնաբանելու փոփոխությունների ժամանակագրական հաջորդականությունը, 2. մեկնաբանելու հնագիտական մշակույթները, դրանց բնորոշ գծերն ու առանձնահատկությունները, կատարել սինխրոն և դիսխրոն համեմատություն, առանձնացնել ընդհանրություններն ու տարբերությունները, 3. ներկայացնելու հնագիտական հուշարձանների ուսումնասիրվածության աստիճանը, գտածոները, 4. մեկնաբանելու պատմական գործընթացների ու երևույթների համատեքստում: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. կատարելու հետազոտական բնույթի աշխատանքներ, 2. ունենալու փաստարկված և տրամաբանված բանավոր և գրավոր խոսք, 3. խնամքով վերաբերելու պատմամշակույթային ժառանգություններին: 	
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p> <p>Ա1. Մեկնաբանելու և գնահատելու պատմության զարգացման օրինաչափությունները:</p> <p>Ա4. Ներկայացնելու ու մեկնաբանելու մարդկային քաղաքակրթության ծագման, հասարակական հարաբերությունների սկզբնավորման օջախները, դրանց գործընթացները և օրինաչափությունները:</p> <p>Բ3. Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրել պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրել, խմբագրել, մշակել, պահպանել և փոխանցել, փաստագրել և համակարգել, ցուցաբերել քննական մտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:</p> <p>Բ6. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնել խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսել ու բանավիճել ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջումները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p>	

<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ 2. ցուցադրման մեթոդ 3. գրավոր մեթոդ 4. բացատրական մեթոդ 5. քննարկում/բանավեճ 1. ուղղորդված գրառումներ 2. տեղեկատվության որոնում 3. ռեֆերատ:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1-ին ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում. առավելագույնը 4 միավոր</p> <p>2-րդ ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում. առավելագույնը 4 միավոր</p> <p>Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում՝ առավելագույնը 9 միավոր</p> <p>Մասնակցության միավոր. առավելագույնը՝ առավելագույնը 3 միավոր</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Հնագիտություն առարկան, խնդիրները, տեղը պատմական գիտությունների համակարգում: Մշակույթի նյութական մնացորդների հնագիտական ուսումնասիրություններն ու նրանց պատմական արժեքը: Թեմա 2. Հնագիտության ձևավորումն ու պատմությունը: Թեմա 3. Հնագիտության փորձարարական հնարավորությունները և տերմինաբանությունը: Թեմա 4. Հնագիտական ուսումնասիրության աստիճանները, կիրառվել մեթոդները: Թեմա 5. Պատմության և մշակույթի պատմահնագիտական պարբերացումը, ժամանակագրությունը: Թեմա 6. Հայոց պատմության հնագիտական ուսումնասիրությունը մինչև արտադրական տնտեսության ձևավորումը: Թեմա 7. Արտադրական տնտեսության ձևավորումը Հայկական լեռնաշխարհում և Մերձավոր Արևելքում: Թեմա 8. Հայաստանում վաղ դասակարգային հասարակության հնագիտական ուսումնասիրության նախնական արդյունքները: Հնագույն պետականության սաղմնավորումն ըստ Հայաստանի հնագիտության: Թեմա 9. Տավուշի մարզի հնագիտական հուշարձանները:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Խնկիկյան Օ., Հայաստանի հնագիտություն (հին քարի դարից մինչև Վանի թագավորության անկումը), Եր. 2009: 2. Եսայան Ս., Հայաստանի հնագիտություն, Եր. 1992: 3. Арциховский А., Основы археологии, М., 1955 . 4. Мартынов А., Я. Шер, Методы археологического исследования, М., 2002. 5. И.Кругликова, Античная Археология, М., 1984. 6. Б.Пиотровский, Археология Закавказья, Ленинград, 1949. 7. Г.Матюшин, Археологический словарь, М., 1996.

1. 0304/B48	2. Թանգարանագիտություն և արխիվագիտություն	3. 3 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5. 30/0 /0	
6. 7-րդ կիսամյակ	7. առանց ընթացիկ քննությունների գնահատման	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին հաղորդել հիմնարար գիտելիքներ թանգարանագիտության և արխիվագիտության վերաբերյալ:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. քննարկել թանգարանագիտության և արխիվագիտության հիմնախնդիրները, զարգացման ժամանակակից միտումները, գործածելի հասկացությունները, մեթոդները, 2. ներկայացնել թանգարանների հիմնական տեսակները, դրանց առանձնահատկությունները և պատմական ճանաչողության հնարավորությունները, 3. ներկայացնել թանգարանային և արխիվային գործունեությունը, ձեռք բերված նվաճումները, իրավական նորմերը, 4. ձևավորել գրականության հետ ինքնուրույն աշխատելու հմտություններ, զարգացնել կարողություններ մասնակցելու քննարկումներին և հանդես գալու պատմական թեմաների շրջանակներում, 5. ապահովել անհրաժեշտ տեղեկատվությամբ, որոնք ուսումնառողը կարող է համադրել ՄԿԾ-ով սահմանված այլ դասընթացներին, զարգացնել ստեղծագործական և վերլուծական մտածողություն: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. նշելու թանգարանների ձևավորման պատմական շրջափուլերը, ներկայացնելու յուրաքանչյուր շրջափուլերում հավաքածուական գործունեություն իրականացնող կենտրոնների գործունեությունը, 2. ներկայացնելու հիմնական կոնցեպցիաները, գործածելի հասկացությունները, բացատրելու դրանց իմաստային նշանակությունն ու կիրառելիությունը, 		

<p>3. նշելու աշխարհի հայտնի թանգարանները, Հայաստանի թանգարանները, թվելու պատմական արժեք ներկայացնող ցուցանմուշները,</p> <p>4. ներկայացնելու թանգարանների տեսակները, թանգարանները ենթարկելու դասակարգման՝ կիրառելով դասակարգման սկզբունքները,</p> <p>5. ներկայացնելու թանգարանային և արխիվային գործունեությունը:</p> <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <p>1. կիրառելու թանգարանային և արխիվային փաստարկները, համադրելու և մեկնաբանելու պատմական գործընթացների ու երևույթների համատեքստում, օգտագործելու հետազոտական բնույթի աշխատանքներում,</p> <p>2. նախագծելու թանգարանային այցելությունների ծրագիր:</p> <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <p>1. աշխատելու խմբում,</p> <p>2. դրսևորելու մասնագիտական վարքագիծ:</p>
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա4. Ներկայացնելու ու մեկնաբանելու մարդկային քաղաքակրթության ծագման, հասարակական հարաբերությունների սկզբնավորման օջախները, դրանց գործընթացները և օրինաչափությունները:</p> <p>Բ3. Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:</p> <p>Բ5. Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p> <p>Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջմունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ 2. ցուցադրման մեթոդ 3. գրավոր մեթոդ 4. բացատրական մեթոդ 5. քննարկում/բանավեճ 6. ուղղորդված գրառումներ 7. տեղեկատվության որոնում 8. ռեֆերատ:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանք. (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր)</p> <p>Ընթացիկ ստուգում. (առավելագույնը՝ 5 միավոր միավոր)</p> <p>Եզրափակիչ քննություն. (բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):</p> <p>Մասնակցություն. առավելագույն 3 միավոր</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Թանգարանագիտությունը որպես գիտություն, տեղը մյուս գիտությունների համակարգում, գիտակարգի հիմնական հասկացությունները: Թեմա 2. Թանգարանների ծնունդը և զարգացումը: Թեմա 3. Հայաստանի թանգարանների պատմությունից: Թեմա 4. Թանգարանների դասակարգումը ըստ տիպերի: Թեմա 5. Թանգարանների կառավարում և մարքեթինգ: Թեմա 6. Թանգարանային ֆոնդեր, ցուցադրություն, ցուցահանդես: Թեմա 7. Թանգարանի հանրահոշակում, ինֆորմացիա և գովազդ: Թեմա 8. Նոր ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների կիրառումը թանգարաններում: Թեմա 9. Արխիվագիտությունը որպես գիտություն, տեղը մյուս գիտությունների համակարգում, գիտակարգի հիմնական հասկացությունները: Թեմա 10. Արխիվային գործ:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Պիկիյան Հ., Հարոյան Մ., Գրիգորյան Ա., Թանգարանային մենեջմենթ և մարքեթինգ, Էդիտ պրինտ, Եր., 2007: 2. «Տառանգություն» հասարակական կազմակերպություն, ԻԿՕՄ-ի մասնագիտական վարքագծի կանոնագիրք, Եր., 2003: 3. Юренева Т., Музееведение: Учебник для студентов гуманитарных вузов, Академический проект, М., 2004. 4. Шляхтина Л., Основы музейного дела: теория и практика. (Учебное пособие для студ.вузов), Высшая школа, М., 2009.

1.0304/B31	2. Ազգագրության հիմունքներ և հայ ազգագրություն՝	3. 6 ECTS կրեդիտ
4.4 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6.4-րդ կիսամյակ	7. եզրափակիչ գնահատումով	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ մասնագիտության կրթական աստիճանին համապատասխան գիտակարգի վերաբերյալ ուսումնառողներին տալ հիմնարար գիտելիքներ, լուսաբանել ազգագրական ուսումնասիրությունների պատմական ճանաչողության նշանակությունը, դերը պատմագիտական ուսումնասիրություններում, ձևավորել գիտելիքների համակարգ էթնոսի, նրա պատմական տիպերի, էթնիկ գործընթացների և հատկությունների, ինչպես նաև աշխարհի ազգաբնակչության կառուցվածքային դասակարգման սկզբունքների վերաբերյալ, պատկերացում տալ գիտակարգի ուսումնասիրության եղանակների, ժամանակագրական որոշակիություն ունեցող փաստերի գրանցման, դրանց ուսումնասիրության ազգագրական մեթոդների և գիտելիքներ ձեռք բերելու ուղիների վերաբերյալ:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. քննարկել ազգագրական գիտության տեսական, մեթոդաբանական հիմնախնդիրները, աշխարհի բնակչության տեղաբաշխման ու էթնիկ կազմի առանձնահատկությունները, 2. ներկայացնել գիտակարգի զարգացման հիմնական շրջափուլերը և աշխարհի ազգաբնակչության ուսումնասիրության ասպարեզում ձեռք բերված նվաճումները, 3. ձևավորել գրականության հետ ինքնուրույն աշխատելու հմտություններ, զարգացնել կարողություններ մասնակցելու քննարկումներին և հանդես գալու պատմական թեմաների շրջանակներում, 4. ապահովել անհրաժեշտ տեղեկատվությամբ, որոնք ուսումնառողը կարող է համադրել ՄԿԾ-ով սահմանված այլ դասընթացներին, զարգացնել ստեղծագործական և վերլուծական մտածողություն: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ <i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու գիտակարգի ձևավորման պատմությունը, գիտական հայեցակարգերը, ազգագրական ուսումնասիրություններում մեծ ավանդ ունեցող ազգագրագետներին և տեսությունները, 2. ներկայացնելու ազգագրական ուսումնասիրության հիմնախնդիրները, մեթոդները, գիտակարգում գործածելի հասկացությունները, 3. նշելու էթնոսի հիմնական հատկանիշները, դասակարգելու աշխարհի բնակչությանն ըստ էթնիկ հատկանիշների, 4. ներկայացնելու հայ էթնոսին, հայերի լեզվակենցաղամշակութային առանձնահատկությունները և արդի ուսումնասիրությունները: <p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. բնութագրելու աշխարհի ժողովուրդներին, նրանց տարածքային, էթնիկական, լեզվական, մարդաբանական, դավանաբանական և մշակութային առանձնահատկությունները, 2. կիրառելու ազգագրական փաստարկներ, համադրելու և մեկնաբանելու պատմական գործընթացների ու երևույթների համատեքստում, օգտագործելու վերլուծական բնույթի աշխատանքներում: <p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. կատարելու հետազոտական բնույթի աշխատանքներ, 2. դրսևորելու մարդասիրական համոզմունքներ և տոլերանտ պահվածք հասարակության մեջ: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնադրույն(ներ)ը.</p> <p>Ա4.Ներկայացնելու ու մեկնաբանելու մարդկային քաղաքակրթության ծագման, հասարակական հարաբերությունների սկզբնավորման օջախները, դրանց գործընթացները և օրինաչափությունները:</p> <p>Բ3.Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրել պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրել, խմբագրել, մշակել, պահպանել և փոխանցել, փաստագրել և համակարգել, ցուցաբերել քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:</p> <p>Բ5.Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:</p> <p>Գ3.Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p> <p>Գ6.Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջմունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ 2. ցուցադրման մեթոդ 3. դեղուկտիվ մեթոդ 		

4. ինդուկտիվ մեթոդ
5. բացատրական մեթոդ
6. փոխներգործուն գրառումների համակարգ
7. ուղղորդված գրառումներ
8. տեղեկատվության որոնում:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում. առավելագույնը 4 միավոր
2-րդ ընթացիկ քննություն. հետազոտական աշխատանք. առավելագույնը 4 միավոր
Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում առավելագույնը 9 միավոր
Մասնակցության միավոր. առավելագույնը՝ առավելագույնը 3 միավոր

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Ազգագրություն գիտակարգը և նրա ձևավորման պատմությունը: **Թեմա 2.** Գիտության հիմնական հասկացությունները /էթնիկ հանրություն, էթնիկ հանրության պատմական տիպերը, կառուցվածքային առումները/: «Մշակույթ» հասկացությունը, կառուցվածքը, «Կենցաղ» հասկացությունը, կառուցվածքը/: **Թեմա 3.** Գիտության ուսումնասիրության հիմնախնդիրները: **Թեմա 4.** Աշխարհի բնակչության էթնոլեզվական դասակարգման սկզբունքները /հնդեվրոպական լեզվաընտանիք. սլավոնական, գերմանական, կելտական, ռոմանական, բալթյան, իրանական, հնդիրանական: Մեկուսի ժողովուրդներ/: Աֆրոսասիական/ սեմաքամական, ալթայյան /թյուրքական, մոնղոլական, տոնգուս-մանջուրական, կորեա-ճապոնական/, կովկասյան /աբխազա-ադաղական, վայնախա-դաղստանյան, քարթվելական/, ֆիննո-ուգրական, չին-տիբեթյան, ավստրոնեզական, պապուասական, թայական, ավստրոասիական, հնեասիական, էսկիմոսա-ալեույան, ավստրալական, նիգերկորդոֆանյան էթնոլեզվաընտանիքներ: **Թեմա 5.** Աշխարհի ժողովուրդների մարդաբանական բնութագիրը /եվրոպոիդ, մոնղոլոիդ, նեգրոիդ, ավստրոլոիդ, խառը, մեկուսի/ ռասաներ: **Թեմա 6.** Աշխարհի ժողովուրդների աշխարհագրական դասակարգումը: **Թեմա 7.** Աշխարհի ժողովուրդների էթնոմշակութային և դավանաբանական քարտեզը: **Թեմա 8.** Հայ ազգագրության ձևավորման ու զարգացման փուլերը: **Թեմա 9.** Հայերը աշխարհի էթնիկ հանրությունների համակարգում, հայերի էթնոգենեզը և էթնիկ հատկությունները: **Թեմա 10.** ՀՀ ազգային փոքրամասնությունների ժողովրդագրական և էթնոմշակութային բնութագիրը: **Թեմա 11.** Հայերի ավանդական և ժամանակակից արտադրական մշակույթը. երկրագործական մշակույթ, Հայկական լեռնաշխարհը երկրագործական մշակույթի կենտրոն: Բրիչային և արորագութանային երկրագործության արտադրատեխնիկան, աշխատանքի կազմակերպման հնավանդ ձևերը: Անասնապահական մշակույթը, ձևերը, համագործակցության և փոխօգնության ավանդական սկզբունքները: Տնայնագործական և արհեստագործական մշակույթը: Համաքարական կազմակերպությունները: Օժանդակ և յուրացնող տնտեսաձևերը: Ժողովրդական ավանդական փոխադրամիջոցները և կապի միջոցները: **Թեմա 12.** Հայոց կենսապահովման մշակույթը. բնակավայրերի տիպերը, կառուցվածքը, բնորոշ գծերը: Հայ ավանդական բնակարանը և ներսույթը՝ ջեռուցման, լուսավորության ավանդական և ժամանակակից միջոցները, կահույքը, դրանց գործառնությունները: Հայ ավանդական տարազային համալիրը, տարածքային առանձնահատկությունները: Հայկական ուտեստն ու ըմպելիքները, հացկերությունները: **Թեմա 13.** Սոցիոնորմատիվ մշակույթ. հայերի ավանդական և ժամանակակից ընտանքը, ընտանեկան վարվելակարգը: Հայերի ընտանեկան ծիսակարգը, ամուսնության և հարսանեկան ծիսաշարը, տղաբերքի և մանկատառության, հուղարկավորման և հիշատակման հետ կապված ավանդական և ժամանակակից սովորույթներն ու ծեսերը: Հայոց ազգակցական համակարգը, տնտեսական, տարածքային և գաղափարական կապերը: Հայերի գյուղական համայնքը XIX-XX դդ.: **Թեմա 14.** Հումանիտար մշակույթը. հայերի հնագույն հավատալիքների, պաշտամունքի, բանավոր ստեղծագործությունների, տոների վերաբերյալ պատկերացումների համակարգը: Երգարվեստ և պարարվեստ:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Товатов Г., Этнография. Учебник для вузов, Проект, М., 2002:
2. Садохин А., Этнография, М., 2005:
3. Кребер А., Избранное: природа культуры, М., 2004:
4. Народы и религии мира: энциклопедия, М., 2000:
5. Арутюнов С. А., Рыжакова С., Культурная антропология, М., 2002:
6. Арутюнов С.А., Народы и культуры: развитие и взаимодействие, М., 1989:
7. Արրահամյան Վ., Արհեստները Հայաստանում 4-18-րդ դդ, Եր., 1956:
8. Արրահամյան Վ., Հայ համաքարությունները Անդրկովկասի քաղաքներում, Եր., 1971:
9. Բոդյան Վ., Հայ ազգագրություն /համառոտ ուրվագիծ/, Եր., 1974:
10. Գաբրիելյան Ս., Հայկական ընտանիքը անցումային շրջանում, Եր., 2005:
11. Նահապետյան Ռ., Աղձնիքահայերի ընտանիքը և ընտանեկան ծիսակարգը, Եր., 2004:
12. Նահապետյան Ռ., Հայոց սոցիոնորմատիվ մշակույթը, ուսումնական ձեռնարկ, Եր., 2009:
13. Նահապետյան Ռ., Աղձնիքահայերի մանկան ծննդի և խնամքի ավանդական սովորույթները և ծեսերը, Եր., 2011:

14. Խառատյան-Առաքելյան Հ., Հայ ազգային տոները, Եր., 2005:

15. Հայ ազգագրություն և բանահյուսություն. նյութեր և ուսումնասիրություններ, հատոր 1-26:

1. 0304/ B25	2. Հայոց պատմություն-1	3. 9 ECTS կրեդիտ
4. 6 ժամ/շաբ.	5.60/0/30	
6. 2-րդ կիսամյակ	7. եզրափակիչ գնահատումով	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել Հայաստանի և հայ ժողովրդի պատմությունը՝ 5-րդ դարից 11-րդ դարի երկրորդ կեսը: Այդ նպատակով նախ տրվում է նախագիտելիք համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմության սկզբնաղբյուրների վերաբերյալ, որից հետո ներկայացվում է պատմությունը՝ գիտության ամենավերջին ձեռքբերումների մակարդակով: Դասընթացում ոչ միայն ներկայացվում են փաստերն ու իրադարձությունները, այլև տրվում է դրանց վերլուծությունը, ինչն անհրաժեշտ է պատմությունից դասեր քաղելու և այն հանուն մեր ապագայի կառուցման գործածելու նպատակով: Առանձին թեմաներով ուսումնասիրվում են հայ հոգևոր և նյութական մշակույթը, Հայաստանի պետական կառավարման համակարգերը, տնտեսությունը, որոնք ևս ունեն թե՛ ճանաչողական, թե՛ կիրառական նշանակություն: Հայոց պատմությունը դիտարկվում է համաշխարհային պատմության համատեքստում:</p>		
<p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ձևավորել հստակ պատկերացում հայոց միջնադարյան պետականության առանձնահատկությունների, զարգացման ընթացքի և փուլերի մասին, 2. ձևավորել պատմական փաստերը համադրելու, երևույթները համակողմանի գնահատելու կարողություն, 3. ապահովել գիտելիքներ և հիմք հետագա դասընթացների ուսումնասիրման, քննարկման և ներկայացման համար:		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ <i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. վերարտադրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմության հիմնական փաստական նյութը, 2. նկարագրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների իրադարձությունները, 3. ներկայացնելու համապատասխան ժամանակաշրջանում ստեղծված հոգևոր և նյութական արժեքները, Հայաստանի պետական կառավարման համակարգերը, տնտեսության, ռազմական և այլ բնագավառների նվաճումները:		
<p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. բացահայտելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը, 2. արժևորելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի կարևոր իրադարձությունները՝ համաշխարհային պատմության համատեքստում, 3. վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները, գտնել դրանց լուծման ճանապարհները:		
<p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը, 2. աշխատելու թիմում:		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնադրույնը(ներ)ը.</p>		
<p>Ա3. Բացահայտելու պատմական հիմնական օրենքների, մարդկային հասարակության զարգացման օրինաչափությունների ու փիլիսոփայական կատեգորիաների միջև եղած օրինաչափ կապը:</p>		
<p>Բ1. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p>		
<p>Բ2. Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ և լուծումներ:</p>		
<p>Բ5. Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:</p>		
<p>Բ6. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p>		
<p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>		
<p>Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p>		

Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջմունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:

Գ9. Վերլուծելու և եզրահանգումներ անելու՝ դրսևորելով քննական մտածողություն, ինչպես նաև ցուցաբերելու ստեղծագործական մոտեցում մասնագիտական ոլորտի խնդիրները բացահայտելու և տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. սեմինար
3. քննարկումներ
4. բանավեճ
5. զեկուցում
6. ռեֆերատ
7. անհատական և խմբային առաջադրանքներ:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:

2-րդ ընթացիկ քննություն. գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:

Ինքնուրույն աշխատանք. (2 առաջադրանք)՝ առավելագույնը 4 միավոր արժեքով:

Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Հայաստանը 5-9-րդ դարերում: **Թեմա 2.** Հայ ազատագրական պայքարը: **Թեմա 3.** Հայկական մշակույթը 5-9-րդ դարերում: **Թեմա 4.** Հայաստանի անկախության վերականգնումը, Բագրատունիների թագավորության հռչակումը և ամրապնդումը: **Թեմա 5.** Բագրատունիների թագավորությունը խաղաղ զարգացման և տնտեսական վերելքի ժամանակաշրջանում: **Թեմա 6.** Բագրատունիների թագավորության թուլացումն ու անկումը: **Թեմա 7.** Հասարակական-տնտեսական հարաբերությունները և պետական կարգը 9-11-րդ դարերում, թոնդրակյան շարժումը և գյուղացիական ելույթները Հայաստանում 9-11-րդ դդ:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Եղիազարյան Ա., Հայ Բագրատունիների տերություն (885-908թթ.), Եր., 2011:
2. Հայ ժողովրդի պատմության քրեստոմատիա, հ. 1, (Հովհաննիսյան Պ., Մովսիսյան Ա.), Եր., 2007:
3. Հայ ժողովրդի պատմության քրեստոմատիա, հ. 2, (Հովհաննիսյան Պ., Մովսիսյան Ա.), Եր., 2012:
4. Հայ ժողովրդի պատմություն (Մելիք-Բախշյանի Ստ. խմբ.), Եր., 1975:
5. Հայ ժողովրդի պատմություն, (Մելիք-Բախշյանի Ստ.), Եր., 1975:
6. Հայ ժողովրդի պատմություն, ԳԱԱ, Հ. 2, Եր., 1984:
7. Հայ ժողովրդի պատմություն, ԳԱԱ, հ. 3, 4, ԳԱԱ, Եր., 1976, 1972:
8. Հայոց պատմություն, ԳԱԱ, հ. 2, գ. 2, Եր., 2015:
9. Հովհաննիսյան Պ., Մովսիսյան Ա., Հայ ժողովրդի պատմության քրեստոմատիա, հ. 2, Եր., 2012:

1. 0304/B29	2. Հայոց պատմություն-2	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 3-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին հիմնավոր գիտելիքներ հաղորդել 11-րդ դարի 2-րդ կեսերից մինչև 17-րդ դարի երկրորդ կեսը ընկած ժամանակահատվածի հայոց պատմության առանձնահատկությունների, հայ ազգային-ազատագրական պայքարի, ինչպես նաև Հայաստանի հասարակական-տնտեսական ու մշակութային կյանքի վերաբերյալ:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնել 12-րդ դարի առաջին կեսերից 17-րդ դարի 2-րդ կեսը ընդգրկող ժամանակահատվածի փաստական նյութը, 2. ներկայացնել ազգային ազատագրական պայքարի առանձնահատկությունները: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. վերարտադրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմության հիմնական փաստական նյութը, 2. նկարագրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների իրադարձությունները, 3. ներկայացնելու համապատասխան ժամանակաշրջանում ստեղծված հոգևոր և նյութական արժեքները: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. բացահայտելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի իրադարձությունների պատճառահետևանքային 		

<p>կապերը,</p> <p>2. արժուրեղու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի կարևոր իրադարձությունները՝ համաշխարհային պատմության համատեքստում,</p> <p>3. վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները, գտնել դրանց լուծման ճանապարհները:</p> <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <p>1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը,</p> <p>2. աշխատելու թիմում:</p>
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա3. Բացահայտելու պատմական հիմնական օրենքների, մարդկային հասարակության զարգացման օրինաչափությունների ու փիլիսոփայական կատեգորիաների միջև եղած օրինաչափ կապը:</p> <p>Բ1. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p> <p>Բ2. Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ և լուծումներ:</p> <p>Բ5. Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:</p> <p>Բ6. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p> <p>Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p> <p>Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջումները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p> <p>Գ9. Վերլուծելու և եզրահանգումներ անելու՝ դրսևորելով քննական մտածողություն, ինչպես նաև ցուցաբերելու ստեղծագործական մոտեցում մասնագիտական ոլորտի խնդիրները բացահայտելու և տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. քննարկումներ 4. բանավեճ 5. զեկուցում 6. ռեֆերատ 7. անհատական և խմբային առաջադրանքներ:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:</p> <p>2-րդ ընթացիկ քննություն. գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանք. (2 առաջադրանք)՝ առավելագույնը 4 միավոր արժեքով:</p> <p>Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով:</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Հայ ժողովրդի պայքարը սելջուկ-թուրքերի դեմ, Ջաքարյանների իշխանությունը, տնտեսական կյանքը, հայկական իշխանական տները 13-14-րդ դդ. առաջին կեսին: Թեմա 2. Կիլիկյան Հայաստանը 11-14-րդ դդ.: Թեմա 3. Հայկական մշակույթը 9-րդ դարում -14-րդ դարի առաջին կեսին: Թեմա 4. Հայաստանը 14-րդ դարի երկրորդ կեսին-17-րդ դարի առաջին կեսին: Թեմա 5. Հայկական մշակույթը 14-րդ դարի երկրորդ կեսին-17-րդ դարի առաջին կեսին:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հայ ժողովրդի պատմություն (հայ ժողովուրդը ֆեոդալիզմի վայրէջքի ժամանակաշրջանում. XIV- XVIII դդ.), Եր., 1972: 2. Հայոց պատմություն, հատոր III. Նոր ժամանակաշրջան (XVIII դարի երկրորդ կես-1918թ.), գիրք առաջին (XVIII դարի երկրորդ կես-XIX դարի վերջ), Եր., 2010: 3. Հայոց պատմություն. Հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը, Եր., 2000:

4. Հովհաննիսյան Ա., Դրվագներ հայ ազատագրական մտքի պատմության, գիրք 1-2, Եր., 1957, 1959:
5. Հովհաննիսյան Պ., Հայ ազատագրական շարժումները (XV դարի կես- XVIII դարի վերջ), Եր., 2010:

1. 0304/B33	2. Հայոց պատմություն-3	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 4-րդ կիսամյակ	7. եզրափակիչ գնահատումով	

8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել հայոց պատմության նոր ժամանակաշրջանի՝ 17-րդ դարի կեսից մինչև 1877-1878 թ. ռուս-թուրքական պատերազմը ընդգրկող հիմնախնդիրները, որը հնարավորություն կտա ձևավորել հայոց նոր պատմության իմացություն՝ բազմաթիվ նորահայտ նյութերի ներկայացման և մեկնաբանման միջոցով:

- Դասընթացի խնդիրները.**
1. ներկայացնել հայոց պատմության նոր ժամանակաշրջանի հիմնախնդիրները,
  2. բացահայտել համապատասխան ժամանակաշրջանի իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. վերարտադրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմության հիմնական փաստական նյութը,
2. նկարագրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների իրադարձությունները,
3. ներկայացնելու համապատասխան ժամանակաշրջանում ստեղծված հոգևոր և նյութական արժեքները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. բացահայտելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը,
2. արժևորելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի կարևոր իրադարձությունները՝ համաշխարհային պատմության համատեքստում,
3. վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները, գտնել դրանց լուծման ճանապարհները:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը,
2. աշխատելու թիմում:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Ա3. Բացահայտելու պատմական հիմնական օրենքների, մարդկային հասարակության զարգացման օրինաչափությունների ու փիլիսոփայական կատեգորիաների միջև եղած օրինաչափ կապը:

Բ1. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:

Բ2. Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ և լուծումներ:

Բ3. Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:

Բ4. Համադրելու պատմագիտական հետազոտությունների արդյունքները համապատասխան գիտական տեսության հետ, հիմնավորելու պատմական հետազոտության համար ընտրված մեթոդաբանության արդյունավետությունը:

Բ5. Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:

Բ6. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:

Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:

Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջմունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:

<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. քննարկումներ 4. բանավեճ 5. զեկուցում 6. ռեֆերատ 7. անհատական և խմբային առաջադրանքներ:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:</p> <p>2-րդ ընթացիկ քննություն. գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանք. (2 առաջադրանք՝ առավելագույնը 4 միավոր արժեքով)</p> <p>Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով)</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Հայկական հարցի առաջացումը, բովանդակությունը: Թեմա 2. Ազատագրական պայքարը (17-րդ դարի 2-րդ կես-18-րդ դարի առաջին կես): Թեմա 3. Հայ ազատագրական շարժումները (18-րդ դարի երկրորդ կեսին): Թեմա 4. Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական կացությունը (17-րդ դարի կես-19-րդ դարի սկիզբ): Թեմա 5. Ռուսաստանի տիրապետությունը Արևելյան Հայաստանում: Թեմա 6. Հայաստանը 1830-60-ական թթ.: Թեմա 7. Հայ հասարակական-քաղաքական միտքը և ազատագրական շարժումները: Թեմա 8. Հայկական մշակույթը (17-րդ դարի երկրորդ կես-19-րդ դարի առաջին կես):</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Կարապետյան Ս., Հայաստանը 1912-1920 թվականներին, Եր., 2003: 2. Հայ ժողովրդի պատմություն, ՀՄՍՀ ԳԱ հրատ., հ. VI, Եր., 1981: 3. Հայոց պատմություն, հատոր III. Նոր ժամանակաշրջան (XVIII դարի երկրորդ կես-1918թ.), գիրք առաջին (XVIII դարի երկրորդ կես-XIX դարի վերջ), Եր., 2010: 4. Հայոց պատմություն. Հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը, Եր., 2000:

1. 0304/ B39	2. Հայոց պատմություն-4	3.6 ECTS կրեդիտ
4.4 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 5-րդ կիսամյակ	7. եզրափակիչ գնահատումով	

8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել 1877-1878թթ. մինչև 1918թ. ընկած ժամանակահատվածի հայոց պատմության հիմնախնդիրները:

Դասընթացի խնդիրները.

1. ձևավորել պատմական փաստերի նկատմամբ պատմահամեմատական և պատմաքննադատական մոտեցում ցուցաբերելու կարողություն:
2. ապահովել գիտելիք և հիմք հետագա դասընթացի՝ Հայաստանի Առաջին Հանրապետության, Խորհրդային Հայաստանի և Հայաստանի Երրորդ Հանրապետության պատմության ուսումնասիրության համար:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. վերարտադրելու հայոց 1878-1918թթ. պատմության հիմնական փաստական նյութը,
2. նկարագրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների իրադարձությունները,
3. ներկայացնելու համապատասխան ժամանակաշրջանում ստեղծված հոգևոր և նյութական արժեքները

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. բացահայտելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը,
4. արժևորելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի կարևոր իրադարձությունները՝ համաշխարհային պատմության համատեքստում,
5. վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները, գտնել դրանց լուծման ճանապարհները:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը,
1. աշխատելու թիմում:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնադրույնք(ներ)ը.

Բ1.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:

Բ2.Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն

չներկայացնող խնդիրներ և լուծումներ:
Բ5. Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:
Բ6. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:
Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքերի իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:
Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:
Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջումները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:

- 11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.**
2. դասախոսություն
  3. սեմինար
  3. ռեֆերատ
  4. քննարկումներ
  5. բանավեճ:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.
1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:
2-րդ ընթացիկ քննություն. գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:
Ինքնուրույն աշխատանք. (2 առաջադրանք՝ առավելագույնը 4 միավոր արժեքով)
Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով)

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.
Թեմա 1. 1877-1878 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը և Հայկական հարցի միջազգայնացումը: **Թեմա 2.** Ազատագրական խմբակներն ու կազմակերպությունները: **Թեմա 3.** Հայ քաղաքական կուսակցությունների ձևավորումը: **Թեմա 4.** Արևմտահայերի ցեղասպանության թուրքական ծրագրի կենսագործման սկիզբը: **Թեմա 5.** Ազգային-ազատագրական զինված պայքարի փուլը: **Թեմա 6.** Հայկական հարցը և մեծ տերությունները 1890-ական թթ.: **Թեմա 7.** Հայաստանը 20-դ դարի սկզբին. Հայոց Մեծ եղեռնը: **Թեմա 8.** Հայաստանը 1917թ. ռուսական հեղափոխությունների շրջանում: **Թեմա 9.** Ռազմաքաղաքական իրադրությունը Անդրկովկասում և Հայաստանում 1918թ.: Հայ ժողովրդի մայիսյան հերոսամարտերը:

- 14. Հիմնական գրականության ցանկ.**
1. Կարապետյան Ս., Հայաստանը 1912-1920 թվականներին, Եր., 2003:
  2. Հայ ժողովրդի պատմություն, ՀՍՄՀ ԳԱ հրատ., հ. VI, Եր., 1981:
  3. Հայոց պատմություն, հատոր III. Նոր ժամանակաշրջան (XVIII դարի երկրորդ կես-1918թ.), գիրք առաջին (XVIII դարի երկրորդ կես-XIX դարի վերջ), Եր., 2010:
  4. Հայոց պատմություն. Հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը, Եր., 2000:

1. 0304/B45	2. Հայոց պատմություն-5	3.6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 6-րդ կիսամյակ	7. եզրափակիչ գնահատումով	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել Հայաստանի Առաջին Հանրապետության պետականության կայացման գործընթացը, կառավարման համակարգի ձևավորումը, ՀՀ արտաքին քաղաքականությունը, դիվանագիտական կապերի հաստատումը, սոցիալ-տնտեսական իրավիճակն ու հասարակական-քաղաքական կյանքը, Խորհրդային Հայաստանի, ԼՂԲՄ-ի, ԼՂՀ-ի և Հայաստանի Երրորդ Հանրապետության քաղաքական, տնտեսական և մշակութային հիմնախնդիրների վերաբերյալ:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնել հայ ժողովրդի պատմության նորագույն ժամանակաշրջանի առանձնահատկությունները, պետականությունների կայացման գործընթացը, 2. ձևավորել պատմական փաստերը համադրելու, երևույթները համակողմանի գնահատելու կարողություն: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանի պատմության հիմնական 		

<p>փաստական նյութը,</p> <p>2. նկարագրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանի քաղաքական իրադարձությունները,</p> <p>3. արժևորելու համապատասխան ժամանակաշրջանում ստեղծված սոցիալ-տնտեսական և մշակութային բնագավառների ձեռքբերումները:</p> <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <p>1. վերլուծելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի քաղաքական իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը,</p> <p>2. քննադատելու Խորհրդային Հայաստանում իրականացված բռնաճնշումների քաղաքականությունը,</p> <p>3. տարբերակելու ու գնահատելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները:</p> <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <p>1. աշխատելու թիմում,</p> <p>2. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Բ1.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p> <p>Բ2.Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ և լուծումներ:</p> <p>Բ5.Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:</p> <p>Բ6.Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3.Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p> <p>Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p> <p>Գ6.Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջմունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p> <p>Գ9.Վերլուծելու և եզրահանգումներ անելու՝ դրսևորելով քննական մտածողություն, ինչպես նաև ցուցաբերելու ստեղծագործական մոտեցում մասնագիտական ոլորտի խնդիրները բացահայտելու և տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <p>1. դասախոսություն</p> <p>2. սեմինար</p> <p>3. զեկուցում</p> <p>4. ռեֆերատ</p> <p>5. քննարկում</p> <p>6. բանավեճ:</p>
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:</p> <p>2-րդ ընթացիկ քննություն. գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանք. (2 առաջադրանք)՝ առավելագույնը 4 միավոր արժեքով:</p> <p>Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով:</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Հայոց անկախ պետականության վերականգնումը 1918 թվականին: Թեմա 2. Հայաստանի առաջին հանրապետության ներքին դրությունը: Թեմա 3. Հայաստանի առաջին հանրապետության միջազգային դրությունը և արտաքին քաղաքականությունը: Թեմա 4. Թուրք-ադրբեջանական հակահայ քաղաքականությունը 1918-1920 թթ.: Թեմա 5. Հայաստանը խորհրդաբեմալակն ուղղափառ քաղաքական ծրագրերում 1920 թվականին և Հայաստանի առաջին հանրապետության անկումը: Թեմա 6. Խորհրդային Հայաստանը 1920-1922 թթ.: Թեմա 7. Խորհրդային Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական կացությունը և հասարակական քաղաքական կյանքը 1920-1930-ական թթ.: Թեմա 8. Խորհրդային Հայաստանի մշակույթը 1920-1941 թթ.: Թեմա 9. Հայկական սփյուռքը 1920-1941 թթ.: Թեմա 10. Հայ</p>

ժողովուրդը երկրորդ համաշխարհային պատերազմի և Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին: **Թեմա 11.** Խորհրդային Հայաստանը հետպատերազմյան տարիներին (1945-1965 թթ.): **Թեմա 12.** Խորհրդային Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական կացությունը և հասարակական-քաղաքական կյանքը 1965-1985 թթ.: **Թեմա 13.** Խորհրդային Հայաստանը 1985-1991 թթ.: **Թեմա 14.** Խորհրդային Հայաստանի մշակույթը 1945-1991 թթ.: **Թեմա 15.** Հայկական սփյուռքը 1946-1991 թթ.: **Թեմա 16.** Հայաստանի երրորդ հանրապետության հռչակումը և պետականության կայացման գործընթացը: **Թեմա 17.** Հայաստանի երրորդ հանրապետության ներքին դրությունը: **Թեմա 18.** Հայաստանի երրորդ հանրապետության միջազգային դրությունը և արտաքին քաղաքականությունը: **Թեմա 19.** Հայաստանի երրորդ հանրապետության հասարակական-քաղաքական կյանքը: **Թեմա 20.** Արցախի Հանրապետության հռչակումը և պետականության կայացման գործընթացը:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Խուրշուդյան Լ., Հայաստանի բաժանումը 1920թ., Եր, 2002:
2. Կարապետյան Մ., Գևորգյան Է., Խորհրդային Հայաստանը 1920-1991թթ., Եր., 2007:
3. Կարապետյան Մ., Հայաստան 1912-1920թթ., Եր., 2003:
4. Հակոբյան Ա., Հայաստանի Առաջին Հանրապետությունը, Եր., 2018:
5. Հակոբյան Ա., Հայաստանի Խորհրդարանը և քաղաքական կուսակցությունները 1918-1920թթ., Եր., 2005:
6. Հայոց պատմություն, ԳԱԱ հրատ., հ. 4, գ. 1, գ.2, Եր., 2010, 2016:
7. Հայոց պատմություն, Հր. Միմոնյանի խմբ., Եր., 2012:
8. Մինասյան Է., Հայաստանի Երրորդ Հանրապետության պատմություն, Եր., 2013:
9. Մինասյան Է., Սոցիալ-տնտեսական վերափոխումները ՀՀ-ում, Եր., 2001:
10. Վիրաբյան Ա., Հայաստանի Առաջին Հանրապետություն, Եր., 2011:

1. 0304/ B24	2. Հայաստանի հարակից երկրների և Ռուսաստանի պատմություն-1	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 2-րդ կիսամյակ	7. եզրափակիչ գնահատումով	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ գիտաճանաչողական գործընթացի միջոցով ուսանողներին քաջատեղյակ դարձնել Ռուսաստանի, Վրաստանի և Իրանի պատմության պատմական անցյալին, Կիևյան Ռուսիայի կազմավորման և ֆեոդալական մասնատման մասին:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնել Ռուսաստանի, Վրաստանի և Իրանի պատմության ուսումնասիրվող ժամանակաշրջանի առանձնահատկությունները, զարգացման ընթացքը, քաղաքական ձեռքբերումներն և կորուստները, 2. ձևավորել պատմական փաստերի նկատմամբ պատմահամեմատական և պատմաքննադատական մոտեցում ցուցաբերելու կարողություն, 3. ապահովել գիտելիք և հիմք հետագա դասընթացի՝ Ռուսաստանի պատմության հաջորդող ժամանակաշրջանի ուսումնասիրության համար: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. վերարտադրելու Ռուսաստանի Վրաստանի և Իրանի պատմության 5-13-րդ դարերի պատմության հիմնական փաստական նյութը, 2. ներկայացնելու Կիևյան ռուսական պետության արտաքին և ներքին քաղաքականության խնդիրներն ու առանձնահատկությունները, <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. վերհանելու պատմական տարբեր իրադարձությունների միջև եղած պատճառահետևանքային կապերը, 2. վերլուծելու Ռուսաստանի, Վրաստանի, Իրանի քաղաքական և տնտեսական զարգացման հիմնական պատճառները, 3. մատնանշելու մշակութային ձեռքբերումները: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. կատարելու հետազոտական ինքնուրույն աշխատանքներ, 2. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը, 3. աշխատելու թիմում: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա4.Ներկայացնելու ու մեկնաբանելու քաղաքակրթության ծագման, հասարակական հարաբերությունների սկզբնավորման օջախները, դրանց գործընթացները և օրինաչափությունները:</p> <p>Բ1.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p>		

<p>Բ2. Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ և լուծումներ:</p> <p>Բ5. Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:</p> <p>Բ6. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p> <p>Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p> <p>Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջմունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p> <p>Գ9. Վերլուծելու և եզրահանգումներ անելու՝ դրսևորելով քննական մտածողություն, ինչպես նաև ցուցաբերելու ստեղծագործական մոտեցում մասնագիտական ոլորտի խնդիրները բացահայտելու և տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. ռեֆերատ, ներկայացում 4. քննարկումներ 5. բանավեճ: 		
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 3 միավոր արժեքով:</p> <p>2-րդ ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը 6 միավոր արժեքով:</p> <p>Եզրափակիչ քննություն՝ առավելագույնը 7 միավոր արժեքով:</p>		
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Բաժին 1. Հայաստանի հարակից երկրների պատմություն</p> <p>Թեմա 1. Վրաստանը 5-8-րդ դդ.: Թեմա 2. Վրաստանը 9-12-րդ: Թեմա 3. Իրանը 5-8-րդ դարերում: Թեմա 4. Իրանը 9-12-րդ դարերում: Թեմա 5. Հայոց արևելից կողմանք և Աղվանքը 5-11-րդ դարերում:</p> <p>Բաժին 2. Ռուսաստանի պատմություն</p> <p>Թեմա 1. Ժողովուրդներն ու հնագույն պետությունները Ռուսաստանի տարածքում: Թեմա 2. Արևելյան սլավոնները: Հին ռուսական պետության կազմավորումը: Թեմա 3. Կիևյան Ռուսիան՝ 9-12-րդ դ. սկիզբ: Թեմա 4. Ռուսական հողերն ու իշխանությունները 12-13-րդ դդ.: Թեմա 5. Հին ռուսական մինչմոնղոլական մշակույթը:</p>		
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Բայբուրդյան Վ., Իրանի պատմություն, Եր., 2006: 1. Кузьмин А., Начало Руси. - М., 2003. 2. Повесть временных лет. - М.; Л.; 1990. 3. Века А., История России с древнейших времен до наших дней, М., 2003. 4. Орлов А., Георгиев В., История России, М., 2014. 		
1. 0304/ B26	2. Հայաստանի հարակից երկրների և Ռուսաստանի պատմություն-2	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 3-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողին կայուն գիտելիքներ տալ թաթար-մոնղոլական լծի թոթափումից հետո ռուսական կենտրոնացված պետության ներքին և արտաքին քաղաքականության, հասարակական և մշակութային գործընթացների մասին՝ մինչև Իվան 4-րդի գահակալումը, ուսումնասիրել Թուրքիայի (13-րդ դարից սկսած), Վրաստանի (13-րդ դարից սկսած) և Իրանի (13-րդ դ-ից սկսած) պատմությունը, բացահայտել տարբեր ժամանակաշրջաններում այդ երկրների զարգացման օրինաչափությունները, արտաքին և ներքին քաղաքականությունների միտումները:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p>		

<ol style="list-style-type: none"> ներկայացնելու Ռուսաստանի, Վրաստանի, Իրանի, Թուրքիայի պատմության ուսումնասիրվող ժամանակաշրջանի առանձնահատկությունները, զարգացման ընթացքը, քաղաքական ձեռքբերումներն և կորուստները, ձևավորելու պատմական փաստերի նկատմամբ պատմահամեմատական և պատմաքննադատական մոտեցում ցուցաբերելու կարողություն,
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> վերարտադրելու Ռուսաստանի, Վրաստանի, Իրանի, Թուրքիայի 13-16-րդ դարերի պատմության հիմնական փաստական նյութը, ներկայացնելու Ռուսական պետության արտաքին և ներքին քաղաքականության խնդիրներն ու առանձնահատկությունները, արժևորելու Ռուսաստանի դինաստիայի դերն ու նշանակությունը ռուս ժողովրդի պատմության մեջ: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> վերհանելու պատմական տարբեր իրադարձությունների միջև եղած պատճառահետևանքային կապերը, վերլուծելու Ռուսաստանի, Թուրքիայի տարածքային և քաղաքական զարգացման հիմնական պատճառները, մատնանշելու կրթամշակութային ձեռքբերումները: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> կատարելու հետազոտական ինքնուրույն աշխատանքներ, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը, աշխատելու թիմում:
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Բ1.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p> <p>Բ2.Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ և լուծումներ:</p> <p>Բ5.Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:</p> <p>Բ6.Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3.Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4.Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p> <p>Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p> <p>Գ6.Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջումները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> դասախոսություն սեմինար ռեֆերատ, ներկայացում քննարկումներ բանավեճ:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն. (գրավոր առաջադրանք), առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով : 2-րդ ընթացիկ քննություն. (բանավոր հարցում), առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: Ինքնուրույն աշխատանք. (2 առաջադրանք)՝ առավելագույնը 4 միավոր արժեքով: Եզրափակիչ քննություն.(բանավոր հարցում), առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. Բաժին 1. Հայաստանի հարակից երկրների պատմություն Թեմա 1. Վրաստանը 13-րդ դ. սկզբներից մինչև 16-րդ դ. սկիզբը: Թեմա 2. Թուրքիա. 1-ին Թուրքական պետական կազմավորումները Փոքր Ասիայում: Օսմանյան պետության կազմավորումը: Թեմա 2. Օսմանյան կայսրությունը 16-րդ դարում: Թեմա 9. Իրանը 13-15-րդ դդ.: Թեմա 10. Սեֆյան Իրանը (Պարսկաստանը) 16-րդ դ:</p>

Բաժին 2. Ռուսաստանի պատմություն

Թեմա 1. Ռուսիայի պայքարը մոնղոլական նվաճողների և խաչակիրների դեմ 13-րդ դ.: **Թեմա 2.** Մոսկվայի իշխանության բարձրացումը 13-15-րդ դ. 1-ին կեսին: **Թեմա 3.** Մոսկվայի շուրջը ռուսական հողերի միավորման ավարտը: **Թեմա 4.** Ռուսական պետությունը 15-րդ դարի երկրորդ կեսին: Իվան 3-րդ: **Թեմա 5.** Ռուսական պետությունը 16-րդ դարում: Իվան Ահեղ և իր դարաշրջանը: Իվան Ահեղի արտաքին քաղաքականության հիմնական ուղղությունները:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների միջին դարերի պատմություն, Եր., 1973:
2. Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, Եր., 1975:
3. Բայբուրդյան Վ., Օսմանյան կայսրության պատմություն, Եր., 2011:
4. Новичев, Истрия Турции.
5. Века А., История России с древнейших времен до наших дней, М., 2003.
6. Орлов А., Георгиев В., История России, М., 2014.

1. 0304/ B35	2. Հայաստանի հարակից երկրների և Ռուսաստանի պատմություն-3	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 4-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողների մոտ ձևավորել Ռուսաստանի պատմության 17-րդ դ. մինչև 1801թ. ժամանակաշրջանն ընդգրկող պատմական կարևոր իրադարձությունների մասին համապատասխան գիտելիքներ, տալ պատշաճ մասնագիտական պատկերացում:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնել Ռուսաստանի և Հայաստանի հարակից երկրների պատմության ուսումնասիրվող ժամանակաշրջանի առանձնահատկությունները, զարգացման ընթացքը, քաղաքական ձեռքբերումներն և կորուստները, 2. ձևավորել պատմական փաստերի նկատմամբ պատմահամեմատական և պատմաքննադատական մոտեցում ցուցաբերել կարողություն		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ <i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. վերարտադրելու Ռուսաստանի, Վրաստանի, Թուրքիայի և Իրանի 17-19-րդ դարերի պատմության հիմնական փաստական նյութը, 2. ներկայացնելու Ռուսական կայսրության արտաքին և ներքին քաղաքականության խնդիրներն ու առանձնահատկությունները, 3. ներկայացնելու Թուրքիայի և Իրանի պատմության հիմնական խնդիրները: <p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. վերհանելու պատմական տարբեր իրադարձությունների միջև եղած պատճառահետևանքային կապերը, 2. վերլուծելու Ռուսաստանի ներքաղաքական և արտաքին քաղաքական զարգացումների հիմնական պատճառները, 3. մատնանշելու հասարակական և կրթամշակութային ձեռքբերումները 4. մեկնաբանելու Թուրքիայի և Իրանի պատմական զարգացման օրինաչափությունները՝ տիրապետելով պատմության վերլուծական մեթոդին, 5. կողմնորոշվելու թուրքական և իրանական պետության զարգացման օրինաչափությունների և առանձնահատկությունների մեջ: <p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. կատարելու հետազոտական ինքնուրույն աշխատանքներ, 2. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը, 3. աշխատելու թիմում:		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա4. Ներկայացնելու ու մեկնաբանելու քաղաքակրթության ծագման, հասարակական հարաբերությունների սկզբնավորման օջախները, դրանց գործընթացները և օրինաչափությունները:</p> <p>Բ1. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p> <p>Բ2. Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ և լուծումներ:</p> <p>Բ3. Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու,</p>		

պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:

Բ4. Համադրելու պատմագիտական հետազոտությունների արդյունքները համապատասխան գիտական տեսության հետ, հիմնավորելու պատմական հետազոտության համար ընտրված մեթոդաբանության արդյունավետությունը:

Բ5. Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:

Բ6. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:

Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:

Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջմունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. սեմինար
3. ռեֆերատ, ներկայացում
3. քննարկումներ
4. բանավեճ:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:

2-րդ ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:

Ինքնուրույն աշխատանք. (2 առաջադրանք)՝ առավելագույնը 4 միավոր արժեքով

Եզրափակիչ քննություն. (բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով)

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Բաժին 1. Հայաստանի հարակից երկրների պատմություն

Թեմա 1. Օսմանյան կայսրությունը 16–18-րդ դդ.: **Թեմա 2.** Օսմանյան կայսրությունը 19-րդ դդ.: **Թեմա 3.** Արևելյան Անդրկովկասը 16-րդ դ. -19-րդ դ. սկզբին: **Թեմա 4.** Արևելյան Անդրկովկասը ռուսական կայսրության կազմում:

Բաժին 2. Ռուսաստանի պատմություն

Թեմա 1. Ռուսաստանը 16-17-րդ դարերի սահմանագծին: Խառը ժամանակաշրջան: Ռումանովների ներքին և արտաքին քաղաքականությունը 17-րդ դարում: **Թեմա 2.** Ռուսաստանը 17-րդ դարավերջին 18-րդ դարասկզբին: Պյոտր 1-ինի ներքին քաղաքականությունը և բարեփոխումները: Պյոտր Մեծի արտաքին քաղաքականությունը:

Թեմա 3. Ազնվականական կայսրությունը 18-րդ դարի 2-րդ քառորդին: Պալատական հեղաշրջումներ: Ռուսաստանը 18-րդ դարի 2-րդ կեսին: Եկատերինա 2-րդի դարաշրջանը: Եկատերինա 2-րդի արտաքին քաղաքականությունը և միջազգային դրությունը 1760-90-ական թվականներին: **Թեմա 4.** Ռուսաստանը 19-րդ դարի առաջին քառորդին:

Ալեքսանդր 1-ին: Ռուսաստանի հասարակական և քաղաքական իրադրությունը Նիկոլայ 1-ինի օրոք: Ռուսական կայսրության արտաքին քաղաքականությունը 19-րդ դարի 20-50-ական թվականներին: **Թեմա 5.** Ռուսական մշակույթը 16-19-րդ դարերում:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Սսիայի և Աֆրիկայի երկրների միջին դարերի պատմություն, Եր., 1973:
2. Սսիայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, Եր., 1975:
3. Բայբուրդյան Վ., Օսմանյան կայսրության պատմություն, Եր., 2011:
1. Новичев, Истрия Турции.
2. Մուրադյան Մ., Ռուսաստանի պատմության հիմնահարցեր (19-րդ դար), Ե., 2011:
3. Века А., История России с древнейших времен до наших дней, М., 2003.
4. История России с начала 19-ого в. до начала 21-огов., Под ред. А. Сахарова, М., 2005.
5. Орлов А., Георгиев В., История России, М., 2014.

1. 0304/ B35	2. Հայաստանի հարակից երկրների և Ռուսաստանի պատմություն-4	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	

6. 5-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողների մոտ ձևավորել Ռուսաստանի պատմության 19-րդ դ. ավարտի և 20-րդ դ. սկզբի, մինչև 1917թ. փետրվարյան բուրժուադեմոկրատական հեղափոխության ժամանակաշրջանն ընդգրկող պատմական կարևոր իրադարձությունների մասին համապատասխան գիտելիքներ, տալ պատշաճ մասնագիտական պատկերացում:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնել Ռուսաստանի պատմության ուսումնասիրվող ժամանակաշրջանի առանձնահատկությունները, զարգացման ընթացքը, քաղաքական ձեռքբերումներն և կորուստները, 2. ձևավորել պատմական փաստերի նկատմամբ պատմահամեմատական և պատմաքննադատական մոտեցում ցուցաբերել կարողություն: 	
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. վերարտադրելու Ռուսաստանի 19-20-րդ դարերի պատմության հիմնական փաստական նյութը, 2. ներկայացնելու Ռուսական կայսրության արտաքին և ներքին քաղաքականության խնդիրներն ու առանձնահատկությունները, 3. արժևորելու ռուսական առաջին և երկրորդ հեղափոխությունների դերն ու նշանակությունը ռուս ժողովրդի պատմության մեջ: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. վերհանելու պատմական տարբեր իրադարձությունների միջև եղած պատճառահետևանքային կապերը, 2. վերլուծելու Ռուսաստանի ներքաղաքական և արտաքին քաղաքական զարգացումների հիմնական պատճառները, 3. ներկայացնելու Թուրքիայի և Իրանի պատմության հիմնական խնդիրները: 4. մատնանշելու հասարակական և կրթամշակութային ձեռքբերումները: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. կատարելու հետազոտական ինքնուրույն աշխատանքներ, 2. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը, 3. աշխատելու թիմում: 	
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա4.Ներկայացնելու ու մեկնաբանելու քաղաքակրթության ծագման, հասարակական հարաբերությունների սկզբնավորման օջախները, դրանց գործընթացները և օրինաչափությունները:</p> <p>Բ1.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p> <p>Բ2.Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդությունն չներկայացնող խնդիրներ և լուծումներ:</p> <p>Բ3.Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:</p> <p>Բ4. Համադրելու պատմագիտական հետազոտությունների արդյունքները համապատասխան գիտական տեսության հետ, հիմնավորելու պատմական հետազոտության համար ընտրված մեթոդաբանության արդյունավետությունը:</p> <p>Բ5.Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:</p> <p>Բ6.Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3.Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p> <p>Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառնություններ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p> <p>Գ6.Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջումները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p> <p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p>	

<ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. ռեֆերատ, ներկայացում 5. քննարկումներ 6. բանավեճ:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն. (գրավոր առաջադրանք)՝ առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն. (բանավոր հարցում), առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: Ինքնուրույն աշխատանք. (2 առաջադրանք)՝ առավելագույնը 4 միավոր արժեքով: Եզրափակիչ քննություն. (բանավոր հարցում), առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով:</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. Բաժին 1. Հայաստանի հարակից երկրների պատմություն Թեմա 1. Արևելյան Անդրկովկասը 20-րդ դ. սկզբին: Թեմա 2. Օսմանյան կայսրությունը 19-րդ դդ.: Թեմա 3. Օսմանյան կայսրությունը 1900–1918 թթ.: Պանթուրքիզմի քաղաքականությունը և կայսրության կործանումը: Թեմա 4. Իրանը 19-րդ դդ.: Թեմա 5. Իրանը 20-րդ դ. 1-ին կեսին: Բաժին 2. Ռուսաստանի պատմություն Թեմա 1. Ռուսական կայսրությունը Մեծ բարեփոխումների շրջանում: Ճորտատիրական իրավունքի վերացումը: Թեմա 2. Հասարակական-քաղաքական կյանքը հետռեֆորմյան պատմափուլում: Նարոդնիական շարժումը և կազմակերպությունները: Թեմա 3. Ռուսաստանը Ալեքսանդր Երրորդ գահակալության շրջանում: Թեմա 4. Ռուսաստանի արտաքին քաղաքականությունը 19-րդ դ. վերջին և 20-րդ դ. սկզբին: Ռուս-ճապոնական պատերազմը: Թեմա 5. Ռուսաստանի նվաճողական քաղաքականությունը Թուրքիայում և Կովկասում: Քաղաքական կուսակցությունները Ռուսաստանում և 1905-1907թթ. հեղափոխությունը: Թեմա 7. Ռուսաստանի ներքին և արտաքին քաղաքականությունը 20-րդ դարի սկզբին: Թեմա 8. Ռուսական կայսրությունը Առաջին աշխարհամարտում: Թեմա 9. 1917թ. Փետրվարյան բուրժուա-դեմոկրատական հեղափոխությունը Ռուսաստանում. Ժամանակավոր կառավարությունը: Թեմա 10. Ռուսական մշակույթը 19-րդ դ. վերջին և 20-րդ դ. սկզբին:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների միջին դարերի պատմություն, Եր., 1973: 2. Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, Եր., 1975: 3. Բայբուրդյան Վ., Օսմանյան կայսրության պատմություն, Եր., 2011: 4. Մուրադյան Ս., Ռուսաստանի պատմության հիմնահարցեր (19-րդ դար), Եր., 2011: 5. Новичев, Истрия Турции 6. Века А., История России с древнейших времен до наших дней, М., 2003. 7. История России с начала 19-ого в. до начала 21-огов., Под ред. А. Сахарова, М., 2005. 8. Орлов А., Георгиев В., История России, М., 2014.

1. 0304/B40	2. Հայաստանի հարակից երկրների և Ռուսաստանի պատմություն-5	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 6-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ Ռուսաստանում խորհրդային կարգերի ձևավորման և նրա շինարարության տարբեր փուլերի հասարակական, քաղաքական, ռազմադիվանագիտական, գիտամշակութային և այլ խնդիրների, ինչպես նաև Ռուսաստանի Դաշնության հասարակական-քաղաքական գործընթացների, քաղաքական ինստիտուտների և պետական կառուցվածքի զարգացման, տարբեր քաղաքական ուժերի և կուսակցությունների գործունեության ուսումնասիրությունը:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու Ռուսաստանի պատմության ուսումնասիրվող ժամանակաշրջանի առանձնահատկությունները, զարգացման ընթացքը, քաղաքական ձեռքբերումներն և կորուստները, 2. ձևավորելու պատմական փաստերի նկատմամբ պատմահամեմատական և պատմաքննադատական մոտեցում ցուցաբերելու կարողություն, 3. Ապահովելու գիտելիք և հիմք Խորհրդային Հայաստանի և Հայաստանի Երրորդ Հանրապետության և Ռուսաստանի Դաշնության միջև ռազմաքաղաքական համագործակցության ուսումնասիրության համար: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. վերարտադրելու Ռուսաստանի խորհրդային և հետխորհրդային պատմության հիմնական փաստական նյութը, 2. ներկայացնելու ԽՍՀՄ և ՌԴ արտաքին և ներքին քաղաքականության խնդիրներն ու 		

<p>առանձնահատկությունները,</p> <p>3. արժևորելու Խորհրդային միության և Ռուսաստանի Դաշնության ժողովուրդների զարգացման բարոյական որակներն ու ստեղծած արժեքները:</p> <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <p>1. վերհանելու պատմական տարբեր իրադարձությունների միջև եղած պատճառահետանքային կապերը,</p> <p>2. վերլուծելու Ռուսաստանի տարածքային և քաղաքական զարգացման հիմնական պատճառները,</p> <p>3. վատնանշելու հասարակական և կրթամշակութային ձեռքբերումները:</p> <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <p>1. կատարելու հետազոտական ինքնուրույն աշխատանքներ,</p> <p>2. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը,</p> <p>3. աշխատելու թիմում:</p>
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա3. Բացահայտելու պատմական հիմնական օրենքների, մարդկային հասարակության զարգացման օրինաչափությունների ու փիլիսոփայական կատեգորիաների միջև եղած օրինաչափ կապը:</p> <p>Բ1. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p> <p>Բ2. Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ և լուծումներ:</p> <p>Բ5. Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:</p> <p>Բ6. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p> <p>Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p> <p>Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջմունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. ռեֆերատ, ներկայացում 4. քննարկումներ 5. բանավեճ:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 3 միավոր արժեքով:</p> <p>2-րդ ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանք.՝ առավելագույնը՝ 6 միավոր արժեքով:</p> <p>Եզրափակիչ քննություն՝ առավելագույնը՝ 7 միավոր արժեքով:</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Բաժին 1. Հայաստանի հարակից երկրների պատմություն.</p> <p>Թեմա 1. Իրանը 20-րդ դ. 2-րդ կեսին: Թեմա 2. Արևելյան Անդրկովկասը 20-րդ դ. սկզբին: Թեմա 3. Ադրբեջանի անկախ հանրապետությունը 1918–1920 թթ.: Թեմա 4. Ադրբեջանի խորհրդայնացումը և հարաբերությունները հարևան երկրների հետ: Թեմա 5. Ադրբեջանը խորհրդային տարիներին: Թեմա 6. Ադրբեջանի Հանրապետությունը Եվրոպային տարիներին:</p> <p>Բաժին 2. Ռուսաստանի պատմություն</p> <p>Թեմա 1. Հոկտեմբերյան հեղաշրջումը Ռուսաստանում 1917թ.: Թեմա 2. Քաղաքացիական պատերազմը Ռուսաստանում (1917-1922թթ.): Թեմա 3. ԽՍՀՄ կազմավորումը և ազգային քաղաքականությունը ԽՍՀՄ-ում 1917-1930-ական թթ.: Թեմա 4. ԽՍՀՄ տնտեսական քաղաքականությունը 20-րդ դարի 20-30-ական թվականներին: Թեմա 5. Խորհրդային պետության արտաքին քաղաքականությունը 1917-1930-ական թթ.: Թեմա 6. Վարչա-հրամայական համակարգի հաստատումը ԽՍՀՄ-ում և ստալինյան բռնաճնշումները 1930-ական թվականներին: Թեմա 7. ԽՍՀՄ-ը</p>

Հայրենական Մեծ պատերազմի տարիներին: **Թեմա 8.** Խորհրդային հասարակությունը հետպատերազմյան առաջին տարիներին (1945-1953 թվականներին): **Թեմա 9.** Խորհրդային Միության ներքին և արտաքին քաղաքականությունը 1950-80-ական թվականներին: **Թեմա 10.** Գորբաչովյան վերակառուցումը և ԽՍՀՄ փլուզումը: **Թեմա 11.** Հետխորհրդային Ռուսաստանը 1990-2000-ական թթ.: **Թեմա 12.** Ռուսական մշակույթը 1917-2010 թվականներին:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների միջին դարերի պատմություն, Եր., 1973:
2. Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, Եր., 1975:
3. Բայբուրդյան Վ., Օսմանյան կայսրության պատմություն, Եր., 2011:
4. Երեմեն Դ., Թուրքերի ծագումը /Օագումը և էթնիկական պատմության հիմնական էտապները/, Եր., 1975:
5. Էնսեթոլլահ Ռեզա, Ագրբայջան և Առան, /Կովկասյան Ալբանիա/, Եր., 1994:
6. Մելքոնյան Ա., Ջավախքը 19-րդ դ. և 20-րդ դարի 1-ին քառորդին, Եր., 2003:
7. Վիրաբյան Վ., Հայ-վրացական պատերազմը, ՀՀ կառավարության ռազմաքաղաքական գործունեությունը և կուսակցությունները, Եր., 2003:
8. Лорджицаидзе М.Д., Мемисишвили Т.А., Очерки истории Грузии, т. 1-2, Тб.1989.
9. Мелик-Шахназарян Л., Этнополиэтика Азербайджана, Ер., 2007.
10. Новичев, Истрия Турции.
11. Արբահամյան Հ., Խորհրդային և հետխորհրդային հասարակությունը 1945-2011 թվականներին, Եր., 2011:
12. Века А., История России с древнейших времен до наших дней, М., 2003.
13. История России с начала 19-ого в. до начала 21-огов., Под ред. А. Сахарова, М., 2005.
14. Орлов А., Георгиев В., История России, М., 2014.

1. 0304/B21	2. Հին Արևելքի պատմություն	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 Ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 1-ին կիսամյակ	7. Էզրափակիչ գնահատումով	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին տեղեկություններ հաղորդել Հին արևելյան քաղաքակրթությունների ձևավորման, զարգացման միտումների մասին: Տալ գիտելիքներ այդ քաղաքակրթությունների տիպաբանության, հին արևելյան հասարակությունների կառուցվածքի, գաղափարախոսության, կրոնի և մշակույթի վերաբերյալ:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ներկայացնել հին արևելյան քաղաքակրթությունների պատմությունները: 2. Ուսումնասիրել հին արևելյան հասարակությունների կառուցվածքը, գաղափարախոսությունը, կրոնը և մշակույթը: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ներկայացնելու հին արևելյան խոշոր քաղաքակրթությունների տնտեսական, քաղաքական, մշակութային կյանքի առանձնահատկությունները: 2. Ներկայացնելու Հին Եգիպտոսի, Հին Միջագետքի և Հին Ասորեստանի պատմությունը: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Բացահայտելու պատմության կոնկրետ փաստերն ու իրողությունները, ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների դիտանկյունից: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: 2. Աշխատելու թիմում: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.</p> <p>Ա4. Ներկայացնելու ու մեկնաբանելու մարդկային քաղաքակրթության ծագման, հասարակական հարաբերությունների սկզբնավորման օջախները, դրանց գործընթացները և օրինաչափությունները:</p> <p>Բ1. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p> <p>Բ2. Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող հարցեր:</p> <p>Բ6. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ</p>		

նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքերի իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:

Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառնություններ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջմունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. Դասախոսություն
2. սեմինար
3. քննարկումներ
4. բանավեճ
5. ռեֆերատ:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.
1-ին ընթացիկ քննություն. (գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով):
2-րդ ընթացիկ քննություն. (բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով):
Ինքնուրույն աշխատանք. (առավելագույնը՝ 2 միավոր արժեքով)
Մասնակցության միավոր առավելագույնը՝ 2 միավոր արժեքով):
Եզրափակիչ քննություն (բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով):

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.
Թեմա 1. Հին Արևելք հասկացությունը: **Թեմա 2.** Հին Եգիպտոս: **Թեմա 3.** Հին Միջագետք (Շումեր, Աքադ, Բաբելոն):
Թեմա 4. Հին Ասորեստան: **Թեմա 5.** Պաղեստին: **Թեմա 6.** Փյունիկիա: **Թեմա 7.** Խեթական թագավորություն: **Թեմա 6.** Հին Հնդկաստան: **Թեմա 9.** Հին Չինաստան:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Ավդիև Վ.Ի., Հին արևելքի պատմություն, Եր. 1947:
2. Авдиев В.И., История древнего востока, М. 1970.
3. Всемирная история в 24-х тт., под ред. А.Н.Бадака и др., т. 1, Каменный век, т. 2, Бронзовый век, Минск-М., 2000, т. 3, Век железа, т. 4, Эллинистический период, т. 5, Становление государств Азии, т. 7, Раннее средневековье, Минск-М., 2001.
4. Заблочка Ю., История Ближнего востока в древности, М. 1989.
5. Историография древнего востока, под ред. В.И.Кузищина, т. 1, М. 2008, т. 2, М. 2009.

1. 0304/B23	2. Հին Հունաստանի և Հռոմի պատմություն	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 1-ին կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողների մոտ ձևավորել պրակտիկ և տեսական գիտելիքներ անտիկ քաղաքակրթությունների առանձնահատկությունների մասին: Ներկայացնել քաղաք-պետությունների (պոլիսի) ձևավորումը, դրանց առաջացման առանձնահատկությունները:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ուսումնասիրել անտիկ քաղաքակրթությունների առանձնահատկությունները: 2. Ներկայացնել քաղաք-պետությունների ձևավորման առանձնահատկությունները: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ներկայացնելու անտիկ ժամանակաշրջանի էությունը, ձևավորված հասարակական հարաբերությունները: 2. Մեկնաբանելու քաղաքական հարաբերությունները անտիկ աշխարհում, Հին Հունաստանում և Հին Հռոմում ծավալված ներքաղաքական պայքարը, արտաքին քաղաքական հարաբերությունները, նվաճողական քաղաքականությունը: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Բացահայտելու պատմության կոնկրետ փաստերն ու իրողությունները, ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների դիտանկյունից: 2. Քննական վերլուծության ենթարկել Հին Հունաստանի և Հին Հռոմի պատմության սկզբնաղբյուրները, կատարել համեմատական եզրակացություններ: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: 2. Աշխատելու թիմում: 		

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա4.Ներկայացնելու ու մեկնաբանելու մարդկային քաղաքակրթության ծագման, հասարակական հարաբերությունների սկզբնավորման օջախները, դրանց գործընթացները և օրինաչափությունները:

Բ1.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:

Բ2.Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող հարցեր:

Բ6.Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:

Գ3.Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքերի իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:

Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

Գ6.Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. Դասախոսություն
2. սեմինար
3. քննարկումներ
4. բանավեճ
5. ռեֆերատ:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ քննություն. (գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով):

2-րդ ընթացիկ քննություն. (բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով):

Ինքնուրույն աշխատանք. (առավելագույնը՝ 2 միավոր արժեքով)

Մասնակցության միավոր առավելագույնը՝ 2 միավոր արժեքով):)

Եզրափակիչ քննություն (բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով):

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Անտիկ ժամանակաշրջանի հասկացությունը: Հին Հունաստանի պատմության սկզբնաղբյուրները և պատմագրությունը: **Թեմա 2.** Էգեյան կամ Կրետե-Միկենյան ժամանակաշրջան: **Թեմա 3.** Հունաստանը նախապոլիսյան դարաշրջանում: **Թեմա 4.** Հունաստանը արխաիկ դարաշրջանում: **Թեմա 5.** Դասական Հունաստան: **Թեմա 6.** Հելլենիզմի դարաշրջանը: **Թեմա 7.** Հին Հռոմի պատմության սկզբնաղբյուրները և պատմագրությունը: **Թեմա 8.** Իտալիայի բնական պայմանները, հնագույն բնակչությունը, էտրուսկյան քաղաքակրթությունները: **Թեմա 9.** Հռոմը թագավորության և հանրապետության շրջանում: **Թեմա 10.** Հռոմեական հանրապետության անկումը: **Թեմա 11.** Հռոմը կայսրության շրջանում:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Ավդիև Վ. Ի., Հին Հունաստանի պատմություն, Եր., 1982:
2. Մաշկին Ն. Ա., Հին Հռոմի պատմություն, Եր., 1951:
3. Кузищин В. И., История древней Греции, М., 2005.
4. Хаммонд Н., История древней Греции, М., 2003.
5. Кузищин В. И., История древнего Рима, М., 2002.

1.0304/B30	2. Եվրոպայի միջին դարերի պատմություն-1	3.6 ECTS կրեդիտ
4.4 ժամ/շաբ.	5.45/0/15	
6.2-րդ կիսամյակ	7. եզրափակիչ գնահատումով	
<p>8.Դասընթացի նպատակն է՝ ձևավորել գիտելիքների և կարողությունների համակարգ միջնադարի վերաբերյալ, ներկայացնել միջնադարյան քաղաքակրթության հիմնարար առանձնահատկությունները՝ տնտեսության, քաղաքական կառուցվածքի, կրոնի, գաղափարախոսության, մշակույթի միջոցով:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ձևավորել Եվրոպայի և ժամանակակից երկրների ու ժողովուրդների կազմավորման և զարգացման պատմությունը համեմատելու ու վերլուծելու ունակություն, 		

<p>2. ապահովել գիտելիքներ և հիմք հետագա դասընթացների ուսումնասիրման, քննարկման և ներկայացման համար,</p> <p>3. ձևավորել տեսական գիտելիքներ գործնականում կիրառելու հմտություններ:</p>
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <p>1. վերարտադրելու Եվրոպայի պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմության հիմնական փաստական նյութին,</p> <p>2. նկարագրելու համաշխարհային պատմության համապատասխան ժամանաշրջանների իրադարձությունները,</p> <p>3. լուսաբանելու համապատասխան ժամանակաշրջանում ստեղծված հոգևոր և նյութական արժեքները, եվրոպական երկրների պետական կառավարման համակարգերը, ռազմական, տնտեսական և այլ բնագավառների նվաճումները:</p> <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <p>1. վերլուծելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը,</p> <p>2. վերլուծելու և մեկնաբանելու եվրոպական երկրների գիտական և քաղաքական հնչեղություն ունեցող հիմնախնդիրները,</p> <p>3. տարբերակելու և գնահատելու համաշխարհային պատմության որոշակի օրինաչափությունները:</p> <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <p>1. աշխատելու թիմում,</p> <p>2. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի կանոնները:</p>
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա4. Ներկայացնելու ու մեկնաբանելու մարդկային քաղաքակրթության ծագման, հասարակական հարաբերությունների սկզբնավորման օջախները, դրանց գործընթացները և օրինաչափությունները:</p> <p>Բ1. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p> <p>Բ2. Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող հարցեր:</p> <p>Բ6. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսել ու բանավիճել ակադեմիական միջավայրում</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p> <p>Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p> <p>Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջմունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <p>1. դասախոսություն</p> <p>2. սեմինար</p> <p>3. ռեֆերատ</p> <p>4. բանավեճ</p> <p>5. քննարկում:</p>
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1-ին ընթացիկ քննություն. (գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով):</p> <p>2-րդ ընթացիկ քննություն. (բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով):</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանք. (2 առաջադրանք՝ առավելագույնը 4 միավոր արժեքով)</p> <p>Եզրափակիչ քննություն. (բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով)</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Միջին դարերի պարբերացումը և աղբյուրները: Թեմա 2. Հռոմեական ստրկատիրական հասարակարգի ճգնաժամը ու փլուզումը: Թեմա 3. Արևմտյան Հռոմեական կայսրության անկումը և բարբարոսական թագավորությունների կազմավորումը: Թեմա 4. Մերովինգների ֆրանկական պետությունը: Թեմա 5. Կարոլինգների ֆրանկական պետությունը: Թեմա 6. Բյուզանդիան 6-11-րդ դարերում: Թեմա 7. Ֆեոդալիզմը Արևմտյան Եվրոպայում 9-11-րդ դարերում:</p>

<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Սկազկին Ս., Միջին դարերի պատմություն, Եր., 1975: 2. Նաջարյան Հ., Բյուզանդիայի պատմության ուրվագծեր, Եր., 1975: 3. Карпов С., История средних веков, т. 1, М., 1997. 4. История Византии, т. 1, М., 1995. 5. Семенов В., История средних веков, т. 1, М., 1975.

1.0304/B34	2. Եվրոպայի միջին դարերի պատմություն-2	3. 6 ECTS կրեդիտ
4.4 Ժամ/շաբ.	5.45/0/15	
6.3-րդ կիսամյակ	7. եզրափակիչ գնահատումով	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ձևավորել գիտելիքներ Վերածննդի արմատական փոփոխությունների քաղաքակրթական բովանդակության, քաղաքային կյանքի, Ռեֆորմացիայի էության վերաբերյալ:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ձևավորել Եվրոպայի և ժամանակակից երկրների ու ժողովուրդների կազմավորման և զարգացման պատմությունը համեմատելու ու վերլուծելու ունակություն, 2. բացահայտել ուշ միջնադարյան հասարակության զարգացման միտումները, 3. ցույց տալ միջնադարյան քաղաքակրթության աստիճանական քաղաքակրթության աստիճանական քայքայումը և անցումը դեպի նոր արդյունաբերական հասարակության, 4. ձևավորել տեսական գիտելիքներ գործնականում կիրառելու հմտություններ: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. վերարտադրելու Եվրոպայի պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմության հիմնական փաստական նյութին, 2. նկարագրելու համաշխարհային պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների իրադարձությունները, 3. լուսաբանելու համապատասխան ժամանակաշրջանում ստեղծված հոգևոր և նյութական արժեքները, եվրոպական երկրների պետական կառավարման համակարգերը, ռազմական, տնտեսական և այլ բնագավառների նվաճումները: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. վերլուծելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը, 2. վերլուծելու և մեկնաբանելու եվրոպական երկրների գիտական և քաղաքական հնչեղություն ունեցող հիմնախնդիրները, 3. տարբերակելու և գնահատելու համաշխարհային պատմության որոշակի օրինաչափությունները: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. աշխատելու թիմում, 2. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի կանոնները: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Բ1. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p> <p>Բ6. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսել ու բանավիճել ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p> <p>Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p> <p>Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջումները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. ռեֆերատ 		

4. բանավեճ 5. քննարկում:
12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. <i>1-ին ընթացիկ քննություն.</i> գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: <i>2-րդ ընթացիկ քննություն.</i> բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: <i>Ինքնուրույն աշխատանք.</i> (2 առաջադրանք՝ առավելագույնը 4 միավոր արժեքով) <i>Եզրափակիչ քննություն.</i> (բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով)
13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. Թեմա 1. Խաչակրաց արշավանքները: Թեմա 2. Ֆրանսիան 11-15-րդ դարերում: Թեմա 3. Անգլիան 11-14-րդ դարերում: Թեմա 4. Բյուզանդիան 14 - 15-րդ դարերում: Թեմա 5. Կապիտալիստական հարաբերությունների առաջացումը Արևմտյան Եվրոպայի երկրներում: Թեմա 6. Աշխարհագրական մեծ հայտնագործությունները 15-րդ դարի վերջերին և 17-րդ դարի սկզբին: Թեմա 7. Գերմանիան 16-17-րդ դարերում: Թեմա 8. Ռեֆորմացիան Շվեյցարիայում: Հակառեֆորմացիան Եվրոպայում: Թեմա 9. Իսպանիան 16-րդ դարում - 17-րդ դարի առաջին կեսին: Թեմա 10. Նիդեռլանդական հեղափոխությունը: Թեմա 14. Իտալիան 16-րդ դարում - 17-րդ դարի առաջին կեսին: Թեմա 15. Անգլիան 16-րդ դարում: Թեմա 16. Ֆրանսիան 16-րդ դարում և 17-րդ դարի առաջին կեսին: Թեմա 17. Սկանդինավիան 16-րդ դարում և 17-րդ դարի առաջին կեսին: Թեմա 18. Միջազգային հարաբերությունները 17-րդ դարի առաջին կեսին: Երեսնամյա պատերազմը /1618-1648թթ./:
14.Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Սկազկին Ս., Միջին դարերի պատմություն, Եր., 1975: 2. Նաջարյան Հ., Բյուզանդիայի պատմության ուրվագծեր, Եր., 1975: 3. Карпов С., История средних веков, т. 2, Москва, 1997. 4. История Византии, т. 1, Москва, 1995. 5. Семенов В., История средних веков, т. 2, Москва, 1975.

1.0304/B37	2.Եվրոպայի և Ամերիկայի երկրների նոր դարերի պատմություն-1	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5.45/0/15	
6.4-րդ կիսամյակ	7.եզրափակիչ գնահատումով	
<p>8.Դասընթացի նպատակն է Արևմուտքում ընթացած սոցիալական, տնտեսական, քաղաքական և մշակութային խորքային տեղաշարժերի ներկայացումը, առանցքային երկրների արդիականացման հարացույցների համեմատական վերլուծումը, միջազգային հարաբերությունների Վեսթֆալյան համակարգի ձևավորման ու կենսագործունեության առանձնահատկությունների մեկնությունը:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնել Արևմուտքում ընթացած սոցիալական, տնտեսական, քաղաքական և մշակութային խորքային տեղաշարժերը, 2. մեկնաբանել Վեսթֆալյան համակարգի ձևավորման ու կենսագործունեության առանձնահատկությունները: 		
<p>9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ <i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. սահմանելու գործընթացներն ու տերմինները, 2. վերհանելու տարբեր պատմական անցքերի միջև պատճառահետևանքային կապերը, 3. ներկայացնելու արդիականացման և դրա առաջացրած փոփոխությունների տրամաբանությունը: <p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. վերհանելու հանրային հաստատությունների գործառնական նշանակությունը և կերպափոխումը, 2. մեկնաբանելու սոցիալական կառուցվածքի, տնտեսական հարացույցի և քաղաքականության փոխազդեցությունները, 3. պատմական իրադարձությունների ֆոնին ներկայացնելու միջազգային հարաբերությունների ծավալման հիմնական սկզբունքներն ու մեխանիզմները: <p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. օգտվելու մասնագիտական գրականությունից, 2. կատարելու հետազոտական ինքնուրույն աշխատանքներ 		
<p>10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Բ1.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր: Բ3.Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:</p>		

F4. Համադրելու պատմագիտական հետազոտությունների արդյունքները համապատասխան գիտական տեսության հետ, հիմնավորելու պատմական հետազոտության համար ընտրված մեթոդաբանության արդյունավետությունը:

F5. Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:

F6. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնել խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսել ու բանավիճել ակադեմիական միջավայրում

F3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

F4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:

F5. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

F6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջմունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. Դասախոսություն
2. հարցադրումներով սեմինար-քննարկում
3. հետազոտական աշխատանք:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:

2-րդ ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:

Ինքնուրույն աշխատանք. (2 առաջադրանք՝ առավելագույնը 4 միավոր արժեքով)

Եզրափակիչ քննություն. (բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով)

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Վեսթֆալյան համակարգ: **Թեմա 2.** Անգլիան 1603-1880 թվականներին: **Թեմա 3.** Ֆրանսիան 1643-1870 թվականներին: **Թեմա 4.** Հետպատերազմյան կարգավորումներ, Գաղութների ձևավորումը ներկայիս ԱՄՆ-ի տարածքում և անկախացումը, ԱՄՆ-ը 1800-1880 թվականներին: **Թեմա 5.** Ավստրիա: **Թեմա 6.** Արդյունաբերական հեղափոխություն: **Թեմա 7.** Իտալիա: **Թեմա 8.** Լեհաստան: **Թեմա 9.** Պրուսիան և Գերմանիայի միավորումը: **Թեմա 10.** Իսպանիա:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Eugen Weber, “A Modern History of Europe”, W.W. Norton & Company Inc., New York, 1971.
2. Norman Davies, “Europe”, The Bodley Head, London, 2014.
3. Peter Burke, ed. “The New Cambridge Modern History” Volume 13, University Press, Cambridge, March 2008.
4. И.М.Кривогуз, под редакцией “Новая История Стран Европы и Америки” Дрофа, Москва, 2002.
5. Новая история стран Европы и Америки. XVI - XIX века. В 3 ч. Под ред. Родригеса А.М., Пономарева М.В. М.: Ч.1 - 2005, 528с.; Ч.2 - 2010, 621с.; Ч.3 - 2008

1.0304/B47	2. Եվրոպայի և Ամերիկայի երկրների նոր դարերի պատմություն-2	3.6 ECTS կրեդիտ
4.4 ժամ/շաբ.	5.45/0/15	
6. 5-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ներկայացնել Եվրոպայի և Ամերիկայի երկրների պատմության նոր ժամանակաշրջանի երկրորդ հատվածը 19-րդ դարի երկրորդ կեսից մինչև 20-րդ դարի սկիզբ: Ուսումնասիրվելու են այնպիսի համաշխարհային կարևորության երևույթներ, ինչպիսիք են բուրժուա-դեմոկրատական հեղափոխությունները Եվրոպայում, Գերմանական կայսրության ձևավորումը և քաղաքացիական պատերազմն ԱՄՆ-ում, համաշխարհային գերտերությունների արտաքին քաղաքականության ձևավորումը, միջազգային իրադրության լարվածությունը, ուժերի նոր դասավորվածությունը և ռազմաքաղաքական դաշինքների ձևավորումն Առաջին աշխարհամարտից առաջ:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնել Եվրոպայի և Ամերիկայի երկրների պատմության նոր ժամանակաշրջանի երկրորդ հատվածը 19-րդ դարի 2-րդ կեսից մինչև 20-րդ դարի սկիզբ, 2. ուսումնասիրել Եվրոպայում տեղի ունեցած բուրժուա-դեմոկրատական հեղափոխությունները: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. որոշելու Եվրոպայում 19-րդ դարի երկրորդ կեսին տեղի ունեցող ազգային-ազատագրական պայքարի և նոր 		

<p>պետությունների առաջացման պատմական նշանակությունը,</p> <p>2. հիմնավորելու Եվրոպայում սկիզբ առած հեղափոխությունների նոր «շքերթի» պատմաքաղաքական նշանակություն ու հետևանքները,</p> <p>3. բացատրելու միջազգային հակասությունների նոր փուլը, Եվրոպայում և աշխարհում նոր ռազմաքաղաքական դաշինքների ու բաժանարար գծերի առաջացման պատճառներն ու հետևանքները,</p> <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <p>1. գնահատելու համաշխարհային տնտեսական, քաղաքական և սոցիալական զարգացումները և Առաջին աշխարհամարտի պատճառներն ու հետևանքները,</p> <p>2. ձեռք բերված գիտելիքների հիման վրա վերլուծելու պատմական գործընթացները:</p> <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <p>1. ձեռք բերված գիտելիքների հենքով համեմատելու արդի համաշխարհային քաղաքականության համատեքստում տեղի ունեցող քաղաքական և հասարակական փոփոխությունների տրամաբանությունը:</p>
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Բ1.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p> <p>Բ6.Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնել խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3.Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p> <p>Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p> <p>Գ6.Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. հարցադրումներով սեմինար-քննարկումներ 3. powerpoint-ով ներկայացումներ 4. հանձնարարված գրականության ընթերցում և քննարկում 5. ինքնուրույն հետազոտական աշխատանք:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:</p> <p>2-րդ ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանք. (2 առաջադրանք)՝ առավելագույնը 4 միավոր արժեքով</p> <p>Եզրափակիչ քննություն.բանավոր հարցում՝ առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով</p>
<p>13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <p>ԲԱԺԲՆ ԱՌԱՋԲՆ: Եվրոպան և Ամերիկայի Միացյալ Նահանգները 19–րդ դ. վերջին երեսնամյակում, 1870-1871 թթ. ֆրանս-պրուսական պատերազմը, 1870-1871 թթ. ֆրանս-պրուսական պատերազմը, Գերմանիան 1871-1900 թթ. և Գերմանական կայսրության կազմավորումը, Անգլիան 1879-1895 թթ., Ֆրանսիան 1871-1899 թթ., Ամերիկայի միացյալ նահանգները 19–րդ դարի վերջին երեսնամյակում, Ավստրո-Հունգարիան 1867-1898 թթ., Իտալիան 1870-1900 թթ., 1875-1878 թթ. Արևելյան ճգնաժամը և Բեռլինի կոնգրեսը, Բուլղարիան, Սերբիան, Չեռնոգորիան Ռումինիան, Հունաստանը 19–րդ դ. վերջին, Միջազգային բանվորական ու սոցիալիստական շարժումները 1871-1898 թթ.:</p> <p>ԲԱԺԲՆ ԵՐԿՐՈՐ: Եվրոպան և Ամերիկայի Միացյալ Նահանգները 1900-1914 թթ., Կապիտալիստական տերությունների թևալուծումը իմերիկայի դարաշրջան. Սկանդինավյան երկրները 1870-1914թթ., Բալկանյան երկրները 1900-1914թթ. Լատինական Ամերիկայի երկրները 1870-1918թթ., Միջազգային բանվորական ու սոցիալիստական շարժումը 20–րդ դ. սկզբին, Եվրոպայի և Ամերիկայի երկրների գիտության ու մշակույթի զարգացումը 19–րդ դ. վերջին - 20-րդ դ. սկզբին, 1914-1918թթ. Առաջին համաշխարհային պատերազմը:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Всемирная история, т. 18. Канун мировой войны. Минск, Харвест. Москва, АСТ, 2000г. Авторы А.Н.Бадак и др. 2. Всемирная история, т. 19. Первая мировая война. Минск, Харвест. Москва, АСТ, 2000г. Авторы А.Н.Бадак и др. 3. The New Cambridge Modern History, Cambridge University Press, Vol. XI, XII, 1962, 1968 4. Evans Richard J., The Pursuit of Power: Europe 1815–1914, 2016. 5. Merriman John and J.M.Winter, eds. Europe 1789 to 1914: Encyclopedia of the Age of Industry and Empire (5 vol. 2006)

1.0304/B51	2. Եվրոպայի և Ամերիկայի երկրների նորագույն պատմություն	3.6 ECTS կրեդիտ
4.4 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 6-րդ կիսամյակ	7. եզրափակիչ գնահատումով	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել Եվրոպայի և Ամերիկայի երկրների նորագույն շրջանի պատմության էությունը և բովանդակությունը, ի ցույց դնել 20-րդ դարում գործած և ժամանակակից աշխարհակարգի ձևավորման ակունքները, բացահայտել քաղաքական զարգացումների ակունքները:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնել Եվրոպայի և Ամերիկայի երկրների նորագույն շրջանի պատմությունը, 2. ներկայացնել 20-րդ դարի քաղաքական զարգացումները: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. բացահայտելու նորագույն շրջավուրում ձևավորված աշխարհակարգերի պատճառահետևանքային կապերը, 2. մեկնաբանելու համաշխարհային պատմության այս առանցքային շրջափուլի պատմական իրադարձությունների զարգացման առանձնահատկությունները. միջազգային հանրության կողմից համաշխարհային պատերազմների սկզբնավորման հարցում ունեցած հայեցակարգային բացթողումներ: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. կատարելու համապատասխան գիտական վերլուծություններ և վերոնշյալ հիմնախնդիրներին վերաբերող հետազոտական աշխատանքներ, 2. վերլուծելու առկա քաղաքական գործընթացները: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. օգտվելու մասնագիտական գրականությունից, 2. մասնակցելու բազամաբնույթ քննարկումներին, վերլուծելու գիտակարգի խնդրահարույց հարցերը, 3. պատրաստելու զեկույցներ, ներկայացնել հետազոտական աշխատանքի արդյունքները և այլն: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Բ1. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p> <p>Բ2. Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնելու և բացահայտելու առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ ու լուծումներ:</p> <p>Բ6. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p> <p>Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p> <p>Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջմունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. PowerPoint-ով ներկայացումներ 4. հարցադրումներով սեմինար-քննարկումներ, բանավեճեր 5. հանձնարարված գրականության քննարկում 6. ինքնուրույն հետազոտական աշխատանքներ 7. նախադեպերի վերլուծություն: 		
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:</p> <p>2-րդ ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանք. (2 առաջադրանք՝ առավելագույնը 4 միավոր արժեքով)</p> <p>Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով)</p>		
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <p>Բաժին 1. Եվրոպայի և Ամերիկայի երկրների զարգացման հիմնական միտումները 1918-1939թթ.: Բաժին 2 Վերսալ-</p>		

Վաշինգտոնյան աշխարհակարգը, միջազգային հարաբերությունները երկու համաշխարհային պատերազմների միջև ընկած ժամանակահատվածում: **Բաժին 3.** Գերմանիան 1918-1939թթ.: **Բաժին 4.** Ֆրանսիան 1918-1939թթ.: **Բաժին 5.** Մեծ Բրիտանիան 1918-1939թթ.: **Բաժին 6.** Իտալիան 1918-1939թթ.: **Բաժին 7.** Քաղաքացիական պատերազմը Իսպանիայում: **Բաժին 8.** ԱՄՆ-ն 1918-1939 թթ.: **Բաժին 9.** Երկրորդ համաշխարհային պատերազմը(1939-1945 թթ): **Բաժին 10.** Եվրոպայի և Ամերիկայի երկրների զարգացման հիմնական միտումները 20-րդ դարի երկրորդ կեսին: **Բաժին 11.** Միջազգային համակեցական նոր միջավայրի ձևավորումը. Ազգերի Լիգա-Մակ: **Բաժին 12.** Միջազգային հարաբերությունները սառը պատերազմի շրջանում: **Բաժին 13.** Երկբևեռ համակարգի փլուզումը: **Բաժին 14.** ԵՄ ձևավորման գործընթացը: **Բաժին 15.** ԱՄՆ-ն 1945-2000թթ.: **Բաժին 16.** Մեծ Բրիտանիան 1945-2000թթ.: **Բաժին 17.** Ֆրանսիան 1945-2000թթ.: **Բաժին 18.** Գերմանիան 1945-2000թթ.: **Բաժին 19.** Իտալիան 1945-2000թթ.: **Բաժին 20.** Արևելյան Եվրոպայի երկրները 1945-80թթ, սոցիալիստական ճամբարի փլուզումը, ժողովրդավարական համակարգի կառուցումը: **Բաժին 21.** Լատինական Ամերիկայի երկրները 1945-2000թթ. զարգացման ընդհանուր միտումները. Լատինական Ամերիկայի հեղափոխականացումը. **Բաժին 22.** Աշխարհը 3-րդ հազարամյակի սկզբին. Հետարդյունաբերական հասարակությունը: Արդի հիմնախնդիրները:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Հակոբյան Հ., Նորագույն պատմություն, Եր., 1998:
2. Թինոյան Դ., Ամբողջատիրական համակարգերի ձևավորումն ու անկումը Եվրոպայում, Եր., 2015:
3. Coretta Scol-King, «Martin Luther King Jr, Spirit-Led Prophert a biography», New York, 1973
4. John Lewis, Mickael D'orso «Walking of the movement», San Diego, 1998.
5. G. Kennan, Memoirs, vol. 1, 2, Boston, Toronto, 1967, 1972:
6. Пономарев М., История стран Европы и Америки в новейшее время, М., 2006.
7. Системная история международных отношении, т.1, 2, под ред. Богатурова А., Москва, 2007.

1.0304/B38	2. Համաշխարհային պատմության աղբյուրագիտություն	3. 3 ECTS կրեդիտ
4. 2 Ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6. 2-րդ կիսամյակ	7. առանց եզրափակիչ գնահատման	
<p>8.Դասընթացի նպատակն է սովորեցնել աղբյուրագիտության կազմավորման, կայացման և զարգացման խորքային տեղաշարժերը, աղբյուրագիտական ճանաչողության ընդհանուր միտումներն ու բովանդակությունը, բացատրել աղբյուրագիտական մեթոդների և տեսության կարևորությունը համաշխարհային պատմության գործընթացների ուսումնասիրման գործում, վեր հանել սկզբնաղբյուրների բովանդակությունն ու կառուցվածքային առանձնահատկությունները պատմական տարբեր դարաշրջաններում, բացահայտել փաստերից օգտվելու և պատմագիտորեն շարադրելու մեթոդները:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնել համաշխարհային պատմության աղբյուրագիտական հենքը, 2. ուսումնասիրել պատմական տարբեր դարաշրջաններում ստեղծված աղբյուրների բովանդակությունն ու կառուցվածքը, 3. ներկայացնել փաստերից օգտվելու և գիտական հետազոտությունների կատարելու մեթոդները: 		
<p>9.Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.</p> <p>ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. բացատրելու և հիմնավորելու աղբյուրագիտական հղացքների ու տեսությունների, ինչպես կայացման ու ձևավորման, այդպես և փոխակերպությունների ընթացքը, 2. քննարկելու և մեկնաբանելու աղբյուրագիտության տեսության հիմնական ներկայացուցիչների ուսմունքներն ու տեսությունները, 3. հիմնավորելու աղբյուրագիտության և հումանիտար այլ գիտակարգերի (քաղաքակրթություն, պատմագիտություն, մշակութաբանություն, ընկերաբանություն, փիլիսոփայություն և այլն) փոխկապվածությունն ու փոխներգործությունը: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. կիրառելու պատմական սկզբնաղբյուրների և փաստերի հավաքման, մշակման, շարակարգման և կիրառման վերլուծական մեթոդները, 2. կիրառելու աղբյուրագիտական գիտելիքներն ու հմտությունները ինքնուրույն հետազոտական աշխատանքների իրականացման և ներկայացման համար, 3. տիպաբանելու և վերլուծելու տարբեր դարաշրջանների աղբյուրագիտական հղացքներն ու հարացույցները, դրանց խորքային տեղաշարժեն ու հիմնարար արդյունքները: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. համակարգելու ձեռք բերված փաստերն ու գիտելիքները և իրականացնելու հետազոտական աշխատանքներ աղբյուրագիտական հետազոտական աշխատանքներին առնչվող հիմնախնդիրների վերաբերյալ, 2. օգտվելու տեղեկատվական-հաղորդակցական տարատեսակ սկզբնաղբյուրներից և քննադատաբար 		

վերագնահատելու աղբյուրագիտության արդի և ավանդական հիմնախնդիրները՝ համադրելով տեսական և պրակտիկ հարացույցները:		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնադրյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա2. Ներկայացնելու պատմության գնահատման մեթոդաբանական ուղղությունները:</p> <p>Բ3. Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմության վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:</p> <p>Բ4. Համադրելու պատմագիտական հետազոտությունների արդյունքները համապատասխան գիտական տեսության հետ, հիմնավորելու պատմական հետազոտության համար ընտրված մեթոդաբանության արդյունավետությունը:</p> <p>Բ5. Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:</p> <p>Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջմունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p> <p>Գ9. Վերլուծելու և եզրահանգումներ անելու՝ դրսևորելով քննական մտածողություն, ինչպես նաև ցուցաբերելու ստեղծագործական մոտեցում մասնագիտական ոլորտի խնդիրները բացահայտելու և տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար:</p>		
<p>11. Գիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. PowerPoint-ով ներկայացումներ 3. հարցադրումներով սեմինար-քննարկումներ, բանավեճեր 4. խմբային և ինքնուրույն աշխատանքների վրա հիմնված քննարկումներ 5. հանձնարարված գրականության ընթերցում և քննարկում 6. նախադեպերի վերլուծություն: 		
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր առաջադրանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:</p> <p>2-րդ ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանք. (2 առաջադրանք՝ առավելագույնը 8 միավոր արժեքով)</p> <p>Ընթացիկ ստուգումներ (2 առաջադրանք՝ առավելագույնը 4 միավոր)</p>		
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Աղբյուրագիտության առարկան և խնդիրները: Թեմա 2. Պատմական սկզբնաղբյուրն իբրև սոցիալական տեղեկատվության կրիչ: Թեմա 3. Աղբյուրագիտության օժանդակ ուղղությունները: Թեմա 4. Հետմիջագետքյան սկզբնաղբյուրներ: Թեմա 5. Խեթական սկզբնաղբյուրներ: Թեմա 6. Հունական սկզբնաղբյուրներ: Թեմա 7. Հռոմեական սկզբնաղբյուրներ: Թեմա 8. Բյուզանդական սկզբնաղբյուրներ: Թեմա 9. Արաբական սկզբնաղբյուրներ: Թեմա 10. Հին պարսկական սկզբնաղբյուրներ: Թեմա 11. Թուրքական սկզբնաղբյուրներ:</p>		
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկը</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Русина Ю., Методология источниковедения, Екатеринбург, Издательство Уральского университета, 2015. 2. Bazerman Ch., The Informed Writer: Using Sources in the Disciplines, The WAC Clearinghouse. Fort Collins, CO., 2011. 3. Booth C., Colomb G., Williams M., The Craft of Research, Fourth Edition, The University of Chicago Press Chicago & London, 2010. 4. Howell C. M., Prevenier W., From Reliable Sources an Introduction to Historical Methods, Cornell University Press, 2010. 5. Marius R. and Melvin E. P., A Short Guide to Writing about History. 8th ed. White Plains, NY: Longmans, 2012. 		

1. 0304/B46	2. Հայոց պատմության աղբյուրագիտություն*	3.6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 5-րդ կիսամյակ	7. եզրափակիչ գնահատումով	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել հայ բազմադարյան մատենագրության ընթացքը՝ աղբյուրագիտական գիտելիքների ձևավորման, կուտակման և համակարգ դառնալու գործընթացը, ներկայացնել ինչպես աղբյուրագիտական նյութերի նախագրային շրջանի, այնպես էլ հետգրային շրջանի աղբյուրների վերլուծությունն ու դասակարգումը:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ծանոթացնել հայ բազմադարյան մատենագրության ընթացքին, 2. ծանոթացնել աղբյուրագիտական գիտելիքների ձևավորման, կուտակման և համակարգ դառնալու գործընթացին: 		

<p>3. ներկայացնել աղբյուրագիտական նյութերի, ինչպես նախագրային շրջանի, այնպես էլ հետգրային շրջանի աղբյուրների վերլուծությունն ու դասակարգումը,</p> <p>4. ծանոթացնել ազգային և օտար բոլոր այն հեղինակների երկասիրություններին, որոնցում խոսվում է հայերի և Հայաստանի մասին,</p> <p>5. ձևավորել սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ:</p>
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> մեկնաբանելու սկզբնաղբյուրների հիմնական խմբերը, ներկայացնելու պատմական սկզբնաղբյուրների ծագումն ու դասակարգումը, ներկայացնելու հայ բազմադարյան մատենագրությունը: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> բացահայտելու ուսումնասիրվող նյութի դասակարգային բնույթը, ներկայացնելու սկզբնաղբյուրների արժանահավատությունը և գիտական արժեքը, վերլուծելու և սինթեզելու պատմական սկզբնաղբյուրները: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնաղբյուրները.</p> <p>Ա1. Մեկնաբանելու արդի պատմագիտության զարգացման հիմնական սկզբունքները, հայեցակարգային հիմնական մոտեցումները, մեթոդաբանական գլխավոր ուղղությունները և պատմության զարգացման օրինաչափությունները:</p> <p>Ա2. Ներկայացնելու պատմության գնահատման մեթոդաբանական ուղղությունները:</p> <p>Բ3. Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմության վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:</p> <p>Բ4. Համադրելու պատմագիտական հետազոտությունների արդյունքները համապատասխան գիտական տեսության հետ, հիմնավորելու պատմական հետազոտության համար ընտրված մեթոդաբանության արդյունավետությունը:</p> <p>Բ5. Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:</p> <p>Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջումները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> դասախոսություն սեմինար զեկուցում ռեֆերատ:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն՝ (գրավոր աշխատանք՝ առավելագույնը՝ 4 միավոր) 2-րդ ընթացիկ քննություն՝ (հետազոտական աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր) Ընթացիկ ստուգում՝ (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր) Եզրափակիչ քննություն՝ (բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Ներածություն: Հայկական լեռնաշխարհի համայնական հասարակության պատմության սկզբնաղբյուրներ: Թեմա 2. Հին Հայաստանի պատմության սկզբնաղբյուրները: Թեմա 3. Վաղ միջնադարյան Հայաստանի պատմության սկզբնաղբյուրները: Թեմա 4. Զարգացած միջնադարյան Հայաստանի պատմության սկզբնաղբյուրները: Թեմա 5. Ուշ միջնադարյան Հայաստանի պատմության սկզբնաղբյուրները: Թեմա 6. Հայ ժողովրդի նոր պատմության սկզբնաղբյուրները: Թեմա 7. Հայ ժողովրդի նորագույն պատմության սկզբնաղբյուրները:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> Աբեղյան Մ., Հայոց հին գրականության պատմություն, գիրք 1, 2, Երևան, 1944, 1946: Սո. Մելիք –Բախշյան, Հայոց պատմության աղբյուրագիտություն, Երևան, 1996: Հայ ժողովրդի պատմության քրեատմատիա հ. 1, Երևան, 2011: Հայ ժողովրդի պատմության քրեատմատիա հ. 1, Երևան, 2012:

5. Հայ մշակույթի նշանավոր գործիչները, Երևան, 1976:

1.0304/B41	2.Պատմագիտության տեսություն և մեթոդաբանություն՝	3.3 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6. 5-րդ կիսամյակ	7. առանց եզրափակիչ գնահատուման	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է ուսումնասիրել պատմական գործընթացի վերաբերյալ տարբեր ժամանակներում առաջ քաշված հայեցակարգերը, լուսաբանել պատմական գործընթացը կերտող գործոնների հետազոտման հիմնական սկզբունքները, պատմագիտության գործառնությունների լուսաբանման հիմամբ վեր հանել պատմական ճանաչողության յուրահատկությունը, հիմնավորել պատմական հետազոտության և նրա մեթոդաբանության կապի անհրաժեշտությունը:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնել պատմական գործընթացի վերաբերյալ տարբեր ժամանակներում առաջ քաշված հայեցակարգերը, 2. վեր հանել պատմական ճանաչողության յուրահատկությունը, 3. հիմնավորել պատմական հետազոտության և նրա մեթոդաբանության կապի անհրաժեշտությունը: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու պատմագիտական առավել նշանակալի տեսությունները և մեթոդաբանական դպրոցները, 2. մեկնաբանելու պատմական գործընթացը կերտող գործոնների հետազոտման հիմնական սկզբունքները: 3. մեկնաբանելու եվրոպական պատմագիտական մտքի առանձնահատկությունները: 4. թվարկելու և մեկնաբանելու պատմագիտության տեսության և մեթոդաբանության տերմինաբանությունը: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. վերլուծելու պատմական ճանաչողության յուրահատկությունը, 2. հիմնավորելու պատմական հետազոտության և նրա մեթոդաբանության կապի անհրաժեշտությունը: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. աշխատելու թիմում, 2. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը, 3. կատարելու գիտական հետազոտություններ: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա1.Մեկնաբանելու արդի պատմագիտության զարգացման հիմնական սկզբունքները, հայեցակարգային հիմնական մոտեցումները, մեթոդաբանական գլխավոր ուղղությունները և պատմության զարգացման օրինաչափությունները:</p> <p>Ա2.Ներկայացնելու պատմության գնահատման մեթոդաբանական ուղղությունները:</p> <p>Բ3.Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմության վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:</p> <p>Բ4.Համադրելու պատմագիտական հետազոտությունների արդյունքները համապատասխան գիտական տեսության հետ, հիմնավորելու պատմական հետազոտության համար ընտրված մեթոդաբանության արդյունավետությունը:</p> <p>Բ5.Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:</p> <p>Գ6.Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջումները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. քննարկումներ 4. ռեֆերատ 5. գրավոր աշխատանքներ: 		
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1-ին ընթացիկ քննություն գրավոր աշխատանք՝ առավելագույն 4 միավոր</p> <p>2-րդ ընթացիկ քննություն՝ հետազոտական աշխատանք, առավելագույն 4 միավոր</p> <p>Ընթացիկ ստուգում. առավելագույնը՝ 4 միավոր</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանք. 8 միավոր առավելագույն արժեքով:</p>		
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Պատմագիտության տեսություն և մեթոդաբանություն դասընթացի առարկան, խնդիրները, նպատակները:</p> <p>Թեմա 2. Պատմագիտությունը իբրև ուրույն հետազոտական միջավայր՝ իր օբյեկտով, սուբյեկտով, գործառնություններով,</p>		

հիմնախնդիրներով և մեթոդներով: **Թեմա 3.** Պատմական ճանաչողության ձևավորման հիմնական փուլերը: **Թեմա 4.** Պատմության գիտականության հիմնախնդիրը. պատմության դրապաշտական /պոզիտիվիստական/ և ռոմանտիկական ընկալումները: **Թեմա 5.** Կ. Մարքսի ֆորմացիոն տեսությունը: **Թեմա 6.** Հասարակության զարգացման քաղաքակրթական մոտեցումները պատմագիտության մեջ: **Թեմա 7.** Պատմագիտության հարացույցը 20-րդ դարասկզբին. «Աննալների» պատմագիտական դպրոցը: **Թեմա 8.** Պատմական հետազոտության վերաբերյալ պոստմոդեռնիստական մոտեցումները: Նոր ուղղություններ պատմագիտական հետազոտություններում: **Թեմա 9.** Պատմական հետազոտության համընդհանուր և հատուկ պատմական մեթոդները: **Թեմա 10.** Պատմական իրադարձություն, երևույթ և գործընթաց: **Թեմա 11.** Պատմական գործընթացը կերտող կարևորագույն գործոնները և դրանց հետազոտման հիմնական սկզբունքները: **Թեմա 12.** Պատմագետի գործունեության դիտանկյունները: Պատմագետ- հետազոտողի տիպը և անձնական որակները: **Թեմա 13.** Պատմագետը իբրև «դարաշրջանի բանական աչք». պատմական ժամանակ, հիշողություն և մոռացում: **Թեմա 14.** Պատմական փաստը և սկզբնաղբյուրի ընտրության սկզբունքներն ու նրա աշխատանքի փուլերը: **Թեմա 15.** Հատուկը և կրկնվողը պատմության մեջ: Պատմական առաջադիմություն և հետադիմությունը: Պատմության այլընտրանքայնությունը:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Теория и методология истории: учебник для вузов./ Отв. Редакторы В.В.Алексеев, Н.Н.Крадин и др./, Волгоград, 2014.
2. История исторического знания, Учебник под. ред. В. В. Зверева, М., 2013.
3. Гринин Л., От Конфуция до Конта: Становление теории, методологии и философии истории, М., 2012.
4. Арьес Ф., Время истории, М., 2011. 5. Бенн С., Одежды Клио, М., 2011.
2. Кондорсе Ж., Эскиз исторической картины прогресса человеческого разума, М., 2011.
3. Смоленский Н., Теория и методология истории, М., 2008.
4. Бродель Ф., Грамматика цивилизаций, М., 2008.
5. Лаптева М., Теория и методология истории, Пермь, 2006.
6. Семенов Ю., Философия истории, М., 2003.

1. 0304/B49	2. Հայոց պատմության պատմագրություն*	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 7-րդ կիսամյակ	7. եզրափակիչ գնահատումով	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին հիմնարար գիտելիքներ հաղորդել մեր ազգային պատմական գիտության անցած ողջ ուղու մասին՝ սկսած նախագրային շրջանի պատկերացումներից մինչև մեր օրերի պատմագիտական դպրոցները, ուղղությունները, տեսությունները:</p>		
<p>Դասընթացի խնդիրները.</p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնել հայ պատմագիտության ուրույն ընթացքը և առանձնահատկությունները, 2. ներկայացնել հայ իրականության մեջ պատմական գիտելիքների առաջացման, կուտակման և համակարգման ընթացքը: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p>		
<p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու հայ պատմագրության զարգացման ուրույն ընթացքը և առանձնահատկությունները, 2. նկարագրելու հայ իրականության մեջ պատմական գիտելիքների առաջացման, կուտակման և համակարգման ընթացքը, 3. մեկնաբանելու հայոց պատմության պատմագրության խնդիրները, պատմագրական հետազոտությունների տիպերը: 		
<p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. կողմնորոշվելու պատմագիտության պատմության վիճելի հարցերում, 2. գնահատելու հայ պատմագրության զարգացման փուլերից յուրաքանչյուրի ինքնատիպությունը և առանձին նշանավոր պատմիչների դերն ու ավանդը հայ պատմագրության ձևավորման ու առաջընթացի համատեքստում, 3. պարբերացնելու հայ միջնադարյան պատմագրության ընթացքը, բնութագրել նրա զարգացման առանձին փուլերը: 		
<p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. վերլուծելու փաստերը և եզրակացություններ կատարելու՝ հենվելով նախորդ հետազոտողների ձեռքբերումների վրա, 2. օգտվելու տեղեկատվության ժամանակակից միջոցներից: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնաղբյուր(ներ)ը.</p>		
<p>Ա1.Մեկնաբանելու արդի պատմագիտության զարգացման հիմնական սկզբունքները, հայեցակարգային հիմնական մոտեցումները, մեթոդաբանական գլխավոր ուղղությունները և պատմության զարգացման օրինաչափությունները:</p>		
<p>Ա2.Ներկայացնելու պատմության գնահատման մեթոդաբանական ուղղությունները:</p>		

Բ3. Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմության վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:

Բ4. Համադրելու պատմագիտական հետազոտությունների արդյունքները համապատասխան գիտական տեսության հետ, հիմնավորելու պատմական հետազոտության համար ընտրված մեթոդաբանության արդյունավետությունը:

Բ5. Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:

Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջումները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. սեմինար
3. քննարկումներ
4. զեկուցումներ
5. ռեֆերատ:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.
1-ին ընթացիկ քննություն՝ (գրավոր աշխատանք)՝ առավելագույնը 4 միավոր արժեքով
2-րդ ընթացիկ քննություն՝ (հետազոտական աշխատանք)՝ առավելագույնը 4 միավոր արժեքով
Ընթացիկ ստուգում. (առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով)
Եզրափակիչ քննություն. (բանավոր է՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.
Թեմա 1. Պատմական գիտելիքների առաջացումը Հայաստանում: Նախամեսոպոյան շրջանի հայ պատմագրությունը:
Թեմա 2. Հայ միջնադարյան պատմագրության պարբերացումը: Հայ միջնադարյան պատմագրության բնութագրական գծերը և առանձնահատկությունները: Պատմական երկերի հիմնական տեսակները հայ միջնադարյան պատմագրության մեջ: **Թեմա 3.** Պատմության պարբերացումը հայ միջնադարյան պատմագրության մեջ: Պատմական ժամանակը հայ միջնադարյան պատմագրության մեջ: **Թեմա 4.** Ստեղծագործական հիմնական եղանակները հայ միջնադարյան պատմագրության մեջ: **Թեմա 5.** Հայ միջնադարյան պատմագրության ականավոր դեմքերը: **Թեմա 6.** Հայ պատմագրության զարգացման պայմանները, ընթացքը, ականավոր ներկայացուցիչները 18-րդ դարի վերջերի-19-րդ դարում: **Թեմա 7.** Հայ պատմագրության առաջընթացը, զարգացման հիմնական միտումները, նշանավոր դեմքերը 20-րդ դարում: **Թեմա 8.** Հայ պատմագրության ներկա վիճակը և հեռանկարները:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Բաբայան Լ., Դրվագներ Հայաստանի վաղ ֆեոդալիզմի դարաշրջանի պատմագրության (V-VIII դարեր), ՀՀ ԳԱԱ հրատարակչություն, Երևան, 1977:
2. Բաբայան Լ., Դրվագներ Հայաստանի զարգացած ֆեոդալիզմի դարաշրջանի պատմագրության (IX-XIII դարեր), ՀՀ ԳԱԱ հրատարակչություն, Եր., 1981:
3. Բաբայան Լ., Դրվագներ Հայաստանի XIV-XVIII դարերի պատմագրության, ՀՀ ԳԱԱ հրատարակչություն, Եր., 1984:
4. Հարությունյան Շ., Պատմագիտության զարգացումը Սովետական Հայաստանում 1920-1965 թթ., Եր., 1967:
5. Ճեմճեմեան Ս., Միքայել Չամչեան եւ իր Հայոց պատմութիւնը, Միխիթարեան տպարան, Վենետիկ, 1983:

1.0303/B31	2.Հետազոտության պլանավորում և մեթոդներ	3.2 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.3-րդ կիսամյակ	7.առանց եզրափակիչ գնահատման	
<p>8.Դասընթացի նպատակն է՝ ծանոթացնել պատմագիտության ոլորում գիտահետազոտական աշխատանք կատարելու մեթոդաբանությանն ու մեթոդներին և սովորեցնել ինքնուրույն ուսումնասիրություններ կատարելու հնարները:</p> <p>9.Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի՝ ա.մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. վերարտադրելու գիտահետազոտական աշխատանքներ կատարելու մեթոդաբանությունը, 2. թվարկելու լեզվաբանության ոլորտում հետազոտական աշխատանքներ կատարելու համար կիրառելի մեթոդները: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. օգտագործելու համագիտական և նեղ գիտական մեթոդներ մասնագիտական կիրառական 		

<p>վերլուծություններ և ինքնուրույն գիտահետազոտական աշխատանքներ կատարելու համար,</p> <p>2. մասնագիտորեն վերլուծելու և գնահատելու լեզվաբանության ոլորտը:</p> <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <p>1. փաստերի վերլուծության հիման վրա կատարելու եզրահանգումներ և ընդհանրացումներ,</p> <p>2. աշխատելու թիմում:</p>
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.</p> <p>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի.</p> <p>Ա1. Մեկնաբանելու արդի պատմագիտության զարգացման հիմնական սկզբունքները, հայեցակարգային հիմնական մոտեցումները, մեթոդաբանական գլխավոր ուղղությունները և պատմության զարգացման օրինաչափությունները:</p> <p>Ա2. Ներկայացնելու պատմության գնահատման մեթոդաբանական ուղղությունները:</p> <p>Բ3. Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմության վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ:</p> <p>Բ4. Համադրելու պատմագիտական հետազոտությունների արդյունքները համապատասխան գիտական տեսության հետ, հիմնավորելու պատմական հետազոտության համար ընտրված մեթոդաբանության արդյունավետությունը:</p> <p>Բ5. Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:</p> <p>Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջմունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p> <p>Գ8. Կիրառելու ՏՀՀ-ները մասնագիտական ոլորտներում խնդիրներ լուծելու և աշխատանքները արագացնելու համար:</p> <p>Գ9. Վերլուծելու և եզրահանգումներ անելու՝ դրսևորելով քննական մտածողություն, ինչպես նաև ցուցաբերելու ստեղծագործական մոտեցում մասնագիտական ոլորտի խնդիրները բացահայտելու և տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. խոսքային մեթոդներ, 2. լսարանային ցուցադրություններ, 3. գործնական մեթոդներ, 4. պրոբլեմային-որոնողական մեթոդ, 5. հետազոտական մեթոդ, 6. բանավեճ:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1-ին ընթացիկ քննություն՝ գրավոր աշխատանք՝ առավելագույն 4 միավոր</p> <p>2-րդ ընթացիկ քննություն՝ գրավոր աշխատանք առավելագույն 4 միավոր</p> <p>Ընթացիկ ստուգում. առավելագույնը՝ 4 միավոր</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանք. 8 միավոր առավելագույն արժեքով:</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <p>Թեմա 1. Ներածություն: Թեմա 2. Հետազոտության պլանավորումը և աշխատանքի շրջանակները: Թեմա 3. Հետազոտական աշխատանքի ընդհանուր մեթոդաբանությունը: Թեմա 4. Գիտական գրավոր խոսքի կառուցվածքի բաղադրիչները և դրանց ներկայացման բովանդակությունը: Թեմա 5. Գիտահետազոտական աշխատանքի արդյունքների ներկայացման ընդհանուր սկզբունքները: Թեմա 6. Գիտական աշխատանքը պաշտպանության ներկայացնելու ձևաչափը:</p>
<p>1. Հիմնական գրականության ցանկը</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ավագիմյան Ա., Գիտական գրավոր խոսք, Եր., 2021: 2. Ամիրջանյան Յու., Մարգարյան Ա. և ուրիշներ, Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ, գիրք Բ, Խոսք: Խոսքի արժանիքները: Խոսքի գործառական տարբերակները, Եր., 2015: 3. Գաբրիելյան Վ., Գրավոր խոսք, Եր., 2012: 4. Հովհաննիսյան Գ. և ուրիշներ, Գիտահետազոտական աշխատանք կատարելու հիմնական սկզբունքները, Եր., 2014:

1. 0304/B42	2. Հայ քաղաքական կուսակցությունների պատմություն	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5.45/0/15	
6. 6-րդ կիսամյակ	7. եզրափակիչ գնահատումով	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին համակողմանի գիտելիքներ տալ ինչպես ազգային ավանդական կուսակցությունների, այնպես էլ հայ իրականության մեջ գործող այլ, այդ թվում՝ ժամանակակից, քաղաքական կուսակցությունների ձևավորման, ծրագրերի և գործունեության վերաբերյալ:</p>		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <p>1. ներկայացնելու հայ քաղաքական կուսակցությունների ծրագրային հիմնադրույթների և գործունեության ամբողջական պատմությունը:</p> <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <p>1. կատարելու հայ ավանդական և ժամանակակից քաղաքական կուսակցությունների ծրագրերի, գործունեության մարտավարական առանձնահատկությունների համեմատական վերլուծություն, քննարկում:</p> <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <p>1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>2. աշխատելու թիմում:</p>		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնադրույթ(ներ)ը.</p> <p>Բ1.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p> <p>Բ2.Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնելու և բացահայտելու առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ ու լուծումներ:</p> <p>Բ7.Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնել խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p> <p>Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <p>1. դասախոսություն</p> <p>2. սեմինար</p> <p>3. քննարկումներ</p> <p>4. բանավեճեր</p>		
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1-ին ընթացիկ քննություն . (գրավոր աշխատանք՝ առավելագույնը՝ 4 միավոր)</p> <p>2-րդ ընթացիկ քննություն՝ (գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր)</p> <p>Ընթացիկ ստուգում. (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր)</p> <p>Եզրափակիչ քննություն.(բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):</p>		
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Հայ ազգային քաղաքական կուսակցությունների հանդեպ գալու պատմական պայմանները: Թեմա 2. Արմենական կուսակցության ձևավորումը, ծրագիրն ու կառուցվածքը: Թեմա 3. Հնչակյան կուսակցության ձևավորումը, ծրագիրն ու կառուցվածքը: Թեմա 4. Հայ հեղափոխական դաշնակցություն կուսակցության ձևավորումը, ծրագիրն ու կառուցվածքը: Թեմա 5. Հայ ժամանակակից քաղաքական կուսակցությունների ծրագրերն ու գործունեությունը Հայաստանի 3-րդ Հանրապետության տարիներին:</p>		
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <p>1. Վարանդեան Մ., Շ. 3. Դաշնակցութեան պատմութիւն, Եր., 1992:</p> <p>2. Տասնապետեան Հ., Շ. 3. Դաշնակցութիւնը իր կազմութենէն մինչև Ժ. ընդհ. ժողով (1890-1924), Աթէնք, 1988:</p> <p>3. Պատմութիւն Մ. Դ. Հնչակեան կուսակցութեան. 1887-1962, խմբ. Արսէն Կիստուր, Ա. Հատոր, Պէրյուր, 1962:</p> <p>4. Սարգսյան Ս., Հայ սահմանադրական ռամկավար կուսակցություն (1908-1921 թթ.), Եր., 2009:</p> <p>5. Հայ ազգային և Հայաստանի ու Անդրկովկասի սոցիալիստական կուսակցությունների պատմության ակնարկներ (1885-1914 թթ.), խմբ. Է. Կոստանդյանի, Եր., 2003:</p> <p>6. Ռամկավար-Ազատական Կուսակցություն, Եր., 1991:</p> <p>7. Nalbandian Louise, The Armenian revolutionary movement. The Development of Armenian Political Parties through the Nineteenth Century, University of California Press, Berkeley and Los Angeles, 1963.</p>		

1.0304/ B54	2.Սփյուռքի պատմության հիմնահարցեր	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5.45/0/15	
6.6-րդ կիսամյակ	7. եզրափակիչ գնահատումով	
<p>8.Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել հայկական արտագաղթերի, գաղթօջախների, համայնքների և սփյուռքի առաջացման պատմությունը:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> վերհանել Հայկական արտագաղթերի, գաղթօջախների, համայնքների, սփյուռքի առաջացման պատճառները ներկայացնել Սփյուռքի կազմակերպական ու վերափոխման հիմնահարցը 		
<p>9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> ներկայացնելու Հայկական արտագաղթերի, գաղթօջախների, համայնքների, սփյուռքի առաջացման հիմնախնդիրները, ներկայացնելու Հայկական սփյուռքի աշխարհագրությունը, տեղաբաշխումն ու թվակազմը <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> վերլուծելու Մերձավոր ու Միջին Արևելքի հայկական սփյուռքում տեղի ունեցած իրադարձությունները, մեկնաբանելու Խորհրդային Հայաստանի ներգաղթի հիմնախնդիրները: <p>գ. քննադատական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը, աշխատելու թիմում 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա1.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p> <p>Ա2.Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ ու լուծումներ:</p> <p>Բ6.Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p> <p>Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> դասախոսություն քննարկումներ ցուցադրական նյութի դիտում, զեկուցումներ, աշխատանք պեղածո նյութերի հետ: 		
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1-ին ընթացիկ քննություն . (գրավոր աշխատանք՝ առավելագույնը՝ 4 միավոր)</p> <p>2-րդ ընթացիկ քննություն՝ (գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր)</p> <p>Ընթացիկ ստուգում. (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր)</p> <p>Եզրափակիչ քննություն.(բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):</p>		
<p>13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Հայկական արտագաղթերը, գաղթօջախներ, համայնքներ, սփյուռք: Թեմա 2. Հայկական սփյուռքի աշխարհագրությունը, տեղաբաշխումն ու թվակազմը: Թեմա 3. Սփյուռքի կազմակերպական ու վերափոխման հիմնահարցը: Թեմա 4. Սփյուռքի հետ աշխատանքները համակարգող պետական մարմինները: Թեմա 5. Հայաստան- Սփյուռք գործակցությունը. պատմություն և արդիականություն: Թեմա 6. Համահայկական ու բարեգործական կառույցները, կազմակերպությունները: Թեմա 7. Մերձավոր ու Միջին Արևելքի հայկական սփյուռքը: Թեմա 8. Հետխորհրդային տարածքի հայկական սփյուռքը: Թեմա 9. Հյուսիսային ու Հարավային Ամերիկաների հայկական սփյուռքը: Թեմա 10. Եվրոպայի հայկական համայնքները: Թեմա 11. Սփյուռքի</p>		

դիմագրաված մարտահրավերները: **Թեմա 12.** Ներգաղթը Խորհրդային Հայաստան. հայրենադարձության հիմնահարցը ներկայում:

- 14. Հիմնական գրականության ցանկը**
1. Ղանալանյան Ս., Հայկական սփյուռքի պատմության որոշ հիմնախնդիրներ, Եր., 2021:
  2. Հայ Մփյուռք հանրագիտարան, Եր., 2003:
  3. Ալպոյաճյան Ա., Պատմություն հայ գաղթականության, հատոր 1, Կահիրե, 1941.

1. 0304/B43	2. Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների պատմություն	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 8-րդ կիսամյակ	7. Առանց ընթացիկ քննությունների գնահատման	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել Ասիայի և Աֆրիկայի ժողովուրդների հասարակական-քաղաքական և մշակութային զարգացման առանձնահատկությունները միջին և նոր դարերում:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնել Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների հասարակական-քաղաքական և մշակութային զարգացման առանձնահատկությունները միջին դարերում, 2. ներկայացնել Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների հասարակական-քաղաքական և մշակութային զարգացման առանձնահատկությունները նոր դարերում: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի.</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. մեկնաբանելու ասիական և աֆրիկյան երկրների զարգացման առանձնահատկությունները, 2. ներկայացնելու այդ երկրների զարգացման քաղաքացիական հասարակությունների ձևավորումը, 3. ներկայացնելու այդ երկրների մշակութային զարգացման առանձնահատկությունները: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. արժևորելու ասիական և աֆրիկյան ժողովուրդների ունեցած ավանդը համաշխարհային պատմության մեջ, 2. վերլուծելու ասիական և աֆրիկյան երկրների զարգացման առանձնահատկությունները: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը, 2. աշխատելու թիմում: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա4.Ներկայացնելու ու մեկնաբանելու քաղաքակրթության ծագման, հասարակական հարաբերությունների սկզբնավորման օջախները, դրանց գործընթացները և օրինաչափությունները:</p> <p>Բ1.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու և գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p> <p>Բ2.Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ ու լուծումներ:</p> <p>Բ5.Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:</p> <p>Գ3.Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p> <p>Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. քննարկումներ 4. զեկուցումներ 5. ռեֆերատ: 		
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանք. (առավելագույնը՝ 8 միավոր միավոր)</p> <p>Ընթացիկ ստուգում. (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր)</p>		

Եզրափակիչ քննություն. (բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների միջին դարերի պատմությունը հասկացությունը և նրա տարածաժամանակային սահմանները: **Թեմա 2.** Ճապոնիան 5-17-րդ դ.դ.: **Թեմա 3.** Հնդկաստանը 2-14-րդ դ.դ.: **Թեմա 4.** Արաբական խալիֆայությունը. Ասիայի և Աֆրիկայի արաբական երկրները: **Թեմա 5.** Իսլամի ներթափանցումը Ասիայի և Աֆրիկայի երկրներ: **Թեմա 6.** Մոնղոլական պետության կազմավորումը և նվաճողական արշավանքները: Մոնղոլիան ֆեոդալական մասնատվածության ժամանակաշրջանում: **Թեմա 7.** Չինաստանը 15-17-րդ դ.դ.: **Թեմա 8.** Ճապոնիան 15-17-րդ դ.դ.: **Թեմա 9.** Հնդկաստանը 15-17-րդ դ.դ.: **Թեմա 10.** Արաբական երկրները Օսմանյան կայսրության տիրապետության ներքո: **Թեմա 11.** Արևելյան Ասիայի և Աֆրիկայի զարգացման առանձնահատկությունները: **Թեմա 12.** Ասիայի և Աֆրիկայի երկրները նոր պատմության սկզբին: Մեծ Մոնղոլի կայսրության ճգնաժամը և քայքայումը: **Թեմա 13.** Հնդկաստանի գաղութացումը Անգլիայի կողմից: **Թեմա 14.** Չինաստանը Ցին դինաստիայի իշխանության ներքո: **Թեմա 15.** Ճապոնիան Տոկուգավայի սյոգունատի ժամանակաշրջանում: **Թեմա 17.** Հնդկաստանի գաղութային նվաճման ավարտը և գաղութային շահագործումը 19-րդ դ. առաջին կեսին: **Թեմա 18.** Չինաստանի գաղութացման սկիզբը. Տայվանի գյուղացիական պատերազմը Չինաստանում: **Թեմա 19.** Անավարտ բուրժուական հեղափոխությունը Ճապոնիայում 1868թ.: Ասիայի և Աֆրիկայի երկրները 1870-1918 թ.թ.: **Թեմա 20.** Ճապոնիայի վերածումը գաղութային տերության: Ճապոնիայի զարգացումը 19-րդ դ. վերջին երեսնամյակում: Ճապոնիան 1890-1914 թվականներին. Ասիան և Աֆրիկան 19-րդ դարի վերջին երեսնամյակում և 20-րդ դարի սկզբին: **Թեմա 21.** Հնդկաստանը 19-րդ դ. վերջին երեսնամյակում Հնդկաչինի թերակղզու պետությունները 19-րդ դարի վերջին երեսնամյակին և 20-րդ դարասկզբին /Վիետնամ, Կամբոջա, Լաոս, Սիամ, Բիրմա/: **Թեմա 22.** Կորեան 19-րդ դ. երկրորդ կեսին և 20-րդ դ. սկզբին: **Թեմա 23.** Արաբական երկրները 19-րդ դ. վերջին-20-րդ դ. սկզբին: Աֆրիկայի բաժանման ավարտը /19-րդ դ. վերջին երեսնամյակ – 20-րդ դ. սկիզբ/ շարավային Աֆրիկայի գաղութային բաժանման ավարտը: **Թեմա 24.** Չինաստանը 19-րդ դարի վերջին երեսնամյակում. **Թեմա 25.** Ասիայի զարթոնքը. Չինաստանը 1900 –1914 թ.թ.: Հնդկաստանը 20-րդ դարի սկզբին: **Թեմա 26.** Ասիայի և Աֆրիկայի երկրները 20-րդ դարասկզբին: Ճապոնիայի վերածումը գաղութային տերության: Ճապոնիան 20-րդ դարի առաջին կեսին. Ճապոնիայի գաղութային և տնտեսական հավակնությունները և դրա կրախը: **Թեմա 27.** Հնդկաստանը Բրիտանական կայսրության մաս. Ազգային ազատագրական պայքարի վերելքը. Մ. Գանդի, Ջ. Ներու Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների զարգացման հիմնական միտումները 20-րդ դարում: **Թեմա 28.** Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի հետևանքները ասիական և աֆրիկյան երկրների վրա: **Թեմա 29.** Ազգային ազատագրական շարժումների վերելքը Ասիայի և Աֆրիկայի երկրներում: **Թեմա 30.** Հեռավոր Արևելքի երկրները 20-րդ դարի երկրորդ կեսին: Գաղութատիրական համակարգի ազդեցությունը երրորդ աշխարհի երկրների հասարակական քաղաքական զարգացումների վրա:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Говоров Ю., История стран Азии и Африки в новейшее время, Кемерово, 1997.
2. История стран Азии и Африки в новое и новейшее время, под ред. В. С. Кошелева, М. 2002.
3. Новейшая история стран Азии и Африки, 20 век, под ред. А. Родригеса, М. 2001-2004.
4. Системная история международных отношении, т. 1, 2, под ред. А. Богатурова, М. 2007.
5. Международные отношения и внешняя политика СССР, сборник документов (1871-1957гг.), Москва, 1957.

1.0302/ B28	2. Գրաբար	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 0/60/0	
6. 6-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է հակիրճ ներկայացնել գրաբարը՝ որպես գրական լեզու, նրա խոսակցական հիմքը, ինչպես նաև հնչյունաբանություն, ձևաբանություն, շարահյուսություն բաժիններն իրենց առանձնահատկություններով: Գրաբարի ուսումնասիրությունն անհրաժեշտ է ուսանողների բառապաշարի հարստացման, լեզվամտածողության զարգացման նպատակով: Գրաբարի իմացությունը նպաստելու է հայապահպանությանը, ինքնարժևորմանն ու մղելու է շատերին՝ պատմիչներին բնագրով կարդալու:</p> <p>Դասընթացի խնդիրներն են՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ուսանողին ներկայացնել գրաբարի հնչյունական և բառային առանձնահատկությունները, ուղղախոսության- ուղղագրության նորմերը, 2. իմաստաբանության, բառապաշարի շերտերի, դարձվածաբանության յուրացմամբ հարստացնել ուսանողների բառապաշարը, կիրառելի դարձնել հոմանիշների, հականիշների, համանունների, հարանունների, դարձվածքների գործածությունը, 3. լեզվաբերականական գիտելիքների հիման վրա խոսքի և նրա միավորների վերլուծության կարողությունների ձևավորումը, 4. տեքստի թարգմանության և վերլուծության միջոցով գրվածքի լեզվաոճական առանձնահատկությունները բացահայտելու կարողության կատարելագործումը, 		

<p>5. հայ հին պատմիչների գեղարվեստական ստեղծագործությունների լեզվական առանձնահատկությունների մեկնաբանումը:</p>
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. սահմանելու և նկարագրելու գրաբարի զարգացման փուլերը, 2. ներկայացնելու գրաբարի գրության և արտասանության փոխհարաբերությունները, գրաբարի հնչյունափոխությունը, 3. վերարտադրելու և թվարկելու գրաբարի բայ խոսքի մասի թեքական այն առանձնահատկությունները, որոնցով գրաբարը տարբերվում է ժամանակակից հայերենից: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. անսխալ ընթերցելու, մեջբերելու և մեկնաբանելու գրաբար տեքստերը և գերծ մնալու գրաբար ուղղագրական սխալներից, 2. խոնարհելու բայերը բոլոր ժամանակային ձևերով, 3. թարգմանելու պատմիչների երկերից հատվածներ, բնութագրելու ոճական կառույցները՝ արժևորելով դրանք տեքստում: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. բացահայտելու գրաբարի ոճերը, բայաձևերի քերականական իմաստները, 2. ճիշտ վերծանելու բառերի կառուցվածքային պլանում կատարված պատմական հնչյունափոխության դրսևորումները, մեկնաբանելու երկբարբառների և եռբարբառների հնչունաբանական փոփոխությունները, 3. մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբեր աղբյուրներից հայթայթած տեղեկատվությունը:
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Բ3. Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ: Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսք մասնագիտական հանրություն: Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. գործնական աշխատանք 2. զրույց 3. խմբային աշխատանք:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն. (գրավոր աշխատանք՝ առավելագույնը՝ 4 միավոր) 2-րդ ընթացիկ քննություն. (գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր) Ընթացիկ ստուգում. (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր) Եզրափակիչ քննություն. (բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Գրաբարը՝ որպես հին հայերենի զարգացման շրջան: Գրաբարի ընդհանուր առանձնահատկությունները: Թեմա 2. Գրաբարի հնչյունական համակարգը. երկբարբառներ և եռբարբառներ: Թեմա 3. Գրաբարի դերբայները: Թեմա 4. Գրաբարի խոնարհման համակարգը. սահմանական, ստորադասական և հրամայական եղանակներ: Թեմա 5. Գրաբարի անկանոն բայերը: Թեմա 6. Գրաբարի պակասավոր բայերը: Պատճառական բայեր: Գրաբարի բաղադրյալ ժամանակները: Թեմա 7. Գրաբարի անվանական հոլովումը: Թեմա 8. Գրաբարի դերանվանական հոլովումը: Թեմա 9. Անձնական դերանունները և նրանց հոլովումը: Թեմա 10. Ցուցական դերանունները և նրանց հոլովումը: Թեմա 11. Ստացական և փոխադարձ դերանուններ: Հարցահարաբերական և անորոշ դերանուններ: Որոշյալ դերանուններ: Թեմա 12. Ածական անուն: Ածականների համեմատության աստիճանների կազմությունը: Թվականը գրաբարում: Թեմա 13. Գրաբարի նախդիրները և նախադրությունները: Գրաբարի հոդերը: Գրաբարի շաղկապները:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Աբրահամյան Ա, Գրաբարի ձեռնարկ, Եր., 1977: 2. Ավետիսյան Հ., Ղազարյան Ռ., Գրաբարի ձեռնարկ, Եր., 2007: 3. Գոճանյան Պ., Դասական գրաբարի գործնական քերականություն, Եր., 2011: 4. Խաչատրյան Լ., Թոսունյան Գ., Գրաբարի ձեռնարկ, Եր., 2004: 5. Շարափխանյան Պ., Գրաբարի դասընթաց, Եր., 1975:

1. 0202/B42	2. Հայ և համաշխարհային արվեստի պատմություն	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 8-րդ կիսամյակ	7. Առանց ընթացիկ քննությունների գնահատման	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին ծանոթացնել նախնադարյան արվեստին, Հին Եգիպտոսի, Միջագետքի, Իրանի, Հին Հռոմի և Հունաստանի մշակույթների պատմության, կրոնա-դիցաբանության, արվեստի առաջացման, զարգացման օրինաչափությունների հետ, ձևավորել գիտելիքներ վերածննդի ժամանակաշրջանի, XVII-XVIII դդ. եվրոպական արվեստի, XIX-XX դդ. արևմտաեվրոպական և ռուսական գեղարվեստական ուղղությունների մասին /ռեալիզմ, իմպրեսիոնիզմ, պոստիմպրեսիոնիզմ, սիմվոլիզմ, մոդեռն ռճ, էքսպրեսիոնիզմ, կուբիզմ, աբստրակցիոնիզմ, ֆովիզմ, ֆուտուրիզմ, դադաիզմ, սյուրռեալիզմ, պոստմոդեռնիզմ/, ծանոթացնել հայ արվեստի պատմությանը, նրա զարգացման հիմնական փուլերին, կարևոր ստեղծագործություններին և արվեստագետներին, ինչպես բուն Հայաստանում, այնպես էլ Միջուրոքում: Ներկայացնել հայ արվեստի տեղը համաշխարհային արվեստի համատեքստում, բացահայտել հայ արվեստի կապերը հունական, հռոմեական, բյուզանդական, պարսկական, արաբական, ռուսական, եվրոպական արվեստների հետ: Ցուցադրական նյութի և տեսաֆիլմերի հիման վրա ներկայացնել ճարտարապետությունը, քանդակագործությունը և գեղանկարչությունը: Ձևավորել հուշարձանների գիտական վերլուծությունների մասին պատկերացում:</p>		
<p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Հայ և համաշխարհային արվեստի պատմություն» առարկայի բովանդակության տիրապետում ուսանողների կողմից, 2. դարձնել արվեստի կարևոր հուշարձանների հաղորդակիցը իյուստրատիվ նյութի և տեսաֆիլմերի հիման վրա կամ անմիջականորեն, 3. ուսանողների մոտ ձևավորել լսարանային և արտալսարանային աշխատանքների պլանավորում, ստուգումներ նյութի ուսումնասիրության ընթացքում (սեմինարներ, ինքնուրույն աշխատանքներ, ցուցահանդեսների այցելություն և այլն): 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p><i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու համաշխարհային և հայ արվեստի պատմության օրինաչափությունները, զարգացման առանձնահատկությունները, տալ արվեստի սահմանումը, թվարկելու արվեստի տեսակները, ռճերը, 2. բացատրելու արևելյան բունական երկրների և անտիկ աշխարհի դիցաբանությունը, թվարկելու համաշխարհային և ազգային կրոնները, բացահայտելու արվեստի հետ դրանց կապը, համաշխարհային արվեստի զարգացման առանձնահատկությունները, 3. ներկայացնելու համաշխարհային և հայ արվեստի առավել հայտնի հուշարձաններին և հայտնի վարպետների ստեղծագործությունները: 		
<p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. վերլուծելու համաշխարհային և հայ արվեստի խնդիրները, 2. զանազանելու տարբեր երկրների արվեստների գլխավոր առանձնահատկությունները, բնորոշիչ գծերը, 3. տեսանյութերի, կարճամետրաժ ֆիլմերի և իյուստրատիվ նյութերի միջոցով ցուցադրելու և վերլուծելու արվեստի համաշխարհային հոչակ վայելող ստեղծագործությունները: 		
<p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. զարգացնելու սեփական ընդունակությունները, կարողությունները, 2. վերլուծելու և գնահատելու սեփական մասնագիտական աճը, պլանավորելու հետագա մասնագիտական զարգացումը նաև ինքնակրթության ճանապարհով, 3. գնահատելու արվեստի գործերի գեղարվեստական արժեքը: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p>		
<p>Ա3. Բացահայտելու պատմական հիմնական օրենքների, մարդկային հասարակության զարգացման օրինաչափությունների ու փիլիսոփայական կատեգորիաների միջև եղած օրինաչափ կապը:</p>		
<p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>		
<p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p>		
<p>Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառնություններ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնասիրության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. լսարանային ցուցադրություններ 3. տեսաֆիլմեր 4. քննարկում 		

<p>5. բանավեճ 6. սեմինար պարապմունք 7. ռեֆերատ/էսսե 8. անհատական և խմբային առաջադրանքներ:</p>
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. <i>Ինքնուրույն աշխատանք.</i> (առավելագույնը՝ 8 միավոր միավոր) <i>Ընթացիկ ստուգում.</i> (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր) <i>Եզրափակիչ քննություն.</i> (բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Ներածություն. Նախնադարյան արվեստ: Թեմա 2. Հին քաղաքակրթությունների արվեստների ընդհանուր բնութագիրը և հիմնական հուշարձանները: Թեմա 3. Հին Հունաստանի և Հռոմի արվեստի հիմնական շրջանները և հուշարձանները: Թեմա 4. Միջնադարյան արևելաքրիստոնեական և արևմտաքրիստոնեական արվեստ.: Թեմա 5. Վերածննդի արվեստը: Թեմա 6. XVII դարի արվեստի ընդհանուր բնութագիրը. իտալական, ֆլամանդական, հոլանդական, իսպանական դպրոցները: Թեմա 7. 18-19-րդ դդ արվեստի ընդհանուր բնութագիրը: Թեմա 8. Իմպրեսիոնիզմ, պոստիմպրեսիոնիզմ: Թեմա 9. Մոդեռնիզմի ուղղությունները: Թեմա 10. Արդի արվեստ: Թեմա 11. Հին հայկական և ուրարտական արվեստ: Թեմա 12. Միջնադարյան հայ արվեստ: Թեմա 13. Հայ կերպարվեստագետները 19-րդ դ. և 20-րդ դարի 1-ին կեսին: Թեմա 14. Խորհրդային շրջանի հայ արվեստը:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Կուլմինա Մ., Մայցևա Ն., Արտասահմանյան արվեստի պատմություն, Եր., 2003: 2. Հակոբյան Հ., Հասարակության Մ., Համաշխարհային և հայ արվեստի պատմության ուղեցույց, Եր., 2005: 3. Памятники мирового искусства, т 7, Т 8, М. 1971-1987: 4. Третьяковская галерея, М., 1972. 5. Թորոմանյան Թ., Նյութեր հայկական ճարտարապետության պատմության, հ.1, հ 2, Եր., 1942-1948: 6. Մարտիկյան Ե., Հայկական կերպարվեստի պատմություն, գիրք Ա, Բ, Գ, Դ Եր., 1971-1987:</p>

1. 0304/B42	2. Ուրբանիզմի պատմություն	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 45/15/0	
6. 8-րդ կիսամյակ	7. Առանց ընթացիկ քննությունների գնահատման	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել ուրբանիզացման գլոբալ հիմունքները, ուրբանիզացիայի հետազոտությունը, նրա համակարգային մոտեցումը գեոուրբանիստիկայում, քաղաքային բնակչության թվի շարժընթացը և ուրբանիզացման գործընթացները: Դասընթացի խնդիրները. 1. ներկայացնել ուրբանիզացման գլոբալ հիմունքները, 2. ներկայացնել ուրբանիզացման գործընթացները:</p>		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի. ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. ներկայացնելու ուրբանիզացման գլոբալ հիմունքները, 2. նկարագրելու քաղաքային բնակչության թվի շարժընթացը: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. դիտարկելու քաղաքային համակարգերի փոփոխությունը, քաղաքային բնակչության թվի շարժընթացը ուրբանիզացիայի համապատկերում, 2. մեկնաբանելու ուրբանիզացիայի տարածքային զարգացման օրինաչափությունները, 3. վերլուծելու Հայաստանի քաղաքային բնակչության թվի շարժընթացը և ուրբանիզացման գործընթացները: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը, 2. աշխատելու թիմում, 3. կատարելու հետազոտական աշխատանքներ:</p>		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Ա3. Բացահայտելու պատմական հիմնական օրենքների, մարդկային հասարակության զարգացման օրինաչափությունների ու փիլիսոփայական կատեգորիաների միջև եղած կապը: Ա4. Ներկայացնելու և մեկնաբանելու մարդկային քաղաքակրթության ծագման, հասարակական հարաբերությունների սկզբնավորման օջախները, դրանց գործընթացները և օրինաչափությունները: Բ6. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները բանախոսելու և բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում: Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>		

<p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքերի իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p>
<p>11. Գիրավորման են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. զեկուցում 4. ռեֆերատ 5. քննարկումներ:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ինքնուրույն աշխատանք. (առավելագույնը՝ 8 միավոր միավոր) Ընթացիկ ստուգում. (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր) Եզրափակիչ քննություն. (բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Ներածություն: Քաղաքագոյացման պատմության սկզբնաղբյուրներն ու դրանց վերլուծությունը: Թեմա 2. Նստակյաց բնակավայրերի առաջացումը և քաղաքային հեղափոխությունը: Սրբավայրի, բնակավայրի և ամրացված կետի նշանակությունը քաղաքագոյացման գործընթացում: Թեմա 3. Քաղաքագոյացման գործընթացը՝ նախաքաղաք: Քաղաքագոյացման հիմնական օջախները: Տաճարական քաղաքի ձևավորման փուլերը: Թեմա 4 Հնագույն քաղաքներն ու նրանց բնույթը: Թեմա 5. Քաղաքագոյացման էգեյան կենտրոնը, դրա առանձնահատկությունները՝ Պոլիսի ծագումը: Քաղաքաբնակից քաղաքացի և իդեալական քաղաքը: Թեմա 6. Հելլենիստական բացարձակապետությունն ու քաղաքը: Հռոմը որպես աշխարհի կենտրոն: Թեմա 7. Միջնադարյան քաղաքն ու նրա գործառույթները: Թեմա 8. Քաղաքագոյացման գործընթացի Հայկական լեռնաշխարհում: Թեմա 9. Մեծ Հայքի քաղաքները միջնադարում և նրանց գործառույթները:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Մանասյան Մ., Բնակչության աշխարհագրություն, Եր. 2010: 2. Пивоваров Ю., Основы георбанистики, М.1999. 3. Бочаров Ю., Производство и пространственная организация городов, М. 1987г, 4. Лаппо Г., Города на пути в будущее М.1987 5. Пивоваров Ю.Л., Основы георбанистики / Пивоваров Ю.Л. – М.: Гуманитар. изд. центр «Владос», 1999.

1. 0305/B54	2.Դասական կամ արևելյան լեզուներ. վրացերեն/ադրբեջաներեն	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 0/60/0	
6. 6-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	
<p>8.Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողին սովորեցնել վրացերեն կամ ադրբեջաներեն գրային ու հնչյունաբանական համակարգերը, ուսուցանել վրացերենով կամ ադրբեջաներենով կարդալու և թարգմանելու տեխնիկան:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. զարգացնել բանավոր և գրավոր խոսքը, 2. սովորեցնել վրացերենով կամ ադրբեջաներենով հաղորդակցվել: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու վրացերենի կամ ադրբեջաներենի քերականական և ձևաբանական համակարգին բնորոշ հիմնական օրինաչափությունները: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. կարդալու և հասկանալու վրացերեն կամ ադրբեջաներեն լեզվով: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը, 2. աշխատելու թիմում: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնադրյունը(ներ)ը. Բ2.Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնելու և բացահայտելու առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ ու լուծումներ:</p> <p>Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր ու գրավոր խոսք մասնագիտական հանրությում:</p> <p>Գ3.Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքերի իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների</p>		

<p>տարածմանը:</p> <p>Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառնություններ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p> <p>Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջմունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. քննարկումներ 4. բանավեճեր:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p><i>1-ին ընթացիկ քննություն.</i> (գրավոր աշխատանք՝ առավելագույնը՝ 4 միավոր)</p> <p><i>2-րդ ընթացիկ քննություն</i>՝ (գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր)</p> <p><i>Ընթացիկ ստուգում.</i> (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր)</p> <p><i>Եզրափակիչ քննություն.</i> (բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Հնչյունական համակարգը: Ձայնավորները և նրանց արտաբերությունը: Բաղաձայն հնչյունների փոփոխությունները խոսքի մեջ: Թեմա 2. Լեզվի բառային կազմը և բառային հիմնական ֆոնդը: Թեմա 3. Ձևաբանության հիմնական կարգը: Նախադասության շարահյուսական կառուցվածքը՝ պարզ և բարդ նախադասություն:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Գորգաձև Ռ., Հայերեն-վրացերեն գրուցարան, Երևան-Թբիլիսի, 2004: 2. Մովսիսյան Լ., Աղբրեջաներենի դասագիրք, Եր., 2012:

1. 0304/B54	2. Դեմոկրատիայի պատմություն	3. 6 ECTS կրեդիտ
4.4 ժամ/շաբ.	5.45/0/15	
6.8-րդ կիսամյակ	7. Առանց ընթացիկ քննությունների գնահատման	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ներկայացնել ժողովրդավարության որպես հասարակության կառավարման ձևի ծնունդը, զարգացումը և անկումը անտիկ քաղաքակրթության, մասնավորապես պոլիսային համակեցության համատեքստում, քննության ենթարկել անտիկ ժողովրդավարության ինստիտուցիոնալ կառույցը (քաղաքացիության ինստիտուտ, աշխարհաժողով, պետական խորհուրդ, պաշտոնեություն, դատարաններ և այլն), գաղափարախոսական հենքը, ժողովրդավարության դրսևորումները միջնադարյան Եվրոպայում, դիտարկել «ժողովրդավարություն» հասկացության մշակումը, նրա հարաբերակցումը քաղաքական կառավարման մյուս ձևերի հետ անտիկ և միջնադարյան հասարակական-քաղաքական, իմաստասիրական մտքի ծիրում:</p>		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու ժողովրդավարությունն իբրև հասարակության կառավարման ձևի առաջացման պատճառները, զարգացման փուլերը Հին Հունաստանում, Հռոմում և միջնադարյան Եվրոպայում, 2. համեմատելու անտիկ և միջնադարյան ժողովրդավարության առանձնահատկությունները, 3. բացատրելու ժողովրդավարական հաստատությունների գործառնությունները, իրավասությունները, դրանց գործառման ընթացակարգը, 4. սահմանելու անտիկ ժողովրդավարության զարգացման ընդհանուր միտումներն ու առանձնահատկությունները: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. մասնակցելու ժողովրդավարության վերաբերյալ քննարկումներին, 2. իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջոլորտային հետազոտությունների վերլուծություն, 3. ներկայացնելու առաջարկներ մասնագիտական ոլորտի աշխատանքների արդյունավետությունը բարձրացնելու վերաբերյալ: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. օգտվելու մասնագիտական գրականությունից, 2. մասնակցելու բազմաբնույթ քննարկումներին, վերլուծելու առկա խնդիրները և գնահատելու դրանց լուծման համար անհրաժեշտ հնարավորությունները, 3. արդյունավետորեն պլանավորելու ժամանակն ու այլ ռեսուրսները, 4. պատրաստելու զեկույցներ, ներկայացնելու հետազոտական աշխատանքների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր, 5. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: 		

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Ա3.Բացահայտելու պատմական հիմնական օրենքների, մարդկային հասարակության զարգացման օրինաչափությունների ու փիլիսոփայական կատեգորիաների միջև եղած օրինաչափ կապը:
Ա4.Ներկայացնելու ու մեկնաբանելու մարդկային քաղաքակրթության ծագման, հասարակական հարաբերությունների սկզբնավորման օջախները, դրանց գործընթացները և օրինաչափությունները:
Բ6.Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները Բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:
Գ3.Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.
 1. դասախոսություն
 2. սեմինար
 3. դիդակտիկ նյութերի օգտագործում
 4. բանավեճ
 5. կլոր սեղան-քննարկում:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.
Ինքնուրույն աշխատանք . (առավելագույնը՝ 8 միավոր միավոր)
Ընթացիկ ստուգում. (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր)
Եզրափակիչ քննություն. (բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.
Թեմա 1. Ժողովրդավարական կարգի կայացման պատճառները Աթենքում: Ժողովրդավարական հաստատությունները, դրանց համալրման սկզբունքները, գործառույթները, իրավասությունները, գործառույթը Հին Հունաստանում: **Թեմա 2.** Ժողովրդավարության զարգացման առանձնահատկությունները Հին Հռոմում: Հանրապետական կարգի ճգնաժամի և անկման պատճառները: Հռոմեական ժողովրդավարության պատմական նշանակությունը: **Թեմա 3.** Ժողովրդավարության զարգացման առանձնահատկությունները Միջնադարյան Եվրոպայում: **Թեմա 4.** Ժամանակակից ժողովրդավարության մեխանիզմների ամրագրումը 18-րդ դարի վերջին Միացյալ Նահանգներում: **Թեմա 5.** Ֆրանսիական բուրժուական հեղափոխությունն և դրա ազդեցությունը 19-րդ դարի Եվրոպայի քաղաքականացման և ժողովրդավարացման հիման վրա: **Թեմա 6.** Արդի ժողովրդավարության տարբերակների կոնսոլիդացումը Ամերիկյան և Ֆրանսիական ժողովրդավարության ձեռքբերումների հիման վրա: **Թեմա 7.** Ժողովրդավարական ինստիտուտները և քաղաքացիական հասարակությունը արդի դարաշրջանում: Հայաստանը արդի ժողովրդավարության համատեքստում:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.
 1. Буйчик А.Г., Зайнагабдинова Э.Ч., Сорокина Е.В., История социума и демократии. В 2 кн. Книга 1: Древний мир, Средневековье и эпоха Возрождения /А.Г.Буйчик, Э.Ч.Зайнагабдинова, Е.В.Сорокина; СЗ НИИ КиПН. СПб., 2007.
 2. Dunn J., Democracy: a history. Atlantic Monthly Press, 2006
 3. Dunn J. Democracy: a history. Atlantic Monthly Press, 2006
 4. Keane J. Violence and Democracy. Cambridge University Press, 2004
 5. Ober J. Democracy and knowledge: innovation and learning in classical Athens. Princeton University Press, 2008

1. 0304/B44	2. Հայկական հարցը և Հայոց ցեղասպանության պատմություն	3.6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6.7-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	

8. Դասընթացի նպատակն է՝ ներկայացնել հայ ժողովրդի պատմության անկյունաքարային նշանակության հիմնախնդրի՝ հայկական հարցի և վերջինիս սերտորեն առնչված Հայոց ցեղասպանության պատմությունը, պարզաբանել թեմայի քաղաքական, մշակութային և բարոյական կարևորությունը, արդիականությունն ու անդրադարձը ներկա տարածաշրջանային քաղաքական գործընթացներում:
Դասընթացի խնդիրները.
 1. ներկայացնել Հայկական հարցի առաջացման, նրա էության, զարգացման փուլերը,
 2. վերլուծել հայկական հարցի ուղղությամբ հայ քաղաքական կուսակցությունների ռազմավարությունը և մարտավարությունը,
 3. ներկայացնել Հայոց ցեղասպանության ճանաչման միջազգային գործընթացը:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. ներկայացնելու Հայկական հարցի առաջացման, նրա էության, զարգացման փուլերի շուրջ պատմագիտության մեջ գոյություն ունեցող իրարամերժ կարծիքները,
2. ներկայացնելու Հայկական հարցի նկատմամբ մեծ տերությունների և միջազգային դիվանագիտության դիրքորոշումը,
3. վերլուծելու Հայկական հարցի ուղղությամբ հայ քաղաքական կուսակցությունների ռազմավարության և մարտավարության փոփոխությունները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. գնահատելու Հայկական հարցի ու վերջինիս հիմնական փուլերի պատմությունը,
2. մեկնաբանելու Հայկական հարցը՝ իբրև միջազգային քաղաքական հիմնահարցը,
3. մեկնաբանելու և վերլուծելու Հայոց Մեծ եղեռնի պատճառներն ու ունեցած հետևանքները:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
2. աշխատելու թիմում:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Բ1.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:

Բ2.Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ և լուծումներ:

Բ5.Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:

Բ6.Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:

Գ3.Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. Դասախոսություն
2. զեկուցում
3. բանավեճ:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ քննություն . (գրավոր աշխատանք՝ առավելագույնը՝ 4 միավոր)

2-րդ ընթացիկ քննություն՝ (գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր)

Ընթացիկ ստուգում. (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր)

Եզրափակիչ քննություն. (բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.

Թեմա 1. Հայկական հարցի ծագումը և էությունը: **Թեմա 2.** Հայկական հարցի զարգացման փուլերը: **Թեմա 3.** Հայկական հարցի միջազգայնացումը: **Թեմա 4.** Հայկական հարցը հայ քաղաքական կուսակցությունների ծրագրերում: **Թեմա 5.** Հայկական հարցը արդի փուլում, նրա բովանդակությունը և լուծման եղանակները: **Թեմա 6.** Հայոց ցեղասպանության պատճառները: **Թեմա 7.** Ցեղասպանության իրագործման փուլերը: **Թեմա 8.** Հայոց ցեղասպանության դասերն ու հետևանքները: **Թեմա 9.** Միջազգային իրավունքը և ցեղասպանությունը:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Խուրշուդյան Լ., Հայկական հարցը. բովանդակությունը, ծագումը, պատմության հիմնական փուլերը, Եր., 1995:
2. Լազյան Գ., Հայաստան և Հայ Դատ, Եր., 1991:
3. Հայերի ցեղասպանությունը Օսմանյան կայսրությունում. փաստաթղթերի և նյութերի ժողովածու, Մ. Գ. Ներսիսյան խմբ., Եր., 1991:
4. Բարսեղյան Լ., Տարեգրություն Հայոց ցեղասպանության պաշտոնական դատապարտման և ճանաչման /1915-2003/, Եր., 2004:
5. Հայոց ցեղասպանությունը, Եր., 2001:

1. 0304/B54	2. Հոռմեական ժառանգությունը և եվրոպական հանրույթը	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 7-րդ կիսամյակ	7. եզրափակիչ գնահատումով	

<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ներկայացնել հռոմեական քաղաքակրթության հիմնական բաղադրատարրերը (լատիներեն լեզու, պետական կառույց, իրավունք, մշակույթ, արտադրական և մտահոգևոր տեխնոլոգիաներ և այլն) և նրա ազդեցությունը եվրոպական միջնադարյան, նոր և նորագույն քաղաքակրթության նկարագրի վրա:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնել եվրոպական քաղաքակրթության սկզբնավորման և զարգացման շրջափուլերը՝ սկսած հռոմեական դարաշրջանից մինչև մեր օրերը, 2. ամբողջացնել համաշխարհային պատմության դասընթացներում ձեռք բերած գիտելիքները եվրոպական պատմության վերաբերյալ:
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ <i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու եվրոպական քաղաքակրթության սկզբնավորման և զարգացման շրջափուլերը՝ սկսած հռոմեական դարաշրջանից մինչև մեր օրերը՝ ըստ հիմնարար պետական, հասարակական կառույցների, տեխնոլոգիաների, մշակութային և կրոնական հարացույցների, 2. մեկնաբանելու եվրոպական ինքնության և պատմական տարբեր շրջափուլերում եվրոպական համընդհանրության տարբեր հարացույցները: <p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. եվրոպան դիտարկելու իբրև միասնական քաղաքակրթական գործընթաց, 2. ամբողջացնելու համաշխարհային պատմության դասընթացներում (Անտիկ պատմության, Միջին դարերի պատմության, Նոր պատմության, Նորագույն պատմության) ձեռք բերած գիտելիքները եվրոպական պատմության վերաբերյալ, <p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը, 2. աշխատելու թիմում:
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա4.Ներկայացնելու և մեկնաբանելու մարդկային քաղաքակրթության ծագման, հասարակական հարաբերությունների սկզբնավորման օջախները, դրանց գործընթացները և օրինաչափությունները:</p> <p>Բ1.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p> <p>Բ6.Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:</p> <p>Բ7.Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3.Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p> <p>Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. քննարկումներ 3. գեկուցումներ:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p><i>1-ին ընթացիկ քննություն</i> . (գրավոր աշխատանք՝ առավելագույնը՝ 4 միավոր)</p> <p><i>2-րդ ընթացիկ քննություն</i>՝ (գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր)</p> <p><i>Ընթացիկ ստուգում.</i> (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր)</p> <p><i>Եզրափակիչ քննություն.</i> (բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Հռոմեական քաղաքակրթության ընդհանուր բնութագիրը՝ պետական, հասարակական կառույց, գաղափարախոսություն, իրավունք, արտադրական տեխնոլոգիաներ, մշակույթ, լեզու, կենցաղավարություն ևն: Թեմա 2. Հռոմեական տերության ձևավորումը (Ք. ա. II - Ք. հ. III դդ.): Թեմա 3. Հռոմեական խաղաղության հարացույցը: Թեմա 4. Հռոմեական կայսրությունը իբրև միջազգային տարասեռ հարաբերությունների միջավայր: Թեմա 5. Ռոմանականացման գործընթացը Արևմուտքում՝ քաղաքներ, վարչական ապարատ, տեխնոլոգիաներ, լատիներեն լեզու, մշակույթ, հռոմեական ապրելաձև ևն: Թեմա 6. Ուշ անտիկ դարաշրջան (Ք. ա. 3-7-րդ դդ.): Թեմա 7. Բարբարոսական արշավանքները և հռոմեական քաղաքակրթության կերպափոխությունը: Թեմա 8. Արևմտաեվրոպական քաղաքակրթությո-</p>

յունը իբրև հռոմեական և բարբարոսական աշխարհների համաձուլման միջավայր: **Թեմա 9.** Միջնադարյան քաղաքակրթական կենտրոնները Արևմտյան Եվրոպայում: **Թեմա 10.** Վաղ պետական կազմավորումները և ժողովուրդների ձևավորման գործընթացը: **Թեմա 11.** Եվրոպայի քաղաքական միասնության (կայսրության) գաղափարը (Կարլոս Մեծ, Օտտոն Ա): **Թեմա 12.** Պապականությունը և քրիստոնեական համընդհանրությունը: **Թեմա 13.** Քաղաքական բազմազանությունը և հոգևոր-մշակութային ընդհանրությունը Արևմտյան Եվրոպայում: **Թեմա 14.** Վերածնունդը և եվրոպական համընդհանրության նոր հարացույցը: **Թեմա 15.** Ռեֆորմացիան և եվրոպական համընդհանրության նոր հարացույցը: **Թեմա 16.** Արդյունաբերական քաղաքակրթությունը (17-րդ դ. - 20-րդ դ. սկիզբ) և հռոմեական ժառանգությունը: **Թեմա 17.** Հասարակության նորացումը՝ տեխնոլոգիաներ, պետական կառավարման ձևեր (հեղափոխություններ, լուսավորյալ միապետություն, պառլամենտարիզմ), հասարակական միտք են: **Թեմա 18.** Հետարդյունաբերական քաղաքակրթությունը և հռոմեական ժառանգությունը (20-րդ դ. կեսից մինչև մեր օրերը): **Թեմա 19.** Եվրամիությունը և եվրոպական համընդհանրության արդի հարացույցը՝ միություն բազմազանության մեջ:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Яковец Ю., История цивилизаций, М, 1997.
2. Моисеева Л., История цивилизаций, Ростов на Дону, 2000.
3. Хачатурян В., История мировых цивилизаций с древнейших времен до конца XX века, М., 2004.
4. История Европы, в 8 томах, М. 1988.
5. Шпенглер О., Закат Европы, в 2 томах, М., 1998.
6. Норман Дэвис, История Европы, М., 2005.

1. 0304/B54	2. Փիլիսոփայության պատմություն	3. 6 ECTS կրեդիտ
4.4 Ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 8-րդ կիսամյակ	7. Առանց ընթացիկ քննությունների գնահատման	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ներկայացնել փիլիսոփայական մտքի պատմությունը, որը իբրև գիտություն ուսումնասիրում է փիլիսոփայական մտքի ձևավորման, լինելիության ու զարգացման օրինաչափությունները:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. բացահայտել փիլիսոփայական ուղղությունների, դպրոցների ձևավորման և զարգացման ընթացքը, փիլիսոփայական ուսմունքների ընդհանրություններն ու յուրահատկությունները, 2. ներկայացնել փիլիսոփայական գիտելիքի կապը մյուս գիտությունների, աշխարհայացքի մյուս ձևերի հետ: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու փիլիսոփայական մտքի պատմության հինգ խոշոր պատմաշրջանները իրենց ընդհանրությամբ, 2. բացահայտելու փիլիսոփայական մտքի պատմության հինգ խոշոր պատմաշրջանների ինքնատիպությունը: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. վերլուծելու փիլիսոփայական ուղղությունների, դպրոցների ձևավորման և զարգացման ընթացքը: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա3. Բացահայտելու պատմական հիմնական օրենքների, մարդկային հասարակության զարգացման օրինաչափությունների ու փիլիսոփայական կատեգորիաների միջև եղած օրինաչափ կապը:</p> <p>Բ5. Կիրառելու սոցիալ-տնտեսագիտական գիտելիքները և մեթոդները մասնագիտական և հասարակական խնդիրները լուծելու ժամանակ:</p> <p>Բ6. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. զեկուցում 3. ռեֆերատ: 		
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p><i>Ինքնուրույն աշխատանք.</i> (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր)</p> <p><i>Ընթացիկ ստուգում.</i> (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր)</p> <p><i>Եզրափակիչ քննություն.</i> (բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):</p>		
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <p>Թեմա 1. Փիլիսոփայության պատմության առարկան: Թեմա 2. Հին Արևելքի փիլիսոփայությունը: Թեմա 3. Անտիկ</p>		

հունական փիլիսոփայություն: **Թեմա 4.** Դասական շրջանի հունական փիլիսոփայությունը: **Թեմա 5.** Հելլենիստական դարաշրջանի փիլիսոփայությունը: **Թեմա 6.** Միջնադարյան փիլիսոփայություն: **Թեմա 7.** Միտլաստիկական փիլիսոփայություն: **Թեմա 8.** Վերածննդի դարաշրջանի փիլիսոփայությունը: **Թեմա 9.** Նոր ժամանակի փիլիսոփայությունը: **Թեմա 10.** Գերմանական դասական փիլիսոփայություն: **Թեմա 11.** Փիլիսոփայական միտքը 19-րդ դարում: **Թեմա 12.** 20-րդ դարի փիլիսոփայական ուղղությունները:

- 14. Հիմնական գրականության ցանկ.**
1. Բուրժուական փիլիսոփայությունը իմպերալիզմի նախօրյակին և սկզբին, Եր., 1981:
  2. Գաբրիելյան Հ., Հայ փիլիսոփայության պատմություն, Եր., 1980
  3. Զաքարյան Ս., Փիլիսոփայության պատմություն, Եր., 2000:
  4. Ժամանակակից բուրժուական փիլիսոփայություն, Եր., 1983:
  5. Փիլիսոփայության պատմության համառոտ ակնարկ, Եր., 1979:

1. 0304/B54	2. Պաշտամենտարիզմի պատմություն	3.6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ	5. 45/0/15	
6. 8-րդ կիսամյակ	7. Առանց ընթացիկ քննությունների գնահատման	

8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել պաշտամենտի՝ որպես պետական իշխանության բարձրագույն օրենսդիր մարմնի և պաշտամենտական կարգերի առաջացման ու զարգացման պատմական պայմանները, հետազոտել տարբեր երկրներում պաշտամենտի ընդհանրություններն ու առանձնահատկությունները, որոնք վերջնականորեն օրենսդրականորեն ձևակերպվել և ամրագրվել են ժամանակակից երկրների սահմանադրություններում և օրենսդրական ակտերում:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. ներկայացնելու տարբեր երկրներում դասային ներկայացուցչական միապետության օրենսդիր մարմնի ձևավորման ու զարգացման առանձնահատկությունները,
2. սահմանելու այդ երկրների զարգացման քաղաքացիական հասարակությունների ձևավորման առանձնահատկությունները,
3. գիտակցելու ժողովրդավարական գործընթացների շարժընթացը ամերիկյան և եվրոպական հասարակություններում:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. մասնակցելու կառավարման համակարգերի վերաբերյալ քննարկումներին,
2. բազմակողմանիորեն վերլուծելու և գնահատելու երկրի կառավարման պաշտամենտական ձևերի արդյունավետությունը,
3. իրականացնելու ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ, միջոլորտային հետազոտությունների վերլուծություն,
4. ներկայացնելու առաջարկներ մասնագիտական ոլորտի աշխատանքների արդյունավետությունը բարձրացնելու վերաբերյալ,
5. վերլուծելու Հայաստանում կատարվող պաշտամենտական փոփոխությունները:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. օգտվելու մասնագիտական գրականությունից,
2. մասնակցելու բազմաբնույթ քննարկումներին, վերլուծելու առկա խնդիրները և գնահատելու դրանց լուծման համար անհրաժեշտ հնարավորությունները,
3. արդյունավետորեն պլանավորելու ժամանակն ու այլ ռեսուրսները,
4. պատրաստելու զեկույցներ, ներկայացնելու հետազոտական աշխատանքների արդյունքները, վարելու գիտական բանավեճեր,
5. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

- Ա1.**Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:
- Ա2.**Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ ու լուծումներ:
- Բ7.**Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:
- Գ3.**Պահպանել մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
- Գ5.**Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու

<p>թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p> <p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. գործնական պարապմունք 3. դիդակտիկ նյութերի ցուցադրում 4. բանավեճ 5. կլոր սեղան-քննարկում:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p><i>Ինքնուրույն աշխատանք.</i> (առավելագույնը՝ 8 միավոր միավոր)</p> <p><i>Ընթացիկ ստուգում.</i> (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր)</p> <p><i>Եզրափակիչ քննություն.</i> (բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.</p> <p>Բաժին 1. Պառլամենտական համակարգի սկզբնավորումը, ամրապնդումն ու զարգացումը Անգլիայում: Բաժին 2. Պառլամենտական համակարգի սկզբնավորումը, ամրապնդումն ու զարգացումը Ֆրանսիայում: Բաժին 3. Պառլամենտական համակարգի սկզբնավորումը, ամրապնդումն ու զարգացումը ԱՄՆ-ում:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Edited by Tim Carr, Iain Dale, and Robert Waller, The Politicos Guide to the New House of Commons 2015 Profiles of the New MPs and Analysis of the 2015 General Election Results, Biteback Publishing, 2015, 368 p. 2. Roger Awan-Scully, The End of British Party Politics?, Biteback Publishing, ISBN: 9781785903151, 12 April 2018, 208 p. 3. Sophy Ridge, The Women Who Shaped Politics Empowering stories of women who have shifted the political landscape, Hardback, Coronet, ISBN: 978-1473638761, 23 March 2017, 304 p. 4. Helen Jones, How to Be a Government Whip, Biteback Publishing, ISBN: 9781785900624, 18 April 2016, 288 p. 5. Chris Bryant, Parliament: The Biography (II) Volume II: Reform, Hardback, Doubleday, ISBN: 978-0552779968, 4 November 2015, 480 p.

1. 0304/B54	2. Աշխարհաքաղաքականություն	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5.45/0/15	
6. 8-րդ կիսամյակ	7. Առանց ընթացիկ քննությունների գնահատման	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողների մոտ ձևավորել աշխարհաքաղաքականության բազմաթիվ հիմնախնդիրների նկատմամբ մասնագիտական պատկերացումներ, պատշաճ գիտելիքներ աշխարհաքաղաքական բարդ գործընթացների վերաբերյալ:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնել աշխարհաքաղաքականության հիմնական դպրոցներն ու ուղղությունները, 2. ներկայացնել աշխարհի համընդհանրացումը՝ գլոբալիզացիան, 3. ներկայացնել ՀՀ ռազմավարության հիմնահարցերը և ուղղությունները: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. մեկնաբանելու աշխարհաքաղաքականության հիմունքների տեսական հիմնախնդիրները, 2. ներկայացնելու աշխարհաքաղաքականության որպես գիտության վերլուծության մեթոդաբանական հիմունքները և պատմական հեռանկարները: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. վերլուծելու աշխարհի համընդհանրացումը՝ գլոբալիզացիայի պատճառներն ու հետևանքները, 2. մեկնաբանելու արդի դարաշրջանի աշխարհաքաղաքական պատկերը, 3. մեկնաբանելու ՀՀ ռազմավարության հիմնահարցերը և ուղղությունները: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը, 2. աշխատելու թիմում: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա3. Բացահայտելու պատմական հիմնական օրենքների, մարդկային հասարակության զարգացման օրինաչափությունների ու փիլիսոփայական կատեգորիաների միջև եղած օրինաչափ կապը:</p> <p>Բ2. Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ ու լուծումներ:</p> <p>Բ5. Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:</p> <p>Բ6. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման</p>		

<p>ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառնություններ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնասության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. քննարկումներ 3. բանավեճեր 4. զեկուցումներ:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ինքնուրույն աշխատանք. (առավելագույնը՝ 8 միավոր միավոր) Ընթացիկ ստուգում. (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր) Եզրափակիչ քննություն. (բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. Թեմա 1. Աշխարհաքաղաքականությունը որպես գիտություն և նրա ձևավորման ու զարգացման հիմնական փուլերը: Թեմա 2. Աշխարհաքաղաքականության հիմնական դպրոցներն ու ուղղությունները: Թեմա 3. Աշխարհի համընդհանրացումը՝ գլոբալիզացիա: Թեմա 4. Աշխարհաքաղաքականությունը գաղափարախոսության և աշխարհայացքային տեսանկյունից: Թեմա 5. Արդի դարաշրջանի աշխարհաքաղաքական պատկերը: Թեմա 6. Մեծ տերությունների աշխարհաքաղաքական շահերը Հարավային Կովկասում: Թեմա 7. Ռուսաստանի Դաշնության աշխարհաքաղաքական շահերը Հարավային Կովկասում և հայ-ռուսական հարաբերությունները հետխորհրդային շրջանում: Թեմա 8. ՀՀ ռազմավարության հիմնահարցերը և ուղղությունները: Թեմա 9. Միջազգային հակամարտությունները և դրանց լուծման ուղիները:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հայաստան 2020. Զարգացման և անվտանգության ռազմավարություն, Եր., 2002: 2. Հայաստանը փոխակերպվող աշխարհում, ՌԱՀՀԿ, Եր., 2006: 3. Гаджиев К.С., Введение в геополитик, М., 2001. 4. Гаджиев К.С., Геополитика Кавказа, М., 2003. 5. Нартов Н.А., Геополитика. М., 2003.

1. 0304/B56	2. Քաղաքակրթությունների տեսություն և պատմություն	3.6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 8-րդ կիսամյակ	7. Առանց ընթացիկ քննությունների գնահատման	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել քաղաքակրթության տեսության պատմությունը, պատմական ճանաչողության ընդհանուր միտումներն ու բովանդակությունը, ծանոթացնել ինչպես քաղաքակրթական գիտակցության, այդպես և քաղաքակրթության տեսության կայացման ու ձևավորման ընթացքին, քաղաքակրթական հայեցակարգերի և մեթոդների կիրառմամբ ուսումնասիրել առանձին պատմական դարաշրջանների փոխակերպությունների քաղաքակրթական նախադրյալներն ու հետևանքները:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնել քաղաքակրթության տեսության պատմությունը, 2. ներկայացնել քաղաքակրթական գիտակցության, քաղաքակրթական տեսության կայացման ու ձևավորմանը ընթացքը: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. մեկնաբանելու պատմագիտության զարգացման տարբեր փուլերում պատմության և արդիության փոխհարաբերությունների սահմանները, 2. ներկայացնելու Հինարևելյան, Անտիկ, Միջնադարյան, Արդյունաբերական և Հետարդյունաբերական քաղաքակրթությունների տիպաբանությունը, բացատրելու դրանց բովանդակային և հաստատութենական կառուցվածքը: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. մատնանշելու քաղաքակրթության տեսաբաններից յուրաքանչյուրի տեսության հիմնարար բաղադրիչներն ու առանձնահատկությունները, 2. համադրելու քաղաքակրթական փոխակերպությունների առանձնահատկությունները ժամանակի տարբեր տևողությունների համապատկերում: <p>գ. քննիչական/փոխանցելի կարողություններ</p>		

<p>1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը, 2. աշխատելու թիմում:</p>
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Ա4.Ներկայացնելու և մեկնաբանելու մարդկային քաղաքակրթության ծագման, հասարակական հարաբերությունների սկզբնավորման օջախները, դրանց գործընթացները և օրինաչափությունները: Բ6.Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն: Գ3.Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար: Գ6.Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջմունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. քննարկումներ 3. զեկուցումներ:</p>
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. <i>Ինքնուրույն աշխատանք.</i> (առավելագույնը՝ 8 միավոր միավոր) <i>Ընթացիկ ստուգում.</i> (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր) <i>Եզրափակիչ քննություն.</i> (բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. Թեմա 1. Քաղաքակրթությունն իբրև փոխաբերություն, գիտական հասկացություն և հետազոտական մոդել: Թեմա 2. Քաղաքակրթական պատկերացումները Հին Արևելյան երկրներում (Հին Եգիպտոս, Միջագետք, Հին Հնդկաստան, Հին Չինաստան): Թեմա 3. Քաղաքակրթական պատկերացումները Անտիկ դարաշրջանում (Հին Հունաստան, Հին Հռոմ): Թեմա 4. Քաղաքակրթական պատկերացումները Միջնադարում (Բյուզանդիա, Իսլամական աշխարհ): Թեմա 5. «Քաղաքակրթություն» եզրույթի առաջացումն ու քաղաքակրթության տեսության հիմնախնդիրները (Ն. Դանիլսկի, Օ. Շպենգլեր, Ա. Թոյնբի, Ֆ. Բրոդել, Պ. Սորոկին, Ն. Էլիաս, Ս. Հանթինգթոն):</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Ստեփանյան Ա., Քաղաքակրթական արժարժումներ (Անհատը, համակեցությունը, ժամանակը), Պատմության հարցեր 2, Եր., 2013. 2. Հովհաննիսյան Ս., Աննալների դպրոցի այլացումը. "Նոր պատմագիտություն": Մաս առաջին: Հետազոտության հայեցակարգը և պատմության "քանակային" կամ "շարային" ըմբռնումը, Վեմ համահայկական հանդես, 1 (2012), էջ 62-83: 3. Հովհաննիսյան Ս., Աննալների դպրոցի այլացումը. «Նոր պատմագիտություն»: Մաս երկրորդ: Մտակեցվածքների պատմություն. երեք հարացույց (կառուցվածքային, շարային կամ քանակային և համաբերական), Վեմ համահայկական հանդես, 2 (2016), էջ 27-48: 4. Ионов И.Н., Хачатурян В.М., Теория цивилизаций: от античности до конца XIX в. СПб., 2002. 5. Toynbee J.A., A Study of History, The One-Volume Edition - Illustrated, Published by Oxford University Press, London, 2005.</p>

1.0304/ B54	2.Հայ ռազմարվեստի պատմություն	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5.45/0/15	
6.8-րդ կիսամյակ	7. Առանց ընթացիկ քննությունների գնահատման	
<p>8.Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել հայ ռազմարվեստի պատմության առանցքային նշանակություն ունեցող դրվագները:</p>		
<p>9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. ներկայացնելու հայ ռազմարվեստի դրսևորման առանձնահատկությունները, 2. ներկայացնելու հայ ռազմարվեստի պատմության առանցքային նշանակություն ունեցող դրվագները: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. մեկնաբանելու հայ ռազմարվեստի առանձնահատկությունները, 2. վերլուծելու հայոց բանակի կազմավորման անհրաժեշտությունն ու դերը: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. պահպանել մասնագիտական էթիկայի նորմերը,</p>		

2. աշխատել թիմում:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.		
Ա1. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:		
Ա2. Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ ու լուծումներ:		
Բ7. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:		
Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:		
Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:		
Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:		
Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. դասախոսություն		
2. քննարկումներ		
3. զեկուցումներ:		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		
<i>Բնընտրության աշխատանք.</i> (առավելագույնը՝ 8 միավոր միավոր)		
<i>Ընթացիկ ստուգում.</i> (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր)		
<i>Եզրափակիչ քննություն.</i> (բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):		
13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.		
Թեմա 1. Ներածություն. առարկայի նպատակը և խնդիրները: Թեմա 2. Հայկական լեռնաշխարհի առաջին պետական կազմավորումների ռազմարվեստի պատմությունից: Թեմա 3. Ռազմարվեստը Արարատյան թագավորության շրջանում: Թեմա 4. Հայկական ռազմարվեստը Երվանդունիների թագավորության շրջանում: Թեմա 5. Հայ ռազմարվեստը Արտաշեսյան թագավորության շրջանում. Արտաշես 1-ը որպես հայոց բանակի և նոր ռազմական մարտավարության հիմնադիր: Թեմա 6. Հայ ռազմարվեստը Տիգրան Մեծի գահակալության շրջանում: Թեմա 7. Հայ ռազմարվեստը Արշակունյաց թագավորության շրջանում: Թեմա 8. Դրվագներ հայկական ռազմարվեստի դրսևորումներից 5-6-րդ դարերում: Թեմա 9. Հայ ռազմարվեստի դրսևորման ձևերը արաբական տիրապետության շրջանում: Թեմա 10. Բագրատունիների թագավորության հայ ռազմական արվեստը: Թեմա 11. Չաքարյանների իշխանապետությունը և հայկական ռազմարվեստը: Թեմա 12. Կիլիկյան հայկական իշխանության և թագավորության շրջանի հայ ռազմարվեստի դրսևորման առանձնահատկությունները: Թեմա 13. 1722-1730թթ. Արցախի և Սյունիքի ապստամբության շրջանի հայ ռազմարվեստը: Թեմա 14. 19-րդ դարի վերջի և 20-րդ դարի սկզբի հայ հայդուկային կռիվների մարտավարությունը: Թեմա 15. Հայկական կամավորական շարժումները որպես ռազմարվեստի դրսևորման յուրահատուկ ձև: Թեմա 16. Հայաստանի առաջին հանրապետության շրջանի հայոց բանակի ռազմական արվեստը 1918թ. /մայիս-1920թ. նոյեմբեր/: Թեմա 17. Հայկական զինվորական կազմակերպությունների ռազմարվեստի առանձնահատկությունները խորհրդային ժողովուրդների Հայրենական Մեծ պատերազմի շրջանում: Թեմա 18. Արցախյան ազգային ազատագրական պայքարը և հայկական ռազմարվեստի էվոլյուցիոն զարգացումը 1991-1994թթ.: Թեմա 19. Հայոց բանակի կազմավորման գործընթացը Հայաստանի երրորդ հանրապետության շրջանում:		
14.Հիմնական գրականության ցանկը		
1. Մարգարյան Ս., Հայ ռազմական արվեստի պատմություն», «Հայաստան» հրատ., Եր., 1969:		
2. Մեր հաղթանակները, հ. Ա, Եր., «Նորավանք», ԳԿՀ, 2008:		
3. Մեր հաղթանակները, հ. Բ, Եր., «Նորավանք», ԳԿՀ, 2009:		
4. Մեր հաղթանակները, հ. Գ, Եր., «Նորավանք», ԳԿՀ, 2011:		
5. Մեր հաղթանակները, հ. Դ, Եր., «Նորավանք», ԳԿՀ, 2012:		

1. 0304/B54	2. Նոր և նորագույն ժամանակների սոցիալ-քաղաքական պատմություն	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 45/0/15	
6. 7-րդ կիսամյակ	7. եզրափակիչ գնահատումով	

<p>8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողին լիարժեք գիտելիքներ տալ նոր և նորագույն ժամանակաշրջանների սոցիալական և քաղաքական գործընթացների մասին:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնել 16-19-րդ դարերի բուրժուական ու բուրժուադեմոկրատական հեղափոխությունները, 2. ներկայացնել նորագույն հասարակություններում ընթացած սոցիալական և քաղաքական իրադարձությունները:
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ներկայացնելու 16-19-րդ դարերի բուրժուական ու բուրժուադեմոկրատական հեղափոխությունների հետևանքով Ռուսաստանում, Արևմտյան Եվրոպայում և Հյուսիսային Ամերիկայում տեղի ունեցած հասարական կարգի փոփոխությունները: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. վերլուծելու նորագույն հասարակություններում ընթացած սոցիալական և քաղաքական իրադարձությունները, 2. վերլուծելու նոր և նորագույն ժամանակաշրջանների միջազգային իրադրությունը, քաղաքականությունը և քաղաքական ինստիտուտների գործունեությունը: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը, 2. աշխատելու թիմում:
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Բ1. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p> <p>Բ2. Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնելու և բացահայտելու առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ ու լուծումներ:</p> <p>Բ7. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնել խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p> <p>Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառնություններ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p> <p>Գ6. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջումները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. քննարկումներ 3. բանավեճեր:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>1-ին ընթացիկ քննություն (գրավոր աշխատանք՝ առավելագույնը՝ 4 միավոր)</p> <p>2-րդ ընթացիկ քննություն (գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր)</p> <p>Ընթացիկ ստուգում (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր)</p> <p>Եզրափակիչ քննություն (բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Անգլիական բուրժուական հեղափոխությունը: Թեմա 2. 18-րդ դարի ֆրանսիական մեծ հեղափոխությունը և կապիտալիզմի հաստատումը Եվրոպայում: Թեմա 3 Միջազգային հարաբերությունները Եվրոպայում 19-րդ դարում: Թեմա 4. 1848-1849 թթ. բուրժուադեմոկրատական հեղափոխությունները Եվրոպայում և քաղաքական նոր իրողությունները: Թեմա 5. Ռազմա-քաղաքական բլոկները Եվրոպայում 19-րդ դարի վերջին և 1-ին աշխարհամարտի տարիներին: Թեմա 6. Ռուսաստանը 20-րդ դարի սկզբին և Ռուսաստանի քաղաքական զարգացման առանձնահատկությունները: Թեմա 7. 2-րդ աշխարհամարտը և միջազգային քաղաքական գործընթացները: Թեմա 8. ԽՍՀՄ փլուզումը և «Մառը պատերազմի» ավարտը. միջազգային հարաբերությունները 21-րդ դարի սկիզբ:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Пономарев, М., История стран Европы и Америки в новейшее время, М. 2006. 3. Системная история международных отношении, т. 1, 2, под ред. А. Богатурова, М. 2007. 4. Международные отношения и внешняя политика СССР, сборник документов (1871-1957гг.), М., 1957. 5. Авторитаризм и демократия в развивающихся странах, М. 1996.

6. Алексеева Т., Современные политические теории, М. 2000.
 7. Арах М., Европейский Союз: введение политического объединения, М. 1998.

1.0304/ B54	2. Առաջավոր Ասիայի և Կովկասի քաղաքակրթություն, Այսրկովկասի հնագիտություն	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5.45/0/15	
6.8-րդ կիսամյակ	7. Առանց ընթացիկ քննությունների գնահատման	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել Առաջավոր Ասիայի և Կովկասի հնագիտական մշակույթը լուսաբանել Առաջավոր Ասիայի և Կովկասի հնագիտական մշակույթների ուսումնասիրության պատմությունը:</p> <p>Դասընթացի խնդիրները.</p> <ol style="list-style-type: none"> վերհանել այդ մշակույթների ծագումնաբանությանը, զարգացմանը, փուլաբաժանմանը և ժամանակագրությանը վերաբերող հարցերը ներկայացնել Առաջավոր Ասիայի և Կովկասի հնագիտական մշակույթների զարգացման ընդհանուր օրինաչափությունները: 		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> ներկայացնելու Առաջավոր Ասիայի և Կովկասի ներկայացնել Առաջավոր Ասիայի և Կովկասի հնագիտական մշակույթների՝ նեոլիթերկաթի դար ընկած շրջանի հիմնախնդիրները, բնորոշելու Առաջավոր Ասիայի և Կովկասի հնագիտական մշակույթները, ներկայացնելու Առաջավոր Ասիայի և Կովկասի հնագիտական մշակույթների ընդհանուր օրինաչափությունները <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> բնորոշելու, դասդասելու և ժամանակագրելու Առաջավոր Ասիայի և Կովկասի հնագիտական մշակույթների գանգվածային նյութը, դաշտային պայմաններում կատարելու Ք.ա. III-II հազ. հուշարձանների հետազոտություններ՝ ըստ հայաստանյան նյութի, տիպաբանելու պեղածո նյութը՝ ըստ հայաստանյան նյութի: <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը, աշխատելու թիմում 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա1. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p> <p>Ա2. Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ ու լուծումներ:</p> <p>Բ7. Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> դասախոսություն քննարկումներ ցուցադրական նյութի դիտում, զեկուցումներ, աշխատանք պեղածո նյութերի հետ: 		
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p><i>Ինքնուրույն աշխատանք.</i> (առավելագույնը՝ 8 միավոր միավոր)</p> <p><i>Ընթացիկ ստուգում.</i> (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր)</p> <p><i>Եզրափակիչ քննություն.</i> (բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):</p>		
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Առաջավոր Ասիայի և Կովկասի հնագիտական մշակույթների ուսումնասիրության պատմությունը: Թեմա 2. Բնակլիմայական և լանդշաֆտային պայմանները Առաջավոր Ասիայում և Կովկասում: Թեմա 3. Նեոլիթյան ու</p>		

Էնեոլիթյան բնակավայրերը և թաղման ծեսը: **Թեմա 4.** Բրոնզեդարյան և երկաթեդարյան բնակավայրերը և դամբարանադաշտերը: **Թեմա 5.** Այսրկովկասը և Հին Առաջավոր Ասիան: Հայաստանը և Հին Առաջավոր Ասիան: **Թեմա 6.** Մշակութային հարաբերությունների դինամիկան վաղ երկրագործական, բրոնզեդարյան և երկաթեդարյան հասարակություններում ու հինարևելյան ժողովուրդների արդի ինքնության խնդիրը:

14. Հիմնական գրականության ցանկը

1. Եսայան Ս.Ս. 1992, Հայաստանի հնագիտություն, Երևան:
2. Խնկիկյան Օ.Ս. 2009, Հայաստանի հնագիտություն, Երևան:
3. Кушнарева К.Х. 1993, Южный Кавказ IX-II тыс. до. н. э., Санкт Петербург.
4. Массон В.М 1989, Первые цивилизации, Москва. 5. Меллаарт Дж. 1982,
5. Древнейшие цивилизации Ближнего Востока, Москва. 6. Burney Ch., Lang D. 1971.
6. The peoples of the hills, London.
7. Burney Ch. 1977, From village to empire, Oxford.
8. Roaf M. 1990, Cultural atlas of Mesopotamia and the Ancient Near East, Oxford.
9. Steadman S., McMahon G . (ed.) 2011, Oxford Handbook of Ancient Anatolia, Oxford.
10. Van de Mieroop M. 2006, History of the Ancient Near East: ga. 3000-323 B.C., Oxford.

1.0304/ B54	2.Անցումային շրջանի ազգաբանություն	3. 6 ECTS կրեդիտ
--------------------	---	-------------------------

4. 4 ժամ/շաբ.	5.45/0/15	
----------------------	------------------	--

6.7-րդ կիսամյակ	7. եզրափակիչ գնահատումով	
------------------------	---------------------------------	--

8. Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել անցում /տրանզիտ/, անցումային փուլ, անցումային հասարակություններ հասկացությունները, դիտարկել անցումային գործընթացների տնտեսական, սոցիալական, քաղաքական ու մշակութային հիմքերը, լուսաբանել արդի անցումաբանության հիմնական տեսությունները, մեթոդաբանությունն ու առանձին անցումային հասարակությունների ռուսումնասիրության հիմնախնդիրները, առանձին դիտարկել ԽՍՀՄ փլուզումից հետո անցման գործընթացները՝ անցումը նոր տնտեսական հարաբերությունների ու սոցիալ-մշակութային իրողությունների, ինչպես նաև ներկայացնել անցումային շրջանի հայ հասարակության ազգաբանական, մշակութաբանական ընդհանուր բնութագիրը::

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. ներկայացնելու անցում, անցումային շրջան, անցումային հասարակություններ, անցումաբանություն/տրանզիտը/ հասկացությունների ու գիտակարգերի բնութագիրը, արդի գիտությունում ընդունված հիմնական տեսական ու մեթոդաբանական հարցադրումները,
2. դասակարգելու, տիպաբանելու և մարդաբանության դիտանկյունից վերլուծել անցումային հասարակությունների հիմնախնդիրները, և, հատկապես, դրանց ազգաբանական-մշակութաբանական առումները:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. արդի մարդաբանության տեսական-մեթոդաբանական մոտեցումների օգնությամբ վերլուծելու հայ հասարակության սոցիալ-մշակութային, էթնիկ և մարդաբանական բնութագիրը անցումային փուլում, հիմնական համալիրների ու ենթահամալիրների փոխակերպումների պատճառները,
2. ինքնուրույն նախագծելու, իրականացնելու անցման ազգաբանության վերաբերյալ փոքր հետազոտություններ, մշակելու և փորձարկելու հիմնական հետազոտական գործիքները,
3. ստացած գիտելիքները հանրայնացնելու փոքր ներկայացումների, գիտական զեկուցումների ձևով,
4. անցումային շրջանի հասարակությունները դիտարկելու կիրառական ազգաբանության դիտանկյուններից, մշակելու և ներկայացնելու անցումային հասարակությունների վերաբերյալ ուսումնասիրություններ, իրականացնելու առաջարկություններ:

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

3. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը,
4. աշխատելու թիմում

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.

Ա1.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:

Ա2.Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ ու լուծումներ:

Բ6.Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու

<p>բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում: Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքերի իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. քննարկումներ 4. ցուցադրական նյութի դիտում, 5. զեկուցումներ,
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն. (գրավոր աշխատանք՝ առավելագույնը՝ 4 միավոր) 2-րդ ընթացիկ քննություն (գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր) Ընթացիկ ստուգում. (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր) Եզրափակիչ քննություն. (բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. Թեմա 1. Անցումաբանությունը/տրանզիտոլոգիան որպես սահմանային գիտակարգ. ձևավորումը, հիմնական հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները: Թեմա 2. Անցումը որպես սոցիալ-մշակութային գործընթաց. փոփոխություն, փոխակերպում, ադապտացիա և դիմադրություն: Թեմա 3. Մշակույթների անցումային հասարակություններում. դիմադրություն, փոխակերպում, հակազդեցություն: Թեմա 4. Հասարակությունների վարքը անցումային փուլում. առաջընթաց, հետընթաց, ընկալումներ ու հիմնավորումներ: Թեմա 5. ԽՍՀՄ փլուզումը՝ որպես 20-րդ դարի խոշորագույն սկիզբ. համակարգի կազմալուծում թե փոխակերպում: Թեմա 6. Անցման հիմքերը Հայաստանում. պատմություն, խորհրդային ժառանգություն, ազգայնություն, արևմուտք. սինթեզ թե վակուում: Թեմա 7. Հայ հասարակությունն ու մշակույթը անցման փուլում. բախումների, փոխակերպումների ու ադապտացիայի փոխհարաբերակցության խնդիրները:</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկը</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Գաբրիելյան Մ., Հայկական ընտանիքն անցումային շրջանում, Եր., 2005: 2. Антропология социальных перемен. Исследования по социально-культурной антропологии, сб. статей, (отв. ред. Э. Гучинова, Г. Коварова) М., 2011. 3. Mickiewicz T., Economic Transition in Central Europe and the Commonwealth of Independent States, Palgrave Macmillan, 2005. 4. Herrschell T., Global Geographies of Post-Socialist Transition: Geographies, Societies, Policies, Routledge, Taylor & Francis group, 2007.

1.0304/ B	2. Կառավարման համակարգերը համաշխարհային պատմության մեջ	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5.45/0/15	
6.8-րդ կիսամյակ	7. Առանց ընթացիկ քննությունների գնահատման	
<p>8. Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել ուսանողներին համաշխարհային պատմության մեջ գոյություն ունեցած կառավարման համակարգերը, դրանց զարգացման ու փոխակերպման հիմնական միտումներն ու բովանդակությունը, վերհանել և գնահատել կառավարման տարբեր համակարգերի դերակատարությունը համաշխարհային պատմական գործընթացների ու հասարակարգերի փոփոխության վրա, ուսումնասիրել պատմական աղբյուրները իրենց համատեքստում և զարգացնել դրանց հետազոտության հմտությունները:</p>		
<p>9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. վերլուծելու կառավարման տարբեր համակարգերի ծագումը, զարգացումն ու փոխազդեցությունները, 2. գնահատելու կառավարման համակարգերի ոլորտում համաշխարհային պատմության արդի տեսաբանների հղացքների հիմնարար բաղադրիչներն ու առանձնահատկությունները: <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. համադրելու կառավարման համակարգերի առանձնահատկությունները ժամանակի տարբեր չափույթների համապատկերում, 2. վերլուծելու և քննադատաբար վերհանելու կառավարման յուրաքանչյուր մոդելի առավելություններն ու սահմանափակումները, 3. վերլուծելու արդիական նշանակություն ունեցող խնդիրները ժամանակի կարճ, միջին և երկար տևողությունների համադրության հեռանկարում: 		

<p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. օգտագործելու կուտակած գիտելիքներն ու վերլուծական հմտությունները համաշխարհային արդի խնդիրների հասկացման և մեկնաբանման համար 2. վերլուծելու պատմական իրադարձությունները, հասարակական-քաղաքական տեղաշարժերն ու կերպափոխությունները կառավարման համակարգերի դիտանկյունից 3. գրելու և ներկայացնելու մասնագիտական թեմաներով էսսեներ/զեկույցներ, ռեֆերատներ, գիտաժողովի թեզիսներ՝ տրամաբանորեն և հստակ կառուցելով շարադրանքը: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա1.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p> <p>Ա2.Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ ու լուծումներ:</p> <p>Բ7.Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:</p> <p>Գ3.Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. քննարկումներ 4. ցուցադրական նյութի դիտում, 5. զեկույցումներ, 		
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանք. (առավելագույնը՝ 8 միավոր միավոր)</p> <p>Ընթացիկ ստուգում. (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր)</p> <p>Եզրափակիչ քննություն. (բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):</p>		
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.</p> <p>Թեմա 1. Հին արևելյան քաղաքակրթություններ. պետության, կառավարման համակարգի առանձնահատկությունները (Եգիպտոս, Միջագետք, Հին Հնդկաստան, Հին Չինաստան): Թեմա 2. Անտիկ աշխարհ. պետության, կառավարման համակարգի առանձնահատկությունները (ընդհանրական բնութագիր): Թեմա 3. Միջնադարյան արևմտաեվրոպական երկրները. պետության, կառավարման համակարգի առանձնահատկությունները (ընդհանրական բնութագիր): Թեմա 4. Կաթոլիկ եկեղեցին և դրա ազդեցությունը արևմտյան երկրների պետաիրավական զարգացման վրա: Թեմա 5. Բյուզանդիան և սլավոնական պետությունները. պետության, կառավարման համակարգ առանձնահատկությունները (ընդհանրական բնութագիր): Թեմա 6. Արևելքի երկրները միջնադարում. պետության, կառավարման համակարգի առանձնահատկությունները (ընդհանրական բնութագիր): Թեմա 7. Ամերիկայի և Աֆրիկայի երկրները միջնադարում. պետության, կառավարման համակարգի առանձնահատկությունները (ընդհանրական բնութագիր):</p>		
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկը</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Արշակյան Ա., Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմություն, Եր., 2003: 2. Միրումյան Կ., Քաղաքական ուսումնունքների պատմություն, Երևան, 2006: 3. Властные институты и должности в Европе в Средние века и раннее Новое время, М., Книжный дом "Университет", 2011. 4. Прудников М ., История государства и права зарубежных стран, Москва, Юрайт, 2021. 5. Кучма В.В. Государство и право Древнего мира и Средних веков. Волгоград, изд-во Волгоградского ГУ, 2001. 6. Finer S. E., The History of Government from the Earliest Times: Ancient Monarchies and Empires; The Intermediate Ages; Empires, Monarchies and the Modern State (3 Volume Set). Volume 1 - Ancient monarchies and empires; Volume 2 - The intermediate ages; Volume 3 - Empires, monarchies, and the modern state. Oxford: Oxford University Press, 1997 . 		

1.0304/ B	2.Կովկասի տարածաշրջանի էթնոքաղաքական պատմություն	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5.45/0/15	
6.8-րդ կիսամյակ	7. Առանց ընթացիկ քննությունների գնահատման	

8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել Կովկասյան հետազոտությունների որոշ տեսական, մեթոդաբանական սկզբունքներին, էթնոս, քաղաքականություն, էթնոքաղաքականություն հասկացություններին, կովկասյան տարածաշրջանի քաղաքական և էթնիկ պատմությունը, փուլաբաժանմանը, տարածքային առանձնահատկություններին, Կովկասի էթնոքաղաքականությունը պայմանավորող ներքին և արտաքին գործոնների համախառն և դրանց փոփոխությունների շարժընթացին տարբեր պատմական շրջափուլերում, ինչպես նաև տարածաշրջանի էթնոքաղաքական զարգացումները դիտարկել հայոց պատմության և հայերի հետ փոխահարաբերությունների համատեքստում: Դասընթացի նպատակներից է նաև իրականացնել հետազոտություններ կովկասի տարածաշրջանի էթնոքաղաքական պատմության խնդիրների շուրջ:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝
ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. վերլուծել կովկասյան տարածաշրջանի էթնոքաղաքական պատկերը, էթնոքաղաքական պատմության հիմնական փուլերը, առանձին արեալները,
2. քննարկելու և մարդաբանության դիտանկյունից տիպաբանել տարածաշրջանի պատմական և արդի զարգացումների էթնիկ, քաղաքական, լեզվական, մարդաբանական, ժողովրդագրական և այլ բնութագրիչները,
3. կովկասյան տարածաշրջանի պատմությունը, հակամարտությունները, դրանց պատճառներն ու զարգացումները, Հայաստանի Հանրապետության տեղն ու դերը տարածաշրջանում վերլուծել արդի էթնոքաղաքականության տեսության ու մեթոդաբանության սկզբունքներին համաձայն:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. վերլուծելու կովկասյան տարածաշրջանի ընդհանրական, ինչպես նաև առանձին առանձին արեալների էթնիկ, քաղաքական և համակցված՝ էթնոքաղական պատմությունը քաղաքական մարդաբանության տեսանկյունից ու ազգաբանական մեթոդաբանության դիրքերից, դրանք կիրառել կոնկրետ հետազոտություններում,
2. ստացված գիտելիքները օգտագործել տարբեր հետազոտական ծրագրերում, գիտական, ակադեմիական ու կիրառական ուղղվածության տարբեր ուսումնասիրություններում

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Ա1.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:
Ա2.Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ ու լուծումներ:
Բ5.Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում:
Գ3.Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. դասախոսություն
2. սեմինար
3. քննարկումներ
4. ցուցադրական նյութի դիտում,
5. զեկուցումներ,

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.
Ինքնուրույն աշխատանք. (առավելագույնը՝ 8 միավոր միավոր)
Ընթացիկ ստուգում. (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր)
Եզրափակիչ քննություն. (բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից.
Բաժին 1. Կովկասյան տարածաշրջանի էթնոքաղաքական բնութագիրը, հիմնական էթնիկ հանրությունները: **Բաժին 2.** Կովկասյան տարածաշրջանի էթնոքաղաքական պատմության հիմնական փուլերը. ըստ խոշոր տարածաշրջանների և էթնիկ հանրությունների: **Բաժին 3.** Կովկասյան տարածաշրջանի հիմնական էթնիկ հակամարտությունները. ձևավորման ընթացքը, զարգացումները, արդի վիճակը: **Բաժին 4.** Տարածաշրջանի արդի էթնոքաղաքական վիճակն ու զարգացման հեռանկարները: **Բաժին 5.** Հայաստանի Հանրապետությունը տարածաշրջանային զարգացումների համատեքստում

14. Հիմնական գրականության ցանկը

1. Coene F., The Caucasus: An Introduction, Routledge, Taylor & Francis group, 2010.

2. de Waal Th., The Caucasus: An Introduction, Oxford University Press, 2010.
3. Шнирельман В., Быть аланами: Интеллектуалы и политика на Северном Кавказе в 20-ом веке, М., 2006.
4. Шнирельман В., Войны памяти: Мифы, идентичность и политика в Закавказье, М., 2003.
5. Цуциев А., Атлас этнополитической истории Кавказа (1774-2004), М., 2006.
6. История народов Северного Кавказа, т. I, М., 1985. 7. История народов Северного Кавказа, т. II, М., 1988.

1.0304/ B	2.Ամերիկայի պատմություն	3. 6 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5.45/0/15	
6.8-րդ կիսամյակ	7. առանց ընթացիկ քննությունների գնահատման	
<p>8.Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների պատմության կառուցակազմիկ փուլերը գաղութատիրության դարաշրջանից մինչև ներկա ժամանակներ, քննարկել ամերիկյան հասարակության հիմնախնդիրները և պատմական շրջափուլերը, և թե ինչպես են միջազգային հարաբերությունների, աշխարհագրության, էթնիկության, համայնքային, տնտեսական, դասակարգային, և մարդկային փորձառությունները ձևավորել Միացյալ Նահանգների պատմական ըմբռնումը և հավաքական հիշողությունը, ընդգծել արտաքին քաղաքական դոկտրինների, միջազգային հարաբերությունների, աշխարհաքաղաքական գաղափարների, գիտական և տեխնոլոգիական զարգացումների ազդեցությունը ամերիկյան պատմության ընթացքի վրա, ինչպես նաև համաշխարհային պատմության համատեքստում կներկայացնեն ամերիկյան ազգի առաջացումը և պատմական զարգացումը, ձևավորել պատմական մտածողության հմտություններ՝ նպաստելով ուսանողների քննական մտածողության զարգացմանը:</p>		
<p>9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ճիշտ ըմբռնելու գաղութատիրության, ամերիկյան հեղափոխության և ամերիկյան ազգաշինության հիմնական պատմական գործընթացները, ինչպես նաև ԱՄՆ-ի դեպի արևմուտք ընդլայնման հիմնական ազդակները, 2. բացահայտելու ԱՄՆ պատմության շարունակականությունն ու փոփոխությունը, և թե ինչպես է ԱՄՆ-ը վերափոխվել վաղ հանրապետության հեռանկարից մինչև ներկա ժամանակներ, <p>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դրսևորելու պատմական մտածողության հմտություններ, այն է՝ ներկայացնելու, վերլուծելու և մեկնաբանելու ԱՄՆ պատմության հիմնական իրադարձություններն ու գործընթացները, ԱՄՆ-ի ներսում համաձուլման և տարաբաժանման հիմնական ոլորտներն ու քաղաքացիական պատերազմի պատճառները, 2. ձեռք բերված գիտելիքների հիման վրա ավելի խորը և համապարփակ վերլուծելու և մեկնաբանելու Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների պատմության հիմնական փաստաթղթերը և քննադատորեն վերլուծելու ամերիկյան պատմության աղբյուրները, 3. վերլուծելու և համաշխարհային պատմության համատեքստում գնահատելու ԱՄՆ միջազգային, սոցիալ-տնտեսական, մշակութային և քաղաքական ժառանգությունը, ստացած գիտելիքները կիրառել մասնագիտական գործունեության մեջ, <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Կիրառելու քննական մտածողության հմտություններ, ինքնուրույն դատողություններ արտահայտել ԱՄՆ պատմական փորձառության վերաբերյալ՝ հիմնավորելով դրանք փաստարկներով, 2. ձեռք բերված գիտելիքների և ընկալումների հենքի վրա համաշխարհային պատմության համատեքստում ըմբռնելու և համեմատելու ԱՄՆ պատմության հիմնարար դիտանկյունները: 		
<p>10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնադրյունք(ներ)ը. Ա1.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր: Ա2.Մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրության ներկայացնելու և բացահայտելու պատմագիտության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, փաստարկներ, առանձին բարդություն չներկայացնող խնդիրներ ու լուծումներ: Բ7.Վերլուծելու մասնագիտական խնդիրները ու պատմական գործընթացները, գտնելու խնդիրների լուծման ճանապարհները, օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացված գիտելիքները բանախոսելու ու բանավիճելու ակադեմիական միջավայրում: Գ3.Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p>		

<p>Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառնություններ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. քննարկումներ 4. ցուցադրական նյութի դիտում, 5. զեկուցումներ,
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ինքնուրույն աշխատանք. (առավելագույնը՝ 8 միավոր միավոր) Ընթացիկ ստուգում. (առավելագույնը՝ 4 միավոր միավոր) Եզրափակիչ քննություն. (բանավոր՝ 8 միավոր առավելագույն արժեքով):</p>
<p>13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. Թեմա 1. Նոր աշխարհ, Նոր Իսպանիա, Նոր Ֆրանսիա, Նոր Անգլիա. ամերիկյան գաղութների մրցակից հարացույցերը և Ամերիկյան հեղափոխությունը: Թեմա 2. ԱՄՆ-ը Ֆրանսիական հեղափոխության դարաշրջանից մինչև «Երկրորդ ամերիկյան հեղափոխություն»: Թեմա 3. Մոնրոյի դոկտրինը, ճակատագրի կանխորոշումը և «Ամերիկյան կայսրությունը» (իմպերիալիզմի դարաշրջանը): Թեմա 4. Վերակառուցման դարաշրջանից մինչև Պրոգրեսիվիզմի դարաշրջան: Թեմա 5. ԱՄՆ-ը և համաշխարհային պատերազմների ժամանակաշրջանը: Թեմա 6. ԱՄՆ-ը իբրև գերտերություն. Սառը պատերազմից մինչև ժամանակակից պատմություն</p>
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկը</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Իվանյան Է. Ա., Սպիտակ տուն. պրեզիդենտներ և քաղաքականություն: Խմբ.՝ Հ.Հ. Մարտիրոսյան. Երևան: Հայաստան, 1979. 2. Ремонт Рене, История Соединенных Штатов Америки (Москва: АСТ Астрель, 2006). 3. Иванян Э. А., История США (Москва: Дрофа, 2004). 4. Согрин В. В., История США: учеб. пособие для вузов (СПб. : ПИТЕР, 2003). 7. Eric Foner, Give Me Liberty!: An American History, Full Sixth Edition (New York: W.W. Norton & Company, 2019). 5. THE AMERICAN YAWP: A Massively Collaborative Open U.S. History Textbook, Vol. I; Vol. II / Edited by Joseph L. Locke and Ben Wright (Stanford, California: Stanford University Press, 2019). 6. Paul S. Boyer, American History: A Very Short Introduction, Illustrated edition (New York and Oxford: Oxford University Press, 2012). 7. Arthur Schlesinger Jr., The Cycles of American History (New York: Houghton Mifflin Harcourt, 1999). 8. James A. Henretta, Rebecca Edwards, Robert O. Self, & Eric Hinderaker, America: A Concise History, Combined Volume, Sixth edition (New York: Bedford/St. Martin's, 2014). 9. Jerald A. Combs, The History of American Foreign Policy from 1895, 4th Edition (Routledge, 2012). 10. Robert V. Remini, A Short History of the United States: From the Arrival of Native American Tribes to the Obama Presidency (New York: Harper Collins, 2009).

ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՅՆ ՄՈՂՈՒԼՆԵՐ

1. 0304/B60	2. Մասնագիտական պրակտիկա	3. 3 ECTS կրեդիտ
6. 8-րդ կիսամյակ	7. ստուգաբք	
<p>8. Մասնագիտական պրակտիկայի նպատակն է՝ Ուսանողներին հնարավորություն տալ</p> <ul style="list-style-type: none"> • հնարավորություն ընձեռել ակադեմիական ուսուցման ընթացքում ձեռք բերված գիտելիքները կիրառել գործնականում՝ աշխատանքային միջավայրում, • ամբողջացնել ակադեմիական գիտելիքները և մասնագիտական հմտությունները, • զարգացնել մասնագիտական աշխատանքային հմտությունները, • ծանոթանալ պոտենցիալ գործատուներին, • ձեռք բերել աշխատանքային փորձ, • ձեռք բերել անհրաժեշտ տեղեկույթ ավարտական աշխատանքների կատարման համար: 		
<p>9. Մասնագիտական պրակտիկայի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները աշխատանքային գործընթացներում, 2. կատարելու գործնական-աշխատանքային առաջադրանքներ, 3. ստուգելու սեփական գիտելիքները, 		

<p>4. հավաքելու մասնագիտական տեղեկույթ ավարտական աշխատանք գրելու համար:</p> <p>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ.</p> <ol style="list-style-type: none"> կատարելու ինքնուրույն հետազոտական աշխատանքներ և առաջադրանքներ, աշխատելու թիմում, հաղորդակցվելու մասնագիտորեն:
<p>10. Մասնագիտական պրակտիկական ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա4.Ներկայացնելու ու մեկնաբանելու մարդկային քաղաքակրթության ծագման, հասարակական հարաբերությունների սկզբնավորման օջախները, դրանց գործընթացները և օրինաչափությունները:</p> <p>Բ1.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p> <p>Բ5.Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն:</p> <p>Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցել բանավոր և գրավոր խոսք մասնագիտական հանրությամբ:</p> <p>Գ3.Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4.Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p> <p>Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> հետազոտական, գործնական աշխատանքների կատարում, խմբային աշխատանքներ և քննարկումներ:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.</p> <p>Ստուգարք՝ հիմնված անհատական հաշվետվության կազմման և պաշտպանության վրա:</p>
<p>13. Մասնագիտական պրակտիկական բաղկացած է հետևյալ հիմնական փուլերից.</p> <ol style="list-style-type: none"> նախապատրաստման իրագործման ավարտման:
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> ԵՊՀ ԻՄ Բակալավրի կրթական ծրագրի կառուցվածքը և բովանդակությունը (Ղեկավար ձեռնարկ): Հաստատված է ԵՊՀ ԻՄ գիտական խորհրդի 2023 թ. ապրիլի 29-ի նիստում

1. 0304/B57	2. Ուսումնական պրակտիկա	3. 2 ECTS կրեդիտ
6. 4-րդ կիսամյակ	7. ստուգարք	
<p>8. Ուսումնական պրակտիկայի նպատակն է՝</p> <p>Ուսանողներին հնարավորություն տալ</p> <ul style="list-style-type: none"> հավաքագրել, դասակարգել, վերլուծել, համադրել և գնահատել պրակտիկայի օբյեկտներին վերաբերվող մասնագիտական տեղեկույթը, կատարել խմբային, անհատական, կազմակերպչական աշխատանքներ, ընդլայնել ու զարգացնել մասնագիտական աշխարհայացքը, հմտություններն ու կարողությունները: 		
<p>9. Ուսումնական պրակտիկայի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝</p> <p>ա. գործնական մասնագիտական կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> ներկայացնելու պատմամշակութային հուշարձաններն ու թանգարանային նմուշները, ուսումնասիրելու պրակտիկայի օբյեկտների ներքին և արտաքին միջավայրերը, ստուգելու սեփական գիտելիքները: <p>բ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</p> <ol style="list-style-type: none"> կատարելու ինքնուրույն հետազոտական աշխատանքներ և առաջադրանքներ, կատարելու թիմային աշխատանք, հաղորդակցվելու մասնագիտորեն: 		
<p>10. Ուսումնական պրակտիկական ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Ա4.Ներկայացնելու ու մեկնաբանելու մարդկային քաղաքակրթության ծագման, հասարակական հարաբերությունների սկզբնավորման օջախները, դրանց գործընթացները և օրինաչափությունները:</p> <p>Բ1.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու հայոց և համաշխարհային պատմության բազմաթիվ հարցեր:</p> <p>Բ5.Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական</p>		

<p>գործունեություն:</p> <p>Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցել բանավոր և գրավոր խոսք մասնագիտական հանրություն:</p> <p>Գ3. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:</p> <p>Գ4. Ստանձնելու անձնական պատասխանատվությունը ազգի և պետության հանդեպ, իր գործունեությամբ նպաստելու ժողովրդավարական սկզբունքների իրագործմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը:</p> <p>Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:</p>
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. դիտողական դասախոսություն, 2. հետազոտական, գործնական աշխատանքների կատարում, 3. խմբային աշխատանքներ և քննարկումներ:
<p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարք՝ հիմնված անհատական հաշվետվության կազմման և պաշտպանության վրա:</p>
<p>13. Ուսումնական պրակտիկական բաղկացած է հետևյալ հիմնական փուլերից.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. նախապատրաստման 2. իրագործման 3. ավարտման:
<p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ԵՊՀ ԻՄ բակալավրի կրթական ծրագրի կառուցվածքը և բովանդակությունը (Ղեկավար ձեռնարկ): Հաստատված է ԵՊՀ ԻՄ գիտական խորհրդի 2023 թ. ապրիլի 29-ի նիստում

1. 0304/B61	2. Ավարտական աշխատանք	3. 12 ECTS կրեդիտ
6. 8-րդ կիսամյակ	7. Առանց ընթացիկ գնահատման	
<p>8. Ավարտական աշխատանքի նպատակն է արտացոլել տվյալ մասնագիտության շրջանակներում ուսանողի ձեռք բերած գիտելիքները կիրառելու և մասնագիտական ոլորտին առնչվող խնդիրներ բարձրացնելու ու լուծումներ առաջադրելու հմտությունները:</p>		
<p>9. Ավարտական աշխատանքի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ <i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. բացահայտելու ավարտական թեմային վերաբերվող նոր գիտելիքներ՝ տեսություններ, հայեցակարգեր, մոտեցումներ, սկզբունքներ: <p><i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ձևակերպելու գիտական խնդիրներ, 2. կատարելու գիտագործնական առաջարկներ՝ մասնագիտական խնդիրները լուծելու համար: <p><i>գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. աշխատելու ինքնուրույն, 2. մտածելու մասնագիտորեն և քննադատաբար: 		
<p>10. Ավարտական աշխատանքը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Ա2.Ներկայացնելու պատմության գնահատման մեթոդաբանական ուղղությունները: Բ3.Համացանցից, սկզբնաղբյուրներից, հնագիտական և ազգագրական տարաբնույթ աղբյուրներից հավաքագրելու պատմությանը վերաբերող տեղեկատվություն, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում պատմական փաստերի նկատմամբ: Բ4.Համադրելու պատմագիտական հետազոտությունների արդյունքները համապատասխան գիտական տեսության հետ, հիմնավորելու պատմական հետազոտության հետ, հիմնավորելու պատմական հետազոտության համար ընտրված մեթոդաբանական արդյունավետությունը: Բ5.Ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու պատմաբանի մասնագիտական գործունեություն: Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսք մասնագիտական հանրություն: Գ3.Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ6.Տիրապետելու բավարար գիտելիքների ու կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում համապատասխան բնագավառում ուսումը շարունակելու համար և բացահայտելու իր կրթական պահանջմունքները և/կամ կարիերայի հնարավորությունները հետագա ուսումնառության ուղիները որոշելու համար:</p>		
<p>11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.</p>		

<p>Խորհրդատվություններ/ուղղորդում</p> <p>12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Տե՛ս «ԵՊՀ ԻՄ-ում բակալավրի ավարտական աշխատանքի պատրաստման և գնահատման կարգ»-ը:</p> <p>13. Ավարտական աշխատանքի կատարումը բաղկացած է հետևյալ հիմնական փուլերից.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. թեմայի որոշում և հաստատում 2. հետազոտություն 3. արդյունքների համակարգում 4. նախապաշտպանություն 5. աշխատանքի կազմում 6. պաշտպանություն: <p>14. Հիմնական գրականության ցանկ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ԵՊՀ ԻՄ-ում բակալավրի ավարտական աշխատանքի պատրաստման և գնահատման կարգ: (Հաստատված է 25.12.2020թ. ԵՊՀ ԻՄ ԳԽ)
